

Een vertoornde God en een schuldig volk

**EERSTE ZESTAL
DRIE DANKDAG EN DRIE BIDDAG LEERREDENEN**

Een barmhartig God en een verlost volk

**TWEEDE ZESTAL
DRIE BIDDAG EN DRIE DANKDAG LEERREDENEN**

DOOR

M. HOFMAN

LERAAR DER Geref. GEMEENTE

TE
RIJSSEN

ELECTRISCHE DRUKKERIJ L. BOERMAN — KAMPEN

STICHTING GIHONBRON
MIDDELBURG
2010

INHOUD

EERSTE ZESTAL; DRIE DANKDAG EN DRIE BIDDAGPREKEN

1. HET NADEREND GEVAAR VOOR EEN ZORGELOZE ZONDAAR

Egypte is een zeer schone vaars; de slachter komt. Jeremia 46: 20a

2. 's HEEREN ROEPSTEM TOT WEDERKEREN

Alzo zegt de Heere: Staat op de wegen en ziet toe; vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij en wandelt daarin, zo zult u rust vinden voor uw zielen. Jeremia 6: 16a

3. GOD, DE OORSPRONG VAN ALLE GOEDS

Alle goede gave en alle volmaakte gift is van boven van de Vader der lichten afkomende, bij Welke geen verandering is of schaduw van omkering. Jacobus 1: 17

4. NEDERLANDS DROEVE TOESTAND

Waartoe zou u meer geslagen worden? Gij zoudt des afvals des te meer maken: het ganse hoofd is krank en het ganse hart is mat. Jesaja 1: 5

5. DE ONVRUCHTBARE VIJGEBOOM

En Hij zei deze gelijkenis: Een zeker man had een vijgenboom, geplant in zijn wijngaard; en hij kwam en zocht vrucht daarop, en vond ze niet. Enz. Lucas 13: 6-9

6. DE ZWIJGENDE VERSTANDIGE

Daarom zal de verstandige te dier tijd zwijgen want het zal een boze tijd zijn. Amos 5: 13

TWEEDE ZESTAL; DRIE BIDDAG EN DRIE DANKDAGPREKEN

1. DE ZONDE VAN JUDA ONTDEKT

De zonde van Juda is geschreven met een ijzeren griffie; met de punt eens diamants gegraven in de tafelen van hunlieder hart en aan de hoornen Uwer altaren. Jeremia 17: 1

2. JAKOBS VERLOSSING

Gebied de Verlossingen Jakobs Psalm 44: 5b.

3. DE SMEKENDE EN BELIJDENDE ASAF

Helpt ons, o God onzes heils, ter oorzaak van de eer Uws Naams en red ons en doe verzoening over onze zonden om Uws Naams wil. Psalm 79: 9

4. DANKDAG LEERREDE OVER MAL. 1: 6m.

Ben Ik dan een Vader, waar is Mijn eer? En ben Ik een Heere, waar is Mijn vreze? zegt de Heere der heirscharen. Maléachi 1: 6m

5. DE DANKBARE JOB

Benevens het leven hebt u weldadigheid aan mij gedaan: en Uw opzicht heeft mijn geest bewaard. Job 10: 12

6. DE GOEDERTIERENHEID VAN DE HEERE ERKEND EN GEPREZEN

Halleluja! Ik zal de Heere loven van ganser harte; in de raad en vergadering der oprechten. De werken des Heeren zijn groot, Enz. Psalm 111: 1-5

Waarde Lezer!

Reeds geruime tijd geleden werd op onze Classis Vergadering door sommige afgevaardigden de vraag ter tafel gebracht, of er niet een Leraar onder ons zou wezen, die genegen is sommige bid- en dankdag-predikatiën in het licht te geven? Uitvoerig werd door verschillende broeders betoogd dat hieraan behoefte is in de Gemeenten; waar onder de nog grote voorraad uit vroeger tijden weinig “dankdag-leerredenen” gevonden worden; en ook bijzondere toestanden van deze tijd zulks vereisen.

Niemand van onze Classis-Leraren durfde zijn woord geven, hiermede een aanvang te maken. De één wees de anderen collega aan; zoals dit veelal het geval is. Evenwel bleef deze zaak bij mij. Inzonderheid toen dezelfde vraag op een volgende vergadering nóg eens en later nóg eens weer werd herhaald en ook sommige van mijn vrienden mij persoonlijk hierover aanspraken, werd het mij een zaak tussen de Heere en mijn ziel. Het bewustzijn was bij mij levendig dat andere Leraars, zo in als buiten mijn Classis veel meer bekwaamheid en gaven daarvoor hadden dan ik, maar anderzijds stelde ik mij inwendig de vraag of het nalaten niet wortelde in de eigenliefde en slechts vleselijke redeneringen waren. Want immers: ieder krijgt het onder de ogen; 't is maar werk van één die onder, de ongeleerde en slechte mensen behoort. Wat zal deze of die er van zeggen. Ziedaar lezer, ik kreeg een lichtstraaltje in mijn ziel dat al zulke redeneringen wortelden in het zelfbehoud, omdat ik mij zelf er niet voor over had. Levendig kwam mij voor de geest, dat wij nooit berouw zullen hebben ons te veel aan de bediening te hebben gewijd of te overvloedig gearbeid te hebben; hoezeer wij zelf van het gebrekvolle waren overtuigd. De bescheiden Lezer maken wij daarom opmerkzaam dat wij deze eenvoudige verhandelingen, niet stellen op één lijn met onze hooggeleerde en in Gods Woord zo geoefende vaders, maar als aan vrienden geschonken overdenkingen die dringend door hen waren gevraagd.

Wil daarom met het zwakke geduld hebben en hetgeen U niet welgeplaatst mocht vinden, beschouwen, als niet opzettelijk door ons gedaan, noch om de Waarheid tekort te doen, noch om het volk van God te bedroeven noch de tegenpartijders van de waarheid een stok in de hand te geven, maar alleen met eerlijke bedoeling, zichzelf van het gebrekvolle bewust, het onder biddend opzien tot de Grote Koning der kerk als een lokaas in de wereldzee, te werpen, of het de Heere behaagde nog één zieltje daarmede te vangen en te winnen voor de grote eeuwigheid. Zijn kerk nog te bouwen, uit, de puinhopen in de zo droeve dagen. die wij beleven; afbreuk te doen aan het rijk van de Satan. Dat alles zou gewis uitlopen tot de eer van zijn grote Naam, en daarmede zou de wens en bede vervuld zijn van Uw aller heilwensende vriend en broeder

M. Hofman

Rijssen, Juli 1921

1. HET NADEREND GEVAAR VOOR EEN ZORGELOZE ZONDAAR

Dankdag Leerrede over Jeremia 46: 20a

Voorzang Psalm 67: 1

Voorafpraak

Waarde Toehoorders. De Zoon Gods komt ons in het eerste gedeelte van Lucas 16 bij wijze van gelijkenis zeer duidelijk en ernstig te betogen, dat Jehovah alleen wettige eigenaar is van al de goederen, die hij de mensenkinderen hier op aarde in gebruik geschonken heeft. Laat ons in enkele hoofdzaken de gelijkenis vooral in haar geestelijke strekking beschouwen met het oog op ons tegenwoordig samenzijn.

1°. De bedoelde rentmeester was gesteld als verzorger van de goederen van een ander. Ze waren niet zijn eigen. Hij had ze ten bate bate en tot eer van zijn Heere te verzorgen, te gebruiken en te besturen; in het goede gebruik en bestuur daarvan lag zijn eigen voordeel en welvaren. De grote God is eigenaar van alles, zoowel van het stoffelijke als van het geestelijke, dat Hij ons, mensenkinderen, in Zijn eeuwige wijsheid toeschikt. Psalm 150. Mijn is het goud en het zilver en het vee op duizend bergen. Hij geeft het aan wie het recht is in Zijn ogen. Hij is de grote Eigenaar van ons leven, die de geest van de mensen in Zijn binnenste formeert. Neemt Hij de adem weg, dan sterven wij en keren we weer tot stof Psalm 104. Hierin zijn dus alle weldaden begrepen, die daaruit vloeien; welvaart in het beroep, gezondheid van het lichaam, middelen van de genade en wat dies meer zij.

2°. De bedoelde rentmeester was oneerlijk: hij bracht de goederen van zijn heer door; 't zij door slordigheid of onachtzaamheid, hetzij door een moedwillig verbrassen en onnodig verkwisten, door ledigheid of luiheid; maar hij deed en leefde alsof het al zijn eigendom was, en of er geen tijd van verantwoording voor hem aanstaande was. Zeer zeker van duidelijke toepassing op ons aller natuurlijk bestaan. Datgene wat de Heere geeft om tot Zijn eer en tot nut van onze naasten aan te wenden, wordt gebruikt alsof het ons eigendom ware: Spijs en drank alleen om het vlees te strelen en haar zondige begeerlijkheid uit te voeren en te vervullen. De vruchtbaarheid van de akker of de zegen in het beroep om dartel en vrolijk in de wereld te leven of onnodig in de huizen of met het lichaam te pronken, de gezondheid en de genademiddelen om het ledig en onvruchtbaar te laten voorbijgaan, of om zorgeloos en gerust af te wachten wat de toekomst zal baren.

3°. Er kwam voor de rentmeester een tijd van ontslag uit zijn betrekking. Hij was aangeklaagd en werd ter verantwoording geroepen en dat onverwachts in het midden van al zijn oneerlijke bewegingen en bedriegelijke handelingen of zorgeloos en lekker leven, dat hij leidde. O, wat sneed het hem door merg en been, toen zijn heer tot hem zei: Hoe hoor ik dit van U? Van U, wie ik zoveel toevertrouwd had; van U, waar ik zo met recht andere dingen van mocht verwachten. Van U, die geweten hebt, dat al die goederen niet van u waren, maar dat ik U ter gezetter tijd ter verantwoording roepen zou. O, vrienden! Er komt een tijd van ontslag uit deze onze betrekking voor U en mij. Een tijd, ter middernacht als de slaap op 't diepste is, als de dienstknechten en dienstmaagden elkaar sloegen en aten en dronken, kwam de Heere des huizes Matth. 24. Wat dunkt U, als u heden eens ter verantwoording geroepen werd over het tijdperk dat achter U ligt, waarin al die goederen U toevertrouwd zijn en waarin al de zegeningen in Uw schoot vloeiden, die echter uw niet waren, maar U slechts in bruikleen van

de grote Leenheer waren toebedeeld; moet Uw aanklager van binnen dan niet zeggen: dan staat het met mij kwaad. Als de Rechter van de ganse aarde recht doen zal, zal 't zeker kwaad staan met al degenen, die zijn goederen hier doorbrachten en voor eigen rekening hem zullen ontmoeten. Laat ons dat thans nader beschouwen uit de Godspraak van de Profeet Jeremia.

Ps. 65: 8

Tekst: Jeremia 46: 20a

Egypte is een zeer schone vaars; de slachter komt.

Het is de profeet Jeremía Toehoorders, wiens boek voor ons thans ligt opengeslagen: de man die reeds van zijn vroege jeugd aan tot profeet des Heeren was afgezonderd. Hij begon zijn profetieën in het 13^e jaar van de Godvruchtige koning van Juda, Josia, die ons als grote reformator in de gewijde geschiedenis staat vermeld. Zeker, had hij in die tijd weinig tegenstand, toen de koning van Juda met kracht zich wapende om de afgodendienst en zonde die zeer heersende waren in zijn rijk tegen te gaan. Maar daarna ging zijn dienstwerk voort onder de Goddeloze regeringen van de daarop volgende koningen Jojakim en Zedekia, totdat hij getuige werd van de verwoesting van Jeruzalem en de wegvoering van Juda door de Koning van Babel. Onder al die toestanden treffen wij deze Jeremia aan als: *a.* een bestraffende profeet, om in de Naam van zijn Grote Zender de oordelen van God over een weerbarstig volk aan te kondigen. Hij was *b.* een wenende profeet, die een rouwdragende getuige was (zoals al de van God gezonden knechten zijn) over al de zonden van het volk. David getuigt: Psalm 36. De overtreding des Goddelozen spreekt in het binnenste van mijn hart, alsof hij zeggen wil, dat doorpriet mijn hart of het smart mij aan het hart, dat Uw Naam zo onteerd en gelasterd wordt. Daar heeft de ware kerk met haar voorgangers, profeten, priesters of Leraars altijd rouw over gedragen zie Psalm III; Waterbeken vlieten af uit mijn ogen omdat zij Uw wet niet onderhouden. En deze zelfde profeet klaagt zo bitter Hoofdstuk 9: Och, dat mijn hoofd water ware; en elders, Ik ben gebroken vanwege de breuk der dochters mijns volks. Hij was ook nog: *c.* een lijdende profeet, die meer dan andere Profeten vervolgd werd door eigen landgenoten en vermeende vrienden. Dan waren het de mannen van Anathot, inwoners van zijn eigen geboorteplaats die zijn ziel zochten, dan Pashur of anderen van de tempeldienaren, dan weer, de vorsten van de koning Zedekia, die hem in de modderkuil wierpen, of hem in het voorhuis der bewaring opsloten en zeiden: Over deze man is een oordeel des doods. Ten laatste is hij wellicht in Egypte gestorven of gedood. Zie, Geliefden: Die 's Koning woord onder vrienden en vijanden ruchtbaar wil maken, heeft ten allen tijde veel en bittere tegenstand ondervonden. Maar hoe het zij: tijdens zijn leven mocht hij zich bemoeien om te zwijgen. Hij getuigt zelfs: "Ik kon niet".

Dit deel van zijn profetieën, dat thans voor ons ligt opengeslagen, levert ons het duidelijkste bewijs bij vernieuwing, dat de Heere Rechter is van de hele wereld. Tevoren had hij de oordelen van Jehovah aangekondigd over Juda en Jeruzalem; thans spreekt hij in de Naam van zijn grote Zender tot naburige landen en volken, die grensden aan Israël of betreffende de oorsprong, uit haar bloed waren: Alle mensen, Jood of Heiden, zijn Zijn schepselen waar hij recht op heeft en die Hij te zijner tijd zal richten. Zo sprak de Heere door Jona tot de Ninevieten, door Obadja tot de Edomieten, door Jesaja tot de Syriërs en vele andere volken, opdat zij niet zouden denken de rechtvaardige oordelen van God te zullen ontkomen, omdat ze Heidenen waren. Inzonderheid hebben wij in dit hoofdstuk de voorspelling van de overwinning die Nebukadnezar zou behalen op het heirleger van Farao Necho, de Koning van Egypte: ze zouden overgegeven worden, als schapen ter slachting en alzo zou Nebukadnezar een roede wezen in 's Heeren hand om Egypteland te tuchtigen, vanwege al haar gruwelen.

Daar stond Egypte dus als een vette vaars, gereed om geslacht te worden. Letten wij op de volgende hoofdzaken:

- I. De hoedanigheid van deze vaars . . . zij was vet
- II. Het gevaar voor deze vaars . . . de slachter kwam
- III. Het einde van deze vaars . . . het rechtvaardig oordeel van God over haar daden.

I.

Het is geen bijzonderheid, dat de Heere door de dienst van Zijn profeten of knechten spreekt door gelijkenissen. Hij vergelijkt soms de mensen bij bomen Pred. 11. Als de boom naar het zuiden of noorden valt. Dat deed ook de ontkomene van het huis van Jerubaäl, als, als hij stond op de hoogte van een berg. De bomen, zegt hij begeerden een koning. Soms vergeleek de Heere de onbekeerde mens bij een dwaze Metselaar, die zijn huis op het zand bouwde. Hier vergelijkt de profeet het gehele Egypteland of wel de inwoners, met haar koning bij een vaars en wel bij een schone vette vaars, die gereed was om geslacht te worden. Het was datzelfde volk, waaraan de Heere oudtijds zijn grote wonderen en zeer sterke arm zo duidelijk had geopenbaard, toen Zijn volk Israël onder Farao's tyrannie in dienstbaarheid in dat land gehouden werd. Groot en kennelijk waren toen de tekenen die Jehovah aan de dag leidde, dat Hij God was. Zelfs in de laatste nacht toen Israël in triomf Egypte verliet, had Hij, de Heere, gerichten geoefend aan al de goden van de Egyptenaren. Wellicht lagen ze, als later Dagon, de God van de Filistijnen, in stukken gehouwen op hun plaats. Ze hadden al de grote tekenen en wonderen gehoord, die de Heere daarna aan Israël gedaan had, maar waren onder dat alles steeds dezelfde afgodendienaars gebleven. Zij bleven hun goden eren en de God van boven verzaken. Lang heeft de Heere soms geduld; de dag van Zijn lankmoedigheid is groot. Nog pas te voren hadden ze Juda vernederd en tot dienstbaarheid gebracht; maar nu was de tijd van hun ondergang nabij, de mate van hun ongerechtigheid was vol. De vaars was vet. Dat wil zeggen: de inkomsten van hun zeer vruchtbaar land hadden ze alleen gebruikt voor zichzelf en voor de offeranden aan hun goden. Ze hadden zich rijp gemaakt door hun zonden voor de dag van de slachting. Ja, van datgene, wat de Heere hun gegeven had, hadden ze de eer toegekend aan hun stomme beelden, die niet zien noch horen, noch wandelen konden. Psalm 115.

Wat dunkt u toch, zou deze waarheid niet in 't algemeen op Nederlands volk, maar ook in 't bijzonder op ons van toepassing zijn? Zullen we ons beperken bij de weinige zaken die wij boven noemden, dan zeker zullen wij nog overvloedige stof daarin vinden, om datzelfde, afgodische Egypteland zeer nabij ons, ja in ons, te vinden. Het is dat Nederland, dat veel meer dan Egypteland de wonderen van de Allerhoogste heeft gezien en getast. Hoe de Heere het verlorene op 't noodgeschrei van zijn kinderen van de dienstbaarheid, waaronder zij zuchtten; hoe hij overvloedig Mozessen en Aärons tot hen zond en het geestelijk Israël in grote getale onder hen deed wonen en daar zeer vermenigvuldigde. Ging hij 't niet dikwijls voorbij met grote oordelen, waar hij andere landen mee bezocht? En toonde hij niet dat de gebeden van de Godvruchtigen hem als 't ware beletten gerichten uit te voeren die dreigden te komen? Maar beziet dat schone land en ziet hoe dat Gosen, waar Israël woonde, zeer ontvolkt en dun geworden is. Velen van hen zijn verhuisd naar het Kanaän dat boven is en op de weinige, die er nog van zijn, ligt de grauwigheid verspreid, zonder dat zij het merken. Hosea 6.

En voorwaar, vrienden, hoe meer het volk van God verhuist uit dit Egypte van de wereld, hoe meer de overblijvenden zich vet maken voor de dag van de slachting. Wáár worden anders de weldaden, die de Heere geeft, voor gebruikt, dan om het vlees te strelen en de zonde vrij uit te spreken als Sodom. Vet maakt men zich door grote lonen te eisen, om dezelve in comédiën,

bioscopen, danshuizen enz. te verkwisten. Vet maakt men zich door weinige werkuren, vrije Zaterdagmiddag te eisen, maar die vrije tijd te besteden om het vlees bot te vieren en de zonde te dienen. Vet maakt men zich door wereldse wijsheid te vergaderen, om daarmee de Godheid te loochenen en het Godsbestuur op zijde te zetten. En zie, hoe nu voor dit alles de schone schepselen van God misbruikt worden en evenals de Egyptenaren de wel voorziene tafels, waar de schone vruchten van het aardrijk op prijken, alleen gebruikt worden tot eer van de afgoden. Zij zeggen: “Wij hebben dat alles door onze sterkte verkregen!” Hoe staat het persoonlijk Mijne Hoorders. Het tijdperk ligt achter ons, dat de Heere het aardrijk vruchtbaar maakte van boven: Van dat veld wordt zelf de koning gediend. Dat hij U in Uw beroep zegende, misschien uw huisgezin en vee vermeerderde en vruchtbaar maakte, u verschoonde voor welverdiende rampen en de liefelijke vrede aan de verste grenzen van uw land meedeelde. U bracht onder roepstemmen van Zijn Woord en daardoor aan uw ziel arbeidde, u de tekenen toonde van onze kortstondigheid in het wegnemen van anderen, misschien uw betrekkingen door de dood en u nog in staat stelde tot heden uw arbeid uit te voeren en voor uw gezin te arbeiden. Bent u vet geworden als Egypteland? Hebt u de roepstemmen in de wind geslagen, alleen gedacht en gezwoegd voor de tijd? Weet dan, dat u groot gevaar dreigt.

II.

De slachter komt. Let hier op deze bijzonderheden: vooreerst de toestand waarin deze vaars door de slachter bevonden wordt en dat is in een zeer schone toestand. Waaruit dan de volgende zaken voorkomen: *a.* Een vet dier is een lui dier, Als het gegeten heeft legt het zich spoedig weer neer. *b.* Een vet dier is een zorgeloos dier, het denkt aan geen kwaad. Het behoeft niet zoals anderen rond te lopen in een weide van de ene plaats naar de andere om voedsel. De voorstelling is: zij staat er rondom in. *c.* Deze vaars zal dus door de slachter overvallen worden, als ze rustig ligt te slapen of onbezorgd is aan het weiden en in 't minst op een naderende dood zal denken.

Was dat oordeel schrikkelijk over Egypteland Mijne Hoorders, toch was er een inmengsel van ontferming, want de Heere liet het zijn profeet nog aankondigen, eer het er was. De slachter *komt*, maar *was* er nog niet. Dus Egypteland had nog tijd van bekering en berouw. Ze waren evenwel lui, evenals de inwoners van Laïs, voor ze door de Daniëten overvallen werden. Ze waren zorgeloos, als het vleselijk Israël en zeiden: “Ons zal geen kwaad overkomen”. Ze hadden een ijdel vertrouwen op hun goden, die hen evenwel niet konden helpen ten tijde van hun nood; en dus werd hun ongerechtigheid, als weleer van de Amorieten, volkomen. U zult zeggen: vreselijke toestand Maar zeg ons, zouden ook wij een naderend verderf in Nederland niet alzo tegengaan als destijds de Egyptenaren.

a. In een luie toestand betreffende de gods-dienstplichten. Eerst het innerlijke van de godsdienst weg, daarna zelfs de vorm. Wat is er een naarstige arbeid voor het tijdelijke, voor 't dagelijks brood; of om te sparen voor de oude dag; of om te kunnen pronken en uitgaan. Daar willen velen wel voor zwoegen als tot den bloede toe. Maar ziet eens hoe lui voor de godsdienst. Sommigen laten ééns of, tweemaal hun plaats ledig in de kerk, anderen zitten onder de godsdiensttoefening te slapen of zijn zo vermoeid van hun arbeid, dat hun lichaam weigert de nodige aandacht te schenken; om aldus zelfonderzoek en oplettendheid, geheel ter zijde te zetten. Velen hebben geheel en al met de godsdienst gebroken. Ziet, welke zondige vermaken daarvoor in de plaats zijn gekomen als: voetballen, kaartspelen enz., waar weer andere Goddeloosheden als: ontucht, drankzucht, vechtpartijen enz. uitgeboren worden.

b. In een zorgeloze toestand verkeren er velen, de een steunt op de vorm van zijn godsdienst; de andere geeft zich over aan onverschilligheid en een ander gebruikt het deksel van onmacht als scherm en blijft in een dodelijk geruste toestand de slachter wachten.

c. Vreselijk zal dat zijn voor al de Egyptenaren, voor al de onbekeerden, in een geruste toestand overvallen te worden. Zo overkwam, het de lieden van Sodom toen zij trouwden en ten huwelijk uitgaven. Zo de inwoners van de eerste wereld toen zij etende en drinkende waren. Zo Absalom, toen hij dacht koning te worden. Zouden we elkaar niet toeroepen: “Onbegrijpelijke goedheid van God, dat de stem nog tot ons komt vóór de slachter er is”.

Ten tweede: u zult misschien vragen wie is deze slachter. die op komst, is? Voor Egypteland was het de koning van Babel. Maar overigens leert ons de Waarheid, dat als de Heere Zijn oordelen wil uitvoeren, de elementen des hemels en der aarde, ja alles, zelfs de vijanden tot zijn dienst gereed zijn.. De Assyriër, de roede van Zijn toorn, een zaag of bijl in Zijn hand om de volkeren te tuchtigen. Wil hij de zon gebruiken om de mensen te verhitten door vuur, dan doet hij 't zowel, alsdat hij ze gebruikt ter verlossing voor Israël en ze stil deed staan in haar woning, Maar laat ons liever het nemen in een bijzondere zin en dan zeggen we: Wat zal toch menig zorgeloos zondaar door de dood als door een slachter overvallen worden. Diegene die in een vet land woont, waar hij of zij altijd wel blijven wilde, zal schielijk, onverwachts worden aangevallen en weggesleurd.

Hoe zal dan dat dartele springen van zulk één op 't onverwachts ophouden en er een einde komen aan die luie en zorgeloze toestand. Als dan die vaars in zijn bloed ligt te wentelen, zal ze ál die overvloed vergeten, waarin ze zich baadde en zich jammerlijk beklagen de tijd van haar bezoeking niet bekend te hebben.

Het is nog een dag der slachting, als de Heere komen zal ten gerichte op de wolken des hemels. Zorgeloos wordt die tijd tegemoet gegaan en toch, de tekenen wijzen daarheen. Beziet de gehel wereld, die als de Egyptische vaars van dag tot dag vetter wordt in Goddeloosheid en rijp voor het eeuwig verderf. De geesten uit de afgrond veroveren als 't ware de ganse aarde; zichtbaar in het toenemend bederf en voortwoekerende Goddeloosheid, wat ons heenwijst naar 's Heilands woorden: heft uw ogen op en aanschouwt de landen, want ze zijn alrede wit om te oogsten. Hij heeft reeds zijn boog gespannen en die bereid en heeft dodelijke wapenen gereed gemaakt. O, zondaar schrikt, want de slachter komt. Hij komt, Hij komt om d' aard te richten.

Wat zijn er hier al geen voorboden van die slachter eer hij komt, met ziekten en plagen of tegenheden in het beroep, die de komst van de slachter aanduiden en ons toeroepen: Keert weder, u afkerige kinderen.

III.

We hebben ten laatste nog te letten op de oorzaak van haar ondergang en de hoedanigheid van het slachten zelf waarin ons dan voorkomt: vooreerst. Hoe deze vaars geen onrecht geschiedde, want zoals we reeds opmerken, de Heere had zich niet onbetuigd gelaten door roepstemmen, maar was in Zijn grote giften en weldaden schandelijk ontheiligd en smadelijk verworpen. Zij had niet bekend, dat Hij haar het koren, de most en de olie gegeven. had en het zilver en goud vermenigvuldigd had. Hosea 2. Zij had dengene, die geen eer toekwam, de eer gegeven en die ze toekwam, onthouden. Ze had een verkeerd gebruik gemaakt van de weldaden zelf, namelijk om dartel, zorgeloos en gerust te worden. Ze had de roepstemmen in de wind geslagen en gezegd: “Wijk van mij, want aan de kennis uwer wegen heb ik geen lust”. Zie, Geliefden, merkt u hoe schuldig die mens staat, als de Heere het hem ordelijk voor ogen zal stellen? Die nu zegt mijn afgod heeft die dingen gedaan of mijn gesneden beeld heeft

ze bevolen: Als straks bij de komst van de slachter blijken zal, hoe smadelijk de weldoener in 't aangezicht geslagen is met al de zegeningen, hoe rechtvaardig zal hij dan moeten verstommen!

Of staat u zelf voor 't uitwendige hier niet schuldig?

Zag u deze zomer naar de schone vruchten op uw land? Bent u daarmee in verootmoediging voor de Weldoener ingevallen? Of dacht u misschien aan uw nauwkeurige arbeid of goede bemesting, vlijt en zorg waarmee u het behartigd had? Hebt u in uw winkel of werkplaats de krachten in gezondheid, die u ontvangen mocht, daar thuis gebracht, waar ze vandaan kwamen en bent u alzo met alles in de Weldoener geëindigd? Hebt u aan uw tafel de spijs en aan uw lichaam de kleren bewonderd? Dat voedsel en deksel van een zorgende God en Vader tot onwaardigen afdaalden? Hebt u het alzo gebruikt voor uzelf of tot eer van Hem, van Wie 't kwam? Hebt u niet overdadig voor uzelf, en karig voor de armen geleefd?

Zou het oordeel naar waarheid en gerechtigheid zijn als thans de slachter kwam?

Ten tweede: Toen de tijd daar was, had de vaars geen beraad meer. De slachter kwam haar niet *waarschuwen*, maar *halen*. Mocht zij willig of onwillig zijn, de tijd was gekomen, het mes geveegd en gescherpt, het touw gereed om weggeleid te worden; en onomkoopbaar was de slachter; hij ging nu over de schoonheid van haar hals en spaarde die niet. 't Was nu uit met de bespotter; haar laatste uur geslagen, geen verzoening, al werd het, geschenk vergroot.

Vreselijke toestand Waarde Hoorders! over de Egyptische vaars, toen de tijd dáár was. Maar zal de sententie anders zijn, zo vragen wij u, over een land of staat of persoon of geslacht, ja over de gehele aarde, als die rijp is voor de slachting? Kreeg het huis van Achab nog wel uitstel; toen Jehu Samaria binnen getrokken was of de inwoners van Jericho toen Israël tegenover haar over de gevallen muren kwam? Ach nee, als de zondaar na dat geroep, dat tot de Heere komt, het uiterste gedaan heeft, dan zegt Hij: "Ik zal het weten". Dan is het vonnis zo beslissend, dat Hij zweert in zijn toorn: "Zo zij in Zijn ruste zullen ingaan". Hoe nabij kan de slachter reeds zijn; en dan geen roepstem bekeert u, maar een oproep: Zet u hier, u zulk één. Wie weet onbekeerde mensen of u zult deze nacht nog gehaald worden uit uw paleis of hut, die u hier bewoont. Wie weet, of de planken voor uw doodkist niet reeds zijn gezaagd. Hebt u een ellendig lichaam? Het zal gesloopt worden, om duizendmaal in ellende verdubbeld voor eeuwig buiten God te zijn. Hebt u een schoon opgetoid lichaam? Schoon als de Egyptische vaars, de dood zal uw schoonheid niet sparen, maar u zult haast als een walgelijk voorwerp op stro gelegd worden en aan de wormen prijsgegeven, totdat uw Rechter u uit het graf zal oproepen, om u met lichaam en ziel naar de eeuwige rampzaligheid te verwijzen, waar u in 't bloed van onheilige wanhoop eeuwig zult baden, zonder ooit meer te kunnen sterven. Zeker, zult u als die vaars onwillig zijn, om ter laatste slachting geleid te worden, maar sterk is de Heere God, Die haar oordeelt.

Tussenzang Psalm 107: 19, 20 en 21

TOEPASSING

Ziedaar geliefden, in enkele trekken U het schone Egypteland om haar wederspanning, ter slachting geleid, getekend. Waarin ons tevens de jammerlijke toestand van de onbekeerde mens duidelijk werd voor ogen gesteld. 't Is thans de door onze vaders zo hoog geschatte Dank-, vast- en bededag. Ach, wat hebben wij in onze droeve tijden daar meer van overgehouden, dan dode vormen. Bij velen is ze of geheel òf gedeeltelijk afgeschaft. Droevig moet het ons aandoen, als wij Nederlands volk in het algemeen beschouwen! Kennelijk staat het ons getekend in de Egyptische vaars, 't Is alsof de magerheid van de mobilisatietijd, die

nog zopas met al haar jammeren passeerde, geheel vergeten is. Ze springt en dartelt als die vaars in de grazige weide van overvloed, thans weer in brooddronkenheid, alsof er nooit kwaad meer volgen zal. De roepstemmen van een dreigend zwaard van de Heere, dat maar even buiten onze landpalen verteerde, zijn totaal in de wind geslagen. De afgeschafte kermissen en vermakelijkheden opnieuw ingevoerd, en de grote weldaad, het voorbijgaan van het oorlogszwaard, met voeten getreden. O, vrienden, wie zou niet beven als wij letten op het schandelijk ontheiligen van 's Heeren heilige Naam en dag en Jehova's dreigement eerbiedigen: "Ik zal u wegwerpen met een mannelijke wegwerping ten dage Mijns toorns?". De ongerechtigheid van Sodom: hoogmoed; zathed van brood en stille gerustheid, zijn Nederlands zonden geworden, die voor Zijn aangezicht getekend staan. Wee het zondige volk, het volk van zware ongerechtigheid; zij hebben de Heere gesmaad, zij hebben de Heilige van Israël gelasterd; zij hebben zich vervreemd, wijkende achterwaarts Jesaja 1. Wie zal zeggen, hoelang de Heere onze zondige natie nog zal dragen. Te meer, daar Zijn voorbijgaan met het oorlogszwaard geen vruchten van verootmoediging heeft afgeworpen. De Heere waarschuwde Sodom door de overwinning van Kedor-Laomer en gaf nog pardon door de verlossing van Abraham, maar toen ze dezelfde bleven, was hun ondergang vastelijk besloten. Uitstel kreeg Ninevé door boete op Jona's prediking, maar als ze daarna tot hun zonden terugkeerden, deed de Heere ze weg; zie de Profeet Obadja. Hoe zullen we daarom blij wezen; met de vruchtbaarheid van het afgelopen seizoen. Wie weet of Nederland is vet gemaakt voor de dag van de slachting en zal al de zegeningen aanwenden tot hun eigen verderf. Komen de gerichten van God, dan zijn de inwoners handeloos, zonder weermiddelen;. omdat de Heere ze overgeeft zal het in of buiten het land geboren worden: er is geen kwaad in de stad, dat de Heere niet doet. O, dat die vaars te midden van barre dartelheid nog hoorde! O, geslacht, aanmerkt toch het Woord van de Heere! Dat ze nog heden inviel met waar berouw, de weg van de zondiging verlaten en treden op de weg van het verstand. Och, dat onze overheden, nog heden verstonden dat ze bij de gratie van God regeren en het Woord van God met al haar eisen boven al de menselijke zonden hebben te verschaffen. Vragen wij ten andere, is er geen andere schone vette vaars, dan het volk, dat zich rijp maakt voor de slachting door Goddeloosheid? O ja, daarvan is Nederland helaas ook niet ontbloot. Er is nog een groot gedeelte, dat aan het grofste en in 't oog lopende voor de mensen geen deel neemt, en veinst rechtvaardig te zijn. Maar ach, die zijn vet geworden in hunne wettische godsdienst, gemengd met ongoddelijke begrippen en menselijke redeneringen, die alle grond in der waarheid missen. Die dromen van een barmhartige God en een lieve Jezus, zonder die Goddelijke personen ooit bevindelijk en door de Heilige Geest gekend te hebben. Nemen al de scherpe lijnen uit de waarheid weg en worden zo oppervlakkig mogelijk, alleen om zich een bedekking te zoeken voor de dag van de slachting. O, die vorm van godsdienst met gedaanten van godzaligheid, waar de kracht derzelve wordt verloochend. De Apostel Judas vermaant de gelovigen: Hebt ook een afkeer van deze. Anderen spreken van veronderstelling: een zaad van het verbond te zijn, zonder wezenlijke en dadelijke wedergeboorte, en van geloofsvruchten zonder een voorafgaande dadelijke inplanting van het geloof als gewerkt door de Heilige Geest en geloofsvereniging met Christus; waarop geestelijk dode belijders op hun doop en belijdenis de hemel en de zaligheid wordt toegezegd. O, diepvervallen Christenheid! waar zal 't toch heen? Zo iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel, en nergens heeft ons de waarheid geleerd, noch de ervaring, dat het volk daar op veronderstelling is ingekomen; ook niet door een belijgend of bloot aannemen. Maar het beliefde God, zegt de Apostel van de Heidenen, Zijn zoon in mij te openbaren. Waar zouden wij eindigen, als wij de deerniswaardige toestand van Nederlands volk zouden schetsen: deze godsdienstige vaars is even vet, ook even zorgeloos en gerust als degene, die vet zijn in Goddeloosheid. Zullen ook eveneens door het zwaard van

Gods gerechtigheid haast overvallen worden, als zij ten gerichte moeten naderen en ter slachting geleid zullen worden, O, wat zullen er velen eeuwig in hun bloed liggen te wentelen, die zich een Paradijs hadden voorgesteld en een plaats in Abrahams schoot, die dan met de kinderen van het koninkrijk voor eeuwig zullen uitgeworpen worden in de buitenste duisternis.

Is er dan geen overblijfsel naar de verkiezing der genade? Ach ja, een koning zonder onderdanen zou geen koning zijn. Is hij met hen ál de dagen, tot de voleinding der wereld, dan zal er zeker ook tot dat einde van dat volk op de aarde blijven. Maar dat zegt in geen geval, dat het niet zeer donker kan worden, of het getal zeer klein. Hoe klein was het in het laatst van de eerste wereld Noach en zijn huisgezin. En daaronder was nog een gevloekte Cham. Klein in Abrahams tijd. Zie naar die vier grote steden, waar één gezin uit behouden werd en daaronder was nog een vrouw van Lot, die omkwam buiten Sodom. Klein in de dagen van de Profeten, zie Jeremia 5. Gaat om door de wijken van Jeruzalem en verneemt nu en zie op haar straten of er één is die recht doet enz. Klein in de dagen van Jezus omwandeling op, aarde. Velen gingen terug en wandelden niet meer met hem toen Hij de leer verkondigde, die Hij van zijn Vader gehoord en geleerd had. Zijn het weinigen uit weinigen in de beste tijden, ach wat is het dan in de zo ernstige en donkere tijden die wij thans beleven, waarin de wereld als in een maalstroom van zonde ligt verdrongen en door de Antichrist betoverd, zich verwondert achter het beest. Waarin de godsdienstige wereld door dode vormen wordt geblinddoekt en al juichende haar stem verheft: des Heeren Tempel, des Heeren Tempel zijn, deze. Tijden waarin wij de oude vromen allengs zien wegsterven, (zoals wij in onze verklaring reeds aanstipten) en weinig, zeer weinig in hun plaats zien geboren worden, die als levende getuigen tegen de geest van de tijd de stem verheffen. Maar ook dat Gods werk in de ziel, waar het juichend Christendom mee spot en voor ziekelijk uitscheldt, helder openbaren. Daarbij komt, dat de praktijk van de godzaligheid onder Gods volk zeer vermindert, hun liefde onderling verkoelt, en wij het werk van de genade veelal vinden in kwijnende toestand. Vraag het u zelf, volk van God, is niet de gedurige klacht: “Och of ik ware gelijk in de vorige dagen?” Hoe komt dat? Zou uw eigen trouweloosheid en wereldgelijkvormigheid hiervan de oorzaak niet zijn? Hoe bent u te moede op deze dag van afzondering? Waar is het offer van dankbaarheid voor al de weldaden waarmede de Heere u in deze zomer overlaadde? Mij dunkt, ik hoor u zeggen: “Ik sta met lege handen; een ziel vol schuld en ben waardig om als de Egyptische vaars geslacht te worden. Welaan, hebt u dát in deze morgen beleden in het verborgen, dan zal het u smartgevoel gebaar hebben over al uw trouweloosheid. Dan zult u in uw ziele gezegd hebben: moest ik zó, in mij zelf, voor die Rechter gedagvaard worden, al mijn godsdienstplichten, gebeden en tranen zouden met mij voor eeuwig als een steen in diepe wateren wegzinken. Maar bij tijden en ogenblikken als mijn hoopje levend mag zijn, en mijn geloofsoog helder, op die enigen grond, fundament en voorwerp van mijn geloof de dierbare Zaligmaker, dan heb ik niet alleen een schuld- en zoenoffer, maar ook een dank- en loffer voor God. Ja, ziel, wie zal dat wonder peilen of doorgronden; een volk, dat zich dagelijks waardig keurt geslacht te worden om hun erf- en dadelijke zonden en dat ligt in het bloed van haar onreinigheid Ezechiël 16. Voor dát volk heeft de Vader een Lam voorzien ten brandoffer op de Berg des Heeren. In haar plaats weggeleid en geslacht, onschuldig onder de wereldlijke Rechter veroordeeld en hen van het strenge oordeel van God, dat over hen gaan zou, bevrijd. Geve de Heere, dat u dagelijks de offerande van een gebroken hart en verslagen geest Hem mag offeren, totdat Hij u hale uit het wereldse Egypteland en u het door Hem toebereide plekje doen innemen voor de Troon, waar u dan nooit tot eer van uw werken of gestalten zult zingen, maar met de verlost schare eeuwig aanheffen: “Gij zijt geslacht en hebt ons Gode gekocht met Uw bloed”. AMEN. Nazang Psalm 79: 5

2. 's HEEREN ROEPSTEM TOT WEDERKEREN

Biddag Leerrede over Jeremia 6: 16a

Voorzang Psalm 106: 4

Voorafpraak

Waarde Toehoorders! Het is een opmerkelijke geschiedenis, die wij in 2 Koningen 3 opgetekend vinden. Vergun ons bij deze gelegenheid, dat wij in 't kort uw aandacht bij de hoofdzaken daarin bepalen. Joram, een zoon van Achab, had het koninkrijk over Israël ingenomen. Hij was in uitbrekende Goddeloosheid een weinig minder dan zijn Vader Achab en zijn broeder Ahazia die vóór hem koning waren. Evenwel was er geen enkel teken, dat de vreze Gods in zijn hart woonde. Wel deed hij dat opgerichte beeld van Baäl weg, maar de Waarheid zegt ons in het 2e vers, dat hij deed wat kwaad was in de ogen des Heeren.

Wat gebeurde? De Moabieten waren van Israël afgefallen reeds bij het sterven van Achab. Ahazia, Jorams broeder had dat alles laten gaan, zonder de welvaart van zijn koninkrijk te zoeken; maar Joram monstert Israël en maakt zich op ten strijde tegen Moab. Om zich van de overwinning te verzekeren, ontbiedt hij de godvruchtige koning van Juda, Josafat om met zijn krijgsmacht hem in deze strijd de hand te bieden. Josafat is hem ter wille en komt. Zij zullen volgens Josafats raad, door de weg van de woestijn van Edom voorttrekken, en alzo de koning van Edom ontbieden, die aan Israël dienstbaar was, om met hen te gaan. Alle drie legers zijn dus gereed, en trekken voort om hun doel te bereiken. Maar er doet zich een zwaarigheid voor, waar zij niet op gerekend hadden. Toen zij drie dagen met hun legers waren voortgetrokken hadden zij geen water. Josafat, die gewoon was in nood met al Gods knechten de Heere te vragen, doet onderzoek of er geen Profeet van de Heere bij hen of in hun nabijheid was. En ja wel! Elisa, de zoon van Safat was daar. De koningen komen met hun drieën en staan voor Elisa, en vragen om zijn voorbede. Wat geeft de man Gods aan die koning van Israël ten antwoord? Ga naar de profeten van Uw Vader en Moeder. Wat doet u in nood bij de Heere? Waar u u anders heenwendt, wend u daar ook in tijd van nood!

De koning van Edom was een Heiden, maar het zaad van Abraham, die onder al de weldaden van het verbond lagen, werd de zonde van afgodendienst bijzonder ten kwade geduid.

Wat was de uitslag? De Koning van Israël herhaalt zijn verzoek aan Elisa en toen zwoer de profeet: zo waarachtig als de Heere leeft, indien ik het aangezicht van Josafat de koning van Juda niet opnam, ik zou u niet aanschouwen, noch u aanzien. Dus, de ene Josafat was hier de middellijke oorzaak, dat de Heere zich ontfermde en de drie grote legers voorzag van water door een wonder van Zijn almacht. Lees de geschiedenis, 2 Koningen 3.

Uzult misschien zeggen, wat hebben we op biddagmorgen aan deze historie? We zullen in korte trekken zeggen, wat wij er aan hebben. Zéér waren wij in onze overdenking voor de biddag ontroerd, als wij dachten aan 's lands zonden en afval. Als wij zagen op de toestand van de Gemeente, zo zeiden wij: Heere, zult u ons niet als in hete toorn van Uw aangezicht wegstormen? En terwijl wij zóó in overdenking waren, bepaalde ons de Heere bij voorgeselde geschiedenis, waar wij betreffende de biddag het volgende uit opmerken.

a. 't Had kwaad gestaan met Joram en de koning van Edom, ware Josafat niet bij hen geweest. 't Stond kwaad met ons volk en Gemeente, waren er geen enkele Josafats in ons land en in onze Gemeente.

b. Wat één bidder vermocht: die drie grote legers werden daarom in nood geholpen, van water voorzien.

c. Hoe velen zich thans in ons land en in onze Gemeente opmaken en zich stellen voor het aangezicht van de Heere, die zo min als Joram, daar hun dagelijkse werk van maken, en daarom op zulke dagen, dat nooit met het hart en in waarheid kunnen doen.

d. Hoe kwalijk de Heere het neemt van een volk, dat het geweten heeft zo goed, ja beter dan Israël, dat toen nog leefde onder de duistere bedeeeling van de ceremoniële wet.

Zie, Toehoorders. Het gaf ons enige moed om te hopen, dat de Heere nog met ons zou optrekken in deze dag. Maar ga voor uzelf niet deze zaken vooraf naar binnen en vraag u af: Hoe kom ik biddag houden? Kom ik, zoals Joram uit consciëntiedwang of in dode vorm naar deze plaats, dan zal de Heere mijn offerande niet rieken, al is het dat ik mijn hoofd krom als een bieze en mij in zak en as nederleg. Wij vragen U: Is die God U een bekende God, als hij Josafat was. Dan zullen de plekjes in uw woning of werkplaats het getuigen, waar u met die God onderhandeld hebt. Volk van de Heere, misschien hebt u in deze morgen, dat nog gedaan en was het de begeerte van uw ziel, het verbond eens te vernieuwen en hart én hand aan de Heere te geven en van al de boelen nog eens te scheiden. Is dat zo, dan zal Jehovah's roepstem tot wederkeren, U geen vreemde klank zijn in deze dag, maar u zult met de kerk hartelijk begeren: Breng ons weder, o God onzes heils.

Psalm 30: 2

Tekst: Jeremia 6: 16a

Alzo zegt de Heere: Staat op de wegen en ziet toe; vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij en wandelt daarin, zo zult u rust vinden voor uw zielen.

De profeet Jeremia voorspelt in dit Hoofdstuk de aanstaande verwoesting van Jeruzalem door de Chaldeënen en de vreselijke ellende, die daarmee voor de Joden gepaard zou gaan. Hij spreekt, door een profetische Geest daartoe bewerkt, hetgeen in de toekomst vervuld zou worden, alsof het tegenwoordig geschiedt. Daarom zegt hij in vers 1: "Vlucht met hopen, gij kinderen van Benjamin, uit het midden van Jeruzalem". Als een verwarde bende zouden ze pogen te vlieden, als de nood er was en de stad doorgebroken zou zijn door de vijanden. Thekoa, waar zij veiligheid mochten zoeken, ten Noorden van Jeruzalem. Ook daar zou de noodbazuin geblazen worden. en te Beth Cherem, een stadje tussen Thekoa en Jeruzalem, daar zouden de seinvuren ter waarschuwing staan. Waar de profeet mee zeggen wil: er zal nergens ontkoming wezen of kans om aan de oordelen van God te ontvlieden. Vervolgens beschrijft hij de grote verandering, die met Israël, onder die geduchte oordelen zou plaats vinden. De dochter Israëls was bij een schone en wellustige vrouw vergeleken; in overdaad, genot en weelde geleefd; maar nu zouden de ontberingen, verwoestingen, nood en dood hun aangrijpen, en tot de grond toe nederwerpen. Hun vijanden zouden machtig en sterk, ja, voor hen onoverwinnelijk zijn, omdat de Heere ze overgaf in hun handen en thans naar hun noodgeschrei niet zou horen. Zie het vervolg van het hoofdstuk. Opmerkelijk is het, Toehoorders, als de Heere zulk een vreselijk dreigement door Zijn profeet aan Israël laat aankondigen, dat Hij in onze tekst, als heden nog staat, en Zijn profeet (alsof God door hem bade) hun nóg laat toeroepen: Zo zegt de Heere, staat op de wegen enz. Wij letten op de volgende hoofdzaken:

I. De ernstige vermaning van de Heere (staat op de wegen en ziet toe)

- II. De trouwe aanwijzing van de Heere (vraagt naar de oude paden)
- III. De dierbare belofte van de Heere (zo zult u rust vinden voor uw ziel)

I.

Wat het eerste aangaat, waarin wij Jehova's ernstige vermaning aan Zijn volk hebben te beschouwen, daarin hebben wij:

a. de persoon, die hen aanspreekt: Zo zegt de Heere. Het is alsof de profeet zeggen wil: Volk, ik kom niet in mijn naam, noch in de naam van enig mens, maar het is op Goddelijke last en met goddelijke autoriteit, dat ik u aanspreek. Zult u dát woord verwerpen, u verwerpt niet mij, maar degene, die mij tot u zendt. Hij is ook voor u geen onbekende, het is de HEERE, Die het zegt. Dezelfde Heere die u van oude tijden als volk bemind heeft en uitverkoren boven al de volkeren van de landen. Het is de Heere, die al die wonderen onder u van oude tijden gewrocht heeft. U geleid uit Egypteland. Bewaart in die grote woestijn en dit land dat de Heidenen bezaten ten erve gaf. Het is de Heere, die Zijn vuur en haardstede in 't midden van u stichtte en onder de kennelijke tekenen van Zijn Goddelijke tegenwoordigheid zich openbaarde in het huis, dat naar zijn Naam genoemd is. Israël, ik heb een boodschap van die God! Zult u daarnaar niet oplettend luisteren? Hoe menigmaal legt u uw oor te luisteren, als mensen u niets-waardige dingen vertellen Hoort nu, en uw ziel zal leven. Ziet u toch, hoe bewegelijk de Heere komt tot een zóver afgeweken en diep vervallen volk, dat zo dikwijls zich had omgewend en afgekeerd om Zijn woorden niet te horen en de tucht niet aan te nemen. De dag van Zijn lankmoedigheid is groot! Mensen zeggen zo ras, het helpt niet. De profeet zelf zei eens vanwege Israëls wederspanningheid: "Ik zal in Uw naam niet meer tot hen spreken". O, als die dag van Gods lankmoedigheid eens zal ten einde lopen! 't Is heden nog voor Nederland en voor u persoonlijk: Zo zegt de Heere! Hij zendt Zijn knechten nog. Hij houdt nog niet op te waarschuwen aan een weerbarstig en Goddeloos volk. Hij staat nog en zegt: "och, of u bekende nog in deze uw dag, hetgeen tot uw vrede dient".

b. Maar wat had de Heere hun te zeggen? De inhoud van die Goddelijke aanspraak was: "Staat op de wegen en ziet toe".

De Heere neemt hier door zijn profeet het beeld van een reizende man. Of van zo iemand, die zich haast om naar een zekere plaats te lopen of een zeker doel te bereiken. Zo één roept hij toe: "Staat op de wegen". Het is of hij zegt: wat loopt en draaft u. Bezint eens of u wel op de goede dag wel op de verkeerde weg bent! Is er niets op te merken? U draaft alles voorbij en gaat onbezonnen voort. De tekenen, die aan de weg zijn, die merkt u niet op. U zult haast vallen en niet weer opstaan. Merkt u, vrienden, hoe Israël in een deerniswaardige toestand verkeerde? Laat ons nagaan en zien, of wij Nederlands tegenwoordige toestand daarin niet kunnen vinden, ja, de toestand van elke onbekeerde reiziger naar de eeuwigheid.

1. Israël en Juda in 't algemeen liepen voort zonder stilstand op de brede weg van de zonde. Zie vers 13. Van hun kleinste, tot hun grootste toe, pleegt een ieder van hen gierigheid. Van de profeet tot de priester toe bedrijft een ieder van hen valsheid. Er was een zinneloos voorthollen in een overmaat van gruwelen, zonder dat ze nadachten wat ze eigenlijk deden. Daarom sprak de Heere, vers 15: "Zijn ze beschaamd, omdat ze gruwel bedreven hebben; ja zij schamen zich in 't minst niet". Ze spraken hun zonden vrij uit als Sodom, deden het met open ogen en waren nochtans blind voor het gevaar dat hen dreigde.

2. Ze waren zo onbesuisd in dat voortrollen, dat zij op ál de tekenen die aan de weg stonden geen acht gaven. De bewijzen hadden ze in overvloed, hoe de Heere niet alleen straf, dreigde op hun zonden, maar die uitvoerde en over hen bracht. Daarom legt hij nadruk op de woorden: Ziet toe. 't Verderf is u zeer nabij. Bent u willens en wetens blind? Ziet u 't nog niet? Staat toch eens stil. Houdt op, laat af van kwaad doen; keert u tot mij.

Ziedaar geliefden, een volk of een zondaar, of beiden zo u 't nemen wilt, die voortlopen op de brede weg van de zonde; onbeschaamd en zonder berouw, zonde tot zonde doen. Een volk als Israël, een volk als Nederlands volk. Zou het niet nodig zijn, op heden dat toe te roepen: Staat op de wegen? Nederland wat holt u voort in uw hemelgerende Goddeloosheid. Bezie de straten niet alleen in de grote steden, maar ook op de dorpen op de dag van de Heere: ze wemelen van mensen. Beluister hun taal: het is de taal van de "lieden van de wereld", die u zult horen uit de mond van gedoopte Christenen. Bezie de kroegen: ze zitten als opgepropt tot de late avond of soms tot in nachtelijke uren. Bezie de terreinen van openbare gemakkelikheden, het loopt en draaft en vliegt als om strijd met motors en auto's alsof er schatten waren te verkrijgen. Wedstrijden, voetbalclubs, kermissen, markten en dergelijke, u zult er stromen van mensen ontmoeten.

Nederland staat op de wegen; de tekenen zijn bij u en rondom u van Jehova's rechtvaardige gerichten, en blijft u zo, onbezonnen voortrollen naar uw eeuwige ondergang? Bezie het opkomende geslacht. Het is of het schier met alle eerbaarheid en burgerlijk fatsoen heeft gebroken en als bandeloze dieren zich door woord noch tucht van al de gruwelen wil laten afkeren.

Dat is ook persoonlijk, zeggen wij, voor de onbekeerde zondaar en zondares. Lopen, draven, doen ze naar de hel, zonder omzien; als 't ware bevreesd, dat ze er niet zullen komen. Staat en bezint u. Er is een roepende stemme achter u: "Dit is de weg".

II.

Het is alsof de Heere zegt: Zal er nog één zijn, die mijn stem hoort en tot staan zal komen. Mocht zo één vragen: wat zal ik doen? Wel, vraagt naar de oude paden, waar toch de goede weg zij en wandelt daarin. Voorwaar een trouwe raad, Geliefden, die de Heere door Zijn profeet aan een verlegen man of vrouw komt te geven, die tot bewustzijn kwamen, dat ze verdwaald zijn en op verkeerde wegen zich bevinden. De raadgeving of aanwijzing bestaat hierin:

a. Hij wijst ze naar de oude paden, met de vermaning: vraagt daarnaar. Deze oude paden is de weg van de ware godzaligheid, waarin de oude vaders wandelden. Daarom hebben sommigen het overgezet: "de paden der ouden", die nu niet meer zijn, maar in hun godzaligheid oud en grijs geworden zijn, en zich daar altijd wel bij hebben bevonden. De waarneming en ervaring van hen die vóór hen geweest waren, zouden dus onderzoeken Job 8: 8.

Vraag toch naar het vorige geslacht en bereid u tot de onderzoeking van hun vaders. In die weg heeft de Heere de mensen gezegend en daarin zijn zij voorspoedig geweest.

Wilt u dus de weldaden van de vaders: Abraham, Izak, Jakob, Mozes, David en al de godzalige vaders, dan moet u in *die* paden wandelen, die zij bewandeld hebben. Vraag dus niet naar de weg van de jongelingen als Rehabeam, of leef niet naar de begeerte van uw eigen boze hart. Druk de voetstappen van de godzalige vaders.

De oude paden is nog: de van ouds voorgeschreven weg door God Zelf, in Zijn dierbaar

Woord. Die wil van Zijn bevel, daarnaar moeten wij ons gedragen; die in zijn geheel in de beide Testamenten is neergelegd en vanouds door de vaderen, als geheel volkomen, bevonden zijn. In dat Woord is aangewezen de “goede weg”, waarop de dwaze niet zal dwalen. In dat Woord is veroordeeld de kwade weg, die al degenen, die daarop wandelen tot een eeuwig verderf zal leiden.

Nu is 't: vraag daarnaar. Onderzoekt naarstig naar die weg en als u die gevonden hebt, wat dan?

b. Wandelt daarin. Het is niet genoeg, dat u deze zoekt of van deze spreekt of belijdt, dat er zulk een weg is, maar u moet daarin wandelen. Vooreerst is het dan noodzakelijk, dat u 't schadelijke, schandelijke en Godonterende van uw oude weg gezien hebt; dat u deze verlaat. U kunt op geen twee wegen tegelijk wandelen. Dus, u moet van uw zondige en Goddeloze weg af. Ten andere: die weg is: Mijn reine inzetten en rechten te betrachten. Daar moet u met vaste tred in wandelen; daarin toenemen en bevestigd worden.

Toehoorders. Als wij deze twee zaken nu even voor ons tegenwoordig doel overbrengen en met het oog op de biddag vragen: Waar is het vragen naar “de oude paden” in Nederland? O, dan moet verbaasdheid ons bevangen, als wij aan die vaderen denken, die vóór ons in de paden van de ware godzaligheid wandelden. Stonden ze eens op uit hun graven en bezagen ze ons geslacht, ze zouden zeggen: “Zijn dat onze kinderen?”

En toch hebben die vaderen zich wèl bevonden bij de vreze Gods waarin zij wandelden. Vermaant ons de Waarheid: “Zet de oude palen niet terug, die de vaderen gemaakt hebben!” Zeg ons, waar vinden wij in onze dagen de eenvoud van de vaderen?

Zeer bedroevend is het ter stede en ten lande hieromtrent gesteld. Terecht zegt de Apostel, dat ze hun heerlijkheid stellen in hun schande. Bezie de kleding, inzonderheid van het vrouwelijk geslacht en lees Jesaja 3, wat Jehovah dreigt over de dochter Sions, die met uitgestrekte hals daarheen ging, alsof haar voeten gebonden waren. Hij zou voor specerijen stank geven; lossigheid voor een gordel; kaalheid in plaats van haar vlechten; omgording van een zak voor een wijde rok; en verbranding inplaats van schoonheid. Het is alsof, onder het belijdend Christendom zelfs, die zonde geen zonde meer is. Opgetooide lichamen in hoerenversiersels, met goud en zilver omhangen, ziet men onder de prediking van het Woord hun plaats innemen. Bezie de kinderen van zogenaamde godsdienstige mensen. Ze gelijken meer op een modepop in de étalages, dan op kinderen van mensen. Bezie de woningen van binnen, de ene kamer na de andere is bijna te mooi om er een bezoek in te ontvangen en de muren zijn versierd met allerlei walgelijke en afgodische schilderijen en prenten. Anderen versieren het met mooie teksten uit de Bijbel, die alleen moeten dienen om het uiterlijk te bevorderen, maar geen plaats in het hart gevonden hebben. Hierbij komen alle hoogmoedige manieren en schikkingen naar de “eisen van de tijd”, waardoor de oude paden in vergetelheid komen en elk een, weg kiest, die hem recht schijnt. O, Vrienden, beziet Nederland in de boezem en zoek de godzaligheid van de vaderen in de huisgezinnen, zoals Abraham de onderwezenen had van zijn huis en Job de offerande deed voor zijn kinderen, naar hun aller getal. Job 1.

Zoek de ouders, die met hun kinderen en dienstboden hun knieën buigen op de gezette tijden en ze onderwijzen in de leer, die naar de godzaligheid is. Voorwaar in die paden van de godzaligheid te wandelen is de eis van de Heere voor Zijn volk. Daarom, al mogen er nog zijn, die aan de letter der Waarheid vasthouden, waar is dan nog de praktijk van die godzaligheid? Belijden en niet beleven; toestemmen, maar daar niet in wandelen; weten en niet betrachten, zie daar de dagelijkse ervaring! Is het zo, dat de eenvoud van de vaderen, de godsvrucht van de vaderen zo zoek geraakt is in Nederland?

Waar vinden wij de moed en dapperheid van de vaderen om zich voor de Waarheid in de bres

te stellen; tegen de dwalingen te waken; de goddeloosheid uit te roeien?

De zondaar kan haast ongemoeid de zonde dienen; de Antichrist vrij de banier omhoog verheffen; de Waarheid onderdrukt worden, zonder dat zich haast een stem tegen hen verheft. O, dat Nederland met zijn overheden wederkeerde tot de oude paden en in de van God voorgeschreven weg leerde wandelen!

III.

Nu krijgen we nog ter overdenking, Jehovah's dierbare beloftenissen aan een wederkerend volk of een wederkerende ziel gedaan.

a. Hij belooft rust voor de ziel in de weg van de ware godzaligheid. Datgene, wat in de grote wijde wereld niets is voor een ontroerde ziel, belooft Hij aan de oprechte wandelaars in de oude paden. Rust krijgen ze in een beroerde consciëntie, wat ze te voren te midden van het wandelen op de verkeerde wegen misten. Dan hadden ze van buiten de onvoldaanheid; ze hadden nooit genoeg, maar zeiden: "De dag van morgen zal zijn als deze". Ze zouden altijd later nog meer plezier hebben, prettiger uitgaan en genoeglijker in 't midden van hun Goddeloos gezelschap verkeren. Van binnen hadden ze de wroeging van hun kloppende consciëntie. De Goddeloze heeft in 't lachen nog smart. Alle vrede wordt gemist, Toehoorders. In de dienst van de zonde en van de duivel, daarin is niet anders dan een zenuwachtige gejaagdheid naar meer, zonder enige rust.

b. De ruste, die de Heere toezei, daarin lag opgesloten, dat zij in de oude paden rust van tevredenheid zouden ondervinden, wat evenmin in de weg van de zonde te verkrijgen is. De maaiers van Boaz gaven hem de beleefde groetenis: De Heere zegene u, waarin zij hem als hun heer, en zich zelf als dienstbaren erkenden. En weltevreden deden ze het werk van hun heer. Ach, kon Nederland het gevoelen en beseffen, dat de gejaagdheid naar de gemakkelijkheden en de tomeloze trek tot een dartel leven, de baarmoeder is van alle ontevredenheid, zonder rust. Geen vergenoegdheid in de lonen, maar staking op staking, om de werkgevers tot meerdere betaling te dwingen en in reikhalzende begeerte zelf naar het meesterschap te dingen en alle juk van de halzen af te werpen. Rust, vergenoegd en tevreden met een karig deel hier op aarde, beloofde de Heere in de weg van de godzaligheid. Derhalve waar alle tevredenheid en rust gemist wordt, is de godzaligheid niet aanwezig.

c. Leggen wij nadruk op het woord "ziel", dan moeten we nog even opmerken, dat bij zware arbeid, lichamelijke tegenheden, ja, zelfs onder de oordelen van God, die een volk kunnen beroeren, de ziel van de wandelaars in de weg van de godzaligheid een vrede kan wegdragen, een rust, die de wereld in al haar joelingen niet kan vatten, noch naspeuren. Zij heeft deze rust niet verkregen op een uitwendige verbetering; dat wil zeggen, in een bekering van de straat of herberg tot de godsdienst of kerk. Maar zij heeft door hartveranderende genade het bittere van de zonden leren kennen gevoelen en dat Woord van de Heere: Staat op de wegen en ziet toe, door de kracht van de Heilige Geest in hun ziel voelen weerklinken, zodat de verandering van de uitwendige daden uit het vernieuwde levensbeginsel van binnen vloeiden. Toen zij die weg koos met al wat er aan verbonden was en die vaderen hun volk werden, al zouden ze ook met deze, om der Waarheid wille, door het zwaard verzocht of ter dood gebracht moeten worden; wij zeggen, toen hebben ze die vrede niet gekregen omdat zij beter waren geworden, maar uit kracht van Gods eeuwige en soevereine zondaarsliefde gaf hij hun de Grote Vrede-

Vorst, waarvan de Apostel zegt: Hij is onze vrede. Efeze 2. Die Silo of rustaanbrenger kan daarom dat volk alleen de vrede Gods, die alle verstand te boven gaat, deelachtig maken. O, zagen we in Nederland de vruchten van zulk een bekering. Daar zou gewis een uitwendig wederkeren mee gepaard gaan: Wij, die der zonde gestorven zijn, hoe zullen we nog in dezelve leven? Maar helaas wat is dat wederkeren met het hart zeldzaam in ons Vaderland. Waarom de bestendige rust niet wordt doorleefd en gesmaakt, maar integendeel een onrustig zwoegen voor het vlees en een streven naar en zoeken van grote dingen.

Tussenzang: Psalm 12: 1, 6 en 7

TOEPASSING

Ziedaar, Toehoorders; Jehovah's roepstem aan een wegzinkend Israël met een aanwijzing, waarheen ze moesten wederkeren en een belofte, wat Hij hun in de weg van wederkering zou schenken.

Hoe was uw ziele te moede onder deze verklaring? Klopt uw hart niet in uw binnenste, als u indachtig werd, dat biddagen boetedagen zijn en tijden om de knopen van de zonde los te maken en het verbond te vernieuwen? Of bent u nooit in die verbondmaking gekomen? Hebt u nooit stil gestaan op uw zondige weg en bent u alzo nog dravende naar het eeuwig verderf? Dan bent u als een vogel, die zich haast naar de strik en niet weet, dat deze tegen zijn leven is. Hoe zult u het toch maken? In een land te wonen, waar de Heere van ouds Zijn wonderen een gedachtenis heeft gesteld en op diezelfde bodem voort te gaan buiten God, waarop onze vaders gekniel lagen en over hun en 's lands zonden lagen te kermen. Op dezelfde bodem, die het bloed van de martelaren voor de godsdienst heeft ingedronken en waar de Waarheid, die naar de godzaligheid is, zo zeer geëerd en hoog door hen verheven werd. Doet u mee aan 's lands hoofdzonden, die een schandvlek zijn voor de gehele natie?

Behoort u tot de Sabbatschenders in 't openbaar, de Godslasteraars, de verachters van 's Heeren Woord en inzettingen, de versmaders van de godzalige wandel van de vaders? Dan staat u op de weg van de zondaren en zit in het gestoelte van de spotters. Al mag u zich vroom aanstellen en u onder de plechtigheid van de godsdienst ingetogen houden, uw hart is een samenknoping van ongerechtigheid en reken het als een wonder van Gods verdraagzaamheid, dat Hij u gedooft voor Zijn heilig aangezicht. Hoort, wat de Heere tot de zodanigen zegt in Jesaja 1: "Als u voor mijn aangezicht komt verschijnen, wie heeft zulks van uw hand geëist, dat u Mijn voorhoven betreden zoudt? Breng niet meer vergeefs offer, het reukwerk is mij een gruwel". O, zondaar! Hoelang zal de Heere u nog dragen! Haast zal de put van de afgrond zijn mond openen en u eeuwig in zijn gapende buik verslinden. Hoe zult u 't u eeuwig beklagen, als u in die nare spelonk u zult bevinden, waar elke druppel water geweigerd wordt, om uw brandende tong te verkoelen. Beklagen zult u 't u, dat u heden die boodschap van 's Heeren wege niet hebt ter harte genomen: Staat op de wegen en ziet toe. Och, dat u zich liet gezeggen! Om die enkele Josafats in ons Vaderland eet u nog van de vruchten van het aardrijk, hoewel ze van u niet zijn, maar alleen de ware vromen toebehoren. U mag er nog zólang in delen, totdat u op die rampzalige plaats zult wezen, waar geen bidders meer voor land en volk zijn zullen, maar al te maal vervloekten, in het gezelschap van de vervloekte duivelen en al uw medemakers, die hier op aarde uw vrienden waren. De weg van de godzaligheid, daarin belooft de Heere rust en zaligheid. Valt nog heden op uw knieën en zegt: Heere houd mij staande, eer ik nederplof in de eeuwige rampzaligheid! Bekeert u, en zegt: Heere bekeer u mij. Verlaat de zonde, en zegt: Heere maak mij de zonde bitter en doe ze mij afsterven. Wie weet wat de Heere doet, u bent nog hier.

Mij dunkt, ik hoor een ander zeggen: ik ben zo goddeloos niet; al de voormelde gruwelen, die doe ik niet. Ik leef godsdienstig en vroom. Ik lees, ik bid en wat niet al. Arme mens! Is dat uw biddagsgestalte! Bent u daarin opgekomen naar deze plaats, hoor dan wat de Heere van u zegt in Jesaja 1: Breng niet meer vergeefs offer; het reukwerk is mij een gruwel. Uw nieuwe maanden en Sabbatten vermag ik niet. Het is, ongerechtigheid, zelfs de verbodsdagen. Dan is uw biddag een tergdag voor de Heere, met uw wettische offeranden. Omdat uw gerechtigheid niet overvloediger is dan de Schriftgeleerden en Farizeën, zult u in 't koninkrijk van God niet ingaan.

Vraag u eens af, of u nooit tot staan bent gebracht in uw vleselijke godsdienst en gezien hebt, dat de Heere lust heeft tot waarheid in het binnenste. Waar is uw tollenaars-gestalte? Uw innerlijk hartzeer over 's lands zonden en uw eigen? Waar het betreden van de paden van de Evangelische godzaligheid en de geestelijke kennis van de ware Rustaanbrenger, de Heere Jezus? O, treurige toestanden in Nederland, dat de handen gelegd worden op de vormen van de godsdienst zonder innerlijke godzaligheid en ontdekkend licht van de Heilige Geest! Zie vers 14 van ons teksthoofdstuk. Daar dreigt de Heere de profeten, die de breuk van het volk op 't lichtste genezen en zeggen: Vrede, vrede! maar daar is geen vrede. 't Is waar, het staat kwaad met uw wachters, die u pleisteren en kussens onder de oksels van uw armen leggen maar u zult zelf ten einde van die, de last moeten dragen en haast uitroepen: Verraad, verraad! Och, dat u wijs waart, en uw jammerlijke toestand inzag. Nederlands ondergang zal verhaast worden, om uw hemelgergende geveinsdheid, en u zult zelfs haast in dat voor u, zo noodlottige uur de jammerkreet aanheffen met de dwaze maagden: Onze lampen gaan uit! Werd u deze dag nog voor 't eerst een biddag, een ware kermdag! Dat u met David uitriep: Tegen U, U alleen heb ik gezondigd. Dan zou niet u zelf, maar de Heere van u getuigen: Zie hij of zij bidt. Volk des Heeren! klopte ook uw hart niet in uw binnenste? Durft u zichzelf onder die ware Josafat's wel rekenen, waardoor de Heere die drie legers in de woestijn kwam te drenken? Is ook onder u de praktijk van de godzaligheid niet zeer verminderd en het geestelijk leven bij u kwijnende? Bent u niet zeer te bestraffen, vanwege het verlaten van de eerste liefde en het trouweloos afwijken van Uw God? Bent u niet veelal liefdeloos voor het heil van uw naaste en koud voor de belangen van land en volk? Hoe staat het met de binnenkamergebeden en de verborgen geloofsonderhandelingen met uw Heere? Hoe met het gelovig gebruik maken van de Heere Jezus en toenemen in een godzalige wandel. Moet geen schaamte uw aangezicht bedekken, als u deze en dergelijke vragen tussen de Heere en uw ziel voorstelt? Zouden wij het omkeren en vragen: Hoe staat het met de wereldgelijkvormigheid? Zinkt u niet ongemerkt en zachtjes aan mee weg in de wereld? Doet u niet allengs mee in de wereldse mode voor u zelf en uw kinderen en in uw huisgezin? Is het wel duidelijk en voor elk zichtbaar, dat u een volk bent dat alleen zal wonen? Scheidt u zichaf van al de goddeloze en godsdienstige bewegingen die uit God niet zijn? Antwoord, tussen de Heere en uw ziele! Zullen Wij u pleisteren en stijven in hetgeen de Heere afkeurt? Dat begeert u toch immers niet? Wel, hoe stond het dan in deze morgen? Zo deze vragen, die wij u deden, u beschuldigen, het is de dag om u te verootmoedigen en met uw zonden te breken. Hebt u dan nu, in voornemen, dat huisraad van Tobia uitgeworpen, en gezegd: tot welk van die henen uit? Zonde belijden en doen, daarop volgt geen barmhartigheid; maar wel op zonde belijden en laten.

O, is de grauwigheid niet verspreid op Efraïm? Laat het Christendom van onze tijd juichen in vooruitgang. Het licht van de Geest ontdekt ons de schuld. De Heere roept ons toe: O, dochter mijns volks gord zakken aan, wentel in de as, maak u rouw voor een enige zoon, want de verstoorder zal u snellijk overkomen. Door wederkering en rust zou u behouden worden.

Mogen wij u tenslotte nog vragen: Hoe schuldig u staat, wilt u evenwel onder de Waarheid niet vallen? Zou u wel durven te ontkennen, dat u een tijd in uw leven gehad hebt, dat u

staande gehouden werd op uw weg. U zou immers nooit tot staan gekomen zijn, had de Heere uw oor niet doorboord? Niets kon u vóór die tijd stuiten of tot staan brengen! Geen dreigementen; oordelen, noch zegeningen konden u ophouden. Was het niet: De stemme van de Heere is met kracht. Psalm 29. Door een overmacht van genade, geest en kracht ingewonnen en overwonnen, kwam u immer tot bezinning, tot staan op de wegen, tot toezien. O, ja; toen zag u het vreselijke, maar tevens het rechtvaardige van Gods toorn. U zag het schrikkelijke en snode van uw wangedrag en riep uit: Wee nu onzer, dat wij zó gezondigd hebben. Durft u te ontkennen, dat die oude paden, in de gehele Waarheid vervat, u dierbaar werden en u de weg van de ware godzaligheid beminnelijk en noodzakelijk voorkwam?

Hebt u daarop onder beding van genade uw voeten niet gezet en zucht nog dagelijks: “Schraag op dat spoor mijn wankelende gangen?” Moet u niet toestemmen, dat al uw geestelijke arbeid, tranen, gestalten, gebeden u de rust voor uw ziele niet konden verschaffen, maar uw oog gericht werd op Die, Die de hand op beide kan leggen en de verzoening te weeg brengen. Is dat nog dagelijks uw uitzien, die dierbare Christus te kennen en vervolgen Hem te kennen? Wel, schaam u dan over uw geringe heiligmaking. Hierin is de Vader verheerlijkt, dat u veel vrucht draagt. Laat het onvolmaakte, het slordige, het verkeerde u verootmoedigen en doen uitzien naar het volmaakte en volkomene, waar u haast biddag houden zult, die eeuwig zal voortduren en nochtans nooit vervelen. Als u boven het stof en boven de zonde met al de vromen, die in die oude paden hier op aarde gewandeld hebben, de ware bestendige en eeuwigdurende mate voor uw ziele, en na de opstanding voor lichaam en ziele beide vinden zult in een zalig wegzinken in God Drieëenig tot in de eindeloze eeuwigheid.

AMEN

Nazang: Psalm 79: 4

3. GOD, DE OORSPRONG VAN ALLE GOEDS

Dankdag Leerrede over Jacobus 1: 17

Voorzang: Psalm 31: 15

Voorafpraak

Waarde Toehoorders! Wij lezen, Lucas 17: 12-19, dat de Heere Jezus op reis was naar Jeruzalem en op die weg een, afgelegen vlek passeerde, in welk vlek zich tien, melaatse mannen ophiielden, die, zodra zij Jezus zagen, van verre riepen: Jezus, Meester! ontferm u onzer. Wellicht hebben die ongelukkige mensen dat afgelegen vlek gekozen, omdat zij toch van de gewone samenleving waren uitgesloten, vanwege de jammerlijke kwaal, waarmee zij aangedaan waren.

Zij moesten immers op Gods eigen bevel buiten het legerzich houden, en als van verre tot een elk roepen: Onrein, onrein. Wellicht hebben die arme mensen gedacht, dat zij hun leven lang in dat vlek als ballingen zouden zijn opgesloten, want het was onder de grote zeldzaamheden, dat een melaatse, zodanig beterde, dat hij in de samenleving terug kon keren. Daar de Zoon van God tijdens Zijn omwandeling op aarde, zeer bekend was, wegens Zijn grote wonderwerken, hadden deze melaatse mannen, wellicht te voren van Hem gehoord en zagen nu hun kans schoon, out hun smekingen aan Zijn voeten te brengen: “ontferm U onzer”. Geen ding, groot of klein, geschiedt er bij geval. Wellicht had de gezegende Jezus Zelf de weg door dit vlek gekozen, om deze ellendigen te kunnen helpen. Zowel als Hij, in Johannes 4, de weg door Samaria koos, omdat die Goddeloze vrouw daar bekeerd moest worden.

Zijn ingewand rommelt over deze ellendigen; hoewel Hij weet, wat in de mens is, Johannes 2. En ook kent Hij deze mensen, al zou men zeggen, als men let op hun deemoedig roepen, dat het allen vromen zijn. Hij wist hoe deerlijk ziek, het grootste deel van hen van binnen was, waar zij geen hulp voor vroegen. Evenwel, Hij bewijst hun Zijn vriendelijk mededogen, en zegt: Ga heen, vertoon uzelfen de priester. Er ging kracht van Hem uit. De ziekte week. Geheel waren ze genezen, eer zij bij de priester waren. Allen kregen ze uitwendig dezelfde weldaad. De één kreeg niet minder of meer, dan de ander. Maar wel miste de één wat de andere had. Dat leert ons het vervolg van de geschiedenis: En één van hen ziende, dat hij genezen was, keerde wederom . . . en hij viel op het aangezicht voor Zijn voeten. Dezelve was een Samaritaan.

Ziedaar, Toehoorders! u zult opgemerkt hebben in die woorden, wat die ene had, hetwelk de anderen misten: dat was een dankbaar, ootmoedig hart. Christus neemt van hem bijzonder notitie, namelijk van deze verlegen man, die geen uiting genoeg kon geven aan zijn verlegenheid en verwondering, dat zulk een waardig Persoon; als Jezus was, naar zo een onwaardige en onreine, als hij was, had omgezien. Die man had een blik naar binnen geslagen en zich in zijn inwendige onreinheid en walgelijkheid leren kennen; van buiten een onreine Samaritaan, van binnen het voorwerp van Gods toorn en een kind der vervloeking in zijn schatting, maar begiftigd zoals blijkt uit vers 19, met het Zaligmakende geloof; had daardoor de Godheid, almacht en goedheid van Jezus aangegrepen en was behouden geworden. Door datzelfde geloof keerde hij weer in de diepste verootmoediging, nedervallende aan de voeten van Jezus; zich zo leeg gevoelende, zonder offer, met ledige handen, om aan die vriendelijke Jezus iets toe te brengen. De anderen waren zó lang vroom en zó lang bidders, totdat zij geholpen waren en gingen voorts huns weegs. Er was geen betrekking op, noch begeerte tot de Persoon, Die hen zo uitnemend had beweldadigd. Zij eindigden met de weldaden in zichzelf. U zult misschien in uw gedachten reeds opmaken, waar wij U thans willen brengen.

Het is dankdag. De dag, waarin de Heere inzonderheid, ons toeroept: Ben Ik een Vader? Waar is Mijn eer? Ben ik een Heere? Waar is Mijn vrees?

Zult. u 't niet toestemmen, als wij zeggen, dat het merendeel van ons, zulke mensen zijn, als die negen melaatsen, die vroom, zijn, om uitwendig geholpen te worden. Die huilen, op hun legers om koren en most. Die bidden om welvaart in beroep, nering en handtering. Die zeggen: Wie zal ons het goede doen zien, Psalm 4. Maar, die nooit zijn wedergekeerd naar de Weldoener, om Die de verschuldigde eer te geven. Nooit zich zelf hebben leren kennen, als mensenkinderen, die de minste zegeningen onwaardig zijn en als zodanig zich verwonderen, dat de Heere de zodanigen met al de rijke zegeningen begiftigt. Als wij de Gemeente overzien, dan stemt het ons tot weemoed, dat het getalletje ware verlegen Samaritanen zó klein is, dat wij wel mogen uitroepen: Hoe zullen we dankdag houden? Die enkele, boetvaardige zielen, die bij ogenblikken onder de weldaden verootmoedigd zijn, zouden hartelijk wensen in dit uur met die verlegen man, die van zijn melaatsheid gereinigd was, aan de voeten van de Heere te komen, om Hem te danken. Laat ons dit uit de vermaning van de Apostel thans nader beschouwen.

Psalm 67: 3

Tekst: Jacobus 1: 17

Alle goede gave en alle volmaakte gifte is van boven van de Vader der lichten afkomende, bij Welke geen verandering is of schaduw van omkering.

De schrijver van deze brief is Jacobus. Evenwel niet de zoon van Zebedeüs. Die werd door de Goddeloze koning Herodes met het zwaard gedood. Deze Jacobus was de zoon van Alfeüs. Naar het vlees van moeders, zijde de neef van de Heere Jezus. Hij was: één van de twaalven, die wel bijgenaamd werd “de rechtvaardige”. De Apostel Paulus noemt hem in Galaten 2: 9 een pilaar in de kerk Gods hier op aarde, om zijn bijzondere, godsvrucht en teerheid in de levenswandel.

Deze heerlijke Apostel dringt in deze brief zeer op die godzaligheid en nauwgezetheid in de levenswandel aan; en is gedurig daarin doende, de gelovigen te, berispen over hun achteruitgang in geloof en nalatigheid in godsdienstplichten.

Dg brief zelf is gericht aan de twaalf stammen, die in de verstrooiing zijn. Destijds waren de gelovigen die de kruisleer omhelsd hadden in Assyrië, Babylonië, Egypte en verschillende andere landen verstrooid. Zeer zeker een duidelijke aanwijzing hoe het geestelijk Israël als verstrooielingen over de ganse aarde vertoeft. Ze zullen eenmaal vergaderd worden van 't Oosten en 't Westen, van 't Noorden en van de Zee, Psalm 107. Vóór die tijd er is, zijn ze hier en daar als éénlingen. soms verlaten, verdrukt en kwalijk gehandeld, Hebr. 11. Deze verstrooielingen komt de Apostel, als dienstknecht van God en van Jezus Christus, vers 1 en 2, in de Naam van zijn Grote Zender, bijzonder in het eerste gedeelte, van het hoofdstuk een riem onder het hart te steken en te onderwijzen, dat ze toch geen verkeerde toepassing zouden maken van de wegen, die de Heere met hen beliefde te houden. Namelijk de drukwegen, die zij doorworstelen moesten. Acht het voor grote vreugde mijn broeders,, zegt hij als u in velerlei verzoeking valt.

Wat u opneemt, alsof het tot uw ondergang was, moet u juist ten goede medewerken. U draagt daardoor de keurmerken van het ware kindschap, want het zijn, “beproevingen uws geloofs”. Wat zoon is er, die de vader niet kastijdt. Het is enkel liefde om u van de wereld te spenen en te onderscheiden van “de lieden dezer wereld”, welker deel in dit leven is, Psalm 49. Hij beveelt de gelovigen vervolgens aan, raad en verstand bij de Heere te zoeken, om zich lijdzaam in de druk te kunnen gedragen. Standvastig te zijn in de leer, zonder te twijfelen. En wijst daarna het onderscheid aan tussen beproevingen en verzoeken. Kwade verzoeken,

zegt hij, komen van ons vlees, dat met de boze duivel samenspannt, waarvan wij nooit de oorzaak bij de Heere mogen zoeken, want Hijzelf verzoekt niemand. De Heere is alléén de Bron van alle goed. Van Hem komt geen kwaad, al zijn 't ook duistere wegen, waarin Zijn Voorzienigheid Zijn volk leidt.

Laat ons op de volgende hoofdzalcn letten:

I. Waarin bestaan de weldaden? (goede gaven en volmaakte giften)

II. Waar is de bron van de weldaden? (bij de Vader der lichten)

III. Waarin ligt de grond van de weldaden? (bij Hem is geen verandering, noch schaduw van omkering)

I.

Wat het eerste aangaat, daar noemt de Apostel vooreerst goede gaven. Wat al goede gaven komt hij de arme, gevallen mens hier op aarde toe te schikken! Bezie de hele wereld Mijne Toehoorders, het spreekt al van de goede gaven van de Heere: Het is een goede gave, dat we leven op aarde, een plekje hebben van twee voeten gronds, waar de aarde ons draagt en de hemel ons dekt; immers toch de bezoldiging van de zonde is de dood. Het is een goede gave, dat wij in deze dag in de schat van gezondheid elkaar mogen ontmoeten.

De hele wereld is immers een Bethesda geworden van allerlei jammer en ellende. Hoe velen liggen er op hun legers, die 's avonds zeggen: Och, dat het morgen was, en 's morgens, dat het avond was. Het is een goede gave, dat wij voedsel en deksel hebben voor onze hulpbehoevende en bouwvallige lichamen, daar wij ons, door de vreselijke zondeval aan naaktheid, honger en kommer blootstelden. Het is een goede gave, dat wij een huis hebben, om in te wonen en mensenkinderen, om mee samen te wonen, die ons in voorkomende gevallen, de behulpzame hand kunnen bieden en elkaar met woord en daad ondersteunen; dat wij elkaar kunnen verdragen en samenwonen en niet zijn losgelaten in vijandschap; als Kaïn of Absalom, die hun eigen nabestaanden doodden.

Doet hier bij al de geestelijke zegeningen, die ons als goede gaven dagelijks toevloeien. Een goede gave, dat wij rustig in deze tent samenzijn, zonder dat wij door vijanden verstrooid, uiteen gejaagd of vervolgd worden; dat wij Gods Woord hebben, zo hier, als in onze woningen en daaruit vermaand en onderwezen worden. Goede gaven zijn het, dat wij de onverschilligheid en losbandigheid niet zijn overgegeven, maar on- en bijgeloof nog beteugeld wordt en wij ons uiterlijk begeven onder de middelen. Voegt hier zelf veel meer bij. Wij willen uw aandacht niet bezwaren; maar u zo mogelijk een terugblik geven op het seizoen, dat achter ons ligt en u vragen of dat niet getuigt als met sprekende stem, van al de goede gaven, die ons toevloeiden in het vervlogen tijdperk.

Bezie uw schuren en zolders of zij van deze goede gaven niet spreken. Was het geen goede gave, dat de Heere regen gaf en zonneschijn op zijn tijd? Dat hij sprinkhaan, rups of kever weerde? Waarom geen brandkoren of honigdauw, hagel of stormwinden, die het gewas van het veld verteerden?.

Was het geen goede gave, dat hij u lust, kracht en wijsheid gaf tot uw arbeid en deze door uw hand wel deed gedijen? Bezie uw werkplaatsen of andere bedrijven. Spreekt elke vissersschuit of weefgetouw niet van de goede gaven; die in uw schoot vloeiden? Ja, Toehoorders. Hadden wij ogen om te zien, gewis zouden wij met de kerk uitroepen: De aarde is vol van de goedertierenheden des Heeren.

Ten andere: noemt de Apostel volmaakte giften. Waaruit wij opmaken, dat daarmee wat anders, dan het voorgaande bedoeld wordt, omdat hij het nadrukkelijk onderscheidt, het ene

noemende goede gaven en het andere volmaakte giften. Evenwel niet in die zin, alsof de goede gaven onvolkomen waren, ten opzichte van de Gever. O, neen! Al wat Die geeft is in zichzelf goed en volmaakt. Maar hier hebben wij hoofdzakelijk te letten, waarom ze hier onderscheiden worden en wel *a.* ten opzichte van de staat van de mensen, waarin hij die goede gaven ontvangt, dat is in de onvolmaakte staat en *b.* betreffende de hoedanigheid van de gaven zelf, die in het onvolmaakte geschonken worden. Ze zijn onvolmaakt in duurzaamheid. Neemt de schoonste weldaden als de gezondheid, diezelfde mens, die ze heden bezit, is ze morgen soms kwijt.

Heden zal de spijs en drank hem als een “goede gave” smakelijk zijn en morgen zal hij er van walgen; zijn woning als een goede gave bezitten, maar morgen kan ze vlammen opgaan. Gaat zo door; hij ontvangt het al in een onvolmaakte staat, buik en spijs wordt teniet gedaan; weelde, schatten, staten moet hij verliezen met de dood en zijn kinderen overlaten. Wat al rijkdommen zijn er verwoest en tot niet geworden; wat al voornemens verijdeld wat al luchtkastelen in duigen gevallen! De schone gaven van zijn Schepper in de Staat der rechtheid ontvangen en bezeten, heeft hij verloren en zodoende zijn hem al de goede gaven in de staat der natuur onvolmaakt. Het lijdt derhalve geen twijfel, dat de Apostel de gelovigen in de verstrooiing op wil leiden tot groter en heerlijker dingen, als hij zegt: en volmaakte giften. Zeker zal hij dan daarmee bedoelen, hetgeen de gelovigen hier wél in de onvolmaakte staat ontvangen, maar evenwel giften zijn, die in zichzelf volmaakt zijn vanwege haar hoedanigheid. Neemt eens: al de goederen uit het verbond der genade, als daar zijn: het dierbare zaligmakende geloof, het geheiligd en verlicht verstand, de tere consciëntie, de vrede met God, de geloofsvereniging met Christus en wat dies meer zij. Al deze en dergelijke giften en heilsweldaden zijn volmaakte giften. *a.* Het brengt het schepsel ten laatste tot het volmaakte. *b.* het heeft een eeuwige bestendigheid in zich. *c.* het maakt de “goede gaven” uitnemend groot. *d.* het doet eindigen in de Weldoener van die gaven. *e.* het maakt werkzaam met de volmaakte gift van de Vader, de Zoon van Zijn eeuwige liefde.

Ziet, Geliefden, welk een groot onderscheid er tussen die twee bestaat, de moeite waard, om daarmee naar binnen te gaan en u zelf af te vragen, of u dat laatste bezit. Hebt u niets anders, dan de goede gaven, die hebben de kinderen van de wereld ook; want enerlei wedervaart hun beiden. Hij doet immers Zijn zon opgaan over bozen en goeden, en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Wat al goede gaven hadden Kaïn, Farao, Achab, Absalom en zovele duizenden met hen, maar omdat ze die volmaakte giften misten, kwam haast de tijd dat hetgene zij hadden van hen genomen werd. Wat een belijdenis had Hagar; wat een ijver had Jehu; wat een godsdienst hadden de dwaze maagden, maar alles daalde met hen in 't graf en hield op, waar hun bestaan in de wereld ophield.

II.

Nu staat ons te overwegen, waar, wij de bron, oorzaak en springader van al die weldaden moeten zoeken. Zeker niet in het schepsel. O, nee! Dat mag de werkheilige Farizeër wanen, als hij droomt van al zijn hoedanigheden, aalmoezen, gebeden, werken en wat dies meer zij, alsof zij daardoor de bron ontsluiten zouden, of de gever uitlokten, om ze wel te doen! Nee, de Apostel zal het ons zeggen: Ze zijn van de Vader der lichten. *a.* Ze komen dus niet van beneden uit de diepe wateren; ook niet van ver van de einden der aarde.

Neen, ze zijn afdalende, komen dus van boven. Waarvan? Van de hoge bergen, van de uitgebreide wolken of de verheven hemellichamen als zon, maan of sterren? Nee, ook niet. Ze komen afdalen van de Vader der lichten. *b.* Het is hier dus de spreekwijze, alsof, iets neergeworpen wordt, van boven naar beneden, toegeworpen, zoals er staat Mal. 2: Ik zal u

zegen van boven afgieten en u opendoen de vensteren des hemels. Wat op zulk een wijze komt, zoals de regen uit de wolken valt, dus van die Gever vrij naar beneden; zonder toedoen van enig schepsel, als onverplichte weldaden; ze dalen af, dus de mens is van die Weldoener afhankelijk; kan ook zelf niet opklimmen, om die weldaden te bereiken of naar beneden te halen, maar moet wachten, tot Hij ze geeft.

Laat ons nog even de benaming nagaan, die hier de Apostel aan deze fontein of oorsprong van de weldaden geeft: Hij noemt Hem "Vader der lichten". Eigenlijk betekent het: oorzaak of oorsprong van alle licht. Zo wordt Jehovah genoemd: Het licht Zelf; de Formeerder van het licht. Jesaja 45. Hij is de Vader of oorzaak, die het licht dáár stelde in de morgenstond van de Schepping en daarna op de vierde dag de zon, maan en al de ontelbare sterren, hun aanschijn gaf. Maar de Bron zelf blijft, die nooit een haartje vermindert, ook al wordt de hele aarde verlicht van de glans van Zijn heerlijkheid. In een oneigenlijke zin wordt door licht soms uitgedrukt: zegeningen, leven, weldaden, aangename tijdingen. Zie hierover verschillende Bijbelplaatsen. Hij verandert de doodsschaduw in de morgenstond, Psalm 143, de oprechten gaat het licht op in de duisternis. Uw heilzon is aan 't dagen. Psalm 36.

Uit één en ander blijkt ons dus duidelijk, dat de Apostel de gelovigen wil leren dat zij die Vader der lichten alleen als de oorzaak van al die zegeningen zouden erkennen, omdat er geen andere oorzaak was, waardoor het hun toekwam.

Wat dunkt u Mijne Hoorders, voelt u niet uw dure verplichtingen ontwaart u niet uw schandelijke nalatigheid in het erkennen van die Gever aller gaven en volmaakte giften? Is niet veelal het tegendeel te bespeuren, als wij de mensen gadeslaan in hun nering? Och, wat heeft de één het hier goed verzonnen en de andere dáár het netjes bewerkt. Wat is er een roemen, alsof het geen weldaden waren; die vrij afdalen van boven. Wat is er een eren en een vergoden van het schepsel; alsof zij door diens toedoen of willekeur het vermogen verkregen hadden. Wat is er weinig opmerken, hoe vrij, om niet en goedertieren, de zegeningen afdalen op een aardrijk, dat omwille van de zonde vervloekt is en door vloekelingen bewoond wordt. De Vader der lichten voorbijgezien en aan' algemene ontwikkeling en verlichting de tijdelijke welvaart toegeschreven alsof ze zeggen met het ontaarde Jodendom: De Heere doet geen goed of kwaad. Arme mens! Als die God, van Wie, u zo steil en diep afhankelijk bent, de hemel eens sloot, zoals ten tijde van Elia, 2 Kon. 17. Of als die God Zijn groot heir eens zond om het gewas van het veld te verderven, zoals ons in Joel 2 beschreven staat. Of uw zegeningen vervloekte, zodat u alles als in een doorgeboorde buidel ontving. Zeg ons, als u terugziet op het tijdperk, dat achter ons ligt en u staat of zit thans aan deze plaats, hebt u ook maar één ogenblikje gehad, dat u met de weldaden in de Heere bent geëindigd? Dat uw hart verbroken was, als van die Samaritaan: O, dat u met Jacob zei: Ik ben geringer dan al die weldadigheid en trouw, die u aan mij bewezen hebt. Ach nee, onbekeerde mens, dat hebt u niet gehad. Zo bent u niet geweest, maar veeleer hebt u als die goddeloze Nabal of zoals de rijke dwaas al maar gedroomd van mijn schapen, mijn schuren, mijn vee, mijn land, mijn kinderen. Ach, hoe lang zal het uwe nog zijn en dan, in dat voor u zo hachelijke uur, als het uwe op anderen zal overgaan, zult u zelf naakt uitgeschud, aan de wormen overgegeven worden. Was het dan met u afgelopen, maar ach, dan zal uw ellendige ziele voor eeuwig jammeren, als u die kostelijke tijd en schone genademiddelen zult terugkrijgen, om met eeuwige weemoed daaraan te denken, met het schrikkelijke zelfverwijt: Ik heb de tijd van mijn bezoeking niet bekend.

Is het waar, Toch! dat Jehovah, de Heere, alleen de Bron is van alle tijdelijke zegeningen, voorzeker is hij 't ook alleen van de volmaakte giften. Vraagt dat aan al het volk van God, wie de eerste was; of zij ten hemel geklommen zijn, om het te halen of te zoeken. Of zij door voorafgegaan gebed of deugdelijk leven, zich die weldaden verworven hebben, dan of Hij, de Heere, ze vrijwillig zocht en die heilsweldaden deelachtig maakte. Wel, volk des Heeren!

Och, daarvoor en daarin heeft dat volk Hem als de Bron en oorzaak te erkennen. Staat u ook hier niet schuldig? Zo u niet durft of mag ontkennen, dat u in meerdere of mindere mate die weldaden zijn ten deel gevallen. Ziet dan eens achterom, waar hebt u dat erkend, door een nauwgezette en godzalige wandel. Wat hebt u, dat u niet hebt ontvangen? Die Vader der Lichten boog zich zó laag neder, om uw duistere ziel te verlichten en u uit de doodslaap van de zonde te doen ontwaken. Zou u niet dagelijks die verheffingen van God in uw keel behoren te hebben en een tweesnijdend zwaard in uw hand Psalm 149. Die Vader der lichten openbaarde immers dat waarachtige Licht, zijn lieve Zoon, in uw harten en verlicht nog dagelijks uw verstand, opdat u zou vervolgen de Heere en uzelf te kennen.

III.

Laat ons nu ten 3^e nog overwegen welke grond de Apostel hier aanwijst, waarop de Vader der lichten, al die grote weldaden uitdeelt. Het is niet in, of om, of door enig schepsel, nee, Hij zegt: Bij wien geen verandering is of schaduw van omkering. In korte bewoording zouden we zeggen: uit de onveranderlijke trouw van God. Hij neemt redenen uit Zichzelf, om al die weldaden uit te gieten op de schepselen. *a.* Hij was in Zichzelf bewogen, om de mens, die hij door middelen wilde onderhouden, uit kracht van Zijn onveranderlijke trouw de middelen voor hun bestaan toe te schicken. Zie Gen. 9. Uit kracht van dat verbond zouden al de dagen van de aarde, zaaiing en oogst, koude en hitte, zomer en winter, dag en nacht, niet ophouden. *b.* Het is niet alleen, dat hij het belooft en geeft uit die onveranderlijke liefde, maar uit kracht van die onveranderlijkheid houdt Hij het vol, geeft het voortdurend, niettegenstaande de ontrouw en afkerigheid van zijn schepselen. Ach, wat zouden mensenkinderen het haast zat zijn, als zij zo kwaad bejegend en met zoveel ondankbaarheid vergolden werden. Hoe zouden ze de goede en milde hand intrekken en zeggen: Ik zal niet voortvaren om wel te doen.

Och, hadden wij er ogen, oren en harten voor, om op te merken, hoe de onveranderlijke God blijft weldoen onder al de tergingen en snode ondankbaarheid van Zijn schepselen, die niet willen bekennen, dat Hij hun het koren, de most en de olie gegeven heeft Hosea 2. Was het niet op grond van die onveranderlijkheid, dan was al lang onze hemel koper en onze aarde als ijzer geworden. *c.* Uit kracht van die onveranderlijkheid komt Hij terug met zegeningen na de bezoeken: Hij gaf onder Israël weer regen, na een droogte van drie jaren en zes maanden. Hij geeft weer vrede na bange oorlogstijden en weer overvloed na schaarse en dure tijden. En dat alles niet door toedoen van enig schepsel, maar Hij, goedertieren zijnde, vergaf hun overtredingen en verlost hen van hun kwalen Psalm 106. Ziet, Geliefden! Was het niet dat al onze zegeningen daarin zich grondden, wat zou er van ons geworden zijn? Wat zou er van de aarde, wat van onze natie geworden zijn? Is het waar, dat Zijn bezoeken hier maar tijdelijk en voorbijgaande zijn, dat Hij de afmakingen van de mensen als 't ware weer voorbijziet en gedenkt aan Zijn verbond, het is ook waar, als de tijd zal ophouden en onze lichamen niet meer middellijk onderhouden worden, dan zal Zijn toorn eeuwig duren over al de verdoemden en Zijn Rechterlijke gramschap eeuwig branden, zonder uitgeblust te kunnen worden. Was het niet, dat de geestelijke zegeningen voor Zijn volk uit die trouw vloeiden, hoe zouden ze bestaan, als ze met zoveel boeleerders afhoereren en Hem worden als de kinderen van de Moren. Uit kracht van die onveranderlijke liefde zag Jezus Petrus aan toen hij snood zijn Meester had verloochend en zichzelf had vervloekt, zwerende, dat Hij hem niet kende. O, geliefden wie zal peilen of doorgronden, hoe groot die liefde van God is in Christus Jezus. De kerk roept er van uit, Psalm 138. Uw goedertierenheid Heere is in eeuwigheid en laat niet varen de werken Uwer handen. Wat keren de mensen zich al niet om. Zo deed Abner met Isboseth waarvan hij lange jaren zulk een voortreffelijk boezemvriend geweest was. Eén

woord spreken kostte Isboseth de vriendschap en bescherming van Abner.

Wat klaagt David niet jammerlijk over voornamen vrienden die tevoren met hem in gezelschap ten huize Godes wandelden, die nu zijn vijanden en verraders geworden waren. Wat had Job al van de zodanigen te lijden, als hij zegt: Alle mannen mijns heimelijken raads hebben een gruwel aan mij en die ik lief had, zijn tegen mij gekeerd. Waaruit ons duidelijk wordt, dat we zulke hoedanigheden, (geen schaduw van omkering) bij het scheepsel niet moeten zoeken. Dat die heerlijke deugden alleen Jehovah eigen zijn, waaruit wij dan dit leerpunt met recht mogen trekken, dat zulk een volk toch bijzonder gelukkig is, die niet alleen de goede gaven maar bovenal de grote verbondsgiften deelachtig zijn, die hun geen vijand ooit zal roven. Laat ons dat bij wijze van toepassing nog nader beschouwen.

Tussenzang: Psalm 49: 4 en 5

TOEPASSING

Hadden wij nu, een elk voor ons persoonlijk, die dierbare en duurverworven Geest, om ons die waarheid toe te passen. Velen echter, van degenen, die thans deze waarheid horen, zullen wellicht blij zijn, als zij de kerk kunnen verlaten en aanstonds als ze buiten zijn, een werelds gesprek zoeken aan te vangen, om hun consciëntie, die hen wellicht klopt en aanspreekt, tot, zwijgen te brengen. Wij mogen U evenwel zó niet laten gaan; al zult u moeite doen, om het niet ter harte te nemen. Het is onze verzuchting, dat hetgeen wij u nog te zeggen hebben, als een donderslag in uw ziel valt en u als een dodelijk verwonde doet kermen: Gena, o God, gena!

a. Behoort u onder degenen, die de psalmist in ons versje, zo duidelijk tekende, die zeggen in hun hart Mijn huis zal eeuwig staan en overgaan van kind tot kind. Is dat land, waarop uw trotsheid roemt, uw schat? Is uw akker, uw bedrijf, uw nering, of misschien uw geld en huis of erf uw enig al? Wel, zondaar, hebt u 't opgemerkt, dat de dichter liet volgen: 't Is alles wind, waar zich zijn hart mee streelt, enz.. Wind, zó gevoelen wij ze; maar zó is ze weg en we weten niet, waar ze gebleven is. Waar zouden wij ze zoeken of naspeuren. Niet op de hoge bergen, noch in de valleien, ook niet in de binnenkameren. Zó gaat het met uw schatten, zó met uw huizen en rijkdommen, zó met uw leven. Het is een damp, die voor een weinig tijds gezien wordt en daarna verdwijnt. Zie eens terug op al die goede gaven van deze zomer; op uw lichaam; op uw huisgezin; op uw vee en akker of andere nering. Vraagt u eens af: wat hebt u er mee gedaan? Hoe hebt u het gebruikt? Hebt u u zelf en uw huisgezin gestadig onder die indruk zoeken te brengen, dat het verbeurde zegeningen waren? Huisvaders, kon uw gezin, vrouw, kinderen, dienstbaren, zo u ze hebt, dat bespeuren in uw gebed aan tafel, of 's morgens en 's avonds op uw knieën, dat u zich zo afhankelijk gevoelde, zo in het tijdelijke, als in het geestelijke, en dat u de Heere zo nodig had, om wijsheid en verstand, zowel als om krachten van het lichaam in het vervullen van uw dagtaak? Moeders! Hebt u met beleid en neerstigheid, niet voor schatten en rijkdommen, maar voor uw dagelijks brood gearbeid, zodat u ook de nooddriftigen helpen kon, naar uitwijzen van het Heilig Evangelie? Leest u wel veel Spr. 31, waar de wijze Koning die deugdelijke huisvrouw beschrijft, die met de vreze Gods zo rijkelijk bedeed, het sieraad was voor haar man en huisgezin. Door middel van haar naarstigheit en vlijt was haar huisgezin met dubbele kleren gedekt en lachte zij over de nakomende dag. Zonen en dochteren, knechten en maagden! Hebt u uw beroep trouw in onderdanigheid aan uw ouders, heren en vrouwen vervuld? Hebt u de ledigheid en luiheid van onze dagen vermeden? De begeerlijkheid van de jonkheid gevloten? Was het u niet te veel, uw jonge krachten aan een betamelijke arbeid te weiden? Of verlangde u naar de avond, om te

kunnen uitgaan? Was alleen uw begeerte, om zelf baas of vrouw te worden, of misschien zóveel als zoon en dochter te bekomen, dat u zonder te werken kon leven?

Kinderen! Hebt u naarstig en vlijtig u geschikt naar de lessen van ouders, onderwijzers of Leraars? Was uw verlangen naar de speelluren of uw begeerte u kinderlijk te oefenen in noodzakelijke voorbereidingen voor uw latere handwerk en broodwinning. O, Geliefden, als wij de Gemeente overzien, dan zeggen wij gedurig: arm nageslacht! wat moet er van u worden! Waar is uw opvoeding in de huisgezinnen, wáár het ontzag voor uw ouders en verzorgers? Waar uw kennis in de leergronden van onze religie? O, verdwaasd en dwalend nageslacht, dat alleen leeft voor de wereld en uw onverzadelijk vlees, wat bent u toch verbasterd in verwilderde ranken van een vreemde wijnstok. Hoe lang zult u de Gever van al die goede gaven smaden en de rug toekeren. Onbekeerde mensen, wie u ook bent, oud of jong, klein of groot, rijk of arm, wij roepen u heden ter verantwoording in de Naam van de Grote Weldoener en verzekeren u op grond van Zijn onfeilbaar Woord, dat u haast ter verantwoording geroepen zult worden, voor Degene, die bereid staat te oordelen de levenden en de doden en dat al die schone gaven, die u heden nog bezit van u weggenomen zullen worden. Dat al de weldaden voor u schielijk zullen ophouden en de grote voorrechten niet meer zullen zijn. De waarschuwend stem zal niet altoos duren, de genadedeur niet altijd open staan, uw Zon is reeds aan 't ondergaan en de sterren zelfs van uw schemertijd zullen verduisterd worden. O, keert u nog tot Zijn bestraffingen en bekent, dat u tegen de Heere uw God gezondigd hebt, wie weet Hij mocht zich nog wenden en u genade geven, al bent u oud op de weg van de zonde. Abraham had vijf en zeventig jaren de afgoden gediend en kreeg genade. Manasse werd op leeftijd bekeerd, uw zonden mogen groot en vele zijn. Maar dat bloed reinigt van alle zonden, zo u maar met ware boetvaardigheid komt, maar stel niet uit, de dood is wellicht in aantocht en alzo uw verderf zeer nabij. Bent u nog jong en sterk? Wel, het kind van Jerobeam was nog maar veertien jaar en toch al voorbereid. Wie heeft recht op de kracht van uw leven: de duivel en de wereld of de Heere? Hoe lang bent u verzekerd van uw leven? Immers geen ogenblik! Spreekt ons het ingetreden seizoen niet van vergankelijkheid en broosheid van al het ondermaanse? De schone bloemen zijn immers verwelkt, de bladeren vallen van de bomen, de planten van de zomer zijn niet meer. Zo nadert uw einde. Uw schoonheid verwelkt, en uw lichaam zal tot stof wederkeren. Haast u derhalve om uws levens wil, haast zal het zwangere besluit van God over u baren, en dan is 't voor eeuwig te laat.

Volk des Heeren! Hebt u opgemerkt in deze eenvoudige verhandeling, dat u een Benjamins portie, een dubbel deel hebt? De goederen van Gods linker- en rechterhand beide? Goede gaven en volmaakte giften. Evenwel behaagt het soms de Heere, om dat volk met tijdelijke gaven schaars te bedelen, de één heeft soms nauwelijks zoveel, dat ze met hun gezin kunnen leven. De andere heeft soms met lichaams ellenden te kampen. Een derde heeft veel verdriet van zijn kinderen en anderen weer andere tegenheden. Och, volk des Heeren! wil toch die wijze wegen niet bedillen. Wat moest Lot, nadat hem die glorielike uitredding en verlossing uit Sodom ten deel was gevallen, al arm leven. Hij woonde in een spelonk. Wat had Jakob vele zwaarigheden te doorworstelen. Hoe bang was het hem, toen hij stond met de bebloede rok van zijn lieve Jozef in zijn handen en uitriep: Ik zal rouwe bedrijvende tot mijn zoon in het graf nederdalen. Wat had Lazarus een ellendig lichaam zonder verzorging van nabijstaanden, honden die zijn zweren lekten en kruimkens, die van de tafel van de rijke vielen, was zijn verkwikking. Zal de dood ook een einde aan uw misschien zorgelijk en kommervol leven maken, dan zullen de Engelen vaardig en vol blijdschap uw ziel brengen bij uw Grote Heere en Weldoener.

Hebt u nog niet veel, ja eindeloos veel vóór bij de arme wereldling, die misschien schatten en rijkdommen bezit. Al wat u hier hebt, al is het maar een karige bete of een nederig hutje om te

bewonen, hebt u in de gunst van uw God. Zie Psalm 34. Het weinige, dat de rechtvaardige heeft, is beter dan de overvloed vele Goddelozen. Zó goed is de Heere over u. Hij acht u die nietige dingen niet waardig. Hij legt weg voor de oprechten een bestendig wezen Spr. 2: 7. Dat is een bestendig, duurachtig, eeuwig blijvend goed. Misschien zullen er wezen, die zeggen: aan het geluk van dat volk twijfel ik geen ogenblik. Maar was ik zo gelukkig! Ik vrees, dat ik er voor altijd buiten zal blijven en van die volmaakte giften voor altijd verstoken. Ziel, meent u dat? Wel, vraag u dan eens af: *a.* Als de Heere zoveel goede gaven geeft, dat Hij u als 't ware met tijdelijke zegeningen overlaadt, hebt u daar genoeg aan? Kan u dat wel voldoen? Blijft er niet een lege plaats van binnen, een oneindige begeerte, die met het eindige goed van deze wereld niet vervuld kan worden? Zegt u dan niet soms: Och Heere, als ik meer niet heb, wat heb ik dan nog? *b.* Als u voor uw eeuwig belang eens een weinig hoop mag scheppen, bet u dan niet het beste op uw plaats, ook al hebt u zeer weinig van de aarde? *c.* Als de Heere eens een kijkje geeft op de uitwendige weldaden, doet het dan u niet innig zeer, dat u die Gever zo weinig erkent. Smart uw ondankbaarheid en wereldgelijkvormigheid u niet? *d.* Bent u wel tevreden met al de gaven zonder die volmaakte gift van de Vader, de Heere Jezus Christus? Zou u wel groter schat kunnen verkrijgen dan hem? *e.* Zou het voor u, in uw schatting niet het grootste zijn die dierbare Heere groot te maken en te loven, zonder zonde; al durft u zich dat niet toeëigenen? Wel, ziel houd moed, die het om grootheid en eer te doen is, krijgt een galg zoals Haman; maar die de Koning der koningen uit 's harten grond gaarne groot wil maken, krijgt zelf haast een kroon en een troon. Hoe gemakkelijk zal het al dat volk vallen om hun kroon aan Zijn voeten te werpen en volmaakt en volkomen te zingen hetgeen ze hier in beginsel leerden: Niet ons, o Heere, niet ons, maar Uwe Naam alleen zij de ere.

AMEN

Nazang: Psalm 84: 3

4. NEDERLANDS DROEVE TOESTAND

Biddag Leerrede over Jesaja 1: 5

Voorzang: Psalm 12: 1 en 6

Voorafpraak

Waarde Toehoorders. Wij lezen in 1 Sam. 25 van een rijke boer. Zijn naam was Nabal. Hij woonde te Maon en zijn bedrijf was te Karmel nabij Hebron. Hij was een nakomeling van de godvruchtige Kaleb, de zoon van Jefunne, die de stad Hebron met het omliggende land uit de hand van de Heere ten erve ontvangen had. Deze man was evenwel niet zo vroom en godvrezend als zijn voorvader Kaleb, maar integendeel, een man met een zeer gapende begeerte naar de wereld en de wereldse dingen, zodat hij aan David en zijn volk niet de minste liefde of mededeelzaamheid betoonde.

Het was een man, hoewel hij een Israëliet was en van godvruchtige voorvaderen afstamde, waar ten enenmale alle vreze Gods gemist werd en daardoor ook alle naastenliefde ontbrak. Daarbij had hij een nors en wreed karakter, zodat hij vanwege het missen van de menselijke rechtschapenheid en beleefdheid, zelfs zeer onbeschaafd, ruw en vijandig zich tegen Davids knechten gedroeg, die met een vriendelijk verzoek tot hem afgezonden waren. Vergun ons, dat wij u even met het oog op ons tegenwoordig samenzijn, bij de hoofdzaken van die geschiedenis bepalen: *a.* David, hoewel een groot man met een zeer voortreffelijke geest en liggende onder de belofte van het koningschap over Israël, komt als 't ware bedelen bij Nabal om enig onderhoud voor hemzelf en zijn mannen, tijdens hun zwerftochten in de woestijn. Davids begeerte rustte hier op goede gronden. Hij had veel aan Nabal gedaan, door zijn herders en knechten niet alleen geen overlast te doen, maar trouw in de woestijn te beschermen en zodoende als een muur rondom hen te zijn. *b.* Nabal wijst dat verzoek halstarrig af en geeft inplaats van een geschenk, bittere scheldwoorden en maakt van David een opstandeling en rebel tegen zijn heer Saul; vertreedt alzo de belofte van zijn koningschap en miskent de wonderlijke bestiering van de Heere in al de tegenwoordige toestanden van David. Nabal laadt hierdoor een zware schuld op zichzelf en op zijn huisgezin. *c.* David voelt zich zeer gekrenkt in zijn eer, monstert zijn volk en in hitte des toorns gaat hij uit met zijn mannen, met het voornemen Nabal, en in zijn huisgezin alles wat mannelijk is, te doden. *d.* Abigaïl, Nabals huisvrouw, die zeer verstandig en godvrezende was, krijgt kennis van de zeer ernstige toestand van haar en haar huisgezin, door tussenkomst van één van de knechten van Nabal. Zij maakt een groot geschenk in der haast gereed en zal het wagen een grimmige David tegen te gaan en voor haar en haar gezin pardon te vragen. *e.* Zij komt en valt aan Davids voeten en rechtvaardigt het vonnis, dat over hen stond voltrokken te worden, maar neemt al de schuld op haar over, onder deze bewoording: Och, mijn heer! mijn zij de misdaad. Zij pleit vervolgens op Davids barmhartigheid en bewijst, in beweeglijke woorden, dat Davids aanstaande troon meer zal bevestigd worden, door barmhartigheid te bewijzen, dan door gericht te oefenen. En wat was de uitslag?

Zij kreeg pardon.

Ziedaar, Toehoorders! Met deze Waarheid leiden wij u in tot onze biddagstof. Vooreerst: Verstaat door het gezegende huis van Nabal het rijk gezegende Nederland met Zijn godvruchtige vaderen. Die Kalebs spreken nog nadat zij gestorven zijn. Ten andere de grote schuld, die het over het huisgezin van het Vaderland haalt en gehaald heeft, door het afslaan van de dringende en rechtmatige, eisen van de grote en tegenbeeldige David. Ten derde. Die grote Heere David is in toorn uitgetrokken en komt ons tegen met de vreselijke dreigementen

van zijn geduchte gramschap. Mijn gerechtigheid is nabij om geopenbaard te worden. Ten vierde. Mochten wij geloven, dat er in ons Vaderland of onder ons nog zulke Abigaïls gevonden werden, die kennis gekregen hadden van 's lands naderende ondergang en op deze dag zich opmaakten en de Vertoornde Koning tegengingen en hem als 't ware niet toelieten om te verderven. Wij zeggen, mocht dat wezen, dan zouden we hopen, dat Hij Zijn zwaard nog in de schede stak en zich onzer ontfermde. Ten vijfde. Zulk een bidder zal gewis de bede van Abigaïl overnemen en uit gevoel van het hart zeggen: Mijn is de misdaad. Die zal de zonde van land en kerk overnemen en zeggen: ze zijn ál mijne. Zijt u in zulk een stemming opgekomen naar deze plaats, Mijne Hoorders, dan zouden we hopen, dat de Heere in ons midden zal optrekken. Maar O, wat zal dat getalletje van die rechte schuldenaars klein wezen! Evenwel, de nood is groot. De zonden zijn hemelgerend en de gerichten zichtbaar en onzichtbaar beide. Laat ons dat thans nader beschouwen.

Ps. 119: 2

Tekst: Jesaja 1: 5

Waar toe zou u meer geslagen worden? Gij zoudt des afvals des te meer maken: het ganse hoofd is krank en het ganse hart is mat.

Jesaja, de auteur van dit boek, wordt wel eens de Evangelist van het Oude Testament genoemd. Hij sprak en schreef door de Geest daartoe bijzonder en meer bewerkt dan zijn ambtgenoten van het Oude Testament, door de ware Messias, de Heere Jezus Christus. De Profeet was zelf volgens overlevering van Koninklijk zaad; zijn vader was een broeder van de Koning Uzzia. Een lange tijd mocht hij het volk, hoofdzakelijk het rijk van Juda, van 's Heeren wege als Profeet dienen. Volgens berekening omtrent zestig jaren. Hij begon zijn profetiën in de dagen van Uzzia hoofdstuk 6 en is volgens overlevering onder de Koning Mannasse vóór diens bekering doorgezaagd. Als een zeer getrouw dienaar van 's Heeren wege vinden wij hem zowel onder het gemene volk, als in de hoven van de Koningen zijn Goddelijke last uitvoeren. Even getrouw, gaat hij naar Hizkia (hoofdstuk 39), toen de gezanten van Babel bij hém geweest waren, om het naderend oordeel van God aan te kondigen, als dat hij te voren de verlossing van Sanherib aan denzelfde Koning had bekend gemaakt.

Even getrouw sprak hij het volk en de priesters in hun zondige en Godvergeten weg aan: Hoort dit woord, u mannen van Sodom, neemt ter ore de wet Uws Gods, u volk van Gomorra: (hoofdstuk 1: 10), als dat hij in hoofdstuk 40 het arme overblijfsel in die donkere tijden aangenaam voorkwam: Troost, troost mijn volk zal ulieder God zeggen. Hij leefde in een zeer verdorven tijd onder de regering van goede, maar ook zeer slechte Koningen van Israël en zoals de Koning Achaz in Juda regeerde, toen deze profeet in het beste van zijn jaren was. Hij begint zijn profetiën met een zeer donker tafereel op te hangen van het volk van Juda en de inwoners van Jeruzalem. Hij wendt zich in het 1^e vers, als tot de hemel en de aarde om aandacht, alsof hij zeggen wil: De mensen zijn zo hard en stijf en vet, dat ze noch kunnen, noch willen horen. Daarna voert hij zijn Grote Zender sprekende in en zegt: (de Heere spreekt) Ik heb kinderen groot gemaakt en verhoogd, maar zij hebben tegen Mij overtreden. O, geliefden! Het is alsof de profeet een beroep doet op de boven- en benedenwereld: Hoort, u hemelen en neemt ter ore u aarde: richt tussen Mij en Mijn wijngaard!

Waar aan ligt het, aan mij of aan Mijn volk? Ik heb ze groot gemaakt; ik heb ze verhoogd, maar zij overtreden schandelijk, gruwelijk, Goddeloos! Ze zijn gezonken en verdwaald op een peil, dat staat beneden het redeloze vee vers 3, want een os en ezel lopen nog naar hun eigen

stal en kribbe, waar ze van hun heer gevoed en verzorgd zijn. Maar Israël, mijn volk kent hun eigen Heer en Weldoener niet; zij lopen van mij weg, alsof ik hun wettige Heer niet was. Vervolgens toont hij in vers 4 de snoodheid en boosaardigheid van hun zonde: het was een volk van zware ongerechtigheid, met zonde beladen; een verkeerd geslacht, verdervende kinderen in ontucht geteeld, de Heere gelasterd, de God van hun vaders verlaten, en als zodanig lagen ze onder zware vloek en het oordeel. Wee, dat zondige volk. In ons vers dat wij thans hebben te overwegen, hebben wij hun onverbeterlijke toestand onder al de arbeid, die de Heere aan hen ten koste legde. Laat ons op deze hoofdzaken letten:

- I. Het doel van Zijn slagen (ons te beteren)
- II. De uitwerking van die slagen (de afval was des te meer)
- III. Het ophouden van de slagen (waartoe zal ik het meer doen)
- IV. Hun toestand na de slagen (een krank hoofd en mat hart)

I.

Het is, alsof Jehovah zijn afgeweken en zeer verbasterd volk hier ter verantwoording roept en zegt: Ik heb het op elke manier met u beproefd: Ik heb u geslagen, veel geslagen, hard geslagen, niet omdat Mijn ziel een walging had van Sion, maar Ik heb u geslagen om u te beteren. Sommigen menen dat de Heere hier bijzondere oordelen op het oog heeft, zoals onder de regering van Achaz, toen de Syriërs het Juda benauwd maakten. Of zoals Hij deed door grote droogte in Achaz tijd. Of het zenden van heirlegers van kevers, rupsen, of dergelijke oordelen, Joël 2. Het wil dan zoveel zeggen, alsof de Heere tot Israël als zei: Ik heb u zo na de eerste afwijking niet door laten gaan, maar met u gedaan als een vader doet met zijn kind, dat hij liefheeft. Ik heb u getuchtigd, opdat u zich keren zou tot Die, Die slaat hoofdstuk 9: 12. Ik heb u reinheid der tanden gegeven en gebrek van brood in al uw plaatsen, de vijand over u doen heersen voor een tijd. Ik heb daardoor gegraven en mest gelegd om de boom van uw natie; en daarna wachtte Ik, of u nog goede druiven zou voortbrengen hoofdstuk 5. Na de slagen wachtte Ik, om u te kunnen genadig zijn hoofdstuk 30: 18, maar u maakte het zó, dat Ik in plaats daarvan met nieuwe, soms meerdere en zwaardere slagen komen moest. En al was het dat Mijn ziel soms verdrietig werd vanwege de arbeid, Die Ik had met Israël: Ik liet evenwel niet af, maar: Ik sloeg u (zie Hosea 6) op een andere wijze. Ik heb u behouwen dat is behakt, besnoeid door de profeten en gedood door de redenen van Mijn mond.

Ik zond boetpredikers, zonen des donders, die tot uw koningen zeiden: O, u boos en Godloos vorst van Israël en die tot u zeiden haast zult u ledig gemaakt zijnde op de aarde zitten. Er zal voor specerijen stank zijn en lossigheid voor een gordel. Uw zonen zullen door het zwaard vallen en uw helden in de strijd enz. Ziet Geliefden! waar zouden wij eindigen, als wij Jehova's slagen zo in dreigementen als in werkelijkheid zouden opsommen, waarmee Hij Israël kwam te tuchtigen om ze tot Hem te doen wederkeren. Nee, we zullen onze tijd daar mee thans niet slijten, de aandachtige Toehoorder zal hier zelf veel kunnen bijvoegen en zich gemakkelijk voorstellen, dat de Heere als Hij Zijn volk op deze of gene wijze sloeg, daar als 't ware wenende bij stond en uitriep: keert weder gij afkerige kinderen en Ik zal uw afkeringen genezen. O, het is of hij luid roept door de mond van Zijn profeet: Laat u tuchtigen Jeruzalem, opdat Mijn ziel van u niet afgetrokken wordt: waarom zou Ik u maken als Adama; u stellen als Zeboïm Jer. 6: 8. Zo staat immers de Zoon van God voor het afhoererend Jeruzalem: Och of u bekende in deze uw dag, hetgeen tot uw vrede dient. Laat nu op deze dag Nederlands volk eens terugzien en zich afvragen, of de Heere niet zo met ons land als met Israël gehandeld heeft. Heugen u de slagen niet meer, van zo kort geleden?

Of was het niet pijnlijk, als wij ons brood bij gewicht en met schaarste moesten eten? Dat de nodige dagelijkse behoeften haast niet waren te bekomen? Dat onze zonen op de grenzen of hier en daar in het land verstrooid, velen zelfs van hun vrouwen en kinderen weggehaald, en anderen hun goede broodwinning daardoor geheel of gedeeltelijk verloren. Dreunde het gebulder van de kanonnen ons niet in de oren, dat ons het jammerlijk toneel van onze naburen aan de fronten en in de loopgraven indachtig maakte. Handel en nijverheid was als 't ware gebroken en de anders zo vrije landbouwer, kon de voortbrengselen van zijn akker, ter plaatse brengen waar het opgeslagen werd voor de behoeftige landsbevolking. Het arme vee zuchte onder de jammeren, paarden stierven door gebrek aan het nodige voedsel, kinderen kwijnden, zieken zouden bezwijken. O, Nederland! Wie merkte niet uit alle deze, dat de hand des Heeren dit deed!

En toch, in vergelijking met andere en zeer naburige landen waren de slagen zeer zacht en draaglijk voor Nederland.

We zullen ons op het terrein van al die doden en gevangenen niet begeven, noch bij de noodkreten van de gewonden vertoeven, maar zeggen, dat ons land als uitgekijpt, nog een Gosen was, waar het licht in de woningen was, toen Egypte in de zwarte duisternis was gehuld. Evenwel, de Heere had ons veel, ja zeer veel te zeggen. Hij stond en riep, Ps. 46.

Laat af en weet, dat Ik God ben. Hij zei: Zo gij u niet bekeert, zult gij allen desgelijks vergaan Lucas 13. Die Galileeërs zijn geen zondaars boven ulieden, omdat zij zulks lijden. O, nee, hoort de roede en Wie ze besteld heeft.

Slaan, deed de Heere Nederland evenals Israël reeds voor lange tijd, door de trouwe boetgezanten, die reeds voor honderden jaren, donkere wolken over ons zagen drijven, het geluid van de bazuin en het krijgsgeschrei als van verre hoorden en riepen. Joël 2. Nu dan ook, spreekt de Heere, bekeert u tot Mij met uw ganse hart en dat met vasten en geweent en rouwklagen. Behouwen heeft Hij Nederland door menig profeet, wiens mond nu zwijgt in het graf, maar in zijn dagen Jehovah's gerichten aankondigde, alsof zij zeer nabij waren. Slaan deed de Heere Nederland doordat Hij die trouwe getuigen wegnam en weinig anderen in de plaats gaf, zoals onder Israël. uw profeten zijn lichtvaardig, gans trouweloze mannen; uw priesters doen de wet geweld aan, zij ontreinigen het heilige. We zullen niet voortgaan de slagen van de Heere op te sommen, een ieder weet, hoe de Heere slaat en sloeg, door ziekten, in de oorlogstijd de zogenaamde "Spaansche griep". Hij slaat en sloeg dan door droogte en dan door watersnood en overstroming; 't zij dat zulke oordelen, soms meer plaatselijk dan algemeen zijn. Hij zegt evenwel tot ons: Ik de Heere, doe alle deze dingen.

II.

Laat ons nu ten andere nagaan, wat de Heere van Zijn afgekeerde Israël getuigt: u zou des afvals des te meer maken. Het is alsof de Heere zegt: dat hebt u te voren na de slagen gedaan; Ik heb dat van u ondervonden. Als Ik u sloeg met het doel, dat u zich tot Mij zou keren, maakte u ten dage, als men u benauwde, de overtreding tegen de Heere nog meer. 2 Kron. 28: 22. Zal ik nu voortgaan u te slaan? u zult steeds meer overtreden. De Heere tekent hier Israëls zonden onder en na de slagen met de woorden van afval. Dat wil dan zeggen: *a.* die roede waarmee Hij sloeg, verootmoedigde hen niet. Zond Hij vijanden in het land, ze gingen niet in het huis des Heeren om aan te bidden, zoals Hiskia, maar zonden tot de koning Jareb of naar Assyrië, en trokken met olie tot een wereldse monarch en vermenigvuldigden hun welriekende zalven en vernederden zich tot de hel toe, zie Jes. 57. Dan deden ze als de Goddeloze koning Ahazia 2 Kon. 1. Toen hij in nood was, zond hij naar de god van Ekron om raad. *b.* Het was niet alleen dat zij zich niet verootmoedigden, maar zij beten in de roede,

waarmee zij getuchtigd werden en zeiden: de Heere heeft de twee geslachten, die hij verkoren had, verworpen, Als wij de Melech des hemels rookten, ging het ons wel. *c.* Zij zagen wel op de slagen en kermden, onder de oordelen, maar zij zagen niet op de zonden, die de oorzaken waren en waardoor zij de Heere die roeden in de hand gaven. Met de zonde braken ze niet, maar vielen des te meer af en verbasterden van de ware godsdienst of stelden zich tevreden in de betrachtning van dode godsdienstplichten, kwamen soms voor de profeten zitten als des Heeren volk, maar hadden hun drekgoden opgesteld in hun hart.

Ezech. 20. Nu komt de Heere en zegt: Dat heb ik nu met ál Mijn slaan gewonnen. Wat ik doe uit liefde, rekt u mij toe, dat ik het doe als uw vijand, omdat ik u haat.

Wat dunkt u, Toehoorders!

Zouden we ook hier geen ruime stof vinden om met Israëls toestand en hoedanigheid onder Jehovah's slagen tot ons en tot ons volk in te keren? O, ja! Zo wij niet stekeblind zijn, dan liggen diezelfde afwijkingen en afval voor de hand. We behoeven die niet met opgraven te zoeken. Verootmoedigde Israël de roede niet, zoek die verootmoediging in Nederland. Het is of wij ze zien staan onder de slagen als de Egyptische koning Farao: Wie is de Heere, Wiens stem ik zou gehoorzamen? Ging Israël naar de andere volken als de Heere sloeg. Nederland zocht de schuld van zijn druk bij naburige landen. Die waren immers de oorlog begonnen? Ging de godsdienstige partij biddagen houden, dan was het om van de nood verlost te worden, maar men vroeg niet, waar ligt de oorzaak van deze grote nood. Menigmaal hoorden wij zelfs het ware volk van God klagen, dat ze op dat plekje met Abigaïl niet konden komen: Mijn zij de misdaad. Het is alsof de Heere de geest van ware vernedering inhoudt en zegt: Ik zal mij voortaan niet meer ontfermen. Waar zijn van achteren de tekenen, dat de Heere zijn doel bereikt heeft? Is niet de geest van revolutie zelfs zeer sterk toegenomen en wordt de zonde niet meer vrij uitgesproken als voorheen? Is het Sabbat-schenden verminderd, het vloeken beteugeld? Worden de inzettingen van de Heere geëerbiedigd? Zijn de vermakelijkheden afgeschaft, de mode onderdrukt, de waarheid gezocht en beschermd? O, geliefden, u zult met ons zeggen: wel juist het tegendeel. De vrede als een aangename bode omhelsd, om onbeteugeld en Goddeloos naar hartelust te leven; om met Naam èn zaak èn dag èn volk des Heeren te spotten; om weelderig, wellustig en dartel zich uit te spatten in de dienst van de zonde en de duivel trouw te zweren; om het verbond met de dood en het voorzichtig verdrag met de hel te versterken en de zegeningen te vertreden. Zouden we niet met de klaagprofeet uitroepen: Land, land, land, hoort des Heeren Woord?

III.

Nu komt de Heere in ons derde gedeelte Zijn volk als volk zwaar te dreigen en zegt: Waartoe zou Ik u meer slaan. Met andere woorden: Ik hou er mee op. Al mijn arbeid is vergeefs. Ik heb die weerspannige zoon nòg eens en nòg eens getuchtigd, maar zonder enige gewenste uitwerking. Nu heb ik hem overgegeven in het goeddunken van zijn hart. Psalm 81. Merkt hierin op deze hoofdzaken:

a. Het is alsof de Heere zegt; Ik acht ze de slagen niet meer waardig; Ik zal 't aanzien, maar stuiten ze niet. Hoort hoe duidelijk de Heere dat uitdrukt in Hos. 4: 14: Ik zal over uw dochteren geen bezoeking doen, omdat ze hoereren noch over uw bruiden omdat ze overspel doen. Schrikkelijke sententie! Ze kunnen nu vrij zondigen. Zo sprak Hij tot de inwoners van de eerste wereld. Mijn geest zal niet meer niet u twisten, maar toen was hun ondergang zeer nabij.

b. het wil niet zeggen, dat de Heere niet meer slaat, omdat Zijn toorn afgekeerd is, maar omdat al de arbeid van God hen meer verergerd, dan verbeterd had en het oordeel daarom

vastelijk besloten was. Nu gaf hij hen over aan zinneloosheid en dwaasheid, zó dat ze haast rijp waren voor 't verderf; dat hun schielijk genaken zou, waarin zij dan onverwacht zouden vallen, zonder weer op te kunnen staan.

c. Hij zou niet meer slaan door profeten, al mochten nog enkele onder hen overblijven. Hij zou niet beletten, dat ze er velen zouden stenigen en in de gevangenis werpen, zoodat hun mond gesloten was, als bij Micha en Jeremia in de voorhof der bewaring. En zo ze er waren, zou Hij zeggen: Bid niet voor dit volk en hef geen geschrei, noch gebed voor hen op, want Ik zal u niet horen. Haar eigen profeten zouden ze verleiden en des Heeren profeten zouden geen plaats hebben onder hen en zo zou het haast vervuld worden: Haar weg heb ik op hun kop gegeven, spreekt de Heere. Kunt u Mijne Hoorders, het niet gevoelen, hoe zeer wel dit dreigement van Jehovah past op onze tegenwoordige toestand? Was Nederland niet verootmoedigd onder de slagen, beet het in de roede? Wel zei de Heere: Waarom zou Ik voortgaan u te slaan? Daar hebt u vrede en overvloed. Ik acht u de slagen niet waardig. Kunt u als u let op onze natie wel een tekenje vinden, dat de Heere ophield met slaan, omdat Zijn toorn afgekeerd is? Hebben wij daarvoor wel bewijzen? Zeker niet. Laat Hij de zondaar zondigen zonder hem te stuiten, dan moeten wij besluiten: het oordeel van verharding ligt op onze natie! Kan men zo gemakkelijk voortgaan? Zijn dat geen tekenen dat de consciënties als met brandijzers zijn toegeschroeid?

Zijn ze op de weg van wederkeren of op de weg om rijp te worden voor 't verderf. Antwoord zelf, mijn hoorders en weet toch, hoe de Heere zegt: Ik zal henegaan tot Mijn plaats, totdat zij zich schuldig kennen. Maar blijft dat schuldig kennen achter, dan zal de Heere brullen uit Sion, en uit Jeruzalem Zijn stem verheffen, nadat hemel en aarde beven zullen. O, wat gaat Nederland thans voort, zonder slagen,

De profeten en de ziensers heeft hij verblind! De roepers van vrede, vrede, vermenigvuldigen, maar 't is of de Heere ophoudt boetgezanten te zenden en of Hij de enkele getrouwe doet zwijgen van al die dingen in zulk een boze tijd, zie Amos 5: 12 De verstandige zal in die tijd zwijgen, want het zal een boze tijd zijn. Een oordeel van blindheid ligt er op 's lands Overheid, die de zonden niet straft, welke de Heere gestraft wil hebben, en een oordeel van blindheid op de herders, die de breuk niet zien, noch de zonde in het daglicht stellen, waardoor het land verdorven is.

Een zwijgende stem van de wachters; een zwijgende stem van ouders en verzorgers en dat, omdat er een zwijgend God van de hemel spreekt: Waartoe zou u meer verslagen worden; u zou des afvals des te meer maken. Och, wat zal er nu van dat bondeloze kind worden! O, hoe haast zal dat Babel nu rijp wezen voor de vervulling van dat vreselijk dreigement. Haar oordeel is in één uur gekomen.

IV.

Nu rest ons nog te beschouwen, hoe de profeet een vergelijking maakt, om een duidelijk overzicht te geven over Israëls algemene toestand en dat door het nemen van een beeld, namelijk van een lichaam, dat van boven tot beneden door een zeer boosaardige krankheid wordt ondermijnd of gans bedekt is met melaatsheid; het gehele hoofd is krank en het gehele hart is mat. Het hoofd en het hart, die delen, gans krank en gans mat wijzen naar de ongeneeslijkheid van hun kwaal.

Daaruit was de ader waardoor al de andere lichaamsdelen verdorven waren, zie vers 6. Van de voetzolen aan tot het hoofd toe, is er niets geheels aan hetzelfde enz. Ze waren dus in hun oordeel verdorven en verdwaasd; het beginsel van hun godsdienst deugde niet, de ziel van de godsdienst was . . . mat. Ze waren lusteloos en traag in de geestelijke dingen, er was geen

berouw noch schaamte, geen uitroep: wat heb ik gedaan! Sommigen hebben deze uitdrukking van de profeet verklaart, dat wij door dit met kwalen bezocht lichaam, de gehele joodse Staat te verstaan hebben. Zeker geloven wij dat dit er mede in opgesloten ligt. Dan verstaan wij door het kranke hoofd de hoofden van het volk of ook wel hun koningen of misschien de grote en rijken, dan wel de kerkelijke voorgangers, zoals profeten, priesters, Levieten, enz. Waren die hoofden krank, dodelijk krank, dan was het geen wonder, dat de ziel van het gemene volk mat was.

Onder slechte voorgangers, waren ze dikwijls afgetrokken achter andere goden en het volk verdorven door de weg van de koningen die Israël "deden zondigen". Onder kranke priesters en leraars werd het volk geblinddoekt in plaats van gewaarschuwd voor het naderend gevaar. Ze zeiden: u zult vrede hebben, daar het zwaard tot aan het hart raakte. Die Profeten zeiden: alzo zegt de Heere, Heere! en de Heere had hun niet gezonden: en zo kreeg het volk een ijdel vertrouwen en werd met as gevoed; het bedrogen hart leidde ze ter zijde af. Ziedaar Israël, na de slagen als een dodelijk kranke natie tot in de hartader verdorven. Na al de bemoeienissen van de Heeren zieker, dan gezonder geworden. Daar stond ze, die bij een schone wellustige vrouw vergeleken was (Klaagl. 1) als een kwijnend, ja stervend en gans walgelijk voorwerp, Zie Toehoorders! Daar staat Nederland ná de slagen, daar staat het met zijn kranke hoofd en matte hart, daar staat het krank, mat in geestelijke dingen, en zeer wijs, naarstig en ijverig in de weg van de zonde, om de Heere tot toorn te verwekken. Zijn krankheid en matheid is het niet tot smart. Zijn nood ziet het niet en begeert niet in de vorige staat terug te komen, noch daarin weder te keren. Of zijn de hoofden van het volk niet krank, die ons wetten geven, die tegen de Waarheid, die naar de godzaligheid is, indruisen en de zonden gedogen, zonder ze te straffen, die de Heere nadrukkelijk te straffen bevolen heeft? Zien wij op de godsdienst in ons land; gaat dan voorbij, hoe de godloochenaar geduld wordt op de kansel. Een elk mag leren wat hem zelf goeddunkt. Hoe anders als Israëls profeten zeggen: Zo zegt de Heere; maar nooit van de Heere gezonden zijn. Zonder Goddelijke roeping van elders zijn ingeklommen. Die leraars profeteren altijd het goede. Hananja voorspelde het verbreken van het juk, toen de Heere het aan de hals van Israël gelegd had. Daarom zijn door alle tijden de Micha's gehaat, die nooit wat goeds over Achabs huis profeteren, maar altijd kwaad. Die leraars hebben bijkans hele gemeenten met vromen. Het zijn immers alle broeders en zusters in de Heere. Ze worden van het volk doorgaans veel geliefd en bemind, omdat ze nooit op hun zweren drukken, noch hun zonden uithalen of de in de grond verdorven mens blootleggen; de genadeloze belijder niet buiten zetten of de huichelaar ontmaskeren. Ja, veeleer het volk blind houden voor hun jammerlijke toestand, dan hetzelfde te ontdekken. Een kranke maatschappij, een kranke kerk, een kranke overheid. Ziedaar, Toehoorders, Nederlands tegenwoordige toestand, nu de Heere opgehouden heeft te slaan. Jammerlijk ziet het er uit in de binnenkamers, zowel als in vele huisgezinnen. Hoofden van gezinnen zijn veelal krank en daarom is de gehele ziel van het huisgezin mat. Vele hoofden van gezinnen spreken nooit met het lichaam van hun gezin over de noodzakelijkheid van de wedergeboorte en de vrede met God. Laat staan, al die menigten, die hun gezin alleen laten en 's avonds hun vrije tijd in herbergen, bioscopen en komediën slijten. Anderen hebben de vorm van de godsdienstplichten bewaard, maar weten van het innerlijke niet meer dan een redeloos dier. Weer anderen hebben een halve vorm: de halve rustdag in de samenkomst en een halve op straat of op hun bed; bij een halve huisgodsdienst en vleien zich; overigens, dat er toch veel slechtere mensen zijn dan zij. Hun voorgangers zijn slap of zelf onverschillig, betreffende de toestand van hun kudde en zo gaat het grafwaarts, tot dat duizenden van de top van eer in eeuwige verwoesting nederstorten.

TOEPASSING

Wat dunkt u Toehoorders! Heeft de Heere het niet te erg gemaakt, met de toestand van Israëls staat zo te schetsen? Was het niet werkelijk zo? Nadat ze een wijle tijds zo voortgingen gaf de Heere ze immers over ter beroering, verwoesting en aanfluiting voor naburige volkeren. Hebben wij dan de jammerlijke toestand van Nederlands staat wel te donker gekleurd? Ach nee, duizendmaal erger is ze dan wij, arme schepselen, dat in woorden kunnen uitdrukken. Maar zult u misschien zeggen, was er onder Israëel, alsook heden nog in Nederland, geen overblijfsel naar de verkiezing der genade? Ach ja, mijn vrienden, die waren er en zijn er; maar ook daaronder was het en is het heden al mede droevig gesteld. Vraagt u, hoe was dat volk onder Israëel onder al de roepende zonden en het voortwoekerend bederf? Wel, lees dan Ezechiël 9. Daar worden ze beschreven als lieden die zuchtten en uitriepen over al de gruwelen, die in 't midden van hen gedaan werden, Wilt u derhalve met deze Waarheid, die wij voor uw aandacht beknopt mochten ontvouwen naar binnen gaan, dan zult u, Volk des Heeren, tot dat besluit moeten komen, dat het ook onder dat overblijfseltje zeer droevig gesteld is; en wel om die reden, dat er bij dat volk zo weinig over al die gruwelen gezocht wordt. Wat dunkt u, zou niet één van de grootste oorzaken daarvan wezen, dat ze zo weinig zuchten over eigen gruwelen en misdrijven? Ja, waar is het, dat geliefde volk heeft zelf de springader des levenden waters verlaten, hetwelk blijkt uit de volgende zaken. Ten eerste, de Heere slaat ook dat volk met vele slagen. Laat ons het uitwendige voor ditmaal voorbij zien en op de geestelijke slagen letten.

Hij slaat ze met ongevoeligheid over 's lands breuk. Nemen zij het verstandelijk waar, dan zeggen ze van achteren, zoals er staat in Jesaja 26: Wij hadden de smarten, maar wij hebben niet dan wind gebaard; wij deden het land geen behoudenis aan. Ten tweede, Hij slaat ze voor hun huisgezin met stomheid en voor hen zelf met biddeloosheid, zodat het is alsof er geen gebed doorkomt van boven en hun ziele veelal zich gevoelt als een roerdomp der woestijn en een steenuil der wildernis. Ten derde, Hij slaat ze met dwaasheid zodat duisternis en verlating hun geen last is: ze kunnen hun verre verwijdering soms goed pleiten en zeggen, dat de Heere veel met Zijn volk zo pleegt te handelen, dat ze tijden van duisternis moeten doormaken. Ten vierde, Hij slaat ze doordat Hij het oordeel des onderscheids komt weg te nemen, zodat ze noch over zich zelf, noch over een ander het rechte oordeel kunnen vellen. Die rusten in eerste beginselen van het genadeleven, worden daarom niet eerlijk behandeld, noch de gronden buiten Christus ontnomen en zelfs wordt men gemelijk als haar gebreken opgelost worden. Ten vijfde, Hij slaat ze met stomheid. Omdat ze zelf aan zoveel wereldgelijkvormigheid schuldig staan, kunnen ze anderen niet bestraffen. Hebben ze zelf geen vordering in de heiligmaking, ze kunnen er anderen niet op wijzen. Zijn ze zelf liefdeloos, hoe zullen ze de liefde aanwakkeren bij anderen. O, wat hebben die afgezonderde Nazireërs haar hoofd gelegd in de schoot van Delila en onder dat alles zijn de Filistijnen wakker en op hun hoede. Daar staat ze als een botte duif, haar gezang is in rouwklage veranderd, maar ach, die rouwklagen zijn veelal maar dorre tonen zonder een waar alarmgeschrei. Ze zijn zachtjes aan weggezonden van kwaad tot erger en nu is Jeruzalem als een afgezonderde vrouw geworden. Klaagl. 1: 8. Wat dunkt u, volk van God, zullen wij roemen met het juichend Christendom van onze dagen in kennis en verlichting, in ontwikkeling en beschaving? O nee, we zullen elkaar toeroepen. Gord zakken aan, bedrijft misbaar, wentelt u in de as, want de toorn des Heeren is tegen ons uitgegaan. Hoe maakt u 't volk des Heeren in ons midden op deze bededag? Is het u een kermdag? Hoort, wat Jehovah tot Israëel sprak aan de Sinai. Legt uw versiersel van u, zo

zal Ik weten, wat Ik u doen zal. u mocht in rouwgewaad u tooien en met de melaatschen roepen: Onrein, onrein! u mocht met de kerk zeggen: Wij hebben gezondigd, mitsgaders onze Vaders, de schandvlek is onzer! Is dat uw toestand? Wel, dan hebt u het verbond te vernieuwen en te zeggen: Ik zal henengaan en wederkeren tot mijn vorige man, want toen was mij beter dan nu. Hosea 2, dan hebt u de vreemde goden te begraven, als Jacob onder de eik bij Sichem en u te schikken om uw God te ontmoeten. Denk er aan volk: niet goed met te zeggen, het einde zal vrede zijn. u hebt hier tot eer van uw koning te leven en zijn Naam te belijden temidden van een krom en dwaas geslacht. U hebt hier vruchten te dragen, die uit het nieuwe leven vloeien, waarin de Vader verheerlijkt wordt; de oude mens dagelijks te doden, het vlees te kruisigen met zijn bewegingen en begeerlijkheden, opdat u haast als u van uw post zult afgelost worden een ruime ingang mag hebben in het eeuwig koninkrijk. Het is al liefde, als Hij slaat, maar bijt toch niet in uw harten. Maar dan moeten de boeien weg, Hij kan noch wil daarbij wonen. O, bidt toch om de geest der uitbranding. 't Is pijnlijk, maar heilzaam als die werkt. Oefent u in de godzaligheid, opdat uw Heere, als Hij komt, u wakende vindt. Speent u aan de wereld; maakt u genoegzaam met God en Goddelijke dingen. Houdt u bij de ware vromen, gedenkt wat het uw Heere kostte om u uit de tegenwoordige boze wereld te verlossen en u uw ziel tot een buit te geven. Zie uit naar de dag van uw verlossing. Als uw lichaam der zonde zal teniet gedaan worden, zult u immers datgene nooit meer gedenken, waar u nu uw hart zo dikwijls aan geeft, maar eeuwig gescheiden zijn van al die prullen en vodden, die u nu die zaligheid en dat genot roven, dat u anders kon hebben. O, wat zal het een verandering wezen; zuchtend volk. Uw melaatse en gans onreine ziel, waarin u thans staat in diepe schuld, misschien met een koud en onboetvaardig hart, zal dan vlug en vaardig wezen, altijd bereid om de Heere te verheerlijken. u zult dan, met Sions gevangen dochter losgemaakt, eeuwig uitgeschud van dat stof, uw reine stem paren met de verlore schare en die op de Troon zit, zal u dan eeuwig overschaduwden. Arme wereld! droevig is uw lot; u staat in uw melaatse staat en bent nimmer afgewassen, noch gereinigd. Hoe hebt u thans weer biddag gehouden? Wellicht klopte uw consciëntie, toen u hoorde van de slagen van de Heere. Misschien zei u van binnen: Wat was ik bevreesd in die dagen van beroering. Maar waar is die vrees nu en wat heeft ze uitgewerkt? Hebt u nog uw verharde hart? Heeft de Heere u wel niet geslagen, door u te werpen op het ziekbed, of door het wegnemen van uw dierbaren of door andere tegenheden? Och arme, als hij nu ophoudt, dan is dat niet, omdat zijn toorn afgekeerd is, maar omdat u onverbeterlijk bent en uw nek verhard hebt om niet te horen en om de tucht niet aan te nemen. Zo wordt u dan vet voor de dag van de slachting en zult u haast voor een heilig en rechtvaardig God verschijnen. Dan zullen uw voornemens verijdeld worden en uw scheepje schipbreuk lijden op de stranden van de eeuwigheid; dan zult u roepen, maar er zal geen verlosser wezen tot de Heere, maar Hij zal niet horen. Mocht u deze dag nog een smeekdag worden: Gena o God, gena. De tijd is er nog, het is nog het heden, waar al de tekenen wijzen naar het naderend einde. De Rechter staat voor de deur.

AMEN

Nazang: Psalm 130: 2

5. DE ONVRUCHTBARE VIJGEBOOM

Dankdag Leerrede over Lucas 13: 6-9

Voorzang Psalm 101: 1 en 2

Voorafspraak

Waarde Toehoorders! De Psalm, waarvan wij deze twee versjes zongen, draagt het opschrift: Een Psalm van David. Met welke bijzondere gelegenheid dit door hem gedicht is, heeft de Geest niet beliefd aan te tekenen. De Verklaarders maken hier omtrent vele gissingen, maar wij willen ons daar niet inlaten, maar liever met het oog op ons tegenwoordig samenzijn kort de inhoud daarven naspeuren. Als een bijzonder bewijs, hoe David met de Geest des Heeren bezielde was, komt ons vóór de redenen of zaken, die hem thans deden zingen; en dat was goedertierenheid en recht. De dichter noemt het: de deugd der milde goedheid en het recht der strenge rechtsgedingen. Onze natuur is eigen om dán van de goedheid te zingen, als het ons wél gaat en alles naar de begeerte van het vlees zijn voortgang heeft. Een gans ander gezicht had David:

1. Deugd *milde* goedheid. Daarin merken wij op: *a.* Een verschonende goedheid. Psalm 103. Hij doet ons niet naar onze zonden en vergeldt ons niet naar onze ongerechtigheden. Krijgen we naar waardij en verdiensten, dan moesten we terstond onder het rechtvaardig oordeel van God van alle gunsten worden afgescheiden. Maar nu, in plaats van oordelen ontvingen we weldaden. *b.* Een zorgende goedheid Psalm 36: 2. Heere u onderhoudt mensen en beesten. Zulk een goedheid is nitgespreid over het ganse heelal, Psalm 145. Aller ogen wachten op U, en die wachten niet vergeefs, want u geeft hun de spijs ter rechter tijd. *c.* Een onderwijzende goedheid en dat inzonderheid over David en al de uitverkorenen, Psalm 32. Ik zal u onderwijzen van de weg, die u gaan zult; ik zal raad geven, mijn oog zal op U zijn. Is het wonder Toehoorders, dat David zong van die goedertierenheid, als de Heere zijn zielsoog helder maakte en hem bepaalde, wat Hij voor hem geweest was, en nog heden was en vervolgens wezen wilde?

2. Hij zou niet alleen zingen van 's Heeren goedheid, maar van Zijn heilig recht. Dat recht, die strenge rechtsgedingen waren bij David ook goed geworden, nadat hij zowel van het recht, als van de goedheid moest zingen. Sommige bijbelverklaarders menen, dat David hier bijzonder het oog heet op omstandigheden, waar de Heere bewijzen van Zijn goedertierenheid en recht heiden gaf. Zoals bijvoorbeeld bij het opvoeren van de Ark goedertierenheid over David en zijn huis, maar waar ook recht gegeven werd door de dood van Uzza. Ofwel, bij de vleselijke bezoeking in Davids huisgezin, goedertierenheid in de schuldvergiffenis aan David bewezen, maar recht geoefend in het sterven van zijn kind. Ofwel, met de opstand van die weerbarstige Absalom goedertierenheid over David, dat hij wederkwam in zijn huis, en recht over Absalom, die in Efraïms woud zo kennelijk de vergelding voor zijn gruweldaden ontving. Hoe het zij, hij zong zowel van het recht van God, als van Zijn goedheid. Het was bij hem alles goed. De Heere had geen kwaad gedaan. Zulks zou hij uitspreken in 't verborgen in de binnenkamer en in 't openbaar in zijn Tempel onder het volk. En als bewijs, dat zulks hartewerk en niet alleen belijdenis of verstandelijke beschouwing was, zou hij met verstand de weg betreen der vromen en bleef hij uitzien naar een bijzondere verschijning van 's Heeren gunst aan zijn ziel, hetwelk hij uitdrukt in deze woorden: Wanneer zult Gij, mijn Bondgod, tot mij komen. *a.* de weg der godzaligheid zou hij met verstand bewandelen. Als Staatsvader in

het gezin van zijn onderdanen; als huisvader in het gezin van zijn kinderen; in het openbaar en in het verborgen beide. Hij zou met verstand de wegen overdenken, die de Heere met hen gehouden had. Waren het bezoeken of weldaden, zich onder zulk een indruk zoeken te houden, dat het al goed en tot zijn beste was en dat de Heere waardig was in hart en huis en Staat door hem verheerlijkt te worden in een nauwgezet leven. *b.* Hij zou bijzonder in die weg met al de vromen de Heere verwachten, om tot Hem te komen. Vooreerst in zijn koninkrijk. Het is alsof hij begeert, dat de Heere zich kennelijk in Zijn rijk onder Zijn onderdanen mocht openbaren, dat ze allen de Naam des Heeren mochten vrezen en eerbiedigen. Ten andere: dat de Heere mocht komen in Zijn huisgezin. Dáár komen, zodat vrede en liefde in zijn gezin zich mochten openbaren. Veel ellende had hij doormaakt met Adonia en Thamar. Komt, zegt hij, en legt de vreze Gods in het hart van mijn kinderen en bewerkt ze tot ware eendracht, onderworpenheid en oprechtheid.

3. Wanneer zult U tot mij komen om mij te halen uit de moeitevolle wereld en het lichaam der zonde en des doods; mijn nieren verlangen in mijn schoot om U eeuwig te prijzen over al de wegen, die U met mij gehouden hebt hier op aarde; die al tezamen tot Uw eer en tot mijn zaligheid moesten medewerken. Zie, Geliefden! welk een heerlijke werkzaamheid David hier aan de dag legt als hij de wegen, die de Heere met hem houdt, overpeinst. Vergun ons, schoon het anders onze gewoonte niet is breed in de voorafsprak uit te wijden. U ditmaal om de bijzondere godsvrucht, die wij hierin zien uitblinken bij David, u voor dit stuk te roepen, omdat het de dag is, dat de Heere inzonderheid vruchten van al Zijn verrichtte arbeid komt te eisen en wij voor zulk een doel thans met elkander vergaderd zijn aan deze plaats, namelijk om u en ons zelf af te vragen: *a.* Heeft de Heere die goedheid mede aan ons bewezen in het afgelopen tijdperk? Zijn wij dan in zulk een stemming opgekomen, om die waardige Heere daarvoor te erkennen? Zou het ons evenzo niet betamen uit te roepen: Mijn ganse hart verheft Zijn eer. Ik zal Zijn Naam en grootheid prijzen, Psalm 111. *b.* Zijn wij bezocht met tegenheden, zij het in onze lichamen of op onze akker, bedrijf of werkplaats, zij het in ons huisgezin of familie, kunnen wij eveneens van die bezoeken zingen? Of zijn wij bezig te morren en te klagen: Deze dingen zijn tegen mij? *c.* Leggen wij die ware godsvrucht aan de dag met David, dat wij zeggen: “Ik zal in ’t midden mijns huizes wandelen in oprechtheid mijns harten, want u Heere zijt dat waardig?” O, wat werd Jakob klein in zijn eigen ogen, toen hij een overzicht kreeg over die twee heiren, nadat hij van Paddan Aram was weergekeerd. Daarom riep hij uit: Ik ben geringer dan die weldadigheid en trouw, die U aan Uw knecht gedaan hebt. Hoe klein werd David zelf in Psalm 116. Hij zegt: Wat zal ik de Heere vergelden voor al Zijn weldaden aan mij bewezen? De ware godsvrucht wordt door de Heere gevraagd van Zijn oude volk. Als u gegeten hebt en verzadigd bent, zo wacht u, dat u de Heere uw God niet vergeet. *d.* Zien wij mede zo uit als David naar de komsten van de Heere. Zijn bijzondere gunst in ons gezin, in ons land, in ons hart. Vraagt het u eens af, Dankdaghouders! Was u tevreden als uw gezin maar welvarend was; uw zaak zich uitbreidde: of hebt u onder de meeste voorspoed uitgeroepen: Wanneer zult U tot mij komen? Wanneer krijg ik een bezoek van de Hemel of wanneer zie ik zulke bezoeken in mijn huis? *e.* Ten laatste, hebt u met David altemet verlangd naar het einde en gezegd: “Heere, dat zal mijn grootste schat wezen, als ik U mag bezitten en bij U zijn. Wanneer komt U om mij op te halen en tot mij te zeggen: Bij mij van de Libanon af, o bruid. Wat zegt nu uw hart? Hebt u uw huiselijke en maatschappelijke, ja ook uw godsdienstige plichten betracht, stel u dan thans voor de vraag: Waar zijn mijn geestelijke vruchten? Daar komt de Heere thans naar vragen, zoals hij deed in de gelijkenis van de onvruchtbare vijgeboom, waarbij wij u thans nader wensen te bepalen.

Tekst: Lucas 13: 6-9

En Hij zei deze gelijkenis: Een zeker man had een vijgeboom, geplant in zijn wijngaard; en hij kwam en zocht vrucht daarop, en vond ze niet. En hij zeide tot de wijngaardenier: Zie, ik kom nu drie jaren, zoekende vrucht op deze vijgeboom en vind ze niet; houw hem uit: waartoe beslaat hij ook onnuttelijk de aarde? En hij antwoordende zei tot hem: Heere, laat hem ook nog dit jaar, totdat ik om hem gegraven en mest gelegd zal hebben; En indien hij vrucht zal voortbrengen, laat hem staan; maar indien niet, zo zult u hem namaals uithouwen.

Hetgeen de Heere Jezus aanleiding gaf tot het geven van deze gelijkenis, is het bericht, dat Hem van enigen, die daar tegenwoordig waren, gedaan werd betreffende de Galileërs welker bloed Pilatus met hun offeranden gemengd had, vers 1 en 2. Wat de mens beschouwt als een nieuwstijding, daar neemt de Zoon van God redenen uit om *a.* Zulk een schanddaad van Pilatus voor te stellen als niet toevallig of bij noodlot geschied, maar dat we het moeten beschouwen als waarschuwend stemmen: we zijn veel dichter bij de dood, dan wij veeltijds verwachten. *b.* Een zulke of andere bezoeking zal er over ons komen, als wij onbekeerd sterven: zo u zich niet bekeert, zult u allen desgelijks vergaan. Al is het niet, dat u overvallen wordt en gedood zoals deze Galileërs door Pilatus; of zoals die achttien mensen onder de toren van Siloam, vers 4 u staat evenwel op 't punt om te vergaan: u ligt onder het rechtvaardig oordeel van God, om uw onbekeerlijke toestand, waarin u leeft. Het levert u bewijs, dat de bijl ligt aan de wortel van de bomen, dat de dood te allen tijd en op allerlei wijze, hetzij door geweld, of in de weg van de natuur of door bijzondere omstandigheden u kan treffen. Dit is maar de hoofdzaak: Bent u bereid? Kunt u de dood afwachten? Merkt u, Geliefden, dat de Heere Jezus niet ontstelde, al was Hij zelf ook een Galileër en al was Hij op weg naar Jeruzalem, dat onder het gebied van Pilatus lag? Dat Hij evenmin uit vaart tegen Pilatus, als dat hij zijn doen rechtvaardigt, maar als 't ware stilzwijgende zegt: wij zijn van de mens niet anders te wachten. Een wereld vol doodslagers na de val: de ene mens tegen de andere, ziet dat u goed uit de wereld kunt komen als u er uit moet en daarvoor hebt u nodig de waarachtige bekering en die zal zich naar buiten openbaren in de geestelijke vruchten. En daarop geett Hij deze gelijkenis. Letten we op deze hoofdzaken.

- I. De arbeid aan deze boom bewezen
- II. De vruchten van deze boom verwacht
- III. De teleurstelling bij deze boom ondervonden
- IV. Het uitstel (op voorbede) voor deze boom verkregen

I.

Wat het eerste aangaat, waarin de Heiland bij wijze van gelijkenis een omschrijving geeft van een boom, die geplant was in een wijngaard, is er verschil van mening bij vele godgeleerden van vroeger en later tijden, wie wij eigenlijk hebben te verstaan door planten en boom beide. Wij willen die geschillen voor anderen laten, die meer ervaren zijn, dan wij in de letter, maar zouden ons het liefst bij de zodanigen voegen, die menen, dat wij door de, onvruchtbaren in 't algemeen de Joodse natie en alle onbekeerde mensen te verstaan hebben. Immers, zeer passend is het bij Jes. 5, waar de profeet uitroept: Des Heeren der Heirscharen wijngaard is het huis Israëls enz. En mede de Zoon van God spreekt in Mattheus 24 en andere plaatsen van

de wijngaard, die omtuind was en bearbeid waarheen dienstknechten gezonden waren. Nu ten laatste de “Heer des Huizes”, Zijn eigen Zoon zond, die van de boze landlieden uitgeworpen werd. Wij zullen ons in 't kort hierbij houden. *a.* Het huis van Israël, daaraan was bijzondere zorg door Jehovah besteed. Hij had ze uitverkoren boven andere volken, geplant en gezet (zie Psalm 80) in een goed en vruchtbaar land, een dienende en onderwijzende priesterschap hun geschonken. Lerende en bestraffende Profeten gegeven. Bovennatuurlijke wonderen onder hen verricht. Met hen in een verbond gekomen. Met hoorbare stem tot hen gesproken. Na één of twee af keringen zich niet onttrokken, maar telkens en telkens tot hen wedergekeerd. Kortom, met recht mocht hij zeggen: Wat is er aan Mijn wijngaard te doen, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb. *b.* Inzonderheid legt hij nadruk op een onvruchtbare boom, die Hij in die schone wijngaard geplant had. 't Kan wezen dat Hij hier inzonderheid de werkheilige Joden, die in dode vormdienst waren weggezonden, beoogde of de Farizeën en Schriftgeleerden of Joodse raad, die van zich zelf zo hoog opgaven en meenden, dat zij als Abrahams zaad en kinderen van de belofte, de eerste afwachters waren van de zaligheid, ten toon wil stellen als onvruchtbare bomen, die nutteloos die schone plaats in de hof van de Joodse kerk beslaan. Evenwel was de arbeid aan hen gedaan, zodat haar grote Planter andere dingen met recht van hen mocht verwachten. Zij, evenals een onvruchtbare boom, die op goede grond staat met dezelfde voorrechten bedeed als de vruchtdragende bomen: Ten eerste, dezelfde zon bescheen hen. Ten andere, dezelfde dauw en regen had ze bevochtigd. Ten derde, dezelfde arbeiders hadden ze besnoeid. Ten vierde, ze waren van dezelfde afkomst.

Ze hadden de gaven van de godvruchtige vaders bij zich, die in hun tijd vruchten gedragen hadden, dezelfde geschriften van Mozes en de Profeten, en ten laatste de mond van de waarheid zelf, die ze onderwees. Zie, Geliefden, wij breiden dit niet verder uit. Wilt u een toepassing maken voor Nederlands bevolking, u zult overvloedige redenen daarvoor vinden. Een rijk bevoorrechte staat, een uitnemende arbeid van Jehova, zo in kennelijke wonder-tekenen en uitreddingen, als in getrouwe bearbeiding en behandeling aan ons geschied. Maar nog liever hebben wij dat u met het voorstel naar binnen gaat en u afvraagt of u niet evenals deze boom in een goede hof bent geplant. We zien hier als in levendige schilderijen getekend al de genadeloze belijders van vroeger en later tijden. Vergelijkt slechts de zo-even genoemde zaken. Daar waren er en zijn er nog in Nederland, en in ons midden, waarvan wij hopen en geloven mogen, dat zij vruchtdragende bomen zijn. Maar heeft de belijdende kerk niet uitwendig dezelfde voorrechten. Of was uw akker dit jaar niet even goed gezegend, als die van het volk van God? De bezoeken met droogte, hagel of vuur kwamen bij beiden. Uw gezin misschien meer dan het hunne gezegend, uw gezondheid even uitnemend. Hebt u niet gezeten op dezelfde kerkbank; onder dezelfde middelen, vermaningen en waarschuwingen? Ja, zondaar, diezelfde bediening, daar anderen onder bekeerd werden, daar bent u onder geweest, maar u bent verhard gebleven. Diezelfde nepen heeft de Heere in uw consciëntie gegeven, die anderen opvolgden, maar u hebt het toegeschroeid. Waarom plantte Hij u onder de waarheid en anderen niet. Immers, opdat u vrucht zou dragen. Hoe vele duizenden, die in Anti-Christelijke dwalingen verzonken liggen of in de blindheid van het Heidendom voortleven, maar u staat als een geplante boom in het huis des Heeren; aan u wordt nacht en dag gearbeid. Bezie uw lichaam, uw gezin, uw huis of schuur. Getuigt het niet van de arbeid van God aan u? Bezie dan eens uw binnenkamer en vraagt, wat en waar zijn mijn vruchten. Hebt u ze of hebt u ze niet, uw planter zal ze evenwel eisen op Zijn tijd.

II.

Dus, gezien hebbende hoe de boom stond in een goede wijngaard, zo hebben wij te letten op

het onderzoek van de Eigenaar naar de hoedanigheid van de boom. Of al de arbeid had uitgewerkt, die hij ten koste had gelegd. Hetgeen ons hierin voorkomt, zijn de volgende zaken. Ten eerste. De boom, niet de planter, was aansprakelijk voor de vrucht. De boom was behandeld, zo hij behandeld moest worden. Dus de ganse verantwoordelijkheid berustte bij de boom. Verontschuldiging bestond hier niet. De Eigenaar kwam en had recht van eisen. Ten tweede: Als de planter kwam, vroeg hij niet hoe hoog de boom zelf was opgeschoten; welk vertoon die boom maakte in uitgespreide takken, noch welke lommer hij bood door menigte van bladeren, maar hij zocht vrucht, want dat was het doel van de planter, toen hij de boom plantte. Ten derde: Die planter kwam en zocht vrucht op die boom. Ging dus niet in het wilde bij onverplante bomen, maar kwam inzonderheid en bij voorkeur de wijngaard binnen, waar die boom stond, waar hij zoveel aan gedaan had.

Ten vierde: Hij zocht die vrucht. Hij ging niet terstond weg, maar ging tussen takken en bladeren door of soms hier en daar nog een vruchtje te vinden was. Wij zullen ons even bij die vier zaken houden. Wilt u nu eerst de Joodse natie nemen; of wel de Farizeën van Jezus' dagen, het zal geen betoog behoeven, dat wij zeggen, dat zij voor de vrucht aansprakelijk waren. De Heere had zich vrij gemaakt. Ze konden zich niet verschonen, zo min als Nederland, dat ze het niet geweten hadden. Nee, zo min als u onvruchtbare belijder, u kunt verschonen op heden nog onvruchtbaar te staan, na al de arbeid, die de Heere aan u bewees. Geen schepsel zal ten dien dage kunnen kruipen achter een scherm van onmacht, noch zich kunnen verdedigen, de zaak niet zo zwaar te hebben ingezien. De Planter eist vrucht van de boom. Hierbij komt, dat Hij niet voldaan is met takken en bladeren van belijdenis en ijver voor de godsdienst. O nee, dat hadden ook de vormelijke Joden wel. Ze omreisden zee en land om een Jodengenoot te maken. Ze waren nauwgezet in de vorm en uitwendige dingen, als wassingen van drinkbekers en schalen, koperen vaten en bedden enz. Ze waren zeer naarstig en ijverig in hun bidden. Zie dat, in het bidden op de hoeken van de straten en in de tempel. Ze waren voor 't oog van de mensen gezet op de Sabbat, zodat ze de Heere Jezus wel berispten, als Hij genas of Zijn discipelen, als zij aren plukten. Maar dat alles was niet de vrucht, die de grote Planter eiste. Hij zei, tenzij uw gerechtigheid overvloediger zij als van de Schriftgeleerden en Farizeën, u zult het koninkrijk van God geenszins ingaan. O, Geliefden, wij hebben met zulk een God te doen, Die lust heeft tot waarheid in het binnenste. Hebt u een uiterlijke bevatting van uw godsdienst; misschien een hoofd vol kennis; misschien een stichtelijk leven en wat dies meer zij, de Heere is er niet mee tevreden op deze dag, maar vraagt waarachtige bekering. Hij vraagt waarachtig berouw over de zonden. Hij vraagt zielsboetvaardigheid en verlegenheid van het hart, een breken met en verlaten van de zonde, een kiezen van Hem en Zijn dienst. Hij vraagt binnenkamerswerk, ware heiligheid en vreze Gods. Zijt u nu zulk een vruchtdragende boom, dan zullen uw takken, evenals bij zulk een boom, laag naar de aarde hangen. u zult geen grote gedachten van uzelf op deze dag, noch van uw werken en hoedanigheid hebben; niet hoog boven anderen zijn uitgegroeid, maar als in de vallei van verootmoediging, met schaamte en boetvaardigheid getuigen: Mijn vruchtjes zijn uit Hem gevonden. Laat ons nog zien, waar de planter kwam. Hij komt bij die bevoorrechte bomen bij voorkeur.

Hij komt niet om die vruchten bij de duivelen; daar heeft hij die arbeid niet aan verricht; die heeft hij in hun jammerlijke toestand laten liggen, zonder ooit iemand van hen in de hof van Zijn kerk te planten, maar gaf ze over aan de onheilige wanhoop, waarin zij eeuwig in een onzalige staat, de tanden knersen en in woede en vijandschap brullen tegen hun Grote Schepper. Hij komt niet om die vruchten, zo bij de blinde Heidenen. Die had hij in voortijden laten wandelen in haar wegen en ze zullen alleen naar het kennelijke Gods, dat in hen is, geoordeeld worden Rom. 1: 19. Die zullen het dragelijker hebben, als Hij komt. Tyrus en

Sidon, Sodom en Gomorra, zal het dragelijker wezen in de dag van het oordeel. O, schrikt, belijdende Gemeente! de Heere komt bij u om vrucht en zegt: Zet u hier, u zulk één; ziet achter u om, wat de Heere deed en nog heden aan u doet. Heeft Hij geen recht van eisen? Stelt u die komst van de Rechter toch eens voor, op uw doodsbed en ten jongste dage, als uw ogen zullen open gaan, dat u, als een onvruchtbare boom alleen de vettigheid uit de goede grond getrokken hebt om u met takken en bladeren schoon te maken en met een hoge kruin te pronken, maar nooit een God welgevallig vruchtje gedragen hebt. Als de grote Planter thans eens zocht tussen de bladeren, wat denkt u, zou Hij wel één vruchtje vinden? Hebt u wel ooit een traan om uw zonden geschreid? Zeker hebt u wel geschreid, als uw zaken voor de tijd eens niet wel stonden, of uw nering schade leed. Hoe zult u toch moeten verstommen, inzonderheid als wij de verzwarende omstandigheden thans nagaan, waarin het vonnis over de boom begrepen is.

III.

De Eigenaar en Planter zocht vrucht, maar vond ze niet waarom hij de Wijngaardenier aansprak: Zie, Ik kom nu drie jaren, zoekende vrucht op deze vijgeboom en vind ze niet, houw hem uit, waartoe beslaat hij onnuttelijk de aarde?

Wij zullen ons slechts hij de hoofdzaken bepalen. Sommigen hebben door de wijngaardeniers de herders en Leraars of oudtijds de Profeten en later de Apostelen verstaan, die de arbeid in de wijngaard bevolen was. Anderen verstaan door de Wijngaardenier de Zoon van God Zelf, als de Heere van de Wijngaard, die macht gegeven is gericht te houden. Wij willen het niet bepalen, maar slechts letten op deze zaken.

Vooreerst de Grote Planter was bij wijze van menselijke uitdrukking teleurgesteld, maar daarmee niet voldaan. De onvruchtbaarheid van de boom wekte Zijn heilige gerechtigheid op. Het recht, dat Hij op de vrucht had, noopte Hem een andere weg dan weldoen in te slaan en de boom van zijn plaats te doen, verwijderen en hem door een ander te vervangen.

Terecht zouden we dat op de Joodse natie toepassen kunnen. De ondergang van hun staat was door Jezus zelf voorspeld en is in werkelijkheid vervuld, toen de kerk uit de Heidenen naar voren gebracht werd, overeenkomstig de voorzegging van de Heiland, daarom zeg ik u, dat het koninkrijk Gods van u zat weggenomen worden en een volk gegeven, dat hun vruchten zal voortbrengen op zijn tijd. Ten andere, de planter geeft een uitgebreid verslag aan de wijngaardenier en zegt: Ik kom nu drie jaren, zoekende vrucht op deze vijgeboom. Moeten wij dit verstaan door de drie tijdperken, waarin de Heere overvloedig aan Zijn volk gearbeid had, als: het tijdperk vòòr de Babylonische gevangenschap; het tijdperk ná de Babylonische gevangenschap en het tijdperk vanaf Johannes de Doper, totdat de Heere Jezus tot hen sprak.

Het zou ook kunnen wezen, dat de Heere het getal van drie noemt, om daarmee een gedurig en aanhoudend zoeken van vrucht aan te duiden, wat nooit iets had opgeleverd dan het tegendeel (Jes. 5), stinkende vruchten, bittere beziën. Maar zullen wij het tot ons nut overbrengen, dan zullen wij gevoeglijk de drie levensperiodes kunnen noemen: de kinderjaren; de mannelijke of vrouwelijke jaren; en de ouderdom. O, wat arbeidt de Heere in de jeugd al vroeg. Wat vond Hij vrucht al vroeg bij Samuël, David, Obadja, Timotheus en anderen.

Wat vond Hij vrucht in de kracht van het leven bij Gideon, David, Hizkia, Jozia, enz. Wat vond hij het op de oude dag bij die vrome Barzillai, bij Jakob op zijn sterfbed en bij de profeet in Psalm 71. Zie, Geliefden, de vruchten, die kunnen er zijn, maar nu komt de Planter hier bij een boom, die in al die perioden al zijn krachten voor wortels, takken en bladeren besteed had, maar onnut was voor de Planter. Daarom luidt het vonnis: Houw hem uit, waartoe beslaat hij

ook onnuttelijk de aarde. Misschien zijn er wel hier, wier hart beeft, als wij dit zeggen, omdat ze zich zelf bewust zijn nog te staan als een onvruchtbare boom, die onder datzelfde vonnis haast zal vallen en uitgehouwen worden. Ja, zeker zijn ze er; waar de Heere al die tijdperken klopte en wel eens van binnen aansprak. Die in de laatste genade zijn en dus zeer nabij om uitgehouwen te worden. Och, arme, dan zult u uw gevulde zolders moeten vaarwel zeggen, achter laten wat hier uw schat was; uw brandkasten met geld of papieren van waarde zullen nutteloos voor u wezen, om uw leven een uur te lengen of om u uit de hand van de Rechter te verlossen. O, waart u nog bedacht en bedeesd over uw eeuwig zieleheil! U zult haast uitgeworteld worden uit het land van de levenden en alleen zult u verschijnen en de reis moeten maken naar een ontzaglijke eeuwigheid.

IV.

Ten laatste hebben we nog te letten op het uitstel, dat de boom verkreeg op de bede van de wijngaardenier; waarin wij op het volgende letten. Ten eerste, de wijngaardenier bidt niet zo zeer om vernietiging van het vonnis, dan wel om uitstel voor een tijd van sententie. Wij leiden dat af uit zijn eigen woorden: dit jaar. Niet vele jaren, maar een zeer beperkte tijd. Het zou zijn over de boom het laatste proefjaar. Dan, de wijngaardenier bidt het vonnis niet af maar zegt: Aan uw billijke eis zal later voldaan worden: u zult hem namaals uithouwen. Ten andere, de Wijngaardenier wil al de mogelijke middelen nog eens beproeven; of de boom nog niet tot vrucht dragen te krijgen is: Ik zal om hem graven en mest leggen. Ten derde: Ik zou hem graag behouden, liever dan uithouwen. Indien hij vrucht zal voort brengen, laat hem staan. Wil dan al de onvruchtbare jaren niet rekenen, die hij daar stond. De boom is nog krachtig en sterk, hij kan dan nog veel vrucht dragen; het vorige nog vergoeden; houw hem dan niet uit om de vorige onvruchtbaarheid. Zie, Toehoorders! Als wij nu de arbeiders in de wijngaard nemen voor de wijngaardenier, dan moeten wij het dus verstaan: Wij vinden Mozes pleitende voor Israël, als de Heere ze verdoen wil en Jeremia voor het volk in de bres staan met al de profeten: Spaar uw volk o Heere en geef Uw erfenis niet over. Maar nemen wij de Zoon van God Zelf, dan zien wij hoe hij wel alleen tot zaligheid bidt voor de uitverkorenen Joh. 17. Ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen, die U Mij gegeven hebt. Maar hoe het tijdelijk uitstel en al de tijdelijke zegeningen alleen op Zijn gezegende verdiensten en voorbede berusten. Immers, die negen melaatsen met zovele anderen, hadden uitnemende weldaden, die hun nooit tot zaligheid gedijden, en dat alleen omdat zij het rechte gebruik er niet van maakten. Ga nu naar binnen met die zaken, genadeloze belijders! U hebt tijdelijk uitstel gekregen tot op deze stonde. Wie weet of het voor u het laatste proefjaar niet geweest is. Honger en kommer was u waardig, maar de Heere groef om u en zegende uw akker in de afgelopen zomer. Eeuwige verharding en vijandschap hadt u verdiend, maar de Heere bracht u onder de middelen. Wat legt Hij niet een Evangelienet om u; de dreigementen van Zijn geduchte toorn, zowel als de liefelijke lokstemmen van Zijn Woord, klonken nog in uw oren. Hij heeft ook gegraven rondom u, opdat u uw droggronden zou loslaten; uw valse hoop en ongegronde verwachting voor mollen en vledermuizen zou werpen om u te funderen op de enigen Rotssteen Wiens werk volkomen is. Misschien heeft hij gegraven door uitwendige bezoeken; door ziekten en ongemakken over u te brengen of uw dierbaren door de dood weg te nemen. Misschien stond u op til om te vallen, maar u staat nog: heden door de lankmoedigheid Gods over u en dat alleen, omdat Hij u liever behouden wil dan verderven. Een eedzwerend God roept u toe: Zo waarachtig als Ik leef, Ik heb geen lust in de dood van de Goddelozen, maar daarin, dat hij bekeerd wordt en leeft. Evenwel, blijft u in die onvruchtbare staat, dan blijft het vonnis van uithouwen, namaals uithouwen, volkomen van kracht. En

dat, nadat het laatste middel beproefd is en alles vruchteloos gebleven is, zal de waarheid evenals die van het vallende huis vervuld worden, de val van die boom was groot.

Tussenzang: Psalm 2: 6 en 7

TOEPASSING

Zo hebben we dan in hoofdzaken deze boom gezien, die onder zovele voorrechten een plaats in een schone hof besloeg, maar daar stond als een onvruchtbare, niet alleen nutteloze, maar ook schadelijke boom. De goede grond en goede plaats nam Hij in beslag: de arbeiders hadden er verdriet van, ja, het was of het nodige hem onthouden was. Hij was een schandvlek van het huis van zijn Heere. Wat dunkt u Toehoorders! Als wij nu op deze dankdag de boom van Nederlands Staat bezien; of liever als de grote Planter hem kwam bezien, zou die evenals van deze Vijgeboom niet moeten getuigen: Ik zocht vrucht er op, maar vond ze niet? Laat ons slechts de hoofdzaken nemen. *a.* Het was of de Heere nog zo pas op het punt stond ons uit te houwen om de onvruchtbaarheid. Lag de bijl niet aan de wortel in die grote wereldbrand? Was het in die bange tijd niet of elk ogenblik het alarm in onze oren zou klinken: "Nederland in oorlog". Stond Hij niet met opgeheven roede als te roepen: "Houwt die onvruchtbare boom uit". *b.* Hebben wij niet, de kennelijke tekenen van een voorbijgegaan, een uitstel, een lijdelijk uitstel, laat ze nog dit jaar staan. Ik wil ze liever behouden dan verderven! 't Was of Hij zei tot de Engel: "Steek uw zwaard in de schede, het is genoeg".

c. Het oordeel over onze staat blijft liggen; zo er geen wezenlijke vruchten gezien worden, een namaals uithouwen! En dat namaals is soms zeer nabij. *d.* Waar moeten wij de vruchten zoeken? Wij vinden ze niet bij de overheden. O nee! Dat waren vruchten, toen de slaande Engel er was. Onder Israël gingen David en de oudsten met zakken bedekt naar de dorsvloer van Ornan de Jebusiet 1 Kron.. 21. Maar dan die vruchten, die zien wij niet. In grote nood is er ééns een biddag door de Overheid uitgeschreven, maar er is niet met de zonde gebroken en dan zegt de Heere, tot Jozua Hoofdstuk 7: Staat op, wat ligt u neder. Israël heeft gezondigd, tenzij u de ban wegdoet uit het midden van u, Ik zal niet meer met u optrekken. Die zondeban, die door de Overheid uitgeworpen en bestreden moet worden, heeft een vrije in- en uitgang in ons arme Vaderland. Hoe zouden we dan vruchten dragen? Vruchten van boetvaardigheid om de zonde, gaat gepaard met verlaten, en uitwerpen, van de zonde. Niet bij het *volk* zijn de vruchten. Ze willen nog wel meer en gruwelijker uitspatten in de zonde. De takken en bladeren van weelde en wellust, dartelheid en vrolijkheid al meer uitslaan, maar zich onder Jehovah's wetten niet buigen, noch Hem in Zijn Opperheerschappij erkennen. Niet, bij het *godsdienstige deel* van onze natie zijn de vruchten te vinden. Merkt alleen maar op de eigenschappen van de vruchtdragende bomen: in plaats van laag naar beneden, staan kruin en takken recht naar boven. De pluimen, van gruwelijke hovaardij, die als wimpels uit de afgrond hen uitwendig kenmerken, vertonen reeds bij de eerste opslag, dat de vreeze Gods bij hen niet is. Ze, hebben een godsdienst waarbij ze zich tooien kunnen als een comédiebezoeker of kermisgast en daarin komen ze ter kerk en soms wel ten Avondmaal. Ze hebben evenmin eerbied of ontzag voor het wezen van de godsdienst, als een levende heeft voor een prent of schilderstuk aan de wand,, waarop een brullende leeuw of een man, met een dodelijk wapen in de hand is voorgesteld. Ze zijn niet inwendig vernederd en, daarom worden ze groot bij de godsdiensten, schamen zich, zomin als het vleselijk Jodendom, zich Abrahams zaad, en kinderen van het Verbond te noemen. Arm en, diepgezonken Nederland! Hoe dikwijls kwam de Heere om vrucht, maar immer vergeefs. Hoe heeft hij gegraven en mest gelegd, zo door grote als kleine bezoeken, die niet worden opgemerkt. Hoe heeft Hij Profeten en wijzen

gezonden om het naderend oordeel over die boom aan te kondigen door te zeggen: “Keert u tot mijn bestraffingen, maar zij heeft de nek verhard om niet te horen en de tucht niet aan te nemen. Al haar gaven en wijsheid besteedt ze om onrecht te bedrijven in een gans richtig land en zij ziet de hoogheid des Heeren niet aan” Jes. 26. Zo is dan heden haar toestand zeer jammerlijk: een ingebogen wand; een aangestoten muur Psalm 62. Met andere woorden zij staat op vallen. Haar ondergang is vastelijk besloten, haar tijd is zeer kort; laat ze nog dit jaar staan! Haar toestand is verergerd, doordat ze het gevaar niet ziet en het dreigement niet gelooft, noch het pardon voor zich zelf begeert. Wat dunkt u, Toehoorders! Zou u zich onder het kleine getalletje vrucht dragende bomen durven rekenen, die ten allen tijde de stutten en pilaren geweest zijn van vervallen natiën? Dan zult u wellicht met het oog op ons tegenwoordig samenzijn gezegd hebben: “Hoe kan de Heere zulk een natie nog dragen?” ’t Is waar, het was deze zomer wel eens donker in ’t vooruitzicht, toen de Heere de regen inhiel, de nachtvorsten veel schade aanbrachten of hagelstenen het gewas verdorven, maar toch zien wij de treurige inzinking van kerk en Staat, dan moeten we uitroepen: De goedertierenheid roemt nog tegen het oordeel! Maar zeg ons, volk des Heeren, bloedt dan niet wel uw hart onder al het Goddeloze en godsdienstige spotten van onze dagen en roept u niet wel, ach! over al de gruwelen, die in het midden van het land geschieden? Ezech. 9. Buigt u uw hoofd niet van diepe schaamte, als u ziet op de weinige geestelijke vruchten, die u zelf draagt en zou u Jehovah’s vonnis over zulk een volk als dit is niet billijken? Is het geen eeuwig wonder, dat Hij in uw onvruchtbare natuurstaat niet heeft uitgehouwen en niet al de onvruchtbare bomen in het vuur geworpen? Zou u wel ooit een vruchtje gedragen hebben, zo Hij u in die vette Olijfboom niet ingeënt had en zelf u een naam en plaats in Zijn huis en onder Zijn volk had geschonken. Nee, volk des Heeren! de dood vruchten dragen, dat is alles wat wij van nature opleveren. Maar ach veeltijds is er ook in u meer achteruitgang dan toenemen in genade en kennis te bespeuren. Gezet om vrucht te dragen is al dat volk; het is geformeerd om Zijn lof te vertellen. Wij wijzen u derhalve bij zulke gelegenheden veel op het gemis, op de wangestalten en de achteruitgang of het een middel mocht zijn tot wederkeren. u weet het, het is op zulke dagen onze gewoonte niet de gevallen van het gemoed op te lossen ook niet zo zeer om de geloofsstukken uit te breiden of, te verdedigen, maar meer om ons samen met de Gemeente en met land en volk in zak en as tot de Heere zoeken te brengen in een weg van wederkeren; met de zonde te breken, het verbond te maken of te vernieuwen; of het wezen mocht, dat de Heere Zich nog tot ons wendde en Jakobs overblijfsel genadig was. Onvruchtbare bomen, wie u ook bent, maak voor u zelf de toepassing in het verborgen tussen de Heere en uw ziel. U hebt in de verhandeling stof genoeg om het uit te breiden, in uw binnenkameren. Dit willen wij u nog zeggen: Verwonder u, dat u nog heden staat op uw plaats en niet reeds uitgehouwen bent. Dat u nog niet ligt te kermen op de bodem van de put des afgronds, is nog het uitstel op de voorbede voor de boom. Haast zullen al uw sappen verdrogen, uw hart zal al harder, het vruchten dragen onmogelijk worden, uw toestand is deerniswekkend, zoals het heden is, maar nog niet afgesneden. Uw adem is nog in u en uw bloed loopt nog door de aderen, maar haast als de laatste polsslagen zal slaan en uw tijd daar zal zijn, dat de Wachter, de Heilige van de hemelroepen zal: Houwt die boom af en kort zijn takken, dan zal het einde wezen. Hun weelde is als een droomvergaan. O, Heere, wanneer u op zult staan, zult U hen tonen onverwachts, hoe U hun ijdel beeld veracht. O, wat een onderscheid hier, maar inzonderheid in dat laatste uur, als alle bomen van het veld zullen weten, dat Hij de Heere de hoge boom vernedert, de groene boom verdroogt, maar de in zichzelf zo dorre en droge boom, dan eeuwig zal doen bloeien voor de Troon. Ezech. 17: 24.

AMEN

Nazang: Ps: 14: 7

6. DE ZWIJGENDE VERSTANDIGE

Biddag-Leerrede over Amos 5: 13

Voorrang Psalm 81: 13 en 14

Voorafspraak

Waarde Toehoorders! Wij vinden in 2 Kron. 34 de godvruchtige Koning Josia in een zeer bedroefde en ontstelde toestand. Hoewel hij Koning is, nochtans weent hij en staat met gescheurde klederen. Vragen we: Wat was de oorzaak van het wenen en misbaar maken bij die vrome man? Waren het ongemakken in zijn Koninkrijk? Och nee, daar was alles voorspoedig. De Heere had Zijn verschrikking gelegd op de vijanden van rondom. Waren het ongemakken in zijn huisgezin ofwel kwalen in zijn lichaam? Ook niet, daar was alles welvarende en gezegend. Het was niet zoals Jakob, toen hij zo bitter weende met de bebloede en verscheurde rok van Jozef in zijn handen, toen hij zei: Ik zal rouw bedrijvende tot mijn zoon in het graf nederdalen. Het was niet zoals David toen hij met omwonden hoofd luid in de poort riep: Absalom, mijn zoon, mijn zoon, och, dat ik voor u gestorven ware. De reden van zijn wenen en de oorzaak van zijn kleren scheuren gingen hier over gans andere dingen, die wij u in 't kort zullen medelen. De jeugdige koning had zijn hovelingen en knechten bevel gegeven om het huis van de Heere te verbeteren en te reinigen van al de onreinigheden van de afgoden, die door zijn vaderen daarin gebracht waren. Als de aangewezen mannen bezig waren met het reinigen van het huis van de Heere, vond Hilkia de priester hier of daar in een hoek het Wetboek van de Heere, tevoren door Mozes geschreven. De Priester Hilkia geeft dit boek- aan Saphan, de Schrijver van de Koning en laat de koning bescheid brengen, dat het werk in de Tempel een goede voortgang heeft én dat de priester dat boek gevonden had. De koning nam van al de gegevens kennis en gaf daarna bevel in zijn tegenwoordigheid in dat boek te lezen. Ziedaar, Toehoorders! de reden van 's konings bedroefdheid. En het geschiedde als de koning de woorden van deze wet hoorde dat hij zijn klederen scheurde vers 19. Dat wetboek, waarvan de Heere gesproken had door de dienst van zijn knecht Mozes, dat zij 't op de tafel van hun harten moesten schrijven en aan hun vingers binden. Dat boek van het verbond, dat in hoge waarde bij het volk moest zijn en blijven; door de Hogepriester met bloed besprengd moest worden, Hebr. 9, dat boek zeggen wij werd bij de schoonmaak gevonden en lag vergeten hier of daar als een waardeloos voorwerp verborgen. Het leverde dus het volle bewijs, dat Israël en Juda de Wet van de Heere haar Gods hadden verlaten en Hem achter haar rug hadden geworpen. Evenwel waren ze gebracht onder de vloeken, zowel als onder de zegeningen van dat verbond: Vervloekt is een iegelijk, die de woorden van deze wet niet zal bevestigen en al het volk zal zeggen: Amen. De koning is beroerd en bevreesd! Die wet verlaten en vertreden, die op de hoogtijden en Sabbatten gelezen moest worden; die God vertoornt, die zóveel goeds aan dat volk gedaan; die verfoeiselen gezocht, die alleen Israëls ondergang konden bevorderen; die gunst en dat genoeg van Jehovah verbeurd, die op het in ere houden van die wet beloofd waren. De koning vlucht in het verborgen, gaat als van kamer in kamer en doet belijdenis, zie vers 27 en. roept daarna de priester met sommige van zijn hovelingen en zendt ze naar de Profetes Hulda, een godvruchtige vrouw, om door haar de Heere voor het overblijfsel aan te lopen om genade en vergiffenis. De boden komen terug bij de koning met een tweeledig. antwoord. Het eerste was vreselijk en nochtans rechtvaardig. Het luidde aldus: Alzo zegt de Heere, zeg tot die man, die tot mij gezonden heeft: "Zo zegt de Heere: "Ziet Ik zal kwaad over deze plaats en over haar inwoners brengen, en al de vloeken, die geschreven zijn in 't boek, dat men voor de oren van de koning van Juda gelezen

heeft; daarom, dat ze mij verlaten en andere goden geroekt hebben om mij tot toorn te verwekken door de werken van hun handen, zo zal mijn grimmigheid uitgegoten worden tegen deze plaats en niet uitgeblust worden”. Het andere gedeelte van de boodschap van de Heere was troostvol voor de koning. Dat luidde aldus: Maar tot de koning van Juda, die u gezondend heeft, om de Heere te vragen, tot hem zult u also zeggen: Aangaande de woorden, die u hebt gehoord. Omdat uw hart week geworden is en u u voor het aangezicht van God vernederd hebt, als u Zijn woorden tegen deze plaats en Zijn inwoners gehoord hebt en hebt u vernederd voor Mijn aangezicht en uw klederen gescheurd en geweend voor mijn aangezicht, zo heb ik u ook verhoord, spreekt de Heere. Ziet, ik zal u verzamelen tot uw vaders en u zult met vrede in uw graf verzameld worden en uw ogen zullen al dat kwaad niet zien, dat ik over deze plaats en haar inwoners brengen zal. Ziedaar, Toehoorders! in korte trekken deze zeer opmerkelijke en ingrijpende historie medegedeeld. Mij dunkt, het is overbodig om daar meer aan toe te voegen. Wij zijn opgekomen om biddag te houden voor land en kerk, voor Overheid en onderdanen, voor onszelf en onze kinderen. O, konden wij onszelf en u onder zulk een indruk brengen, dat wij het geloofden, dat Jehovah's reine Woord, inzettingen en rechten in een hoek vertreden liggen en daarvoor de verfoeiselen in de plaats gekomen zijn in ons Vaderland. Konden wij het overnemen, dát evenwel ál de dreigementen en vloeken, die in dat boek geschreven staan, gewisselijk zullen komen, hoe het mocht verworpen liggen, dat de Heere daarvan geen haarbreed afwijkt. Hadden wij het recht gezicht met een diep smartgevoel in onze ziel over 's lands grote breuk en jammerlijke toestand! Maar och, vraagt nu: waar zijn die mannen en vrouwen die staan met gescheurde klederen, met betraande ogen en zakken om hun lendenen, die het kleine overblijfsel op hun ziel dragen. en thans uitroepen: Ik ben gebroken vanwege de breuke der dochter mijns volks! Nee, de meeste van die Josia's zijn met hun vaders ontslapen en er is een geslacht opgestaan, dat al die wonderen des Heeren niet gezien heeft en zich goden maakt, die voor hun aangezicht gaan. De weinigen die overgebleven zijn van het gezegende zaad, daar is het doorgaans zó mee gesteld, dat ze uitroepen; wij zijn geworden als die, over welke U vanouds niet hebt geheerst en die naar Uw Naam niet zijn genoemd Jes. 63. Als wij dit overzien, Toehoorders! hebben we niet anders dan droevige boodschappen, een woord op de puinhopen, een wee ons, de verstandigen zullen zelfs zwijgen, het is een boze tijd. Laat ons dat onder biddend opzien thans nog nader beschouwen.

Ps. 119: 69

Tekst: Amos 5: 13

Daarom zal de verstandige te dier tijd zwijgen want het zal een boze tijd zijn.

Het eerste Capittel van deze profetiën, geeft ons licht over de hoedanigheid van deze profeet als: *a.* Zijn afkomst en woonplaats: hij was onder de verscheidenen van Thekoa. Zijn geboorte en afkomst zeer gering. Veehoeder voor anderen of knecht om een andermans vee te verzorgen. Sommigen hebben gemeend, dat Hij zijn eigen vee geweid heeft, doch met dien verstande dat hij te gering en te arm was om daarvoor knechten te nemen en daarom het zelf moest doen. Hoe het zij, de Heere als hij, iemand gebruiken wil, vraagt niet naar staat of hoedanigheid maar verheerlijkt wel inzonderheid Zijn genade. Wonderen in de zodanigen, die daar vanwege staat of afkomst het minste recht op zouden hebben. Zo deed Hij immers met Gideon, David, Elisa, ja met Maria, de geringe maagd, die de draagster werd van het gezegende zaad van de belofte in de volheid des tijds. *b.* Zijn naam betekent een last. De Joden hebben een overlevering, die zegt dat Amos zwaar ter tale was en stamelende sprak.

Maar andere verklaarders zeggen, dat wij het aldus moeten verstaan, dat er zwaarte en gewicht hing aan zijn woorden. Hij was van afkomst uit Thekoa in Juda gelegen, nabij Jeruzalem en nochtans van de Heere hoofdzakelijk gebruikt om in het rijk van de tien stammen de oordelen van God over hun gruwelijke zonde aan te kondigen en aan te dringen op berouw en verbetering. Ernst en Oprechtheid straalt uit in Zijn prediking. Trouw en stoutmoedig spreekt, hij, zowel tot Amazia de priester van Bethel hoofdstuk 7, als tot het gemene volk, om hen te verwittigen, dat hun huichelachtige offers nooit de Heere konden behagen, zolang zij zich niet bekeerden. Ons teksthoofdstuk is een vervolg van de vermaning aan het slot van het vorige hoofdstuk aan Israël gegeven. Bij wijze van bittere klaagtonen schildert hij Israëls naderende ondergang. Hoort dit woord, dat Ik over u ophef: een klaaglied, o huis Israëls vers 1. Bent u door dreigementen niet te bewegen, mocht u u dan door smekingen nog laten gezeggen, eer de verwoesting over u gekomen is. Vervolgens maakt de profeet hem als 't ware met vingerwijzingen naar de plaatsen waar de ongerechtigheden ten top gestegen waren hun zonden indachtig. Zie dat in vers 4 en vervolgens. Daar spreekt hij van Bethel, waar hun Vader Jakob die heerlijke Godsontmoeting had. Dat "huis Gods" was nu een Beth-Aven "huis der ijdelheid" geworden. Dáár stonden nu de gouden kalveren door Jerobeam in zijn dagen aangebracht, die nog altijd door het volk nagehoereerd werden. Hij wijst hen naar Gilgal, de eerste legerplaats van Israël over de Jordaan, waar het volk de besnijdenis ontvangen had, vandaar heuvel van de voorhuiden genoemd was; eveneens een tent van de Goddeloosheid geworden, waar zij als onbesneden van hart en oren de God van hun vaders verzaakten en hun overtredingen machtig veel maakten. Hij roept ze tot verantwoording voor zulk een God (vers 8) die het Zevengesternte en de Orion maakt, de Schepper van hemel en aarde. Zijn Naam is Heere der Heerscharen. U hebt u niet te verantwoorden voor een menskind, maar voor hem, die de mens bekend maakt wat zijn gedachten zijn, de Rechter van de hele aarde. Nog ontketent Hij een rei van haar gruwelen en voorspelt dan een zeer boze tijd in vers 13 en zegt: "De verstandige, die zal te dien tijd zwijgen". Laat ons letten op de volgende hoofdzaken:

- I. Waarom zullen wij zwijgen (daarom zal de verstandige, enz.)
- II. Wanneer zullen wij zwijgen (te dier tijd)
- III. Waarvoor zullen zij zwijgen (het zal een boze tijd zijn)

I.

Wat het eerste aangaat; daarin zien we de profeet een oordeel in de Naam van Zijn Grote Zender aankondigen; de verstandige zal zwijgen en hiervoor geeft hij voorafgaande redenen *daarom* zal de verstandige zwijgen. *a.* Daarom, omdat ze onverbeterlijk waren onder de middelen, terwijl ze die hadden, als de Heere de middelen wegnam zouden de verstandigen onder hen, hem niet meer terechtwijzen, maar ze zouden de dwaasheid ten prooi gegeven, in hun zonden sterven. *b.* Daarom zouden de verstandigen zwijgen, omdat ze zich bewust waren, dat al wat de Heere over hen bracht, rechtvaardige vergelding was over hun daden; zie nog slechts de hoofdzaken van hun gruwelen in dit hoofdstuk genoemd. Zij hadden het recht in gal verkeerd en de gerechtigheid ter aarde doen nederliggen vers 7. Elke rechtsbedoeling was bitter en walgelijk en in de hoogste mate onbehaagelijk voor God en mensen. Een rechtvaardige rechtspraak is eerbiedwaardig en van groot belang voor een natie; zowel als het gruwelijk is en schadelijk als recht en gerechtigheid vertreden liggen en onrecht gedaan wordt. Zij hadden de armen vertreden, vers 11, maakten de ellendigen tot voetbanken voor hun voeten, namen "een last koren" van hen, datgene wat ze tot hun eigen onderhoud nodig hadden; zij

namen geld van de rijken, om die te beschermen en de poort te verstoten vers 12. Zij hadden de rechtvaardigen benauwd en namen zoengeld om hun zaak te onderdrukken. Zij hadden de hele godsdienst verketterd en verkankerd door hun snoden afgodendienst en het aanstellen van priesters uit de geringsten van het volk, die van het huis van Levi niet waren en zo deden zij Israël zondigen. Zij gaven ze als 't ware goden in handen om de God der Vaderen te loochenen en te miskennen. Hierbij kwam nog, vers 10: Zij haten in de poort dengene die bestraft en hebben een gruwel van die, die oprechtelijk spreekt. Kwam er iemand, een profeet of een particulier, die ze op de gebreken wees, dan was het met Achab: Ik haat hem. Dat ondervond deze Amos zelf in hoofdstuk 7. Amasia ging hem aanklagen bij Jerobeam en valselijk beschuldigen, zeggende: "Amos heeft een verbintenis tegen u gemaakt; zocht hem daarna te verbannen en zei: u ziener, ga in het land van Juda en eet aldaar brood en profeteer aldaar". Het was al: spreek tot ons zachte dingen. Zulke profeten mochten ze lijden. Die oprechtelijk sprak onder het volk, waren hun vijanden. Ze hadden zich verkocht om te doen wat kwaad was in de ogen des Heeren. Ziet geliefden: dat woord daarom geeft ons al die redenen aan, dat zulk een volk, wiens verstand door 's Heeren Geest verlicht was, zouden zwijgen want er was geen recht; noch bij de koning; noch bij de priesters; noch bij de oudsten. Ze namen het Woord des Heeren over: Efraïm is verzegeld met de afgoden, laat hem varen. Wij zullen niet voortgaan de wanhopige staat van Israëls volk in het algemeen voor te stellen, maar laat ons zien of wij het beter hebben afgemaakt. Nederland, zowel als Israël onverbeterlijk onder de middelen, aan hun eigen dwaasheid overgegeven en de verstandigen, die er nog zijn, zijn als een rechtvaardig oordeel van God, zwijgende over al die dingen. De verstandige profeten, of nu de Leraars, zij zwijgen veelal van die dingen, waar te voren zoveel nadruk op gelegd werd. Zij zwijgen tegenover de Overheid, als die evenals Israëls voorgangers het volk goden in handen geeft om de God van boven te verzaken. Zie maar op al die heilloze wetten van ouderdom en invaliditeit. Schreef de Overheid voor enkele eeuwen nog een biddagbrief, waarin zij aandrang op bekering en wederkeren tot der Vaderen God, thans is het of zij zeggen: hier hebt u de kalveren, buigt u daarvoor en zorgt en wij zullen met u zorgen dat u bij ziekte en ouderdom de Heere niet nodig hebt. Verzekert uw scholen en huizen en maakt u altaren, om u voor deze te buigen, opdat u de God van Jeruzalem aan Zijn plaats kunt laten. Hier hebt u uw wijzen, uw doktoren die zullen u de baccil van elke ziekte aanwijzen en u voorbehoedmiddelen geven om u bijtijds te ontsmetten, die u en uw zaad, ja zelfs uw vee inenten, opdat geen bederf aan u komt. Daar hebt u uw danshuizen om u te vermaken en uw huizen van ontucht om uw vlees bot te vieren, daar uw landsfeesten om eens uit te spatten en, naar 's harten goeddunken te leven. Ze zegt evenwel niet dáár is uw God, o Nederland,, die u van de dwingelandij van de vijand verlost en op uw noodgeschrei al die grote Wonderen deed. Ze zegt niet: daar is de waarheid, o Nederland, waar uwe vrome vaderen alles voor opofferden; de kerkdienst zo hoog, door hen geschat, dáár de goede belijdenis, die ze beleden hebben voor vele getuigen. Ze zeggen niet: Daar is voor ons het Goddelijk bevel; dat wij de doodslagers moeten straffen, maar laten ál dat bloed Nederlands bodem indrinken, zonder recht te doen. Hoewel er geen verzoening over een bloedschuld is voor een land, dan door het bloed van degene die het bloed vergoten heeft. Zelfs worden hun handen al slapper en slapper in het straffen: doodslag, inbraak, ontucht, opstand komt al meer aan de orde van de dag.

Sabbatschenders worden gekweekt en loochenaars en lasteraars van 's Heeren lieve Naam in hun ongerechtigheid veelal gestijfd, in plaats van gestraft. We kregen onlangs. in handen: een gedeelte van "Hollands krijgsrecht" in het jaar 1663. Vergun ons, dat wij enkele artikelen hier laten volgen: "Art. 1. Degene die de Naam des Heeren ijdelijk voert of die blameert, zal voor de eerste reis drie dagen in gevangenis te water en brood gesteld worden. En voor de tweede

reis zijn tong met een gloeiend ijzer doorboort, voorts tot op zijn hemd uitgetrokken en uit de verenigde provinciën gebannen worden. Art. 3. Alle overspel, brandstichting, dieverijen, straatschenderijen, geweld, valsheid en openbare of onnatuurlijke misbruiken zullen met de dood gestraft worden. Art. 9. Degene die kwaad spreken zullen van de Staten Generaal of particulieren van de andere Overheid of die iets zal zeggen ten spijt of spot van deze, zal aan lijf en leven zonder genade gestraft worden. Art. 10. Die enige woorden tot oproer, mouterij of ongehoorzaamheid zal gesproken of deze gehoord en niet terstond te kennen gegeven heeft, zal met de dood gestraft worden.” Zie, vrienden, zo was toen de krijgsordonnantie onder het gewapende dienstvolk en naar evenredigheid het Burgerlijk Wetboek van Strafrecht. Wij vragen u: Wanneer zouden de mensen meer ontzag voor de Heere en de Overheid gehad hebben, toentertijd of nu? Antwoord zelf! Maar dit zeggen wij: Wee u land, welks koning een kind is, een kind in 't uitoefenen van de macht, die de Heere haar als Gods dienaar gegeven heeft. Rom. 13. En vragen wij nu, gaan daar geen stemmen tegen op? Ach, maar zeer weinige. De weinige verstandigen zwijgen. Ze voelen, het is kamepn in de lucht, het is paarden voor de zwijnen werpen, het is al vruchteloos. De zonde zit zo diep in het hart van de natie ingekankerd, zij is ongeneselijk geworden. Daarom zwijgt ze. Het is of de Heere in het spreken niet meer mee optrekt, ja of Hij het zwijgen oplegt en zegt: Zwijg, want ze zijn niet om des Heeren naam te vermelden.

II.

Had de Heere dus de redenen aangewezen waarom de verstandigen zwijgen zouden, zo geeft Hij in het tweede gedeelte van onze woorden aan, wanneer zij nog zullen zwijgen; wat voor het goddeloze en godvergetend volk dan als een bijzonder oordeel zou aangemerkt worden en dat was: te dier tijd. Ten eerste, de tijd zou veranderen. Ze zouden altijd in hun gewelfde huizen niet blijven wonen, vers 8. De Heere zou de dag, als de nacht over hen verduisteren. Hun zon van vrolijkheid, weelde en dartelheid zou ondergaan. De jonkvrouw van Israël zou vallen en niet weer opstaan; er zou niemand zijn die ze oprichtte, vers 2. Hun schone verwachtingen, die zij voor de toekomst nog hadden, zouden teleurgesteld worden. vers 11b. Gij hebt wel huizen gebouwd van gehouwen stenen maar gij zult daarin niet wonen; gij hebt wel gewenste wijngaarden geplant; maar u zult derzelve wijn niet drinken. Erwas dus een tijd op handen, die de Profeet noemt: te dier tijd. Dat zouden zijn dagen van wraak en jaren van vergelding. Ten andere. Het is of hij waarschuwend hen toeroept: o Israël, die tijd die komt zeker. Vlei u toch niet met: Ons zal geen kwaad overkomen. Het kan, noch zal zo niet blijven. Als de maat vol is van uw ongerechtigheid, dan zal de Heere het weten. Bereid u toch vóór op zulke tijden. Nu spiegelt u zich voor, dat het nóg beter worden zal, maar als u het goede verwacht zal het kwade komen, ja, dat zal haastig komen, want Die het dreigt, is Hij, die de wateren, van de zee roept en giet ze uit op de aardbodem, Heere is Zijn Naam vers 8. Zo is de lucht helder, zo is hij zwart van wind en wolken; uw oordeel zal snellijk, haastig komen. Ten derde, als die benauwde tijd er is, te dier tijd zal de verstandige zwijgen. Nu zwijgt de verstandige, omdat ze geen recht kunnen krijgen en al hun spreken vergeefs is, maar dan zullen de verstandigen zwijgen over uw oordelen en zullen de zijde van het recht kiezen, dat is de zijde van God. O, had u dan zo een vertredene en verdrukte, om voor u te bidden. Had u dan een verstandige, om u te onderwijzen, maar ze zullen zwijgen te dier tijd. Wat dunkt u, Toehoorders! vindt u dit wel geplaatst? Zie dan eens wat de Heere deed in de dagen van Achab onder die vreselijke oordelen, als grote honger het land en het volk verteerde 1 Kon. 17-19. De verstandige Elia zweeg, de Heere had hem een plaats beschikt ver buiten Israëls landpalen in Sarepta-Sidonis. Hij achtte het volk die voorname profeet niet

waardig onder de oordelen. De andere profeten zwegen uit bange vrees voor Izebel, dat Goddeloze monster. Ze zaten hier en daar in de spelonken, waar ze door Obadja onderhouden werden. Zie het tijdens de bange belegering van Jeruzalem een veeltijds zwijgende Jeremia. Hij zat in de gevangenis en kon tot het volk niet spreken. Ezechiël werd met stomheid geslagen, dat hij hun niet meer een bestraffende man zou zijn. Zo zweeg Noach te dier tijd, toen de Heere de deure van de ark gesloten had. Er was niet één woord meer tot troost voor dat wrevelijke rot, die zo lange tijd zijn prediking in de wind sloegen. Soms neemt de Heere vóór die tijd de profeten weg en soms doet hij ze zwijgen en dat om deze redenen: *a.* Zij zwijgen soms door moedeloosheid. In die zin zei Ezechiël tot de Heere: Zij zeggen van mij, hij is een verdichter van gelijkenissen. Zo sprak ook Jesaja hoofdstuk 53: Wie heeft onze prediking geloofd. *b.* Zij zwijgen soms door machteloosheid. De Heere weert het woord van hun mond, want zegt Hij: Al stonden Mozes en Samuël voor Mijn aangezicht, zo zou Mijn ziel tot dit volk niet zijn. *c.* Zij, zwijgen soms in onderworpenheid en zeggen: Ik weet Heere, dat Uw gericht de gerechtigheid zijn, Uw straffen komen niet haastig of ontijdig. U hebt het gedreigd en voorspelt. Zie, Mijne Hoorders! Wat de Heere dreigde over de vervallen Staat van Israëls volk. Mij dunkt, u hebt het intussen zelf al tot gebruik zoeken over te brengen. Hebben wij u straks gewezen op de tegenwoordige toestand van Nederland, gewis, het zal niet beter met ons aflopen, dan met Israël. Te dier tijd, een tijd van benauwdheid die is over hun gekomen en zal er zeker nóg komen. Wij zeggen die vrolijkheid en die feesten, dat dartel en goddeloos leven, die brastafels en die zondige vermaken, die waren een wijle tijds wat ingekort. Het ontbrak aan de nodige middelen daartoe. Nederlands weelde scheen als een droom vergaan, zelfs vuur en licht ontbrak. Daarom schreeuwde men: “wie zal ons het goede van vóór de oorlog doen zien”. De ware verstandigen moesten veelal zwijgen en zuchten in hun zielen: Het uur van het oordeel is gekomen! Ze wisten, wat de Heere dreigde en onze Vaders voorspelden en dat ons geen onrecht geschiedde. Ze zaten als in spelonken en konden niet spreken, zoals die profeten ten tijde van Elia. Zeker was er hier of daar nog een vergeten burger, een arme wijze man of vrouw, die niet geacht werd, waarom de Heere het land voorbijging en spaarde.

Maar zie, de wolk voer over en de lucht werd helder en de leus openbaar: Laat ons eten en drinken en vrolijk zijn; laat ons pronken en vloeken, laat ons spelen en tieren; laat ons zingen en juichen. O, Nederland! De wolken zullen wederkomen ná de regen. Benjamin had het gewonnen, meenden ze tot driemaal toe, maar ze stonden ten laatste tussen hun vijanden zonder dat zij het wisten. Richt. 19. De mannen van Ai waanden te zegevieren, maar hun verderf was zeer nabij. Verheug u toch niet, dat de roede, die u sloeg, gebroken is. Wie weet of uit de wortel van die slang geen basilisk voortkomt Jes. 14: 29, en dan als 't verderf er is, zat de verstandige zwijgen. Hij zal de bidders eerst wegrapen en die er nog zijn, zullen met stomheid geslagen worden. Hij zal ze doen zwijgen te dier tijd.

Roept de Heere ons dat nu toe bij wijze van waarschuwing, o, dat wij op deze biddag elkander nog mochten toeroepen: Gij, die des Heeren doet gedenken, laat toch geen stilzwijgen bij ulieden wezen. Verstandigen! u bent het, waarvan de Zoon van God getuigt: Mijn uitverkorenen, die dag en nacht tot Mij roepen. Eer dat Hij uw tong aan uw gehemelte doet kleven, doet nog als die profeet en zegt: “Ik zal misbaar maken als de draken, en schreeuwen als de jonge struisen, want de hittigheid van des Heeren toorn is niet van ons afgekeerd.”

III.

Nu staat ons nog te bezien, wat de Heere dreigt aan Zijn afkerig volk. Hij drukt dat uit in die woorden: Het zal een boze tijd zijn. Het wil niet zeggen, dat de tijd, die zij thans beleefden

niet zeer boos en verdorven was. O, nee, dat hebben wij reeds tevoren aangetoond. Maar de Heere noemt het een boze tijd, die nog achter was, omdat de ganse heiligheid van 's Heeren toorn over hen zou uitgestort worden. Dat noemt Hij elders boze gerichten: Het zwaard, de honger, het boos gedierte en de pestilentie. We zullen ons in al deze bijzonderheden niet inlaten. Het is ons allen genoegzaam bekend, als de Heere richten wil met de mensenkinderen, dat dan al de elementen van de natuur, van de hemel en van de aarde, Hem ten dienste staan. Hij maakte het een boze tijd voor Farao, als Hij de zee gebruikte, om ze te verzwelgen en de donder van boven om ze te verschrikken Psalm 77. Riep een boze tijd over de Kanaänieten, als Hij ze doodde door hagelstenen van boven, zowel als door het zwaard van Israël, die ze achtervolgden. Een boze tijd over Sanheribs leger, als Hij Zijn Engel zond, om ze te verderven. Over Jabins leger, als de sterren uit haar loopplaatsen streden tegen Sisera. Over de eerste wereld door water, en over de inwoners van Sodom door vuur en sulfer. Onder dat alles was er een zwijgend volk. Niemand, die hun oordelen afbad of in de bres voor hen stond. Boze tijden gingen er over Staten en Koninkrijken, maar ook over bijzondere geslachten en personen. Let maar op het huis van Eli en van Saul en van Achab. Zie maar, wil de Heere geen hagel of donder gebruiken, dan staan de mensen, al zijn het ook vijanden, Hem ten dienste. Jehu in zijn ijver voor het huis van Achab of Ehud voor Eglon, zowel als Samuël voor Achab en Salomo voor Adonia. Komt nu de Heere zulk een boze tijd aan te kondigen door Zijn profeet, we weten hoe haast of die kwam over Israël en later over Juda in die vreselijke moordtonelen, die de Koning van Babel aanrichtte en ze ten slotte als gevangenen en ballingen aan de rivieren Gosan wonen deed, als een rechtvaardig oordeel van God over hun daden. Roept de Heere nu zulke en dergelijke boze tijden over volken, geslachten, personen, die Zijn wetten vertreden en naar eigen goeddunken leven en wandelen. Zeg ons Toehoorders! wat is Nederland anders te wachten, dan een boze tijd. Brengt hij oordelen van grote droogten, zoals in de vorige zomer; sprinkhanen of ziekte onder het vee. Och, dat zijn als 't ware maar geringe voortekenen van de boze tijd; die nog komende is. Het zijn maar roepstemmen. Het ene wee is weggegaan, ziet daar komen meerdere en grotere weeën na deze. Het is of de boze tijd, die ons nadert met schaterend gelach en honend spotten wordt tegengegaan en het heilig Opperwezen wordt toegeroepen wanneer de overvloeiende gesel doortrekken zal, zal ze tot ons niet komen. Maar heeft dan de Heere niet dezelfde middelen als voorheen in Zijn geduchte hand? De geest van de koningen om de één tegen de ander te zetten, dat ze elkander ten verderve helpen, de elementen van de natuur en van de aarde niet in Zijn hand om te straffen? Kan Hij ook het volk zelf tegen elkander niet overgeven en loslaten in eigen land? O, welke droeve voortekenen hebben we daarvan in ons Nederland, die oproerige natie doet als 't ware niet anders dan broeinesten kweken van revolutie en opstand.. Maakt zich rijper en rijper, om als de boze Antichrist in de Tempel van God als een God te zitten, door alle heerschappij te verwerpen en onbeschroomd de heerlijkheid te lasteren.. Wie weet met welke roede de Heere zal slaan, maar om de boosheid van de volken heeft de Heere ze weggedaan. Zij hadden het land verdorven door haar gruwelen. De laatste boze tijd, die over al de inwoners van de aarde, die God niet gekend. hebben gaan, zal, zal de dag zijn, als God de Vader de hoon van zijn Gezalfde zal wreken en Hem een Troon en heerlijkheid geven op de wolken des Hemels. O, dat laatste stuk van de aardse tijdtonelen zal met recht een boze tijd zijn voor al Zijn vijanden, die niet wilden, dat Hij koning over hen was, Want al de hemelen, de aarde zelf, bergen, dalen, zeeën en afgronden, Engelen en mensen zullen dan tegen hem getuigen. Geen rotskloof zal ze ontvangen om ze te verschuilen, geen berg op hen vallen, om ze te bedekken, geen zee, om zich daarin te werpen. O, arme dwaze sterveling, was u nog heden wijs. Dan zullen uw kalveren u niet kunnen helpen. Uw goud en zilver, daar zult u van walgen, uw feesten zullen in rouw, uw liederen in rouwklage veranderd worden, en de

verstandigen, al de vromen zullen zwijgen over uw jammerlijke toestand. Ze zullen niet voor u bidden, maar uw oordeel en vonnis billijken en rechtvaardigen. Ze zullen u niet helpen, maar eeuwig van u gescheiden worden, en de boze tijd zal voor u een boze eeuwigheid worden, waar u de droesem uit de beker van Gods gramschap eeuwig zult uitzuigen en dan verstaan, wat dat te zeggen is, dat u de tijd uwer bezoeking niet bekend hebt.

Tussenzang: Psalm 32: 1 en 3

TOEPASSING

Ziedaar, Toehoorders, Jehovah's dreigement door zijn trouwe knecht Amos aan Israël bekend gemaakt. En gewis, vielen geen van die woorden op aarde, zomin als van al de beloftenissen over Zijn kerk. Zullen wij bij wijze van toepassing nog even bij de zwijgende verstandigen vertoeven. Gewisselijk zal het ons met diepe weemoed behoren te vervullen, in een boze tijd als wij thans beleven. Vooreerst, dat dáárom is ook van toepassing op het volk van God zelf; daarom zullen ze zwijgen, omdat ze veel de zonden van land en kerk belijden, maar weinig betreuren. Hoe droevig het staat weten ze, maar rouwdragende en sprekende getuigen zijn het maar zelden, omdat ze zelf in vele dingen schuldig staan. Is het bevel van de Heere aan hen, 2 Cor. 6: "Scheid u af en raakt niet aan hetgeen onrein is," ze volgen in vele zaken in 't kleine na. Bijvoorbeeld, wat wordt het niet algemeen, op de dag des Heeren, zelfs onder het volk, een wandeling te maken. Als verontschuldiging zegt men: de gehele week druk voor ons en ons gezin en onderhoud. Ze mogen dan toch wel even adem scheppen. Nemen ze bij voorkeur geen drukke straat, dan zoeken ze een achterom of desnoods een paadje voorbij hun akker, of gaan geburen of familie bezoeken en zo eens adem scheppen: Het gevolg hiervan is, dat die verstandigen zwijgen moeten, als hun kinderen het ook doen. Ze gaan ze immers zelf voor en snoeren zich de mond. Datzelfde tegenover anderen, want, die op de wet roemt, onteert u God door de overtreding van de wet? Die van de afgoden een gruwel hebt, berooft u het heilige? Neemt wat anders. Wat gaat het volk van God al mee in vermakelijkheden in 't klein. Er is haast geen verjaardag in 't gezin of er wordt een feestje met allerlei tractaties voor aangericht. Velen gaan mede in bruiloften, vrouwenmalen na de bevalling, burenvizites; wat dan veelal met allerlei ijdelheid gemengd is, en waar losse en ijdele mensen mede aanzittende gasten zijn; waar dan zand en land verhandeld wordt en soms achterklap en leugentaal bevordert. Hierdoor komt het zwijgen over hen. Ze kunnen hun kinderen niet vermanen zich van ijdele plaatsen te onthouden. Ze staan zelf schuldig. Daarom zwijgt de verstandige, omdat ze heimelijk of openbaar mee doen. Zo gaat het met de kleren voor de kinderen en voor henzelf. Schandelijk, godonterend, ja schaamteloos wordt het in de laatste dagen; maar wij horen ze zwijgen tegenover elkander, want in vele opzichten zijn ze der wereld gelijk. Ten tweede. Als gevolg hiervan zwijgen ze meestal tegenover elkander, want er is geen openbaar gezicht. Er zijn weinig vernieuwde Godsontmoetingen en weinig invloeden van de Geest, zodat ze veelal jaren terug moeten, zullen ze iets vertellen, en dan dunkt het hun maar goed te zwijgen. Het is of ze in de ban gedaan zijn, Daarbij komt nog, dat zij weinig elkander kunnen verdragen en één woord spreken hen soms scheidt, zodat ze elkander verdenken, zo niet bijten en vereten. Dan wordt het een geheel zwijgen, inplaats van elkanders lasten te dragen en als leden van hetzelfde lichaam gelijke zorg te dragen. Ten derde. Er is een zwijgen voor de Troon. Het is of het zo niet meer wil vloten, of ze bij de Schepper niet kunnen komen om die aan te raken; alsof de Heere Overheid en kerk wegsluit; en krijgen ze het, is het zo haast voorbij, of zeer zelden, zodat ze, soms in langer tijd dan dertig dagen bij de Koning niet genodigd worden. Ze weten, de behoeften zijn vele, zo voor zichzelf als voor hun gezin, nabestaanden en

landgenoten, maar het is of ze het niet samen kunnen stellen, dan wel of de hemel zo ver is, dat ze uitroepen, Psalm 61: Van het einde des lands roep ik tot U als mijn geest overstelpt is. O, volk van God, het is een boze tijd. de verstandige is het zwijgen opgelegd; maar wáár moet het toch heen, als Jehovah's gerichten het land zullen verteren. Waar moet het heen met ons arme zaad, die zich in dat Sodom bewegen, dat haast verteerd zal worden? Zou het ons niet nuttig wezen, dat wij op deze biddag ons nog verootmoedigden en de God van onze Vaderen verheerlijkten in ware vernedering. De offeranden Gods zijn toch een gebroken geest? Vindt u zelf de toestand droevig? Wel, hoe hebt u het van binnen afgemaakt? Zegt u: het zijn ook altijd maar jammeren en klachten, die wij horen; wel zie naar binnen of het zo niet is? Zie op uw huisgezin, op de kerk en maatschappij, op de overheden, en antwoord tussen de Heere en uw ziel, of wij te veel gezegd hebben. Maar voor u is de vraag: Staat u nu zoals Josia met gescheurde klederen en ogen vol tranen; is het u tot diepe smart, dat het zo is; of is het u tot smart, dat u op die plaats niet kunt komen? Draagt u leed over uw hardigheid, over uw zwijgen en over uw spreken beide? Zie dan eens of er geen Terafims zijn, die weg moeten, of er in en buiten uw gezin niet wat te beteren is. Wilt u dat onder biddend opzien ondernemen, en wederkeren met de uwen in de rechte weg, dan zal de Heere tot u wederkeren en geven u opening tot Zijn Troon. U geven een open mond voor uw gezin en voor de wereld beide. "Die Mij eren, zal Ik eren," zegt de Heere. Zoek toch dicht bij de Heere te komen en te blijven, dicht bij en rondom de Waarheid met uw kinderen; dicht bij het ware volk van God. Eendracht maakt macht. De arme wereld heeft niet te veel aan haar zin- en ziengenot. Alleen die binnen Rachabs huis waren, bleven behouden, Daar lagen de beloften en eedzweringen. Daar binnen de kerk, daar is het veilig, omdat daar de Heere is,. Haast zal het op de Goddelozen regenen stukken vuur, zwavel en een geweldige stormwind zal het deel hans bekers zijn. Haast zal het gehele wereld-Jericho in puin vallen met al hun heerlijkheid, daarover zult u zwijgen. U hebt immers een andere schat, een duurzamer en bestendiger goed, dan de nietige wereld? U zult daarom niet met Micha zeggen, wat heb ik nu meer, als hemel en aarde in vlammen zal staan? Maar u zult uw hoofden opheffen, omdat uw verlossing nabij is. U zult dan nog zwijgen, als uw eigen nabestaanden en uw dierbaarste panden, die u hier op aarde had, maar die God en Zijn volk vijandig waren, als die zullen staan trillen en beven, vrezende de komst van de duivelen en de opening van de put des afgronds. Geen ene zucht voor hen zult slaken, maar zwijgen over hun eeuwig oordeel. Maar, o wonder, volk van God! u zult niet zwijgen over de lof van uw koning, maar Hem in Zijn rechtvaardigheid van Zijn vonnis over al de Goddelozen en in de goedertierenheid over u, eeuwig prijzen. Blij geleid met lofgezangen, was u hier een wijle tijds in Zijn tegenwoordigheid, als Hij u leidde in het Wijnhuis en Zijn liefde de banier was over u. Hoe zult u dan te moede zijn, als u uit en van al uw zwerftochten, ontberingen en moeiten, zonden en zwakheid als 's Konings kind en Messias' Bruid in Zijn paleis zult binnengelaten worden en uw plaats innemen aan de ronde tafel, waar Hij eeuwig de gastheer wezen zal. Nee, geen mensentong zal dat hier uitspreken, noch pen het beschrijven, nooit meer uit te vallen uit de geluksstaat. Nee, het zal alleen ondervonden en doorleefd knnnen worden, als het aan al de treurende Sionieten vervuld zal worden: de bruiloft van het Lam is gekomen.

AMEN

Nazang: Psalm 39: 2

**Tweede Zestal Bid- en
Dankdag Leerredenen
DOOR
M. HOFMAN
PREDIKANT DER GEREFORMEERDE GEMEENTE
TE
RIJSSEN**

ELECTRISCHE DRUKKERIJ BOERMAN & CO. - KAMPEN

VOORBERICHT

Waarde Lezer

Het was ons een innerlijke blijdschap te vernemen, dat onze bid- en dankdagpreekjes van het vorig jaar bij het eenvoudige volkje een gunstig onthaal gevonden hebben, ja zelfs dat over de Oceaan in Amerika deze zijn gelezen en geliefd, waarvan wij persoonlijk schrijven hebben ontvangen. Verre zij het van ons, dat wij daardoor zelf hoge gedachten van onze zo zeer gebrekvolle en eenvoudige arbeid gekregen hebben, o nee, we blijven ons bewust, dat wij maar blazers zijn op een ramshoorn, waaraan menig ontwikkelde en wereldse wijze zich stoten zal vanwege de gebrokenheid en eenvoudigheid van de klanken, die ook in zichzelf nooit iets hebben te roemen: opdat de uitnemendheid van de kracht van God zij en blijve. Daarom heeft ons ook de schimptaal of spotrede van sommigen, die het veroordeeld hebben, niet teruggehouden ons nogmaals te zetten om enige preekjes uit te geven, of er nog stemmen in onze dagen van diep verval mochten opgaan tegen de heersende zonden en het diep bederf, waarin Neerlands volk en Staat al meer komt weg te zinken. Dat er nog ogen mogen opengaan voor het dreigend zwaard van de Heere over een schuldig en ongevoelig volk. Of er nog één ziel mocht gered worden uit Satans strikken en de overheersende kracht van de zonde, waarvan toch alleen Jehova's eer en heerlijkheid zal ontvangen. Neemt dan, geliefde vrienden, deze verhandelingen evenals de vorige van ons, zonder vooroordeel of ziften van letters, maar ziet op de zaken en de eerlijke bedoeling van ons om door eenvoudige pennevrucht zowel kerkenraden in vacante Gemeenten, als vrienden en volk in 't bijzonder onze dienst te bewijzen; en zonder vrees voor gelaakt te worden van anderen, datgene wat wij dagelijks voor ogen zien, namelijk 's lands diep verval het volk onder 't oog te brengen. Haast zal onze mond in het graf zwijgen en de stem van de Gezanten hier niet meer gehoord worden, maar de woorden zouden evenwel komen die tegen het altaar van Bethel uitgeroepen waren, al zweeg ook de stem, die het geprofeteerd had. Geve de Heere ons licht, genade vrijmoedigheid en kracht en stelle Hij het ten zegen voor menige ziele onder de bedauwing van Zijn dierbare Geest is de wens

van uw heilzoekende vriend
M. HOFMAN

Rijssen, Juni 1922

1. DE ZONDE VAN JUDA ONTDEKT

Biddag Leerrede over Jer. 17: 1

Voorzang: Ps 51: 8

Voorafpraak

Waarde Toehoorders! Wij lezen in Luc. 24 in het 29^e vers, dat de twee discipelen van de Zaligmaker, de Heere Jezus, toen Hij zich hield alsof Hij verder gaan wilde, aldus aanspraken: “Blijf met ons want de dag is gedaald; het is bij de avond”.

Hij had hen dierbaar onderwezen in de zaken van Gods Koninkrijk en bewezen uit de Schriften, dat juist datgene, wat hun geloof wankelende maakte, namelijk het lijden en sterven van Jezus, de zekere en onfeilbare bewijzen waren, dat hij de Christus was. Hun hoop was daardoor zodanig verlevendigd en hun genegenheden gaande geworden, dat zij Hem dwongen of bij de mantel trokken om met hen te gaan en te blijven. Laat ons met het oog op ons tegenwoordig samenzijn deze uitroep van de Emmausgangers op ons toepasselijk zoeken te maken. *a.* De reden die zij aangaven voor het *blijven* met hen was; de dag is gedaald; de zon verliest haar stralen, de tekenen van de naderende nacht doen zich voor. Daglicht, waarin de zon helder schijnt, daardoor wordt soms in de waarheid allerlei vrede, blijdschap en vergenoeging afgebeeld. Zo iemand in de dag wandelt, zo stoot hij zich niet, overmits hij het licht der wereld ziet Joh. 12. Nachten worden veelal genomen als type van tegenhêen, beroering, verschrikking of verbaasdheid. Wij wachten naar het licht, maar ziet het is duisternis; naar tijd van genezing, maar ziet, het is verschrikking. In Psalm 130 lezen wij van een ziel die zich in nachtelijk duister bevond en uitzag naar verlossing als nachtwakers naar het morgenlicht. Zo heeft een ziel haar lichttijden en duistere nachttijden. Zo had de kerk haar duistere schaduw tijden onder de ceremonieële bedeeing en haar lichttijden onder de Nieuwe bedeling, de nacht is voorbijgegaan en de dag nabij gekomen enz.

Zo heeft de kerk haar lichttijden, dat haar zonen en dochteren van verre komen en zij in verbaasheid uitroept: wie heeft mij deze opgevoed en wederom haar duistere tijden dat de dochter Sions als een eenzame geworden is, als een afgezonderde vrouw. Klaagl. 1. Wat dunkt U, Toehoorders! Als u 't eens moest zeggen welke tijd of wij thans beleven, wat antwoord zou u geven? Zou u niet met ons zeggen: het is bij de avond en de dag is gedaald? Ten eerste. De dag over ons land en volk, dat de heldere lichten schenen aan de hemel van Gods Kerk, die de zonde en dwalingen opdelfen en bestraffen durfden, is gedaald en Goddeloosheid, dwalingen, lichtvaardigheid en afval hebben onze natie in nachtelijk duister gehuld. Ten tweede. De dag van zegen en vruchtbaarheid, zo onder het volk van God, alsook op de bediening van het Woord en van de sacramenten is gedaald, om plaats te maken voor een flauwe schemering, die dreigt in nachtelijk duister te veranderen. Ten derde. De dag van ware eenheid, onderlinge vrede en liefde onder het volk is gedaald om plaats te maken voor allerlei verwarringen, verdenkingen, onenigheid en liefdeloosheid: zodat Efraïm Juda benijdt en Juda Efraïm benauwt. Ten vierde. De dag van het hooghouden van Gods Naam, woord, dag, zaak, volk en inzettingen is gedaald en heeft plaats gemaakt voor leugen, lastersmaad en verwerpen van de Naam en zaak van de Heere. Doet hier veel meer bij dat wij hier niet zullen noemen en let dan *b.* op het woord dalen van de dag. Eerst: de dag daalt zonder dat het eerst zichtbaar is; pas na verloop van tijd, als de zon haar bestemde hoogte verkregen heeft, is het merkbaar, dat ze daalt. Ten andere. De dag daalt geleidelijk en zachtjes, maar zeker voert ze naar de naderende duisternis, waartussen maar een korte tijd van schemering zich voordoet. O, had Nederland, ja hadden wij nog heden ogen om die naderende nacht te zien komen en op te merken hoe zachtjes het licht eerst haast onmerkbaar is verdoofd, de getrouwen minder

geworden, de vreze Gods en ijver verflauwde, de stem van getrouwe wachters begon te zwijgen, hoe het van stap tot stap gaat naar het nachtelijk donker en het: Wee, als Ik zal geweken zijn, ons dreigt. Hadden wij daarvoor het rechte gezicht, dat wij heden staan als de Emmausgangers in de schemering, wij zouden zeker c. met hen uitroepen: Blijf met ons. Wat mocht het kleine overblijfsel in onze droeve dagen Hem dat wel met ernst en nadruk naroeven, Hem grijpen bij de mantel en zeggen: ten eerste. Blijf met ons in de zuivere bediening van Uw dierbaar Woord en Sacramenten. Als wij zien en horen hoe schandelijk het woord verkracht, de Sacramenten ontheilgd worden en plaats maken voor een lichtvaardig algemeen oppervlakkig gevoelen, waardoor de leergronden van de aloude en zo zeer beproefde Waarheid weggerukt en ondermijnd worden. Ten tweede. Blijf met ons in de waarachtige bekering, waarmede in onze dagen geschertst wordt, als ware dat femelerij of dweperij. Ten derde. Blijf met ons: scheid met Uw volk niet van onze Vaderlandse bodem, maar wil de ware geestelijke aanbidders nog vermenigvuldigen en zo met ons nog blijven, met ons kleine overblijfsel, met onze arme kinderen, zoals u beloofd en toegezegd hebt: Ik ben met u al de dagen tot de voleindiging der wereld. Ten vierde. Blijf met ons als de schemering nog meer zal vallen, ja het nachtelijke duister zich zal openbaren, als misschien nog nachten van vervolgingen, overheersingen van de Antichrist zich voor zullen doen, blijf dan met ons om ons getrouwheid tot den bloede toe en standvastigheid tot de dood te geven. Blijft dan bij ons met troost, licht en vrijmoedigheid, opdat wij Uwer niet schamen maar te midden van het woeden van de vijanden met Uw oude Bondsvolk getuigen: de Heere is onze Rechter; de Heere is onze Wetgever; de Heere is onze Koning. Gaat nu hiermede naar binnen, Geliefden en vraagt u af, of u aldus werkzaam en onder zulk een indruk van een naderende nacht naar deze plaats bent opgekomen. Is dit waar, we zouden hoop hebben, dat Hij die op de dorpel staat om te vertrekken nog inging om met hen te blijven. Vraagt u wat de oorzaken zijn van zulk een schemering en naderende nacht? Het zijn niet anders dan onze en 's lands zonden waarop wij elkander thans nader dachten te wijzen.

Ps. 119: 60

Tekst: Jeremia 17: 1

De zonde van Juda is geschreven met een ijzeren griffie; met de punt eens diamants gegraven in de tafelen van haarlieder hart en aan de hoornen Uwer altaren.

De Profeet had in het vorige hoofdstuk op Goddelijke last het volk de aanstaande nood voorgesteld, die over hen komen zou door de komst der Chaldeën, de belegering en inneming van Jeruzalem en in die voorspelling het vreselijke aangekondigd, dat over hun huisgenoten komen zou: zij zouden pijnlijke doden sterven en hun lichamen liggen als mest op de aardbodem zonder beklagd of begraven te worden vers 4 en 5. Als uitvloeijsel van zulk een aangekondigd wee, zei de Heere: Ga niet in het huis van degene die een rouwmaaltijd houdt. Ze waren gelukkiger, die thans nog een natuurlijke dood stierven, dan diegenen, die haast door het wrede zwaard van de vijand, of door honger de dood zouden vinden. In het 10e vers van dat hoofdstuk geeft de Heere een aanwijzing aan de Profeet, als het volk hem vragen zou, vanwaar ál dit kwaad over ons? Had hij in de Naam en op last van zijn Grote Zender, hen, hun en de hunner Vaders zonde onder 't oog te brengen als de reden van zulk een naderend verderf. In dit hoofdstuk gaat de Profeet voort met een nadere omschrijving van hun zonde, met beveiliging van het vorige dreigement. In dit versje hebben wij te bezien:

I. Welke zonden geschreven zijn (de zonde van Juda)

II. Wáár die zonde geschreven zijn (in de tafelen van hun hart en aan de hoornen van hun

altaren)

III. Waarmede die zonden geschreven zijn (ijzeren griffie, punt van een diamant)

I.

Wat het eerste aangaat, daarin hebben wij op te merken: *a.* een bijzonder volk, hetwelk ons als verzwarende omstandigheid van hun zonde in deze woorden voorkomt, als genaamd de zonde van *Juda*. *Juda*, zijnde de vierde zoon van de Aartsvader Jakob betekent Godlover (Zie Gen. 29: 35), maakte in latere tijden met Benjamin het *koninkrijk van Juda* uit, hetwelk met de scheuring van het rijk van de tien stammen onder Jerobeam aan Davids huis getrouw bleef. Weliswaar, wordt ons soms in de Waarheid onder de benaming van *Juda* of *Efraïm* het ganse *Israël* voorgesteld, maar inzonderheid de profeet thans de Godsspraak richtende tot *Juda* of meer onder hen zijn profetische bediening uitvoerende dan wel onder het rijk van de tien stammen, stelt hij op Goddelijke last hier *Juda's* zonde verzwarend voor. Ten eerste: Zij hadden in *Juda* de ware godsdienst gehouden, toen *Israël* door Jerobeam tot de kalverdienst verlokt was: welke *Israël* deed zondigen. Immers in *Juda* stond de Tempel en was de ganse Levietische priesterdienst, waarvan *Abia* zo ruim sprak tijdens de oorlog van Davids huis met Jerobeam 2 Cron. 13: 12. Daarom ziet God is met ons aan de spits en Zijn priesters met de trompetten des geklanks om tegen u alarm te blazen, o kinderen *Israël's*. Ten tweede. Zij hadden godvruchtige koningen gehad, die hen voorgingen in de wegen van de Heere, zoals: *Asa*, *Josaphat*, *Hizkia*, *Josia*; terwijl wij na de scheuring onder het rijk van de tien stammen niet van één vrome koning lezen. Ten derde. De Heere had bijzondere bemoeienissen gemaakt met *Juda* door hun geheiligde mannen als *Jesaja*, *Jeremia* en anderen te zenden, die inzonderheid *Juda's* belangen droegen voor het aangezicht van de Heere.

De koning *Hizkia* zond tot *Jesaja*: Heft een gebed op voor het overblijfsel, dat gevonden wordt en welk een gelukkige uitslag had zulks; welk een wraak van de Heere over *Sanherib* en *Rabsaké*. Welk een heerlijke verlossing voor *Juda* onder zulk een vrome regering die met de ware profeten raadpleegde. Ten vierde. De godvruchtige *David* was uit *Juda's* stam; wiens psalmen altijd onder hen bewaard gebleven zijn, alsmede de door hem ingestelde orde van de zangers, portiers en priesters in het huis van de Heere; welk godvruchtig voorbeeld om de Heere te loven, hen dagelijks moest uitlokken. Ten vijfde. *Juda* was altijd de aangewezen, de drager van het zaad van de belofte, reeds door de stervende Patriarch *Jakob* aangekondigd Gen. 49, waardoor *Juda* niet alleen koninklijke stam, maar tevens drager was van Hem, Wien “de volkeren” zouden gehoorzaam zijn.

Zie Geliefden! uw aandacht kan hier nog veel meer bijdoen dan wij in die genoemde vijf zaken aanstipten; het is ons genoeg om duidelijk te maken, dat het hier zeer verzwarend voorkomt: de zonde van *Juda*. Niet dat andere volken of *Israël* geen zonde had, maar *Juda's* zonde stond meer getekend dan van andere volken of zelfs van *Israël* omdat de Heere al die bijzondere weldaden aan hun bewezen had. Laat ons nu in 't kort overwegen: *b.* wat *Juda's* zonde was en waar zij in bestond. Wat *zonde* is in 't algemeen? Dat is: overtreding, minachting, verbreking van Gods heilige wetten en inzettingen: Zij het dan tegen de eerste of tweede tafel van de wet of tegen het Evangelie. Duidelijk maakt de Heere onderscheid in zonden tegen God en zonde tegen de mens 1 Sam 2: 25. Wanneer een mens tegen een mens zondigt zullen de goden hem oordelen; maar indien de mens tegen God zondigt, wie zal voor hem bidden. *Juda* had tegen de Heere hunner Vaders God gezondigd en daarom hun oordeel verzaard meer dan dat *Edomieten*, *Moabieten* of zelfs *Israel* zondigden. Die mij aan u heeft overgeleverd, heeft groter zonde, zegt de Heere *Jezus* Joh. 19: 11. Verzwarend was *Juda's* zonde. Ten eerste: ten opzichte van de tijd. Zij bedreven onrecht in een gans richtig land *Jes.*

26. Ten tweede: ten opzichte van het volk dat het bedreef; die in de gelegenheid waren in de wet van de Heere onderwezen te worden. Ten derde: ten opzichte van de wijze van het zondigen: Zij wisten beter Amos 4: 8. Zij hebben hun aangezicht harder gemaakt dan een keisteen: zij hebben geweigerd zich te bekeren. Het waren zonden tegen de oordelen, zie Jer. 5: 3, zonden tegen de weldaden Jes. 1: 3, zonden tegen de overtuiging. Dan. 5: 22. Zonden tegen Gods verbond, Ezech. 17: 18. Was nu de zonde zwaar in haar natuur als verbreking van Gods heilige wet, hier wordt het *Juda's* zonde genaamd, die dan in hoofdzaak bestond in het volgende: ten eerste in het verlaten van de God van hun Vaders, waaruit vanzelf ten tweede volgde: het dienen en nahoereren van andere goden. Ten derde het versmiden van Zijn heilige inzettingen, als daar waren: de heilige Sabbath, de heilige Sacramenten w.o. vooral het Pascha. In Josia's dagen was het zodanig niet gehouden van de dagen Samuëls aan 2 Kron. 35. Ten vierde, hun dode vormen die zij aanhielden bij hun afgodsdienst, brachten ze soms ter bevrediging van hun geweten het kranke, blinde of kreupele voor de Heere Mal. 2. Of kwamen met de drekgoden in hun hart voor het aangezicht van Zijn profeten om raad Ezech. 20. Ten vijfde, hun wereldgelijkvormigheid en hoogmoed, Jes. 3, zij gingen met uitgestrekte hals en trippelden daarheen of hun voeten gebonden waren. Ten zesde, zonde van vijandschap tegen hun bestraffers. Kwamen de ware profeten ze op hun gruwelen wijzen, dan zeiden ze: Deze man zoekt de vrede van dit volk niet. Wat dunkt u, Toehoorders, zullen wij *Juda's* zonde nog verder uitzoeken in haar verzwarende omstandigheden of overgrote menigte? Ons dunkt het is voor ditmaal genoeg. Laat ons gaan naar Nederlands *Juda*, daar zult u dezelfde bevoorrechte Staat vinden als die tijd in het koninkrijk van *Juda* was. Dezelfde ware godsdienst, die *Juda* in zijn midden had, dezelfde godvruchtige Landsregeerders; dezelfde van God gezonden knechten. Evenzo bijzondere bemoeienissen en uitredingen, van dat alles weten ook Neerlands historiëen te melden. Maar ziet nu het Neerlands *Juda* in een zondenmoeras weggezonden, waarin het, zo de Heere het niet verhoedt, haast zal omkomen. Vanaf Neerlands troon hoorden wij voorheen: Ik heb een verbond gemaakt met de Potentaten der Potentaten, voor ik de bescherming van het verdrukte volk op mij nam. Nu horen wij als van die troon: Ik heb een verbond gemaakt met de dood en met de hel een voorzichtig verdrag. Of komt dat niet uit in de ongoddelijke wetten, die wij daarvan ontvangen; in de zonde die wij zien gedogen, zonder ze naar de eis van Gods Woord te straffen? Vanaf Nederlands kansels hoorden wij voorheen de zuivere Waarheid, die door de Overheid werd beschermd en omheind, maar nu horen wij, of een totale Godloochening of een mengsel van ongoddelijke leerstellingen onder het masker van Evangelieprediking uitbazunen, zonder dat de Overheid hun het zwijgen oplegt. Van Nederlands handel en Nijverheid waarvan vroeger een naam uitging, horen wij en zien wij nu een belemmering en inzinking omdat hun leiders "des Heeren Woord verworpen hebben" en daarom hun alle wijsheid ontbreekt. Uit Nederlands huisgezinnen, waar de Jozua's keuze voortkwam: Aangaande mij en mijn huis, wij zullen de Heere dienen, is het thans: Laat ons eten en drinken en vrolijk zijn. Neerlands straten op 's Heeren dag vol met mensen, ja zijn schouwburgen en kroegen overvol. Nederlands jeugd de Goddeloosheid ten prooi. Nederlands werklieden met de geest van revolutie vervuld: saamverbonden in duizend vakverenigingen om macht uit te voeren tegen degene aan wie ze onderworpen moesten zijn. O, Nederlands *Juda*! Wat zal de Heere ten einde van die maken. Zal Hij *Juda's* zonde tekenen, omdat ze zó bevoorrecht was en de *uwe* voorbijzien? Is Hij eenledig aanschouwer? O nee, Hij zal de wraak van Zijn verbond wreken en u geenszins onschuldig houden.

Nu staat ons in de 2^e plaats te bezien, waar die zonden geschreven waren, namelijk: in de tafels van hun hart en aan de hoornen van hun altaren, waarin ons dan de volgende zaken voorkomen: *a.* Dat Juda's zonden hartzonden waren, het waren geen zonden uit zwakheid of waardoor zij voor een ogenblik overvallen waren en daarvan met berouw terugkwamen, maar ze waren in hun hart geschreven, dat wil zeggen, diep ingewortelde zonden. Ze waren aan die zonde verzot, ze maakten hun werk van zondigen, waarom ons ook dikwijls in de Waarheid onder de benaming van hart, ziel, verstand, wil, oordeel, genegenheden voorkomen als bewegingen en uitgangen van het hart. In dát alles stond Juda's zonde geschreven: geen één gedachte, begeerte, werkzaamheid was er of hun zonde voerde daar de boventoon; en zo werd het een hart dat ondeugdzaam gedachten smeedde Spr. 6: 18. *b.* Juda's zonde was in de tafelen van hun hart geschreven, juist op de plaats, waarvan de Heere gezegd had Zijn heilige wet te zullen schrijven: Bind ze aan uw vingers, schrijf ze op de tafel uws harten 2 Cor. 3: 3. Ze hadden om zo te zeggen God reine wetten en inzettingen ingeruild voor vuile afgodendienst en Goddeloosheid, waarin zij hun leven, hun vermaak en fortuin zochten en wat hun zo een gewoonte geworden was, dat zij het voor geen zonde meer hielden. *c.* in de tafelen van hun hart was Juda's zonde geschreven als op een verborgen plaats, waar geen mensenkind ze kon bespieden of dat schrift lezen. Evenwel komt Jehovah door de dienst van zijn profeet de verborgenheden van het hart voor hen open te leggen, zie dat in het 10^e vers: Juda, al mag het nu geen schepsel weten: Ik, de Heere doorgrond het hart en proef de nieren. 't Is: Hij, kennende hun gedachten, of niemand behoefde Hem te vragen, want Hij zelf wist wat in de mens was Joh. 2. Daar stonden dus Juda's zonden open en bloot voor Zijn Godlijk oog en voor Zijn aangezicht getekend, kennende en ziende hun begeerten, uitgangen, genegenheden en werkzaamheden zowel in- als uitwendig; in plaats dat het was Psalm 45: Mijn hart geeft een goede reden op, zo was het een inwendige samenknoping van ongerechtigheid als bij Simon: uw hart is niet recht voor God. Laat ons nu nog zien welke plaats de Heere nog meer aanwijst, waar Juda's zonde geschreven stond dan in hun hart. Dat was *aan de hoornen van uw altaren*. *a.* Het hart was een verborgen plaats. Maar 't is of de Heere zeggen wil: "Wilt u het loochenen, ik zal u een openbare, zichtbare plaats noemen, waar uw zonden geschreven staan, niet aan *mijn* maar aan *uw* altaren. Er waren op Gods bevel, Ex. 29: 12, aan de vier hoeken van het altaar koperen staven aangebracht in de gedaante van een hoorn; daaraan moest een gedeelte van het bloed van de offerdieren gesprengd worden. Wellicht hadden de afgodische volkeren dat nageëapt in die dagen, zodat de Heere zeggen wilde: Die zichtbare tekenen van dat bloed van de offerdieren, die u *daar* brengt, behoorde u op *Mijn* altaar te brengen. U berooft mij Mal. 2. Daarom, die eer, ontzag en eerbied, die u Mij als uw wettige Heere schuldig bent, brengt u aan de afgoden. 't Is dus niet alleen, dat u de springader van het levendige Water verlaat, maar u houdt u bakken uit, die geen water houden. *b.* Het was niet alleen het bloed van de offerdieren, dat aan de hoornen van de altaren voor de afgoden gesprengd werd, maar ook de namen van de afgoden stonden veelal op die hoornen van het altaar geschreven of gegraveerd. Zie dat Hand. 17: 23; vele altaren in Athene, voor elke afgod één, en onder die alle één waarop stond: de onbekende God. De Heere wil hiermede betuigen tegen Juda welk een oneer zij Hem en welke een schande zij zichzelf aandeden, als zij bij de namen van die afgoden zwoeren, deze offerden op hoge heuvelen of onder groene bomen; Hij zegt dan: u hebt Mij vergeten, spreekt de Heere; die God, Die hen verkoren had; uit Farao's hand gered; in de woestijn hen onderhouden met hemels brood: de Amorieter (van ouds inwoner van het land Kanaän) voor hun aangezicht had uitgedreven; in nood en dood had bijgestaan en zo heerlijk door tekenen en wonderen onder hen gewerkt had, die om te wisselen voor een stuk hout of steen was voorzeker tot hun schande en tot oneer van zijn heilige Naam. *c.* Sommige verklaarders merken hier nog op, dat het Heidense gewoonte was,

de namen van hun afgoden of wel de voortreffelijkste van die, waar zij het meeste ontzag voor hadden, op plaatjes of in edelgesteente gegraveerd op hun borst te dragen, zoals Rome haar kruisjes draagt of de mannen van Efeze hun beeldjes of Tempeltjes van Diana. Is dat zo, dan diende het om met de namen van die goden te pronken of wel om vrij uit te bewijzen, wie het voorwerp van hun aanbedding was. O, dwaas en onwijs volk! Afhoerend Juda, die zich niet schaamde zijn afgoden te belijden en hunner vaderen God te verzaken, hoe zullen zij toch te moede wezen als de Heere ze met hoornen stoten zal en de arm van Zijn sterkte ontbloten, dan zullen zij naar die afgoden vluchten, maar de wind zal ze wegvoeren; de ijdelheid zal ze wegnemen.

Het lust ons niet thans nog verder de mening van de Geest in de letterlijke zin van altaren en hoornen uit te zoeken, maar ziet eens in 't rond, Toehoorders! in Neerlands Juda en vraagt of ook zijn zonde niet in de tafelen van hun hart en aan de hoornen van hun altaren geschreven zijn. Vraagt of de zonde geen diepe wortelen geschoten heeft in het hart van Nederlands natie, u zult tot de conclusie komen dat Gods Woord over hen waarachtig is; dit is uw boosheid, dat het zo bitter is, dat het tot aan uw hart raakt. Het hart van Nederlands natie; het hart van Nederlands volk in 't algemeen is ingenomen door zonde. Uit het hart zijn de uitgangen des levens Spr. 4. Juist dat hart van de natien, waarin zowel als in het hart van de mensen Jehovah's wet geschreven moest zijn, is als het hart van een zot geworden, zijnde tot zijn linkerhand Pred. 10: 21. Hoe zegt onze natie met het vleselijk Juda: de wet des Heeren is bij ons; wij zijn wijs. Zij hebben des Heeren woord verworpen, wat wijsheid zouden ze dan hebben Jer. 6: 8. Op die altaren, waarop het offer voor God branden moest: een verbroken hart en verslagen geest, zien wij dwaze inbeelding en steunen op menselijke wijsheid. De gaven, die voor het huis des Heeren besteed moesten worden, zien wij de wereld en de zonde opgeofferd. Daarvan zijn ál die altaren, die openbare plaatsen getuige, vanwaar de zonde als water wordt ingedronken, de zegeningen achter de rug geworpen of vertreden; de weldaden niet geacht of aan de natuur toegeschreven worden. O, die altaren voor de goddeloze spelen: voetballen, kermessen, comediën, bioscopen, waar de namen van de goden van deze eeuw met onuitwisbaar schrift getekend staan, die tegen Nederlands Juda getuigen: u draagt de tent van uw Melech Amos 5. Dat vrij uitspreken van de zonde, dat dragen op hun borsten van de namen van hun goden is bewijs, dat de vreze Gods ten enenmale uit hun ogen is en de Heere getuigt. "Wie zal Achab overreden?" Altaren zijn in Nederlands Juda opgericht voor de vorm van de godsdienst, zonder wezen, de namen van de afgoden van de eigenliefde, vleselijke gerustheid staan dáár. Dáár staan de namen Doop en Belijdenis, die hun het voorwerp als van aanbedding worden of een zedeleer, waarbij de mens vroom en werelds, onbekeerd en kind van God beide wezen kan. Dáár wordt geofferd aan de naam Gereformeerd en hun profeten noemen ze broeders en zusters in Christus, ofschoon ze van waarachtige zelfontdekking en overname door Christus voor 't merendeel totaal vervreemd zijn. Offeranden in Nederlands Juda aan de altaren van verzekering en invaliditeit om Neerlands God in Zijn strafgerichten krachteloos te maken of in Zijn verzorging nodeloos, gaat men naar de offerande van Peor om zijn buik te vullen. Waar zouden wij eindigen Toehoorders! Neêrland heeft de altaren vermenigvuldigd om te zondigen, daarom zijn hem de altaren geworden tot zondigen.

III.

Thans hebben wij nog na te speuren in enkele trekken wat de Heere van dat zondige, ja, Goddeloze Juda verder getuigt: die zonden zijn met ijzeren griffie en punt van een diamant geschreven en gegraveerd. Waarin ons dan voorkomt *a*. Met ijzer en diamant wordt alleen in *harde voorwerpen* geschreven, waaruit dan blijkt dat hun hart een stenen hart was waarin die

zonde gegraveerd was, ja harder dan een diamant Zach. 7: 12. Hun oordeel, de wil, het verstand, de neigingen, alles was hard als steen; ze waren ongevoelig, onbuigzaam als een ijzeren zenuw; zij stonden stijf en pal, weken nergens voor, voor geen roepstemmen of oordelen, geen weldaden of bemoeienissen zij hadden geen hart om de Heere te vrezen. *b.* Het was dus een bewijs, dat Juda als natie geen vlees en hart ontvangen had, waarvan wij de tegenovergestelde eigenschappen hebben vlees is week en zacht. Een vleses hart buigt en beeft voor 's Heeren Woord, Jes. 52, vlees is roerig, buigzaam, het trillen onderworpen; een vleses hart is evenzo lichtgevoelig, wijkt voor hetgeen hard is, zou dus geen ijzeren griffie of diamanten punt kunnen dragen. Een vleses hart voelt de lichtste stoot en vreest voor de grimmigheid van God Psalm 119: 120. *c.* In dat stenen, onbuigzame hart stonden de zonden niet *op* maar *ingeschreven* evenals de Wet van Jehovah Ex. 32: 16. Het geschrift was ook Gods geschrifte in de tafelen gegraveerd. Graveren en *in* schrijven wijst ons dus op de duurzaamheid van dat geschrift: het was onuitwisbaar door mensen, het was door henzelf zo gemaakt. Zij hadden zelf hun hart zo hard en onbuigzaam gemaakt. Ze waren als 't ware nu overgegeven in 't goeddunken van hun hart, dat ze wandelden in hun raadslagen Psalm 81. Geen zon of regen kon het uitwissen, geen donderen van Sinaï of zegeningen van het verbond: hun zonden werden dus in hun hart als in een verborgen schatkamer bewaard. O treurige toestand. Wat was er van dat Juda, die Godlover toch geworden! Een trouweloze hoop, die zich samen verbonden hadden tegen de Heere en zich afkeerden met een altoosdurende afkering. Ziet u Toehoorders! hoe de Heere Juda als Staat tekent? Zeker waren er nog enkelingen in wier hart de vreze Gods woonde, maar toen ze rijp waren voor het oordeel, vermochten zelfs die ware bidders niet, dat de Heere de ganse grimmigheid van Zijn toorn niet uitstortte. Al was het ook Noach, Daniël of Job, die voornamen bidders waren in hun tijd, mijn ziel zou evenwel tot dat volk niet zijn. Kunt u 't overnemen, vrienden, dat onze natie in 't algemeen, ja 't hart van de natie zo is als dat stenen hart van Juda's volk; zo onbuigzaam, zo stijf, zo ongevoelig, zo hard! Al waarschuwt de Heere door oorlog of ziekte, door schaarsheid of droogte, door hitte en vuur, er is geen stem of opmerking. Waarschuwt de Heere door Zijn Woord en enkele roepstemmen tegen 's lands gruweldaden, dan is het met Achab: Hij profeteert altijd kwaad en nooit goeds over mij. Had Neêrlands Juda een vleses hart, hoelang was het al ineen gekrompen en had het gezegd met David: Het haar mijns vleses is te berge gerezen en ik heb gevreesd voor Uw oordelen Psalm 119. Was er droogte in Davids tijd, hij zocht God om de reden ervan op te sporen waarom de Heere Zijn natie sloeg en deed het kwaad weg uit zijn land, toen de Heere hem aanwees wat de oorzaak was, 2 Sam. 21. Was er een ziekte, hij ging met de oudsten van Israël met zakken bekleed de Heere tegemoet met klagen. Was de ark niet in zijn stad, wat een arbeid om die tot hem te halen.

Wat een vleses hart, dat buigzaam is vermag, zie dat in Ezra en Nehemia en wederom in de godzalige priester Jojada, wat goed of zij land en kerk deden, maar Nederlands Juda hoereert af met zijn leidlieden, regering en volkshoofden, die alle mans vriend willen blijven en daarvoor Jehova's wetten op zijde zetten, het bloed niet wreken van dengene, die het vergoten heeft en het volk de Heere hun God niet doen dienen. Daar staat dus Neêrlands Juda als een botte duif zonder hart zolang als de Heere nog dragen zal, maar zonder wederkeren en berouw zal hun zonde gegraveerd staan en de geduchte wraak van de Allerhoogste hun nooit ontgaan.

Tussenzang: Psalm 89: 13 en 14

TOEPASSING

Zo hebben wij dan in enkele trekken het zondige en afkerige Juda nagespeurd in hetgeen

Jehova zelf daarvan in Zijn Woord getuigt namelijk, dat het *zonden* waren, zonden van Juda, die geschreven waren in hun hart met een ijzeren griffie en de punt van een diamant. We hebben ook gezocht dat in enkele zinnen op Nederlands tegenwoordige toestand over te brengen, waardoor het heden (zo wij het mochten ter harte nemen) op ons van kracht zou zijn, wanneer wij op deze biddag ons voor het aangezicht van de Heere stellen. Wat dunkt u Toehoorders! van zulk een volk; de Heere zegt in Jer 5: 21 Dit is een dwaas en harteloos volk. Wat dunkt u van uzelf, van uw huisgezinnen, van de Gemeente in zijn geheel van het volk des Heeren in Nêerlands Juda? Is het waar, dat de Heere Juda afgezonderd had en meer dan andere volken, ja, meer dan Israël had beweldadigd, Zijn vuur en haardstede onder hen gesticht, heeft Hij dat ook in Nederland, zeker niet het minst in uw midden gedaan. Wat een arbeid en zorg besteedt Hij nog dagelijks aan u, ja op dit ogenblik laat Hij aan 't heil van uw ziel nog arbeiden. Wat staat er in uw hart? Staan er ook huiselijke zonden, die als met ijzeren griffie daar jaar en dag staan? O, dat Chorazin en Bethsaida met zoveel weldaden! Dat tot de hemel verhoogde Kapernaüm! O, arme belijder zonder genade, bezie toch eens nauwkeurig uw hart en antwoord tussen God en uw ziele. Wij zeggen, huiselijke zonden zijn er en staan getekend, zo u uw kinderen in de wegen van de Heere niet onderwijst, hun niet leert om de waarachtige bekering te bidden, hun niet afgezonderd houdt van het Goddeloze Sodom, waarin ze zich bewegen; zo uw woorden met zout niet besprengd zijn en u met daad en woord beide niet in praktijk brengt de begeerte en keuze van Jozua: Aangaande mij en mijn huis, wij zullen de Heere dienen. Wat zijn er massa's belijders van de Waarheid, waar huiselijke zonden van verregaande nalatigheid heersen, ja, bij sommigen onverschilligheid zo diep in hun hart heeft wortelen geschoten, dat ze als 't ware in hun hart gegrift staan. Wij willen thans niet treden in de zonde van losbandigheid of in de zonde van vijandschap, zoals dat in Hamans huis plaats had, waar het oprechte volk niet alleen wordt afgekamd, maar ook de plannen beraamd worden om ze aan de galg te krijgen. Ester 5: 14. Gaat dan naar de persoonlijke en boezemzonden, waarop velen zó verzot zijn, dat zij het kwalijk kunnen dragen als een ander datgene voor zonde houdt, wat hun altijd een lekkere bete onder de tong was. Daar zijn kerkzonden of godsdienstzonden, zoals kerkverzuim of van de godsdienst sleurwerk maken en daarop gronden, hetwelk in veler harten zó diep staat getekend dat de tand des tijds dat nooit zal verdrijven. De conclusie, die wij uit dat alles trekken moeten, is, dat het getal ook onder ons groot is, die nog zulk een stenen onbuigzaam hart omdragen dat in al de uitgangen, ja in verstand, wil, neigingen, begeerten zo stijf en koud is als een steen. Waar zal het toch heen, bevoorrecht Juda onder ons, waarheen met zulk een hart, met zoveel hemelergende zonden onder 't alziend oog van Juda's God, die te rein van ogen is, dan dat Hij 't kwade zou zien, veel minder dat ongestraft laten Hand. 2. Waarheen met uw arme zaad, dat al verder en meer het hart ophaalt in de zonde, waarheen, als de oordelen komen en u een toevlucht ontbreekt tot Degene, bij Wie hulp besteld is. Waarheen als de dood niet al zijn verschrikkingen u zal genaken, als vriend en metgezel van verre zullen staan, uw consciëntie zal opengaan en de dood, die vale ruiters, u halen zal om u voor de Richter van hemel en aarde te brengen. O, dat komen met een verstijfd Goddeloos hart, waarin al die zonden gegraveerd zijn, zonder Borg, zonder genadetijd, zonder middel om verlost te worden. O, die eeuwigheid, o dat laatste oordeel, o, dat eeuwig gezicht, wanhopig op die zonden te staren, die eeuwig voor uw aangezicht getekend staan als de oorzaak van uw rampzaligheid, de hemel zal u niet ontvangen als de aarde u niet meer dragen kan, zo zal er niet anders over zijn dan een geopende afgrond en een hitte des vuurs, die de tegenstanders zal verslinden. Tekent de Heere de boosheid van de zonde; haalt Hij ze tevoorschijn en zegt Hij: zó is uw hart, Hij doet het heden nog, opdat u af zou laten en u bij Hem aanklagen: leert nog goed doen, laat af van kwaad doen Jes. 1. Dát is de enige lichtzijde: bent nog hier, en hier in deze tijd wordt genade

gegeven aan boetvaardige schuldigen, aan een wederkerend volk, aan wederkerende zielen. Dat mocht u werkzaam maken en er de tijd, zo korte spanne, kostelijk leren achten. Heden, zo u Zijn stem hoort, verhardt uw harten niet.

Volk des Heeren! Wat worden dat toch moeilijke zaken: biddagen te houden. De Overheid schrijft ze niet meer voor; vele kerken hebben er voorgoed mee gebroken. Anderen hebben nog een avondje of zogenaamde bidstond over gehouden voor het gewas. Dat wij dan zeggen, om maar wat van de Heere te ontvangen in het naderend seizoen gaan ze dan een uurtje zich afzonderen, zonder zich de belangen van Staat, kerk en volk aan te trekken. Het wordt te meer een zwaar werk, als het volk zijn hart niet meer kan krijgen op zulke dagen, als ze verstandelijk de breuk zien liggen en daar niet mee onder God kunnen vallen.

Bent u misschien onder deze verhandeling aldus te moede geweest, dat u in uw hart zei: de toestand is treurig, de zonden van Nêerlands Juda staan in stenen harten getekend? Zeg ons, kunt u u daarmee vrij maken? Wat zijn er onder het volk veel sleurzonden, die als ingeroeste gewoonten jaar en dag voortduren. Onder hen veel slapheid in het regeren en besturen van hun huisgezinnen. Ambtsdragers in het regeren van de kerk, Burgerlijke bestuurders, die doen of hun de zaak niet aangaat en zich dan soms er af maken met te zeggen: de Heere neemt het gebed en de vrijmoedigheid weg. Wij beleven tijden van algemene inzinking. De wijzen met de dwazen liggen samen in slaap. Gods Woord niet in de mond alleen, maar in de praktijk van het leven, waar moeten wij het zoeken? Biddagen zijn boetedagen! Zouden we elkander niet toeroepen: richt op de trage handen en slappe knieën en maakt rechte paden voor uw voeten, opdat hetgeen kreupel is niet verdraaid worde. Hebr. 13. Was *Juda's* zonde zwaarder dan Israëls zonde, u bent het geestelijk Juda, het zout der aarde. Zou u wel durven ontkennen, dat de Heere het stenen hart heeft weggenomen en een vleses hart in haar plaats gegeven? Zijn de tijden daarvan geen bewijs, toen u zozeer gevoelig was, dat uw hart brak bij de minste beweging of stoot? Toen kon er niets tussen de Heere en uw ziel wezen, of het moest opgeruimd, dat kon uw tere hart niet dragen. Dat hart bloedde wel als u anderen hoorde vloeken of de Naam van de Heere ontheiligen. Zeker is het toch niet tot uw eer dat een *vleses hart* stijf en ongevoelig wordt. Ik heb tegen u, zegt de verheerlijkte Immanuel, dat u uw eerste liefde hebt verlaten Openb. 2. Stonden in die tijden de geboden en inzettingen van de Heere zo duidelijk leesbaar in uw harten gegraveerd, wat zijn ze nu bemorst en bestoven, ja bevuild en bemodderd. Wat bent u weggesleept door de verzwagering met Achab. Waren toen uw priesterklederen wit en rein, beziet ze nu eens, hoezeer ze van het vlees bevlekt zijn. O, die overspelige vrouw, zij neemt in plaats van haar man de vreemde aan. Het geestelijk Juda behoort aan zijn naam te beantwoorden: ze zijn Godlovers. Dat behoren ze te zijn in hun binnenkamers; ze behoren het ook te zijn in hun gezin en omgeving, in 't midden van de wereld. We zullen elkander niet pleisteren, volk van God, maar liever ons zelf vooraan stellen in de breuk en dan zeggen wij omdat u zo slap bent is uw gezin zo vervallen. Omdat u zich schaamt voor uw God uit te komen, is uw omgeving zo Goddeloos. Ik zal uw Naam bij elk geslacht doen kennen, zegt de dichter van Psalm 45. Hoe meer voor hun zielsoog Jezus groot is, hoe meer zij anderen daarvan zullen spreken. Hoe teerder zij zijn van binnen, hoe minder zij de zonde in anderen zullen gedogen. Hoe liever zij God hebben, hoe minder zal de wereld hun bekoren. Gaat naar binnen, schaamt u en wordt schaamrood. Och mocht de tijd voor de kerk komen, dat de Bruidegom van haar getuigde als in Hooglied 4: u hebt mij het hart genomen met één van uw ogen, met een keten van uw hals. De gezegende tijd, dat Hij de steen van Juda uit het stof herbaande Psalm 69. Wenende Sionieten, gebrokenen van hart: er liggen nog beloften voor u en uw zaad, maar wie weet of 's Heeren woord in deze niet vervuld zal worden: de straten en grachten zullen wederom gebouwd worden, doch in benauwdheid der tijden. Wie weet, wat de Heere doen zal, of Hij niet eerst de kerk de

verkeerden zal overgeven, zodat hun bloed het zaad der kerk weer worden moet en daardoor de verstrooide beenderen aan de mond van het graf samen vergaderd, zich als levende mensen zullen openbaren Psalm 141. Ik zal de Heere verbeiden, Die zijn aangezicht verbergt voor het huis van Jakob, zij dat uw en onze gezamenlijke bede. Geve Hij het dierbare geloof om diens tegenpartijders aldus te antwoorden Micha 7: 8, 9: Verblijd u niet over mij, o, mijn vijandin, wanneer ik gevallen ben, ik zal weder opstaan. Wanneer ik in duisternis zal gezeten zijn, zal mij de Heere een licht zijn. Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd. O zalig volk, 't zal te midden van al uw ontrouw, hoezeer ze u tot smart wezen moet en u hier nooit daarmee kunt verschonen, het zal eenmaal bevestigd worden: Hij zal zich onzer weder ontfermen; Hij zal onze ongerechtigheden dempen. Ja, u zult al onze zonden in de diepte der zee werpen. U zult Jacob de trouw, Abraham de goedertierenheid geven, die u onze Vaderen van oude dagen af gezworen hebt. Dat geve de Heere om Zijns Naams wille.

AMEN

Nazang: Psalm 130: 4

2. JAKOBS VERLOSSING

Biddag Leerrede over Psalm 44: 5

Voorzang Psalm 146: 3

Voorafpraak

Waarde Toehoorders! Het is eensdeels een vreselijke, en nochtans anderdeels een zeer merkwaardige en voortreffelijke geschiedenis, die wij beschreven vinden in 1 Sam. 15. Ze kon ons onder de invloeden van 's Heeren lieven Geest dienen om ons in de rechte stemming te brengen van een waren biddaghouder. Vraagt u, wat is dat voor een geschiedenis, die u op 't oog hebt. Wij zullen u de hoofdzaken in korte tekst mededelen.

1° Die geschiedenis behelst in de eerste plaats een opdracht van de profeet Samuël op Gods bevel aan koning Saul, de vijanden des Heeren, de Amalekieten, te verderven. De Heere had een oude twist met dat volk, u vindt dat opgetekend in Ex. 17. Schrijf dit ter gedachtenis in een boek en legt het in de oren van Jozua, dat Ik de gedachtenis van Amalek geheel uitdelgen zal van onder de hemel.

Meer dan drie honderd jaren waren verlopen sinds de Heere dit dreigement over dat volk gesproken had. Lang had de Heere dat oordeel verdaagd; Hij is taai van geduld en groot van lankmoedigheid, maar Zijn toorn is daarmee niet afgekeerd. Zo was het ook met de Amalekieten. De maat van de ongerechtigheid was nu vol. Ze hadden evenals Sodom en Gomorra, na het geroep, dat tot de Heere gekomen was, het uiterste gedaan, Gen. 19 en dan zegt God: Ik zal het weten.

Dat oordeel van God over Amalek ging, nu zij rijp waren voor de slachting, over mens en vee. Alles lag nu onder de straoefenende gerechtigheid van God, evenals in de eerste wereld en in de steden van Sodom, waar ook mens en vee verdorven werd. Saul willigt deze opdracht in, monstert zijn volk en trekt ten strijde.

2° De tweede hoofdzaak, die ons hierin voorkomt, is Sauls wederspanningheid en overtreding tegen de Heere, in Wiens Naam en last hij opgetrokken was. Hij hield meer van zich zelf, dan van Gods bevel. Wat hij en zijn volk doden moesten, was een offerande aan de gerechtigheid Gods, maar 't dacht hem goed, alleen datgene daarom op te offeren, wat hem zelf verachtzaam en verdwijnend voorkwam, daarom verschoonde hij het beste en het naastbeste onder het vee en ook de koning Agag.

3° Wat wij ten derde opmerken is: de Godsopenbaring aan Samuël, wat Saul gedaan had. De grote Schepper aller dingen had uit zijn ongenaakbaar licht (Ps. 33) het Goddeloos gedrag van Saul gezien en zegt tegen Samuël: Ik heb hem verworpen, hij zal geen koning meer over Israël zijn. De godvruchtige Samuël brengt de nacht door op zijn knieën, het oordeel over Israëls regeerder doet hem innerlijk zeer van binnen. Te meer, daar hij nog veel goeds in Sauls regering verwachtte. Hij gaat in de morgen Saul tegen, wijst hem met grote afkeuring op zijn schandelijk gedrag en geeft hem te kennen, wat de Heere die nacht aangaande zijn koningschap gesproken had. Saul wil zijn schanddaad bemantelen, zich zelf verschonen, door het volk de schuld te geven en een godsdienstige vorm aan zijn handelwijze te geven, door te zeggen: van dat vee willen wij de Heere uw God offeren. De vrome profeet valt hem in de rede en zegt: Gehoorzamen is beter dan offerande; opmerken dan het vette der rammen. Gehoorzamen is de eis van Jehova; de lust van de heilige engelen; de begeerte en het streven

van de vromen. Offeranden bracht ook Kaïn, ook Bileam en Balak, ook het vleselijk Israël, maar de Heere zei er van: Ik mag uw offeranden niet rieken. zonder gehoorzaamheid en kinderlijke vreze van mijn heilige Naam.

4^e Wat doet Saul als hij de vreselijke sententie over hem hoort, en het diep verontwaardigde gezicht van de profeet ziet? Hij deed het boetkleed aan, toen hij in de knel kwam, deed dat evenwel niet gewillig noch oprecht., Hij was geen ware boeteling zoals David in Psalm 51, zie mijn berouw, hoor hoe een boetling pleit. O nee, wij horen een ontwongen belijdenis van Zijn lippen: ik heb gezondigd, maar 't was taal uit een onboetvaardig hart, alleen uit vrees voor de straf. Op aanhoudend verzoek, ja, dwingen van Saul, gaat Samuël eindelijk mee naar Gilgal om de Heere te aanbidden. Zomin als zijn voorgegeven boetvaardigheid de rechte was, zo min kon ook zijn gebed recht wezen. Salomo zegt daarom: Het gebed van de Goddelozen is de Heere een gruwel. Dat Samuël op een gans andere wijze heeft aanbeden, blijkt uit de daad, die hij aan het woord paarde: Samuël nam een zwaard en hieuw Agag in stukken voor het aangezicht des Heeren te Gilgal. Wij vertrouwen, Toehoorders! dat u ons aandachtig in deze zaken gevolgd bent en reeds uit deze enkele hoofdzaken de toepassing hebt zoeken te maken voor ons tegenwoordig samenzijn. Wij beperken het slechts tot deze zaken. *a.* Liep de dag van de lankmoedigheid van God ten einde over een volk als de Amalekieten, die zonder de Godsopenbaring leefden, zal ze dan niet zeker ten einde lopen over een volk als het onze is, waar de Heere zoveel arbeid aan ten koste legde? Zou de tijd niet aanstaande zijn, dat Hij Zijn Woord zal bevestigen: Zou Mijn ziele zich niet wreken aan zulk een volk als dit is? Mens en vee is Zijne. De aarde met haar volheid Ps, 24 en dat om te onderhouden in Zijn voorzienigheid, maar ook om te verdelgen in zijn toorn. Komt Hij met honger of zwaard dan is het: Ik zal wegrapen mensen en beesten. *b.* Wat dunkt u, vraagt eens of de Sauls zijn uitgestorven die de schone beesten (besten en naastbesten) boven 's Heeren inzettingen en geboden beminnen? Wat wemelt ons land van tentoonstellingen, waar met de schepselen van Gods hand gepronkt en deze schandelijk misbruikt worden, die de Heere tot nut en dienst van de mensen gaf om daarmee in de Schepper te eindigen. Veredeling en vermenging van rassen, ingeschreven in het zogenaamde stamboek, pronkdieren of wederom gemartelde dieren om edele kunsten te plegen of halsbrekende toeren te verrichten, zijn daarvan voorbeelden getuige. Wij zullen ons daar thans niet indringen, maar weten dat het land door al zulke gruwelen verontreinigd is. Wellicht geeft Saul dat edele vee van Amalek daarvoor genomen om in Zijn land daarmee te pronken en het tegenover Israëls vee vooraan in zijn kudde te stellen. Misschien heeft hij daarom een Edomiet als Doëg was, tot overste over zijn veeherderen gesteld. *c.* Enkele Samuël's treuren nog over al die gruwelen en zien aankomen, dat haast die opgesierde veestapel een prooi van de vijand worden zal of het oordeel van God van andere zijde komen, zoals Joël 1: 18-20. O, hoe zucht het vee; de runderkudden zijn bedwelmnd omdat er geen jong gras is. Ook schreeuwt elk beest van het volk tot u enz.

Zij kunnen daarom niet anders dan al die Sauls tegen gaan en de oordelen van de Heere tegen hen uitroepen en zeggen: de tijd genaakt, dat de akkerlieden zullen treuren en de wijngaardeniers huilen, want een vlam heeft de weiden van de woestijn verteerd Joël 1: 11. *d.* Hebt u opgemerkt Toehoorders! dat toen het bij Saul ging om zijn koninkrijk, hij zich toen als een boetvaardige voordeed zonder boetvaardig hart? Zou ook u met duizenden in den lande niet alzo doen? Ja, hetzij dat u 't horen zult of hetzij dat u het zult laten, wij zullen 't u evenwel zeggen: Vele belijders ook onder ons, komen op biddag met een boetkleed en zijn nog nooit in hun hart verootmoedigd geweest. Gaat u thans met Saul naar Gilgal om aan te bidden, wie heeft van u geëist dat u in zulk een stemming Zijn voorhoven betreden zou? Jes. 1. Een ontwongen belijdenis met de drekgoden in het hart- een boetkleed zonder

zielsverootmoediging, een gekromd hoofd als een bieze zonder vreze Gods is slechts een geblankette Izébel, waarvan Jehovah getuigt: Al waste u zich met een salpeter en nam u veel zeep, u zoudt u vergeefs oppronken; de boelen versmaden u, zij zullen uw ziel zoeken. *e.* O, enkele Samuëls in ons midden, het is thans de dag; dat de weelderige Agags moeten gedood worden voor het aangezicht des Heeren, weelderige zonde, konings zonde, hart-, en boezemzonde, huiselijke zonde, maatschappelijke zonde. O, was de Overheid daarin met ons. Grepren ze naar dat zwaard, met Samuël om in den lande de namen van de afgoden uit te roeien, O, zagen ze nog heden in, dat ze bij de gratie Gods regeren en voedsterheren en zoogvrouwen van de kerk behoren te zijn. O, hadden de weinige zuchters thans de geest van 's Heeren knecht om met ware boete inwendig rouw te dragen over 's lands breuk en smachtend uit te zien naar Israëls verlossing uit Sion, ze zouden mede uitroepen: Gebied de Verlossingen Jakobs. Laat ons die Waarheid onder biddende inwachting van 's Heeren vruchtbaarmakende Geest thans nog in 't kort voor uw aandacht ontvouwen.

Ps. 69: 13

Tekst: Psalm 44: 5b.

Gebied de Verlossingen Jakobs

Het heeft de Heilige Geest niet behaagd ons bij name de dichter van deze psalm te noemen. Wellicht heeft de Heere daarmee ten doel ons meer te doen zien op degene, die de Schrift ingaf en de heilige schrijvers leidde, dan wel op de persoon, die daarvoor gebruikt wordt. Keurt de Geest het nodig, dan is het: een psalm van David, Asaf, Heman, Ethan of wie dan ook, opdat wij weten zouden op zulke tijden of met die omstandigheid was de schrijver aldus gestemd of daarheen was zijn toevlucht in nood en gevaar of zo stond hij in betrekking tot God, of wel *zo* tot zijn naasten of vijanden. Hoe 't zij, deze psalm was overgegeven tot kerkgebruik, 't welk ons in het opschrift *voor de opperzangmeester* duidelijk wordt. Nog wordt ons gemeld: "voor de kinderen van Korach." De vader van deze zangers staat ons in Num. 16 gebrandmerkt als behorende bij het oproerig rot, dat zich tegen Mozes en Aäron stelde, en zo vreselijk en nochtans rechtvaardig door de Heere gestraft werd met een levend ter helle varen. Daardoor wijst de Geest ons telkens naar Jehovah's eeuwige vrijmacht en soeverein welbehagen, dat de Korachs kinderen, die een Hethietische vader of Amorietische moeder hebben, met ál de Tempelzangers uitroepen: Zijn goedertierenheid is in der eeuwigheid. Algemeen is vrijwel de gedachte, dat deze psalm tijdens een grote bezoeking over Israëls volk gedicht is, tijdens hun nederlagen om hunner zonder wil en de triumf van de vijanden: waarom de profeet in het 10^e vers spreekt, dat de Heere met hun krijgsheren niet uittrekt. Of in vers 12, dat zij als schapen ter spijs worden overgegeven en verstrooid onder de Herders. Anderen menen, dat de Schrijver door de geest van de profetie geleid werd in de tijden van de Babylonische gevangenschap of het lijden van de Joodse kerk onder Antiochus of misschien wel ziet op de beproefde Staat van de Christelijke kerk in haar eerste tijden. Maar dit is zeker, als de dichter ziet, door de Geest geleid, op de tegenwoordige toestand van de kerk, maakt hij een vergelijking met de *vorige* tijden van verlossing, waar hun vaders hun van verteld hadden en wat ze wellicht zelf doorleefd hadden. Daardoor werd het tegenwoordige des te zwaarder en banger voor hen. Geen wonder is dat, Geliefden als de verloren zoon zijn tegenwoordige toestand in jammer en ontbering, armoede en gebrek bezag, werd het hem des te zwaarder, als hij dacht aan de tijden van voorspoed en overvloed in zijns vaders huis. Lucas 15. Asaf, geestelijk in duisternis en strijd, werd het des te zwaarder als hij dacht aan zijn snarenspeel in de nacht Psalm 77. Daarvan wist ook Job te getuigen, van een

gelukkig verleden, toen hij zijn gangen in boter wies en de rots bij hem oliebekken uitgoot. De kerk, als zij bezielt de tegenwoordige jammerlijke toestand in het algemeen, denkt met smart aan de tijden van vruchtbaarheid van, vroeger aan de zo zeer gezegende Jeruzalemse Gemeente, aan de teerheid en godsvrucht van de martelaren voor de ware Godsdienst, zo in als buiten ons vaderland; aan tijden van zegen en vrede, waarvan ook onze vaders ons vertelden en wat sommige ouden van dagen zelf beleefden. Wat doet de kerk in onze psalm? Zij ziet uit naar de gezegende tijd, dat de Heere Zijn beloften komt vervullen: Ik zal u uit de graven doen opkomen, o, mijn volk en daarom komt ze met haar ootmoedige smeekbede: Gebied de verlossingen Jakobs.

Wij hebben in deze woorden voor ons liggen:

I. Wat die verlossing behelst.

II. Van Wie hij verlossing verwacht.

III. Wie die verlossing verkrijgt.

I.

Wat het eerste aangaat, wij vinden de Profeet en dichter biddende om *verlossing* voor Jakob, waarin ons dan voorkomt *a*. Dat Jacob zich bevonden heeft, nog bevindt en gedurig verkeert in een staat van dienstbaarheid, waaruit hij verlost moet worden. Het geestelijke zaad van Jakob verkeert evenals Jakobs kinderen te voren in Egypte onder Farao's dienstbaarheid, in een staat van dienstbaarheid: in het diensthuis der zonde, in het Lodebar van de wereld, waaruit ze verlost moeten worden. Nooit zal Jakobs zaad zichzelf vrijvechten, omdat ze gewillige slaven zijn en eerder zeggen: laat van af en laat ons de Egyptenaren dienen. Nooit zullen ze verlossing zoeken, zij wandelen naar de wil van de overste van de macht der lucht als kinderen der ongehoorzaamheid. Daarom is de verlossing Jacobs een vrij en eenzijdig Godswerk, wat niet door doop of belijdenis, geloof van de ouders of voorafgegane goede werken verkregen wordt. Wat zich nooit kan gronden in tranen of gebeden, in ijver of goede hoedanigheid, maar alleen in die krachtadige en onweerstandelijke werken van de Heilige Geest, in Jehova's machtwoord: Ik zei tot u in uw bloed, leef Ez. 16. *b*. Waren Jakobs kinderen verlost van de dienstbaarheid van Farao en van de Egyptenaren, ze waren nog niet in Kanaän. Waren ze in Kanaän, zo moesten ze nog dagelijks en gedurig *verlost* worden van de overheersing van bittere tegenpartijders, die altijd Sion gram bleven en menigmaal zich samenspannen om Jakobs zaad te benauwen, zoals er staat in Psalm 83: de tenten Edoms en der Hagarenen, Gebal en Ammon en Amalek, Palestina met de inwoners van Tyrus enz. Telkens was er een sterke verlossende hand nodig om hun twistzaak te twisten, ze in nood bij te staan en te redden.

Verlost moeten ze worden uit de gevangenschap en dienstbaarheid van Babylon, waar de vijand, die ze gevangen hield honend een lied des Heeren van hen vroeg. Een sterke hand was er nodig om ze te verlossen bij het bouwen van de tweede Tempel, toen Tobia en Sanballath het hun zo bitter maakten.

Ziet Toehoorders! Jakobs kinderen, als zij uit het diensthuis der zonde verlost zijn, hebben nog dagelijks behoefte aan verlossing. Verlost moeten ze worden na de levendmaking van de vloeken der Wet, Jehova's wraakzwaard, dat tegen hen uitgetrokken is; het eeuwig dood- en doemvonnis dat op hen ligt. Verlost door Goddelijke vrijspraak op grond van de gerechtigheid en verzoening door de Middelaar des Verbonds teweeg gebracht, maar ook daarna nog dagelijks van de in- en uitwendige vijanden, die soms als heirlegers zich tegen hen stellen. Verlost moeten ze worden uit vele Babylons van verwarring en vervreemding, verlaten en

verbijstering, waar ze zich zodanig besloten kunnen gevoelen, dat ze zich als een roerdomp der woestijnen Psalm 102 of een afgezonderde onder de doden gevoelen Psalm 88. Dagelijks heeft dat volk een sterke hand nodig, die door hun bekering een ellendig en arm volk geworden zijn in hun schatting; Sions gebonden in kuilen zonder water; bedrukten, door onweder voortgedreven en ongetroosten. Gans anders dan de zodanige, die God op Zijn Woord maar geloven en Jezus hebben aangenomen en daarom hier wandelen zonder dat ze ooit banden gevoelen tot hun dood en zich bij de verlostten kunnen rekenen tot de tijd, dat hun handen en voeten gebonden zullen worden en zij in de buitenste duisternis geworpen worden. *Verlost*, moet eindelijk het zaad Jakobs van het lichaam der zonde en des doods, als zij de raad Gods hier op aarde hebben uitgediend en zij over al de vijanden eeuwig zullen triomferen en al de Babylons, duisternis en beroering voor eeuwig zullen achterlaten. We zullen dit thans niet verder uitbreiden, maar u en ons zelf afvragen: Zou er op deze biddag geen ruime stof wezen voor zulk een begeerte naar de verlossing Jakobs! Ten eerste. Jakob is zeer dun geworden in ons Vaderland en onze plaats. Hoe moest het overblijfsel in arbeid zijn, voor de Troon, dat degenen, die nog van dat zaad in de dienstbaarheid der zonde lagen, verlost mochten worden. Daar zijn er nog, voor wie vele gebeden liggen voor de Troon; godvruchtige vaders en moeders, die hun zaad aan Jezus voeten leiden, die nu zelf voor eeuwig verlost zijn, maar nog wachten op de verlossing Jakobs; de vervulling van heerlijke beloften, die zij op aarde hadden en misschien, zoals Jozef in Gen. 50 stervende nog zei: God zal u gewisselijk bezoeken. Ten andere. Zou het dat kleine overblijfsel niet betamen om de verlossing Jakobs af te smeken voor de zodanigen, die onder het gezicht van hun zonden als 't ware uit roepen: het is buiten hope Jer. 31. Die onder gesloten hemel zuchten: verloren, verloren, omdat de Borg des Verbonds Zich niet heeft ontdekt en zij in hun gevoel staan voor eigen rekening. Ten derde. De verlossing Jakobs zouden wij moeten begeren voor het volk, dat zo diep in de wereld is ingezonken, zijn eerste liefde verlaten heeft, in ijver verflauwd is, in godsvrucht zeer verachterd. O, die Jakobs-kinderen in ons Vaderland, die de kinderen van de Moren nu gelijken en voorheen voortreffelijk waren in schoonheid. Dat de Heere ze eens verlost; hun ogen open gingen en zij met de kerk in Hos. 2 tot het besluit kwamen: ik zal henegaan en wederkeren tot mijn vorige man, want toen was mij beter dan nu. Ten vierden. Wat zijn er geen Jakobs kinderen die als geblinddoekt zijn door zielverleidende voorgangers: mochten ze eens verlost worden, hun ogen opengaan, dat die Hananja's hen pleisteren met loze kalk, die de jukken verbreken welke de Heere aan de hals van de volkeren gelegd heeft. Mochten ze eens zien dat hun wachters blind zijn, stomme honden, die niet kunnen bassen, maar die hen elk zijns wegs doen dwalen Jes. 56. Blinde leidlieden, die hun gebod op gebod, regel op regel voorschrijven, maar hun nooit 's Heeren woorden doen horen, dat ze midden in de dood liggen en alleen door waarachtige bekering en hartvernieuwende genade door Christus tot God moeten weergebracht worden. Die Jakobs kinderen, als zij door God verlost werden, zouden al die Baälpriesters verlaten en tot de zuivere ontdekkende prediking wederkeren. Ten vijfde. Een bede zou ons betamen om Jakobs verlossing, die hier en daar thans verstrooid zijn als beenderen aan de mond van het graf Psalm 141; in stad en land, de ene hier zijn kerkje, de andere daar en anderen in hun eigen woonvertrek zich afzonderen, omdat ze voorgeven dat er geen kerk meer is. O, werd dat zaad Jakobs verlost van die enge en alleszins vleselijke gedachte van 's Heeren kerken, dan konden ze onmogelijk voortgaan in zulk een weg, waarin het samenleven al meer verbrokkeld en de gemeenschap al meer verstoord wordt. Door wat weg of dat zo moet komen in zulke droeve en duistere tijden, wij kunnen het u niet zeggen, dan alleen door een gemeenschappelijk buigen onder 's Heeren lieve Woord en dierbare inzetten. Ten zesde en ten laatste. Mochten Jakobs kinderen verlost worden door vrome overheden, wie de zaak van Jakobs kinderen ter harte mocht gaan. Die met woord en

daad op die getrouw in het land zijn, de ogen sloegen Psalm 101. Ze zouden dan van ketterse gevoelens en onGoddelijke leerstellingen verlost worden, de zuivere Evangelieleer zien prijken, waardoor de vijand beschaamd, de zonde beteugeld, zij zelf gesticht en de Heere verheerlijkt zou worden.

II.

Laat ons nu ten andere nagaan waarvan de Profeet deze verlossing verwacht. *a.* Hij stelt zich in de weg om in ootmoedige verzuchting zich tot zulk één te wenden, die de Verlossing Jakobs kan *gebieden*. Gebieden geschiedt door een machtswoord: waar het Woord des Konings is, daar is heerschappij. In die zin zegt Petrus tot Jezus: Heere, indien u het bent, zo gebied mij tot U te komen. Waaruit ons dan duidelijk wordt, dat hij zich wendt tot de God van hemel en aarde om Jakobs verlossing. 't Is dezelfde, wil de dichter zeggen, die op het woord van Zijn almacht hemel en aarde voortbracht: Hij spreekt en het is er; Hij gebiedt en het staat er Psalm 33. Die God had maar één woord te spreken en Jakobs verlossing was er. Zegt Hij: Nu zal ik opstaan of ik ben nu gekomen Joz. 5, dan trekt Hij zich het lot van Jakob aan. Zag Hij de kinderen Israëls aan Ex. 2, dan was het om, ze te verlossen. *b.* Het is of hij zeggen wil: al de arbeid is vergeefs, om Jakob verlost te krijgen, zo u het niet doet. Zo Uw machtswoord niet komt om te verlossen, Jakob zal moeite verlost worden door wijsheid of kriegsbeleid, als hij zucht onder de dienstbaarheid van de vijand, Ps. 33. Het paard feilt ter overwinning en bevrijdt niet door Zijn grote sterkte. Jakob zal niet verlost worden door grote menigte, zo de koning voor hun aangezicht niet heen gaat en de Heere aan hun spits. Als Hij de verlossing Jakobs gebiedt, al heeft dan Gideon maar driehonderd man, of al is Israel als sprinkhanen in de ogen van de Kanaänieten, dan is de verlossing zeker. *c.* De profeet wendt zich derhalve in het gebed tot God en weet, dat de Heere menigmaal door bidders Jakob verlost *heeft*. Wellicht denkt hij aan de godvruchtige Abraham met zijn driehonderd en achttien mannen: de Heere versloeg door hem dat machtige leger van Kedor-Laomer. Wat vermocht een biddende Asa. Als Hij die Grote Gebieder zocht, vlood dat heir van duizend maal duizend. Zie, wat God deed en hoe Hij Juda verlost op het gebed van Josafat en Hizkia. Al zal Hij een Engel zenden om in het heirleger van de Assyriërs honderd vijf en tachtig duizend te slaan, Hij verlost allen, die op Hem betrouwen. Hij bevrijdt Israël van honger en droogte door de bidder Elia. Hij verlost de bidder David, als Hij met machtswoord gebiedt en het ruisen van de moerbezieënbomen de Filistijnen verschrikt. Dat deed hem uitgalmen ik vertrouw niet op mijn boog en mijn zwaard zal mij niet verlossen.

Zo zien wij dan, Toehoorders!, waarvan de kerk te allen tijde de verlossing verwacht heeft en nog verwacht. Zou het evenwel overbodig zijn, dat wij elkander bij de gedurigheid dáárheen wijzen? Was het zo onder Israël, is het ook heden in ons Vaderland niet evenzo, dat schoon wij weten, dat Jakobs verlossing alleen van die Grote Gebieder afdalen moet, er nochtans duizend omwegen gezocht worden om Jakob te verlossen? Zal Jakob verlost worden door de Wijsheid dezer eeuw? Ach nee, die is dwaasheid bij God. Zal de Heere het daarom gebieden op de levenloze klachten van het volk? Ook niet; beschouwing van Jakobs banden en om deze breed uit te meten zonder hart, het brengt het land geen behoudenis aan. Zal de Heere verlossing gebieden om de kerkijver en wettische godsdienst? O, nee. Hij gruwelt daarvan. Vragen wij, waar de grond dan wèl is van dat gebieden, zo in 't algemeen als in 't bijzonder? Het ligt alleen in het vrije welbehagen van God, geen bewegende of verdienende oorzaken zijn hiervan aan de zijde van het schepsel. Evenwel is het Gods gewone weg vooraf Zijn volk te bewerken en door voorbereidende omstandigheid Zijn komst aan te zeggen. Merkt slechts op deze enkele aanwijzingen. Ten eerste; dat machtswoord van de Gebieder als dat nadert, is

het soms, ja veelal, vooraf zeer donker. Zo was het met Israël in Egypte: hoe nader het aankwam, dat de Heere het machtwoord zou spreken tot hun vrijlating, hoe meer of Faraó verdrukte, en de dienstbaarheid over hen zwaarder werd. Duister was het voor de Kerk in de laatsten tijd vóór de komst van de Messias in het vlees. Wat een duisternis vóór de Reformatie, vóór dat de Heere gebiedend opstond om het licht van de Hervorming te doen doorbreken. Duister is het ook in het bijzonder voor zulk een ziel waarvoor de heilzon (zonder haar weten) aan 't dagen is. Juist vóór Jezus machtwoord tot de arme bezetene, scheurde hem de duivel nog en verscheurde hem.

Ten tweede. Een andere voorbereiding éér dat Machtwoord komt, is, dat de Heere het volk zuchtende maakt onder de dienstbaarheid en de Geest van het gebed over hen uitstort. Zie dat in Daniël: toen de Heere als op weg was om te verlossen, hoezeer die zeer gewenste man met de geest van het gebed bedeed werd. Het werd als 't ware een dwingen: o Heere doe het en vertrek het niet. Dan. 9. Hij had onderzocht uit de boeken, wat de Heere gedreigd; maar ook wat de Heere beloofd had; daarop mocht hij met nadruk pleiten; de Heere op Zijn eigen woord en op de toestand van Zijn volks wijzen.. Kan dat volk het niet langer houden, dan is de Heere veelal zeer nabij: Hij is nabij de ziel, die tot Hem zucht Psalm 145. 't Is derhalve een zeer droevig teken in ons Vaderland en onder ons volk, dat wij dat ootmoedige pleiten, zuchten en kermen, of de Heere Jakobs verlossing mocht *gebieden*, zo weinig meer vinden. Och, wat leeft een elk toch veel voor zichzelf of anders is het een krankheid die nog wel te dragen is. Is er gevoel van de nood, dan is het: Heere vertoef niet Psalm 70. Duisternis mag een voorteken zijn voor een komende verlossing, evenwel is het nimmer een reden om daarop verlossing te verwachten. De duisternis zal de kerk ondragelijk moeten worden, zodat ze uitroepen: de morgen ach, wanneer? Ten derde; als de Heere gebiedt en Jacob verlost wordt, geschiedt zulks veelal dan als de tegenpartijder er niet op rekt en het volk het niet durft verwachten. Hoe schielijk kwam het bevel van Kores en het geschrift: wie is onder ulieden, die de Heere vreest, zijn God zij met hem en hij trekke op. De verlossing van het zaad van de Joden in Babel kwam onverwachts na de kerm- en vastdagen Esther 7. Daarop had Haman niet gerekend, op een zo rase ondergang, zomin als Goliath op dat steentje uit Davids slinger. O, die ondergang van het Antichristelijke Babel als ze zinken zal als een steen in diepe wateren; dat uitstorten van de fiolen van Gods gramschap op de troon van het beest, zal de kerk de lofzang doen aanheffen: U bent rechtvaardig, o Heere en hebt als Koning geheerst; Uw oordelen zijn waarachtig en getrouw. De dag, dat de Heere de verlossing van Zijn volks gebiedt, was de dag van de ten onderbrenging van Zijn vijanden, waar de kerk zo smachtend naar uitziert, als ze uitroept: Gebied de verlossing Jakobs.

III.

Laat ons nu nog met enkele trekken naspeuren, *waarvoor* de Kerk zo smekend invalt. Het is voor de verlossing *Jakobs*. Zeker geloven wij, dat de dichter van deze psalm hier in 't algemeen ziet op Jakobs nakomelingen, die wellicht toen nog één koninkrijk uitmaakten en ze samen van 't ene einde van het land tot het andere begrijpt onder de naam van Jakob. Inzonderheid bidt hij om de verlossing van dat zaad en dat wel om deze redenen: *a*. Die uit dat zaad niet waren, waren Jakobs tegenpartijders, al waren zij ook uit Abraham, zoals de Ismaëlieten; al waren ze uit Lots dochteren, zoals Moab en Ammon. Ja, al waren ze uit Izaak, zoals de Edomieten, hoe meer verwant aan Jakobs zaad, hoe meer vijandig ze waren. Zeer vroeg openbaarde zich dat, toen ze beiden tot volk waren opgegroeid: Israël nog in de woestijn zijnde zond tot Edom: zo zegt uw broeder Jakob u weet al de moeite, die mij ontmoet

is . . . laat mij door uw land trekken, . . . doch Edom is hem tegemoet gekomen met een zwaar heir *b*. Dat zaad van Jakob was het van God Zelf beminde en gezochte: Mijn zoon, mijn eerstgeborene is Israël. Hij had zelfs Jakob liefgehad en Ezau gehaat Mal. 1. Hij had Jakob gezocht niet om enige goede hoedanigheid of voortreffelijkheid in hem, o, nee hij was in zichzelf een bedrieger, die geen uitnemendheid boven Ezau zijn broeder bezat en evenmin als deze ooit naar God gevraagd of gezocht zou hebben. Zie, hoe de eeuwige vrijmacht en liefde Gods hem zoekt als hij in Luz ligt te slapen, zich openbaart in Paddan aan hem, hem vergezelt op zijn terugweg naar Kanaän, zijn ziel redt in Pniël; hem verlost uit Ezau's hand, met hem trekt naar Egypteland en hem stelt tot een groot volk. Is het nu wonder Toehoorders! dat de profeet hier met Jakob voor de Heere komt en bidt om Zijn verlossing? Pleiten doet hij hier op Zijn eigen werk, op Zijn vrije verkiezende liefde, op Zijn verbond met Jakob en zijn zaad. *c*. Hij vraagt de verlossingen *Jakobs*, ongetwijfeld ziende op Zijn vorige goedertierenheden: U hebt Jakobs zaad toch nooit verlaten, niettegenstaande al hun gruwelen, trouweloosheid en afwijkingen; u hebt Jakob de trouwe, Abraham de goedertieren held gezworen onder Jakobs zaad Uw Naam doen wonen, Uw tent gesticht, Uw werk gedaan. Die gaf U Uw rechten en inzettingen, die hebt U dikwijls verlost en zult U nog verlossen: Gebied dat heden. *d*. Het is of de kerk hier komt met Jakobs zaad, die beminde van Uw ziel van ouds, zie die in jammerlijke toestand: gescheurd, geplukt, vervolgd, ten buit aan de tegenpartijder. Kunt u dat aanzien van *Jakob*, Uw beminde? Aanschouw het verbond met Jakob en zie zijn tegenwoordige toestand; laat uw ingewand rommelen, gebied Jakobs verlossing. De tijd zou ons ontbreken voor de biddag. Laat ons u slechts wijzen op het navolgende. Ten eerste is het ooit meer uitgekomen. wie Jakobs vijanden zijn, te weten die hun 't meest verwant zijn in afkomst ofwel in godsdienst dan in onze dagen en in ons Vaderland: De kinderen van mijn moeder zijn tegen mij ontstoken. Hoogl. 1: 6. Die met Jakob in Izaks huis geboren zijn en zien hoe de kleinste met de zegen weggaat, zijn veelal het meest verbitterd. Dat doen de besneden Ezau's in ons land, op Jakobs zaad schelden, en razen als een schare, die de wet niet weet. Dat maakt de ziel in het huiselijk leven soms tot de verachte fakkel. Ten andere: die eeuwige vrijmacht van God, dat Hij van een bedrieger een Israël, een Vorst van God komt te maken, een strijder en overwinner, wat de blijdschap uit moest maken van de ganse wereld, wat de stut en steun is voor een natie; het geluk voor een huisgezin, dat juist is de ergenis voor de mond- en naam-Christen, wat dat volk zelf dagelijks stof van verwonding en aanbidding baart, dat de Heere naar *hen* en niet naar een ander omzag, wat hun straks *eeuwige* verwondering baren zal voor de Troon. Daaruit nemen de moederskinderen reden, om die Jozefs te haten en die Davids te lasteren; daarom zijn ze in het land bekend onder de naam van stijfhoofden die zoals men zegt, het alleen weten. Ten derde; o, die vorige goedertierenheden aan dat Jacob, die dierbare verbondszegeningen in 't algemeen, alsook voor sommigen van dat volk in 't byzonder, wat weten onze vaders daar niet van te spreken: die afzondering van de wereld; maar ook de geleden vervolging en verguizing om die afzondering. Die dierbare vertroosting en indaling van de onderwijzing van de Geest, dat hen evenals Paulus en Silas in de kerkers deed zingen of op de brandstapels juichen, die vorige goedertierenheden, ze zijn in gedachtenis verenigd in het bloed van de martelaren en in de vrucht van de Geest voor Jakobs zaad in Nederland. Ten vierde; om het andere voorbij te gaan, zouden we nu niet zeggen: Heere, zie nu dat Jakob eens in Nederland. Ze is niet geplukt door uitwendig zwaard *van* de vijand, maar ze is verdorven door heulen *met* de vijand. Het is nu een beroofd en geplunderd volk, wiens hoop in rouwklage veranderd is, of op wie de grauwigheid ligt zonder dat zij 't merken, de kroon van hun hoofd is gevallen. Gebied nog heden hun verlossing.

TOEPASSING

Zo hebben wij U dan in 't kort de Psalmist smekende om Jakobs verlossing voorgesteld. Tevens de weg aan zoeken te wijzen, waar die verlossing vandaan moet komen en het volk geschetst, dat als het voorwerp van Zijn eeuwige zondaarsliefde dikwijls verlost moet worden. Wij hebben nog in de eerste plaats een kleine toespraak tot dat geestelijk zaad van Jakob. Ze zijn toch immers niet allen Israël, die uit Israël zijn. Hier kunt u 't aan weten, dat u onder dat geestelijk zaad gerekend bent. Niet om uw doop of belijdenis; uw zedig of godsdienstig gedrag, zeker heeft Jakob dat ook wel gehad vóór hij Israël werd. Ten eerste, die met Jakob uit vrije gunst *opgezocht* zijn en dat van harte overnemen, dat ze nooit van hun hoedanigheden, maar alleen van die vrije gunst, die eeuwig Hem bewoog, zullen zingen. Ten andere, die met Jakob zichzelf geen Israël gemaakt hebben door dwaze inbeelding noch door aangenomen of opgedrongen geloof, maar die dat door Goddelijke bearbeiding en Geestesleidingen verkregen. Ten derde, die noch bij aan- noch bij voortgang zich zelf kunnen verlossen, maar op de verlossingen Jakobs blijven wachten al is het op hoop tegen hoop. Ten vierde, die de verlossing van de Grote Gebieder moeten ontvangen, ze waren met hun ontroeringen, overtuigingen of tranen niet tevreden. Ze waren niet geholpen met een invallend psalmvers of voorkomende Bijbeltekst, maar moeten de Verlosser hebben met Job, hoofdstuk 19. Ten vijfde, zij hebben met Jakob hun eigen trouweloosheid nog dagelijks voor ogen en weten bij ervaring, als de grond niet lag in de onveranderlijke liefde van Jakobs God, dat alle mogelijkheid voor hen voor eeuwig was uitgesloten. Wel, volk des Heeren, hebt u hoop onder dat zaad van Jakob te behoren, wij vragen u: hoe hebt u biddag gehouden? 't Is inzonderheid biddag voor Jakobs zaad, want om hunnentwil draagt de Heere de aarde en onze verdorven natie tot de huidige dag.

Biddag voor ál dat zaad van het eerre einde van het land tot het andere, ja over de ganse aarde. Hebt u het hartelijk begeerd, dat Jakobs zaad vruchtbaar wordt in veelheid en menigte, bracht u dat al smekende voor de Troon, dat ze mochten verlost worden, die onder dat zaad Jakobs behoren, maar nog de wereld en de zonde dienen? Hebt u al de aangewezen middelen dagelijks gebruikt, beginnende in uw huisgezin, werkkring en omgeving? Hebt u met de bruid al tweelingen voortgebracht, of bent u nog jongeloos? O, wat wordt er onder het volk van God toch weinig met Jakobs belangen gedragen! Het is o zo weinig in beoefening; wat onderscheidt u en wat hebt u dat u niet hebt ontvangen. Anderen maken zich af met te zeggen: Ik kan mijn medemens niet bekeren. 't Is of Kaïns leuze: "Ben ik mijn broeders hoeder", meer eigen gemaakt dan de vermaning van de Apostel: "Behoud anderen en grijpt ze uit het vuur." Wat is er onder het zaad van Jakob zelf niet veel te arbeiden; de moedelozen te vertroosten; de dwalenden terecht te brengen; de ontdekten naar Jezus bloed te wijzen; de hogen naar beneden zien te krijgen; de moedelozen met raad en daad bij te staan en te helpen? O, die verlossingen Jakobs, waar de kerk toch bij tijden en ogenblikken met smachtend verlangen naar uitzag: uw knechten hebben een welgevallen aan haar stenen en hebben medelijden met haar gruis, die komst van Jezus Koninkrijk in stad en land, in gezin en familie, wat heeft het volk daar toch weinig werk mee. Ze kan de puinhopen van de Godsstad zien liggen, zonder met Daniël met open vensters om haar oprichting te bidden. Ze kan het getal al kleiner zien worden en liefdeloos uitroepen: het zwaard verteert zowel deze als genen. Het kan de Heere zien staan op de dorpel, zonder met de kerk uit te roepen: Keer weder Heere, laat Uw aangezicht lichten, zo zullen wij verlost worden Psalm 80.

Bent u een wenend en rouwklagend getuige van Sions rampen, van haar magerheid en ballingschap; u zult dan zeker dit alles en nog veel meer toestemmen. Wij roepen u dan toe:

de wenende en bevreesde Baruchs kregen hun ziel tot een buit. De Heere wil zien op de armen en verslagenen van geest en die voor Zijn Woord beeft. Het zou voor u een blijde tijding wezen als Egypte met Morenland hun handen tot God zullen uitbreiden; als de Antichrist vallen zal en de kroon van twaalf sterren blinken op het hoofd van de vrouw Openb. 12. Het zal een heuglijke dag voor U persoonlijk wezen, als Jakobs God en Sions Koning de verlossing over u gebieden zal, de verlossing van een moeitevolle wereld, van Hagarenen en Edomiten en wat meer zegt van het lichaam van de zonde, ongeloof en duisternis. Na een bange woestijnreis, met ongevallen en tegenheden, Satans listen en zware bestrijding, zal Hij uw verlossing gebieden, de Engelen zullen u halen en dragen op hun wieken, hoewel u een Jakob en bedrieger was, in 's konings paleis in witte zuivere lijnwaadsklederen geleid worden, waar uw zon nooit meer zal ondergaan, en uw stem over de verkregen verlossing nooit meer zal zwijgen, maar eeuwig eindigen in dat soevereine welbehagen verlost door Jezus' bloed.

Arme onbekeerde mensen in ons midden. Wat is uw toestand treurig. U draagt de naam van Jakobs zaad, misschien nog de naam, dat u leeft en u bent dood. U bent nooit Israël geworden, noch in Israël ingelijfd en daarom geen Sions kind Psalm 87. Daarom trekt u zich het minste niet aan van Jakobs verlossing, omdat u onverschillig bent onder uw eigen verlossing en bijwoner bij het volk van God; hoe haast zal de Heere u afscheiden en uw deel zetten met de ontrouwen. Haast zal de mogelijkheid van verlossing zijn afgesneden en zult u Abraham van verre zien met de ogen van uw verstand, maar u buiten uitgeworpen. O, die rampzalige plaats. Voor Jacobs vleselijke kinderen zal het een dubbel wee uitmaken een veelbearbeide, bevoorrechte en nochtans een dor hout gebleven te zijn. Nooit drukte u hier de dienstbaarheid der zonde, doch het Babylon van vervreemding, daarom zult u in dat Babylon van eeuwige verwarring, en vijandschap haast uw ogen openen, om daar eeuwig te moeten verkeren. Zegt u, wat Raad? Och, de Koning van Israël is een goedertieren koning, de deur is nog niet op het nachtslot. De tekenen zijn er nog, dat Hij de verlossing voor een ziel gebiedt uit het diensthuis van de zonde. Wie weet, het mocht u nog gebeuren! Zijn geduld is taai, anders was u nu; al in de hel. Zijn goedertierenheid is groot. Hij roept nog: Wend u naar Mij toe en wordt behouden. Het is moordenaars en dieven, hoeren en meinedigen ten deel gevallen. Ouden van dagen is het mogen gebeuren, die verstijfde koude harten. Wie weet zeggen wij, of er heden niet een zuchter zit in deze plaats voor uw verlossing. Maar zelf moet u komen, al is het al bevende, zelf naar de Koning, Die zit om wel te doen. Zelf naar de Borg Die voor Goddelozen is gestorven. Werd uw biddag nog een smeekdag, uw vorm van heden nog wezen: werd uw vermeend licht nog duisternis, wie weet of uw opgeblazenheid veranderde nog in ootmoed, uw ingebeeelde troon in een Magor Missabib, Schrik van rondom. Verlost moet u worden met al het zaad van Jakob en die verlossing ligt alleen in Jezus machtwoord: Word ziende. De Heere bevestige het om Zijns Zoons wille en vervulle Zijn Woord aan Sion: "Het jaar van Mijn verlost is gekomen".

AMEN

Nazang: Psalm 103: 9

3. DE SMEKENDE EN BELIJDENDE ASAF

Biddag-Leerrede over Psalm 79: 9

Voorzang Psalm 108: 3

Voorafpraak

Waarde Toehoorders! Wij lezen een zeer opmerkelijke en tevens ingrijpende historie in Num. 25, waarvan wij u de hoofdzaken in 't kort medelen Israël was in Abel Sittim gelegen, van waar zij het gezicht hadden op Kanaän, dat hun na een zwerftocht van veertig jaar spoedig ten erve zou gegeven worden. De vijand was in de weer, zoals altijd om het werk van God te bestrijden of, was het hun mogelijk, te keren. Balak, de koning van de Moabieten, had in verbond met de vorsten van de Midianieten, Bileam uit Mesopotamië ontboden om Israël te vloeken. De Heere had die vloek verkeerd in een zegen. Balak onvoldaan en Bileam zijn doel niet bereikt; deze van binnen brandende, eensdeels naar het goud en zilver van Balak, en andersdeels brandende van vijandschap tegen Israël, had aan Balak een gevloekte raad gegeven, namelijk, om Israël een aanstoot voor de voeten te werpen ten einde hen tot hoererij en afgoderij te verlokken. Op. 2: 14. Die helse aanslag was ten dele gelukt. De schone jonge vrouwen van de Midianieten waren hun een strik geworden: inschikkelijk en toegeeflijk, bogen ze voor de goden van de vrouwen, nadat ze in wellust met haar geleefd hadden. 't Was de klip, waarop een sterke man als Simson, en een wijze man als Salomo schipbreuk leden. De zonde was thans onder Israël, hoewel niet algemeen, toch een volkszonde geworden. Daarom was de Heere op de ganse vergadering vertoornd. De toorn van de Heere ontstak en Hij gaf een plaag, die er velen wegnam. Een bevel van God was intussen aan Mozes gegeven om de hoofden van het volk de Heere op te hangen als offers van Gods gerechtigheid omdat ze niet gewacht hadden en niet waren opgetreden om de oorzaak van dit kwaad te keren.

Ze hadden het volk tegen die zonde moeten waarschuwen en dat met hun eigen voorbeeld bekrachtigen door zich af te zonderen van alle vermenging niet afgodische volkeren. Mozes, met ál degenen die de Heere aanhangen, gaan zich verootmoedigen om Israëls zonde. Zij wenen voor de deur van de Tent der Samenkomst. Wellicht hadden zij een verbodsdag uitgeroepen: een biddag, of het wezen mocht, dat de toorn van de Heere zich afkeerde van Zijn Volk. Wat gebeurde! De één lag te bidden en te wenen, en een ander haalde het hart op in de zonde. Het was hier met recht een biddag en zondedag tegelijk. De één lachte en de andere kermde. De één beweende de zonde en een ander voerde de zonde lustig uit.

Eén van die snoden staat ons gebrandmerkt als een stoute, onbeschaamde zondaar, het was Zimri, een Overste van een Vaderlijk huis van de Simeonieten. Hij komt met een Midianietin, die hij meegebracht had, voor de ogen van Mozes en de andere bidders voorbij de deur van de Tent der Samenkomst, alsof hij zeggen wil: Wat maal ik om de oordelen. Wat geef ik om de bidders! Hij sprak zijn zonde onbeschaamd en vrij uit als Sodom en ging met zijn hoer voor de ogen van een wenende vergadering in de hoerenwinkel. Een strijd zal nu volgen tussen goddeloosheid en gerechtigheid, maar de gerechtigheid zal overwinnen! De één was brutaal om de zonde te doen; een ander is stoutmoedig en ijverig om het voor zijn God, de gerechtigheid en voor het welzijn van Israël op te nemen. Het is Pinehas, Eliëzers zoon. Hij staat op van de gebedsoefening en volgt met een spies in zijn hand de openbare overtreders na en doorsteekt ze beiden in hun buik. En . . . de plaag onder Israël houdt op als een bijzondere betoning van Gods gunst over deze kloekmoedige daad. Als de Psalmist deze heugelijke dood van Pinehas de kerk in latere tijden voorhoudt, zegt hij: En het is hem gerekend tot gerechtigheid van geslacht tot geslacht in eeuwigheid Psalm 106: 31.

Ziedaar Toehoorders! Zo kort en duidelijk als het ons doenlijk was, u deze geschiedenis verhaald. 't Is eveneens thans biddag, niet zozeer om of over een bijzondere plaag onder het volk, dan wel over ál de plagen en ál de noden zowel geestelijke als lichamelijke van land en volk, staat en kerk. Wij vertrouwen dat uw aandacht vele zaken uit deze heilige historie voor ons tegenwoordig samenzijn heeft toepasselijk gemaakt. Wij willen slechts het volgende onder uw aandacht brengen.

a. Hierlegers van vijanden zijn niet zo gevaarlijk in de gewone weg voor een volk; een duivel op klompen niet zo verraderlijk als lokazen, die als verfijnde strikken ongemerkt voor de voeten gelegd worden. Als de vijandschap woedde tegen de Kerk van Pergamus bleven ze staande en hielden de banier van de Waarheid naar boven, maar als de vijand zich met hen zocht te verbroederen, werden velen daardoor meegesleurd Openb. 2: 13a, 14. Een toelachende wereld, velt, er vele gewonden neder Spr. 5. Zonden als voortetende kankers steken menige natie aan. Hoe meer verbroedering met andere volken, hoe gevaarlijker om *hun* gewoonten na te volgen en hun goden te dienen zoals Israël met Midian. Daar heeft Nederland b.v. de mode overgenomen uit Parijs om hun vrouwen te mismaken en schandelijk te ontieren. Daardoor is ze er achter gekomen, hoe men handelen moet om de vrucht bij de moeder te doden, de vruchtbaarheid tegen te gaan of het natuurlijk gebruik van de vrouw te veranderen in gebruik tegen nature. Rom. 1. Uit andere landen is de geest van de revolutie overgewaaid, worden de handen van de boosdoeners gesterkt door gemeenschap met elkander te oefenen. Vele heilloze en ongoddelijke wetten voert een regering in, omdat andere landen het eerst deden. Door overkomst van vele vreemdelingen bij tentoonstellingen, harddraverijen, voetbalwedstrijden en dergelijke wordt een natie verdorven door schandelijke overname van de afgoden waarvoor andere volken buigen. Dat gaat evenals bij Israël met Midian van kwaad tot erger, van zonde tot zonde; van toegeeflijkheid en inschikkelijkheid tot een gehele verzwagering met Achabs huis.

b. Volkszonden, daarvoor geeft de Heere veelal volksstraffen. Zo was het in deze zaak bij Israël om hun zonde van Peor. Zo was het ook in Davids en in Achabs tijd, of wel in latere tijden, als de Heere bezocht met honger door droogte, met zwaard door vijanden, met ziekte en ongemakken of krenking in handel en nijverheid. Hij is geen ledig Aanschouwer, maar zegt: Ik zal u zevenvoudig over uw zonden kastijden. Waren er maar harten om op te merken in Nederland, dan lagen er veel nationale oordelen voor de hand, die wij nu over 't hoofd zien. Het ene is nauwelijks weg of het andere is er weer het allergrootste oordeel is het oordeel van blindheid en verharding, als rechters met zinneloosheid en het volk met dwaasheid geslagen wordt.

c. Voor ons tegenwoordig samenzijn leiden wij u terug naar ons vorig gezegde: Mozes, Eleazar en een gedeelte van het volk houdt boetedag, anderen houden spotdag en zonedag. O, wie heeft ooit zulke tijden beleefd: nu de overheid de teugels losgelaten heeft en de boetedag overbodig acht, het volk acht nu haar feesten en uitpattingen in de zonde nodig maar de biddag niet. De één gaat naar zijn akker, de andere naar zijn werkplaats, fabriek, of koopmanschap, een ander komt eens voor 't fatsoen, nog een ander heeft een dode vorm, maar heeft nooit *geweend voor de deur van de Tent der Samenkomst* om 's lands breuk en zonde. O, dwaas en onwijs volk, zult u dit de Heere vergelden voor al Zijn arbeid en weldaden aan uw vaderen en u bewezen. Inzonderheid zijn de hoofden van het volk aansprakelijk, zowel nu, als toen onder Israël. Hoofden en regeerders van het land, hoofden van de Gemeente, hoofden, die als werkgevers in grote fabrieken en dergelijke fungeren, hoofden van gezinnen enz.

Zij waren degenen, die de Heere moesten opgehangen worden, omdat ze voor hun ondergeschikten en families niet hadden gewaakt, van de zonde niet hadden terug gehouden, de inzettingen van God hun niet hadden geleerd en zo deden zij Israël zondigen.

d. Voor 't laatst willen wij uit deze geschiedenis opmerken, dat een kloekmoedig man als Pinehas vermocht door zijn daad, wat Mozes en de bidders met hun wenen niet vermochten. De plaag werd niet opgehouden toen zij baden, maar wel toen Zimri en Cosbi doorstoken werden. Zeker, mogen wij dat niet letterlijk voor ons overnemen, maar u zult wel gevoelen, dat degene hier het meeste op de Heere vermocht en tevens de beste vriend van zijn volk was, die de zijde van God en van het recht verkoos, die een innerlijke haat koesterde tegen de zonde en een ijver aan de dag legde voor de eer van God. En dat wel zonder dat hij rang of staat van Zimri aanzag, maar hem strafte in aller tegenwoordigheid. Volk van God, zie rondom u in het land en de plaats van uw inwoning; zie in uw eigen huisgezin en in uw eigen hart, zijn er geen zonden die thans doorstoken moeten worden. Een vervallen staat, een vervallen kerk, heersende zonden, die vrij uitgesproken en gedaan worden, zien wij van rondom. O, konden wij nog gezamenlijk buigen voor God, met de zonde breken en wederkeren tot de Heere. Konden wij kermen, dat onze verzuchting opklom tot Zijn heilige Tempel in de hemel. Deed Nederland nog heden de vreemde goden weg en schikte het zijn hart om de Heere te vrezen! Wij zouden dan hoop hebben, dat de Heere gedacht aan Zijn verbond en ons niet wegdeed van Zijn aangezicht. Bezien wij thans nog een ware bidder zuchtende onder de nood van de kerk.

Ps. 79: 4

Tekst: Psalm 79: 9

Helpt ons, o God onzes heils, ter oorzake van de eer Uws Naams en red ons en doe verzoening over onze zonden om Uws Naams wil.

Deze psalm draagt het opschrift: Een psalm van Asaf. Deze Asaf was Opperzangmeester en profeet in Israël, met Heman en Jeduthun in de voorrang van de zangers 1 Kron. 25: 1. Sommige uitleggers hebben de gissing gemaakt, dat het een andere Asaf moet geweest zijn of één van de zonen van Asaf, omdat deze psalm wellicht ziet op een tijd, die deze Koorzanger van Israël zelf niet beleefde. Dit is evenwel niet in het minst de reden; waarom zou de Heere Asaf zowel als vele anderen niet door de Geest van de profetie in de toekomstige jammer van Israël en Juda kunnen leiden en zulks hem tonen, alsof hij het zelf beleefde. 't Was zelfs zeer troostelijk voor de kerk, dat de godzalige vaders op zulke droeve tijden van te voren psalmen gegeven hadden, waarin zij invielen voor Israëls God om hun ellendig nakroost aan de rommelende ingewanden van Zijn barmhartigheid op te dragen. Hoe groot of de godvruchtigen in later tijden de psalmen achtten, leest u in 2 Kron. 29: 30 dat was in Hizkia's dagen, toen loofden zij de Heere met de woorden van David en Asaf, de Ziener. Wij voegen ons dan gaarne bij degenen, die menen dat de Heere in Zijn wijze en goede Voorzienigheid van tevoren door de dienst van Asaf deze psalm gegeven heeft en bereid tot gebruik door de kerk in de dag van de wolke en van de donkerheid, namelijk tijdens de wegvoering van Israël en Juda onder Nebukadnezar en de verwoesting van stad en Tempel. Mede kan als bewijs hiervan dienen, dat de Profeet Jeremia twee verzen uit deze psalm (vers 6 en 7) in zijn gebed inlast Jer. 10: 25.

Genoeg hiervan. De psalm begint met een bittere klacht over de toestand van Israël of Juda, of wellicht over beiden, die toch in oorsprong allen Jakobs kinderen waren. Heidenen hadden

zich meester gemaakt van Zijn erfenis, Zijn Tempel verontreinigd of verwoest, Jeruzalem tot steenhopen gesteld, Zijn volk wredelijk vermoord, hun bloed niet meer geteld dan water, dat op de aarde uitgestort wordt, hun dode lichamen onbegraven laten liggen, hun, namelijk Israëls vijanden doen lachen en spotten en het volk zelf gelegd onder grote oneer, versmaadheid en schande. De profeet legt dat alles open en bloot aan het Hemelhof als bewijs van zijn grote zielesmart en deelneming aan dit jammerlijke lot. Vanaf het vijfde vers valt de profeet smekende in nadat hij de toestand bloot legde en zei: Hoe lange Heere? Zult U eeuwiglijk toornen, enz. Wij hebben in ons versje te bezien

- I. Wat hij in die bede begeert.
- II. Waarop hij in die bede pleit.
- III. Wat hij in die bede belijdt.

I.

Wat het eerste aangaat, waarin wij een smekende, kermende Godsman wellicht op zijn knieën of met 't aangezicht in het stof voor de belangen van zijn volk horen bidden en pleiten, merken wij op,

a. dat hij hier zijn smekingen nederwerpt voor het aangezicht van de Heere niet voor zijn persoonlijke belangen, maar voor het volk in het algemeen, hetwelk ons duidelijk wordt in de woorden: help ons; red ons. Gans anders zult u dezelfde Asaf vinden in de 73^e psalm en de 77^e, daar is het gedurig: ik was nijdig op de dwazen; ik ging in Gods heiligdom; ik gedacht aan de vorige dagen enz. Waaruit ons dan duidelijk wordt, dat hij onder degenen behoorde, die zich het lot aantrokken van zijn volk; die onder 's lands belangen droeg, die mede voelde, ook al was hij persoonlijk daar niet in betrokken, het was vrede en waarheid in zijn dagen. Maar dat volk waaronder ook zijn nakomelingen, die zulk een bittere beker om hun zonden wil moesten uitdrinken, droeg hij op zijn hart alsof hij één van die gevangenen of mishandelden was.

b. Hij valt in, gaat met zijn Macht niet naar de mens, maar naar het Hemelhof en zegt: Help ons, alsof hij zeggen wil: mensen helpen ons niet, nabestaanden staan van verre; vriend en metgezel is ver weggedaan; waren die nabij, zij zouden niet kunnen helpen. Hij wendt zich naar zulk Eén, waarvan hij bewust is, dat Die helpen kan en wil. Zo met open brieven komende: Heere, zó is de toestand. Waar zouden wij anders heen om hulp.

c. Hij spreekt die God aan als: *de God onzes heils*, dat wil zeggen: de God onzer verlossing. Meer, ja veel zaten wij in nood, u hebt ons altijd verlost. Al de verlossingen, die wij kregen, waren van U. God van ons heil, die onze verlossing Zelf wil, Zelf belooft en als een alnchtig God die verlossing geven kunt met een wenk van Uw almacht en het doen zult uit Uw eeuwige goedertierenheid.

d. Hij komt aan 't hemelhof niet alleen om hulp, maar voegt toe aan zijn bede: *red ons*. Het is alsof hij zegt: Heere het is aan mensenzijde reeds reddeloos verloren. Vraag ik, om hulp, dan zou het de schijn hebben alsof er nog iets bij ons was, dat zich aan Uw sterke hand zou paren om zodoende nog tijdig het gevaar te ontkomen. Integendeel, zó is de toestand, dat wij moeten *gered* worden als twee schenkelen en een stukje van een oor uit de muil van de leeuw; wij zijn reeds verslonden. Red derhalve het geringe overblijfsel. Red ons van het zwaard van

de wreedheid van de vijand. Red ons van smaad en ballingschap en een gewisse dood, die ons wacht, want de barmhartigheden van de Goddelozen zijn wreed. Belet hun het woeden, als die sterke God. Red ons haastig, de nood is zo groot, de vijand triomfeert: Sta op ons ter hulp.

Wij dachten dit niet verder uit te zoeken, Toehoorders, u zult gevoelen, welke overvloedige stof wij in deze vier aangehaalde zaken hebben voor ons tegenwoordig samenzijn. Wellicht hebt u het van binnen al overgenomen, als wij u wezen op Asaf, hoe hij niet voor zijn persoonlijk belang in deze psalm voor het aangezicht van de Heeren komt, maar de belangen van zijn volk in die benarde toestand draagt voor de Troon, in het woordje *ons* verklaard. Daarvoor dient in hoofdzaak de bid- en vastendag: dat is een volksdag, een dag, om voor het leven van de koning en zijn kinderen te bidden, een dag voor de landsbelangen, zowel als voor de huisbelangen, de Kerkbelangen, waar vanzelf de persoonlijke belangen niet zijn uit te sluiten. Was het nu zó met Asaf, dat hij door de Geest geleid werd in de jammerlijke toestand, waarin zijn nakomelingen zowel als het ganse zaad Israëls zou geraken en bracht hem dat als een arme kruiper en smekeling aan de Troon van de genade, zeg ons Geliefden, zouden ook zulke donkere wolken over onze nakomelingen niet drijven? Zou het de enkelen Asafs in Nederland niet betamen op deze dag zoals deze Godsman in te vallen en uit te roepen: “Help ons o God onzes heils”? Het is ongetwijfeld de gedachte van de voornaamste verklaarders, dat hij bad voor een nood, die er nog niet was, die hij zag komen om Israëls en Juda's zonde. Die hij zich voorstelde door de Geest, alsof zij er toen reeds was. Moeten wij, hoe smartelijk en grievend voor ons dit zijn mag, niet besluiten, dat de zodanigen toch hoogst zeldzaam meer gevonden worden, die door de Geest het toekomstig lot van de kerk zien liggen door de Geest van de profetie, en die dat uit de tegenwoordige toestand op kunnen maken.

De mannen, die uit de keel riepen over het toekomstig lot van Nederland, zijn niet meer en een belangeloze taal is onder het nageslacht tot een spreekwoord geworden: De Heere zal voor Zijn eigen werk zorgen. O, Geliefden, laat ons elkander toch niet pleisteren, maar wij vragen u: “Kunt u daarmee de weg op?” God zal wel zorgen? Dat zei Asaf toch niet. De zoon van God, als Hij de tweede verwoesting van Jeruzalem voorspelt, spreekt nog van inmengselen van Gods goedertierenheid: *om der uitverkorenen wil* zouden de dagen verkort worden. Wellicht waren dat de uitverkorenen, die, reeds ontslapen waren en welker gebeden voor de Troon lagen voor het. nageslacht. Ziet u nooit op uw eigen kinderen in de toekomst? Zal hun nog een plekje overgelaten worden, waar ze onder de waarheid, zoals u thans; rustig mogen nederzitten? Waar aan hun zaad, zoals thans aan het uwe het Sacrament van de Heilige Doop nog zal toegepast worden? Zullen ze de Sabbat nog mogen en kunnen vieren, die nu, zo schandelijk verwaarloosd wordt? Dat Heiligdom, dat Israel en Juda door hun *zonden* verontreinigden, kwam nu de vijand verontreinigen en verwoesten door barbaarsheid vers 1 van de tekstpsalm. Wie weet of uw arme zaad in de dag van belegering en benauwing nog voordeel had van uw verzuchting, al kirde u maar als een duif of piepte als een zwaluw. Denk toch volk aan dat *ons*; u leeft toch niet voor uzelf alleen. Vervolgens hebben wij u Asafs begeerte voorgesteld: hij ging niet naar de mens maar naar God. Biddag is het, om naar de God van ons heil te vluchten; 't is niet genoeg al gaat u naar de kerk! Bent u al bij de God van het heil geweest vóór kerktijd? Is uw godsdienst vorm, dan zal God er in blazen: is ze wezen en hartelijk, al ben u dan een stamelende bidder, daarvan leert ons, de Schrift Ex. 2. En God hoorde hun *gekerm*. Hij wil het *zuchten* van de gevangenen horen, Psalm 102. We hoorden Asaf ook smeken om *redding*, alle menselijke hulp faalde en was afgesneden.. Wij, vragen u, welk mens zal onze vervallen Staat redden? Wie zal haar nu redden, nu ze zich rijp maakt voor het oordeel, maar wie zal ze *dan* redden als de Heere de ganse grimmigheid van Zijn toorn uitstorten zal? Kan menselijke wijsheid het bedenken? De Heere zegt, Jes. 10: 1: Wee

degene, die ongerechte inzettingen inzetten en de schrijvers die moeite voorschrijven. Zij zendt haar gezanten ver weg en vernedert zich tot de hel toe Jes. 57. O, dat Jehovah Zijn belofte vervulde aan Nederlands overblijfsel. Ik zal uw opzieners vreedzaam maken en uw drijvers rechtvaardiger.

II.

Wij komen nu tot het 2^e gedeelte van Asafs bede in ons versje; waar hij een pleitgrond aanvoert in zijn gebed, waarop hij verhooring durft verwachten, namelijk: *ter oorzake van de eer van Uw Naam*. Wij merken hier op:

a. Dat Asaf terwijl hij zo ligt te lamenteren, wellicht een overzicht gekregen heeft over het volk, waarvoor hij smeekte en zeker een blik daarbij in zijn eigen boezem. Waarop hij zich zal afgevraagd hebben: hoe durft u om hulp en redding vragen. Hoe durft u de Heere als de *God van ons heil* aan te spreken! Zulk een gezicht noopt hem, om de pleitgrond in zijn gebed, zowel als de bede zelf voor de Troon te leggen en te zeggen: Heere wat ik vraag, dat begeer ik niet om enige waardigheid of gerechtigheid onzerzijds, maar alleen ter oorzake van de eer van Uw Naam. Het schijnt een vanzelsheid bij al de ware bidders geweest te zijn, dat zij zulk een grond aanvoeren in hun bede. Hoort Mozes in de woestijn, als Israëls ondergang gedreigd werd: Heere, zegt hij, wat zult u met Uw grote Naam doen? Daniël in Zijn verzuchting hoofdstuk 9: Wij leggen onze smekingen niet neder op onze gerechtigheden enz. Eveneens Ezra, Nehemia, Hizkia en Josafat. Volgt ze in hun smeekbeden, het is al de eer van Uw Naam.

b. Was hiervan eensdeels de oorzaak, dat Asaf noch de ganse kerk in *zichzelf* geen reden vond, waarom de Heere ze zou weldoen, anderdeels komt hierin duidelijk naar voren, dat ze de eer van God hadden *liefsgekregen*. Als de Heere Israël overgaf omwille van hun zonden, smaadde de vijand niet alleen het volk dat ze overwonnen hadden, maar smaadden ze ook hun God, alsof Die niet machtig geweest was hen te verlossen. Duidelijk komt dat in Mozes en Jozua's gebed uit, ze zeiden: Heere, de Heidenen in Kanaän zullen zeggen: Omdat de Heere ze in dit land niet heeft kunnen brengen, heeft Hij ze in de woestijn gedood. Zie het ook in Goliath, de Filistijn, toen hij *meende* Israël reeds overwonnen te hebben, hoe hij Israëls God lasterde; dat deden ook Sanherib en Rabsake, alsmede Beltsasar in Babel, die Israëls God beneden hun goden schatten, omdat Hij Zijn volk niet verlost had. Uit welke plaatsen ons dus genoegzaam blijkt, dat Asaf niets meer grieven zou dan de lastering van de vijand op zijn God.

c. Het was Asaf met ál de vromen duidelijk geworden uit de ervaring dat de Heere de eer van zijn Grote Naam en de behoudenis van Zijn volk aan elkander verbonden had. Deed de Heere grote tekenen en wonderen onder Israël dan was het gedurig: de ganse aarde zal weten, dat Israël een God heeft. Kreeg de Heere eer van Zijn doorluchte wonderdaden in het leiden van Israël door de zee, dan mocht het volk *zelf* een lofzang zingen, want het voordeel was aan hun zijde gevallen. Zo zong Deborah dat lied van de verlossing met het gelovig Israël, toen God Zich verheerlijkt had in de ondergang van de Kanaänieten, Richt. 5. Derhalve mogen wij hier stellen, dat de kerk geen uit- noch inwendige verlossing begeert, waarin hun God niet verheerlijkt zou worden.

Het is dan een pleitgrond buiten de mens, waar nochtans het volk de vrucht van zou wegdragen en ongetwijfeld zagen de gelovigen van het Oude Testament in hun smeekbeden op het dierbaar Offerlam, waarvan God zelf gesproken had: Mijn Naam is in het binnenste

van Hem. Zij leiden die weg, waarin de Heere Zich genaakbaar gesteld had tot grond in hun smeekbede, en verwachtten daarop verhooring en verlossing. Wij laten de verdere uitbreiding aan uw aandacht over en vragen u liever af voor ons tegenwoordig gebruik: Zijn er nog enkele zodanige zuchters als Asaf in ons vaderland, ja in dit uur in ons midden, laten die het zichzelf afvragen, als ze niet enige opening voor de Troon mogen naderen met de behoeften, noden en omstandigheden van land en kerk; hun huisgenoten of nakomelingen, of dan niet gedurig dezelfde pleitgrond van Asaf de hunne wordt: ter oorzake van de eer van Uw Naam? Heere, zegt zo een ziel, kunt U er niet in verheerlijkt worden, ons volk nog te sparen, uw kerk nog uit te breiden, er nog toe te brengen uit mijn huisgezin? Ze hebben het doorleefd, dat zij aldus lagen te worstelen voor hun eigen zielsbehoud: Heere, kunt u niet verheerlijkt worden in mijn ziel te redden; ik begeer niet anders, dan dat Uw Naam daardoor groot gemaakt wordt, hoe zouden ze nu als ze de kerk onder het oordeel zien liggen een verlossing door een zijpad begeren, waarmee in de mens zou geëindigd worden. Al de vermeende verlossingen, waarvan het vleselijk Israel zong: Hebben wij ons niet door *onze* sterkte hoornen verkregen, daarvan gruwelt al het volk van God. Zij begeren verlossing, die God gewrocht heeft, die ze aan hun Verlosser meer verbonden maakt, die hen stemt tot ware dankbaarheid en kinderlijke ootmoed. Vraagt nu, Toehoorders! of het in Nederland aldus gesteld is. Vraag het de landsregering, waarvan en op welke gronden zij verlossing verwachten. Of zij het verwachten op grond van hun staatsbeleid en voorzichtigheid, van hun voorbehoedmaatregelen of van die God, Wiens heilige wetten en inzettingen zij vertreden hebben en nog dagelijks achter hun rug werpen. Vraag, of zij de eer van Zijn Naam beogen of de menselijke willekeur haar voren brengen en *zichzelf* een naam zoeken te maken als Absaloms pilaar om daaraan te doen gedenken. Vraag het bij 't godsdienstig gedeelte in Nederland die in kerkijver zich afsloven; scholen bouwen; Christelijke organisatie's in 't leven roepen; voor partijen strijden, of zij het heil van het volk, zodanig als de Heere er de eer van zou ontvangen op het oog hebben? O, als de Heere eens opstond, om tot de eer van Zijn Naam de kerk redding te schenken, als al hun godsdienst als hout, hooi en stoppelen openbaar zou worden, zeker zouden duizenden dezelfde Jezus, waarvoor zij nu schijnbaar ijveren, overgeven en met de schare uitroepen: Laat ons Barabbas los. Als de weg zo lag, dat de Heere Zijn kerk nog eens door bloed wilde bouwen en verheffen, zouden menigten ijveraars voor de godsdienst de zijde van de Antichrist kiezen, die zij nu met Woorden verwerpen. O, dat gewogen, gewogen maar te licht bevonden, zal, als de Hartenkenner komt onderzoeken, duizenden uitschakelen, die nooit de eer van God lief kregen en het daarom nooit als pleitgrond in hun bede in de rechte zin konden aanvoeren. Keer niet alleen in 's lands boezem, maar ook in de boezem van de belijdende kerk en daar zult u ze in massa; s vinden, die al deze zaken met een koud hart toestemmen en met dat alles nooit onder de bidders gerekend zijn, die rekening hielden met de eer van God. Hoe menigmaal blijkt dat in nooddijden, waar uit louter zellbedoeling een huichelachtig vernederde gestalte naar voren komt, maar aanstonds met het overdrijven van de wolk alles is vergeten. Toen Noach het oordeel van God vernam over de eerste wereld als een rechtvaardige bezoeking over de Goddelozen, bouwde hij door 't geleef een ark Hebr. 11: 7. Hij had de eer van zijn God lief en vroeg geen pardon voor zijn tijdgenoten. Zie, hoe de Heere wegging van Abraham, toen hij tot het lage cijfer van tien rechtvaardigen was afgedaald, zijn er geen tien, durf ik niet meer vragen voor Sodom, en het was of de Heere zei: en Ik wil het niet lager gesteld hebben: Dáár zwijgt de kerk en geeft over aan Gods gerechtigheid, waar Hij in de *behoudenis* niet verheerlijkt kan worden. Merkt u Toehoorders! hoe kwaad het staat met ons en onze nakomelingen. Als God in hun behoudenis niet verheerlijkt kan werden, wordt Hij zeker verheerlijkt in hun ondergang en verderf. Kon Hij in de behoudenis van Sodom, de Eerste wereld, de Kanaänieten, de Egyptenaren niet verheerlijkt worden, Hij werd verheerlijkt

in de uitoefening van Zijn strafgerichten, zoals Hij zegt tot Mozes: Ik zal verheerlijkt worden aan Farao en alle zijn knechten. Ex. 14: 17.

III.

Nu rest ons nog te beschouwen, wat Asaf in zijn bede belijdt, aldus drukt hij het uit: doe verzoening over onze zonden, waarin ons dan deze zaken voor de hand liggen:

a. Geen *verzoening* kan voor zonden gevraagd worden of er moeten zonden wezen, daarom hebben wij hier Asafs belijdenis. Israel heeft zonden, vele zonden, zware zonden, schrikkelijke, hemeltergende zonden, boosaardige zonden.

Dit is door ons te voren eenigszins uitgehold, daarom gaan wij dat thans hier voorbij en zien

b. Dat Asaf hetzelfde woord *ons* gebruikt bij de belijdenis van zonden, als toen hij zich inschakelde bij Israels nood.

Dáár was het: Help *ons*, hier is het *onze* zonden. Waaruit ons dan duidelijk wordt, dat Asaf zich niet boven de inwoners van het land rekende, maar al was hij koorzanger en profeet, ja een man die in tere godsvrucht uitblonk, 's lands zonde *de zijne* rekende en met een schuldig volk, waarbij hij zijn eigen persoon insloot, voor het aangezicht van de Heere verscheen.

c. Hij beleed, dat de zonden oorzaak waren van al die jammeren, die over het volk waren en nog komen zouden. Een innerlijk besef uit zijn ziel komt hier naar boven. De Heere kan het oordeel niet opheffen, zolang de zonden niet verzoend zijn. Zonder innerlijk smartgevoel over de zonde kan nooit verzoening gevraagd worden op de rechte wijze; alleen dan als mijn volk zich schuldig zal kennen.

d. Asaf bidt om verzoening, uitdelging van zijn en 's lands zonden. Zeker zag hij op de schuldvergevende liefde van God in zijn Zoon en komt voor de Rechter met de Borg, daar kunt U alleen in vergeven, want in dat offer is voor de zonde betaald. Deze zaken Toehoorders! leveren ons wederom genoegzame stof: Ach, hadden wij Asafs gestalte, mochten wij op deze biddag niet komen zeggen; dat ons volk en Overheden het zo verdorven hebben, zonder dat wij *ons* inschakelen hij al die zondaren te Sion, die niet minder dan anderen hun weg hebben verdorven, maar dat wij uitriepen met de kerk: ja *wij* en onze vaders tevens. Psalm 106. Het is voorwaar een aangenaam werk voor een oprechte bidder, als hij naderen mag met een afhoererend volk, met een zinkende kerk, met een halstarrig gezin voor de Troon en daar zichzelf in rekenen als de hoofdschuldige. Vraagt het u van binnen, volk, bent u zó gekomen? O dat *onze* schuld! Wat een genade, als de Heere het volk daar brengt. Ze zijn mede schuldig, omdat ze niet gewaakt en gebeden hebben tegen 's lands zonden en de huiselijke zonden. Ze zijn evenzeer schuldig, omdat ze dezelfde zonden die ze in anderen soms afkeuren, in hen zelf of in hun gezin gedogen en over 't hoofd zien. Ze zijn mede schuldig, omdat ze dagelijks leren, dat de kiem van alle boosheid van binnen aanwezig is, zodat het alleen de bewarende hand van God is dat ze niet mede in alle uitbreking van overdadigheid leven. Schuldig zijn ze aan liefdeloosheid tegenover hun volk, kerk, gezin; schuldig voor God en mensen, in bedrijf en nalatigheid, in verborgen en openbare zonden-schuld, die op een land, op een huis of op een persoon ligt is de oorzaak van alle ellende, jammer, kommer, nood en dood voor tijd en eeuwigheid. Daar zijn de ogen van Gods volk voor geopend omtrent hun eigen persoon; het oordeel dat op hun ziel lag was om en door de zonde. Daarom kunnen *zij* het alleen overnemen, dat alles wat over een volk of plaats komt,

omwille van de zonde hun overkomt. Als de geleerdheid van onze tijd het uitzoekt in bacillen, als werkende oorzaak van epidemische ziekten, vliegen en muggen uit andere landen of in aanraking komen met ontstokenen, dan wel met de Filistijnen zeggen: het is ons een toeval geweest, dan zegt dat volk: Welke middelen de Heere daartoe gebruikt, staat Hem vrij; was het stof in Mozes hand, dat boze zweren werd, of de haren van Ezechiël waar Hij het zwaard achter uittrok, maar Hij zegt: Dat geschiedt u van Mijn hand, in smart zult gijlieden liggen Jes. 50: 11.

Zij weten ook dat de zonde moet *verzoend* en uitgedelgd worden, zolang blijft Zijn hand uitgestrekt. Zolang blijft de toorn van God op hen. Zij weten ook, dat alleen de schuldvergiftenis uit het kanaal van Gods eeuwige liefde in zijn Zoon geopenbaard, een schepsel kan genaken en zonder datzelfde, de Libanon niet genoegzaam is om te branden, noch zijn gedierte ten brandoffer.

Zij weten ook dat, indien land, kerk of persoon schuldvergiftenis verkrijgen, zij niet meer in de zonde zullen kunnen leven, maar tot elk van die zonden zeggen: henen uit! Afstand doen van alle ongerechtigheid gaat voorzeker gepaard met schuldberouw en hartelijk leedwezen daarover. O, had ons volk, hadden wij zelf in dit uur zulk een indruk van onze diepe schuld en zulk een begeerte en waarachtig verlangen naar schuldvergiftenis door het Borgbloed van Jezus met een hartelijk verlaten van al hetgeen ons de vrede en zaligheid rooft. Wie weet wat die bitter nog zou vermogen op de hemel voor ons en onze nakomelingen, maar zeker zou deze voor eigen hart de vrucht daarvan wegdragen.

Tussenzang: Psalm 126: 2 en 3

TOEPASSING

Zo zijn wij dan de biddende, kermende en pleitende Asaf gevolgd in zijn ootmoedige verzuchting, waarin wij de kerk van vroeger en later tijden zagen getekend in hun rechte zielsgestalte en op die plaats, waar de Heere alleen Zijn volk vermag te brengen. Wat dunkt u toch! zou het getal van die Asafs niet klein zijn, die als door de Geest in de toekomst een gewis verderf zien naderen. Die evenals Asaf biddend invallen voor henzelf en hun kinderen. Dat er weinigen zelfs onder Gods volk zijn, die daar een gezicht in hebben en daaronder dragen, levert ons het bewijs; dat er weinig Geest bij het volk is, die het ontdekt. De Apostel Johannes zegt: u hebt de zalving van de heiligen en weet alle dingen. Zeker heeft het betrekking op de toekomstige nood. De Geest, die hun het verstand verlicht, die hun ogen geeft voor de zonde bij hen en rondom hen, die Geest leert hun ook, dat de Heere over die zonde bezoeking doen zal.

Hij heeft het altijd gedaan, al was het na lang wachten, na taai geduld, na herhaald dreigen, na liefelijk vermanen tot wederkeren. Dat *zal* komen ook over ons volk, of wij het aannemen of niet, ofwel, hetzij het volk van God het aan ziet komen of dat zij het niet zien, zij mogen er onder wenen en gebukt gaan of niet, het zal er evenwel komen. Zou het u en ons nu niet goed zijn, als zij een verberging hadden voor ons en voor ons zaad in de *dag van Zijn toorn*? Jeremia kreeg zelfs gunst van de vijanden, toen Jeruzalem werd ingenomen, de goede vijgen kregen een plekje in Babel, al was dat een oordeel dat ze derwaarts vervoerd werden, ze waren *weggeschikt hun ten goede*, terwijl anderen naakt en beroofd, vervolgd en gedood werden in hun eigen land. Gelukkig volk, dat een toevlucht heeft, die zulk een redding en verlossing, als wij uit Asafs bedde naspeurden, persoonlijk zijn deelachtig geworden. Die hier aan de zware schuld ontdekt, geen pleiter vinden konden in hun klachten of tranen, beloften of aangename gewaarwordingen, maar die een "Verlosser" moesten hebben, die als de Leeuw uit

Juda's stam alleen bij machte was om de sterke machten ten onder te brengen, die hun ziel gevangen hielden; het geweld van de dood, dat was bij een sterke vijand, die door een Sterkere overwonnen moest worden en de vruchten van die overwinning aan hun ziel moesten toepassen. Nog dagelijks moet dat volk uit de ambten van die Middelaar en koning bediend worden en vanuit Zijn troon de gaven ontvangen, die Hij aan wederhorigen belooft en uitdeelt. Maar zeg ons nu, volk van God, die in deze zo zeer verdorven tijden leeft, bent u niet veelal besmet met de gewoonten, zeden en manieren van het land, waar u als vreemdeling in verkeert? Zou dat geen reden kunnen zijn, dat u zo weinig oog hebt voor het naderend gevaar, voor het dreigend zwaard van de Heere? Als men met doden omgaat, ruiken wij er naar, zeiden onze vaders wel; Jozef had al overgenomen van de Egyptenaren te zweren bij Farao. Als u in zondige plaatselijke of landgewoonten begint toe te geven, omdat anderen het ook doen dan is reeds de teerheid van binnen weg. Een vette Jeschurun slaat achter uit, een tere Josafat als de wereld hem begint te eren, is reeds van binnen verkocht doordat hij de gezanten uit Babel met blijdschap ontving. Gemakkelijk ging het toen, om hun zijn schatten te tonen. Toen Juda *van zijn broederen aftoog* en zich met Hira verzwagerde, had zulks kwade gevolgen voor hem en zijn huisgezin. We gaan dit niet verder uitbreiden, mogen en durven niet anders dan Jakob hun overtredingen verkondigen en dat wel inzonderheid op zulke tijden, als wij niet alleen tot vasten en bidden, maar ook tot *wederkeren* geroepen worden. Zijn u de afkeringen leed, verlaat dan al die kromme paden die tot oneer van uw Koning en meer tot uw eigen vervreemding leiden. Hebt u geen gezicht in de duisterheid van de tijden, noch in het naderend verderf, wel vraagt uw Heere dat hij uw verstand verlichte, uw ogen daarvoor opene, u de noden op de ziel bindt. Drukken u de zonden van uzelf, het volk en van uw gezin niet? Bid toch veel, dat de Heere ze u bitter maakt! Zie toch veel op dat: *Om Uws Naams wille*; die ziel die het voor de Heere en Zijn eer opneemt, daar zal de Heere het voor opnemen. Wat zult u toch meer aan de wereld hebben, volk van God, als u haast zult nederliggen op uw stervenssponde en datgene u zal verlaten, waarop u nu zo verzot bent. Wat onderscheidt u hier, maar wat zal u *dan* onderscheiden van al de onbekeerden, die wanhopend de dood en de eeuwigheid zullen zien naderen. Een man als Mozes, die hier nabij God leefde, was zeer nabij Hem in zijn dood. Ware er nog plaats voor berouw op het laatste momentje van uw leven of dan wel in de eeuwigheid, zo zou het u nog berouwen, dat u niet meer afgescheiden van de wereld en meer tot eer van uw Koning had geleefd. De tijd genaakt, dat het gehele wereld-Jeruzalem verwoest zal worden, dat hemel en aarde beven zal; zon en maan op zal houden te schijnen en al de spotters zullen beven als een dief, de geveinsden gewaar zullen worden zich te hebben bedrogen. De godloochenaars, die God en Jezus zullen aanschouwen, Wiens bestaan ze hier ontkend hebben, maar vooral de zuchtende Asafs een dag van blijdschap en vrolijkheid zal uitmaken, als koning Jezus de Rechterlijke majesteit van zijn Vader, Hem toegezegd, zal ontvangen. Hier loopt de biddag ten einde, de aangenaamste onthalen voor het volk, ze maken plaats voor duisternis en verlating, de zoetste onderhandeling voor ongeloof en strijd. Maar daar zal het voor al de ware zuchters eeuwige biddag zijn voor de Troon: ze zullen hetzelfde werk volmaakt voortzetten, wat ze hier aanvankelijk en in het onvolmaakte deden, namelijk God verheerlijken, Zijn oordelen eeuwig billijken, de ondergang van Zijn en hun vijanden rechtvaardigen, en in zielsverrukking en verwondering wegzinken, dat hun een plekje onder de gezaligden werd toegewezen, die alleen vanwege hun trouweloosheid na ontvangen genade waardig waren voor eeuwig weggedaan te worden. O, dat dierbare Lam Gods te kennen en Zijn Staten, Eigenschappen, Naturen en Middelaars graveerselen, die Geest in Zijn wonderlijke en trouwe leidingen, die in Zijn eeuwige liefde en ontstoken ingewand, dat van eeuwigheid tot eeuwigheid reikt, die Drieënige God in al Zijn deugden en volmaaktheden, dat alles en nog duizendmaal meer zal al dat volk stof van eeuwige

verwondering en zalige aanbidding geven, wat hun eeuwig in een oceaan van Zaligheid zal doen wegzinken en het zegelied van de Verlosten doen aanheffen: Door U, door U alleen om 't eeuwig welbehagen. En nu is het waar, dat ze geen loondienaars zijn, ze zullen het evenwel als genadeloon ontvangen, ook opdat ze hier in de strijd zouden aangemoedigd worden om pal te staan tegen al de geesten uit de afgrond en opdat ze als geestelijke priesters zouden wezen tussen het voorhuis en het altaar en de zaak en het volk van de Heere al biddende dragen zouden voor de Troon. Opdat ze bij het gezicht van een naderende nood voor de kerk met zijn knecht zouden uitroepen: "Uw werk, o Heere behoud dat in het leven, in het midden der jaren, in de toorn gedenk des ontfermens" Hab. 3: 2. Waakt daarom des te meer als de Heer des huizes staat te komen, opdat Hij niet onvoorziens kome en u slapende vinde. Hij roept u Zelf toe: hetgeen ik zeg, dat zeg ik allen: "Waakt!"

AMEN

Nazang: Psalm 108: 7

4. DANKDAG LEERREDE OVER MAL. 1: 6m.

Voorzang: Psalm 73: 9

Voorafpraak

Waarde Toehoorders! Wij treffen in deze psalm de Godsmen Asaf aan in een zeer neergebogen zielsgestalte. Hij werd sterk aangevallen door een verzoeking, namelijk door de voorspoed van de goddelozen: weinig deel hadden ze van de wederwaardigheden, moeilijkheden en rampen van het leven: zij zijn niet in moeite als andere mensen (zegt hij) en worden met andere mensen niet geplaagd. Zij hebben een groot deel van de genoemens en de geriefelijkheden van het leven: hun ogen puilen uit van vet. Die ogenschijnlijke gelukstaat kan wel lang duren: geen banden tot hun dood toe. Zelf zag hij er zich tegenover veelal in uitwendige moeilijkheden met een kruis op zijn schouder en daarbij onder veel inwendiger strijd, duisternis en beroering. Het kon vanzelf niet anders als Asaf zó vleselijk redeneerde, dat hij met het hoge Godsbestuur aan het bedillen raakte: hij kon de voorspoed van de wereldling maar niet met de Godsregering tot zijn gunst overeenbrengen. Hem dacht: niemand had zó een zwaar kruis, zó een moeilijke weg als hij. Zo redenerende kwamen er vanzelf vele zaken, die hij niet doorzien kon; veel minder door de liefde van God met zijn persoon overeenbrengen.

Maar wat zegt hij in ons versje? Dit duurde tot ik uit die droom van nevelen ging in 't heiligdom enz. Met andere woorden: de Heere was zó goed over mij, Hij trok de sluier op; de donkere nevelen verdwenen, mijn zielsoog werd helder. En toen zag ik dat het niet lag aan de Godsregering, maar alleen aan *mijn dwaasheid*, dat ik een verkeerd gezicht op die wijze regering had, zolang die nevelen van ontevredenheid en ongelooft het voor mij zo donker maakten. Wat Asaf te zien kreeg, toen de Heere de nevelen wegvaagde, verhaalt hij ons hoofdzakelijk in het laatste gedeelte van het versje: Daar zag ik op wat gladde wegen, De voorspoed zelfs de bozen leidt enz. De boze, het kind van de wereld komt door voorspoed op gladde plaatsen. Gladde plaatsen zijn makkelijke, effen wegen zonder hoogten of diepten, waar de wandelaar zonder zorgen zijn weg kan voortzetten.

Gladde plaatsen zijn ook gevaarlijke plaatsen, waar de voet van de wandelaar gevaar loopt uit te glijden. Zulke plaatsen (zegt hij) zag ik met een helder zielsoog, daar waren ze op gekomen door die voorspoed, waarin ik ze benijd had, toen de nevelen nog op mijn ogen waren. Ik zag ze nu op een weg zonder stoornissen in hun dwaze verbeelding, huis aan huis, en akker aan akker trekken zij, wilden al hoger en hoger klimmen op de berg van wereldd genot en rijkdom, maar het was een gladde, schuine helling. Hun val werd daardoor voorbereid, totdat zij van de top van eer in eeuwige verwoesting neerstorten. Anders gezegd: ze maken zich in en dóór de voorspoed rijp voor een naderende val en het eeuwige verderf. Zie hier, Geliefden, met een enkel woord de bedoeling van Asaf in die woorden neergelegd. U zult reeds voelen wat wij u willen zeggen: Het is de dank- en bededag die ons samen doet zijn in deze plaats. De dag, waarin wij geroepen worden om de Allerhoogste te erkennen voor al de bewezen tijdelijke en geestelijke weldaden van het afgelopen seizoen. Wat wij met Asafs gewaarwordingen in 't kort onder uw aandacht wensen te brengen. hebt u in deze hoofdzaken.

Ten eerste. Dat wij veeltijds geneigd zijn op uitwendige vrede voorspoed en welvaart te zien, alsof dat de tekenen van Gods gunst over ons waren en uit bezoeking en tegenspoed, wel Zijn ongunst opmaken. Daar evenwel de Heere in Zijn Woord ons juist het tegendeel aanwijst. Zie het als Noach in vele moeilijkheden onder een Goddeloos geslacht leeft en wellicht de spot en hoon van zijn tijdgenoten moet ondervinden, leest u van hem: Noach wandelde met God. Als

later het ganse rot in het water gesmoord is en hij met een zeer klein getal mensen al de voortbrengselen van de aarde genieten mag en zijn vette wijngaard overvloedig heeft voortgebracht, vinden wij hem dronken in zijn tent liggen. Lezen wij van Davids teerheid tijdens zijn vlucht voor Saul, dat zelfs zijn hart sloeg, toen hij een slip van Sauls mantel scheurde: Toen hij daarna tot rust gekomen was en de ogen wierp op Bathséba, sloeg zijn hart hem niet; had de Heere geen bijzondere bemoeienis met hem gemaakt, hij was dan in zijn zonde blijven liggen.

Daarheen wijst ons Hizkia's geschiedenis, ja de rust van Israels volk, die achteruit sloegen toen zij vet geworden waren. Is het nu zo, dat een kind van God door voorspoed vervoerd kan worden, zijn teerheid verliezen, aan zijn God niet denken, wat denkt u dan, van de voorspoed van de onbekeerden, hoe eindeloos ver die met hun hart en gedachten van de Heere afdwalen.

Ten andere. Hoe of menig een van de voorspoed een zodanig gebruik maakt, dat hij zichzelf daardoor voorbereidt voor de val, waarvan hij nooit meer zal opstaan. Zie dat in de rijke dwaas: het was altijd over schuren, koren, vee; en al wat hij opsomt wilde hij aanleggen om zichzelf de genoegens te verschaffen die hij meende nog jaren te kunnen genieten, Hoe glad was evenwel die plaats; nog diezelfde nacht stortte hij van de helling naar beneden om nooit weer op te komen. Wat had Sisera zich een genoegens voorgesteld in en na een glorierijke overwinning op Israel: een buit van verscheidene verven; maar ach, de plaats is glad en eer het avond is ligt hij met een doorboorde slaap in Jaëls tent. Zie hier de conclusie: wellicht zijn er in ons midden die een gezegend tijdperk in hun beroep achter zich hebben, zij het in hun nering of winkels, zij het in de voortbrengselen van het aardrijk of in de vissen van de zee; wij roepen u in de Naam van de Heere toe dat het gladde plaatsen zijn, waarop u staat. Bezieet of de Heere u daarop zet in Zijn toorn zoals Asaf zegt: Immers zet u hen op gladde plaatsen. Is dat zo, dan bent u niet met de weldaden naar de Gever gegaan, maar in uzelf geëindigd. Die rijk willen worden, vallen in de strik en in vele dwaze en schadelijke begeerlijkheden, welke de mensen doen verzinken in verderf en ondergang. Anderdeels bent u bezocht in uw beroep of broodwinning in uw gezin of lichaam, u mag daaruit de ongunst van God niet opmaken. Wie weet, als voor u heden de nevelen opgetrokken waren of u wilde uw karig deel niet ruilen met de vetsten of rijksten van het land. Het was alles goed bij Asaf, toen hij met een helder zielsoog de wijze en goede handelingen van God aanschouwde. Toen kon hij dankdag houden en zeggen: Heere leid mij verder door Uw raad en heb ik Uw raad hier uitgediend, haal mij dan bij U in de heerlijkheid. Dankdag houden is God onze grote Weldoener erkennen voor alles wat Hij gaf of in Zijn wijsheid ons kwam onthouden: het is eer geven aan Hem, die er recht op heeft als onze wettige Heere van Wie wij tijdelijk en geestelijk zo diep afhankelijk zijn. Laat ons daaromtrent Jehova's eis tot ons horen: waar wij elkander nader op denken te wijzen.

Psalm 68: 10

Tekst Maleachi 1: 6m

Ben Ik dan een Vader, waar is Mijn eer? En ben Ik een Heere, waar is Mijn vreze? zegt de Heere der heirscharen.

Het is de laatste van de zogenaamde kleine profeten, wiens boek thans voor ons ligt opengeslagen. De naaste van de profeten aan de toekomst van de Heere Jezus in het vlees. Van zijn afkomst of hoedanigheid meldt ons de waarheid niets. Zijn naam betekent: een Engel of bode; een gezant van God aan Israels volk was hij ná de wederkering uit Babel en ná de

herbouwing van stad en Tempel. Israels afgoderij vóór hun gevankelijke wegvoering had nu plaats gemaakt voor andere zonden die niet minder hemeltergend en gruwelijk waren dan de eerste. Inzonderheid gebruikt de Heere daarvoor deze profeet om hun dat onder 't oog te brengen.

Hetgeen de profeet op Goddelijke last tegen hen inbrengt hebben wij in 't eerste gedeelte van dit hoofdstuk. Eén van hun grote schulden was: dat zij de liefde en grote ontferming van God over hen miskenden; zij zeiden: waarin hebt u ons liefgehad?

Wellicht leidden ze dat af uit de grote bezoeking, die omwille van hun zonde over hun gekomen was, namelijk de 70 jarige ballingschap in Babel. In plaats van onder de oordelen te vallen en tot God weder te keren, namen ze het op als de *bestrijding van een wrede*. De Heere wijst naar hun afkomst, Ezau was Jakobs broeder; de ene, namelijk Jakob, was door Hem aangenomen en Ezau verworpen. De ene wél, de andere niet in Zijn verbond opgenomen; de ene bevoorrecht en de andere naar eigen goeddunken laten gaan, de ene uit vrije liefde bemind, de andere gehaat; de ene gedenkteken van Zijn rechtvaardigheid en de andere van Zijn gunst. Maar al wat God deed en gedaan had; hen wedergebracht in hun land, hun steden herbouwd, hun Tempel uit de puinhopen doen verrijzen, zij erkenden niet, dat God het deed tot Zijn eer en hun nut en daarom komt de Heere met Zijn rechtvaardig verwijt vanwege hun Godvergetenheid en snode ondankbaarheid, hen aldus aanspreken in onze tekst: Ben Ik een Vader, waar is mijn eer? Ben Ik een Heere, waar is mijn vreze? Laat ons op de volgende zaken letten:

- I. De reden waarom Hij het eist.
- II. De grond, die het hun verplichtte.
- III. De vierschaar, waarvoor Hij hen daagt.

I.

Wat het eerste aangaat, waarin de profeet zijn Grote Zender sprekende invoert alsof Hij Zelf voor het volk staat en zegt: Betuig tegen Mij, Mijn volk wat heb ik u gedaan? En heb ik u goed gedaan, waar is Mijn eer, waar ik recht op heb? Het is alsof Hij hun voorkomt met sterke bewijsredenen:

a. Ik ben een Vader. Ik was voor u als een Vader en handelde met u vaderlijk tot op dit ogenblik toe. Hebt u mij duizendmaal redenen gegeven om rechterlijk met u te handelen, Ik, genadig zijnde, vergaf uw overtredingen. Kijk zelf eens terug op de weg, die achter u ligt, Israel, of ik Vaderlijk of Rechterlijk met u gehandeld heb. Had u slagen verdiend, dan kwam Ik met weldaden u tegen. Moest ik u straffen, deed ik het niet wreed of onbarmhartig, maar als een Vader met wijsheid en beleid, opdat u zich door de slagen zou beteren. Ik heb u Vaderlijk gezegend en gedragen, verzorgd en onderhouden, wedergebracht uit 's vijands land en ben Zelf tot u wedergekeerd met ontfermingen. Al wat Ik deed, deed ik als een Vader: welmenend en van harte bewogen met uw lot in nood. Mij tot u wendende op uw gekerm, kastijden deed ik u met mate, geduld had ik met u als een Vader, niet aanstonds op uw gebreken vallende, maar zachtkens door lok- en roepstemmen u zoekende. weder te brengen tot Mij.

b. Ik heb u als Vader geteeld en voortgebracht. Ben met u in gemeenschap en verbond getreden als Vader. 'k Heb in zowel huisgezin als Staat Mijn rechten en inzettingen gegeven: mijn Sabbatten, die een teken waren tussen Mij en u. Ik was voor u geen vreemdeling, maar als Vader liet ik onder u Mijn tegenwoordigheid afstralen boven de ark van het Verbond en

wandelde in het midden van u, van tent tot tent en van tabernakel tot tabernakel, totdat Ik eindelijk mij een huis en plaats ter woning in het midden van u verkoren heb, waar Mijn tegenwoordigheid door zichtbare tekenen voor u duidelijk was te aanschouwen. Ik heb als Vader met uw tegenpartijders gestreden: uw zaak bevorderd, Mijn gunst bewezen, Mijn Verbond gesloten, dat zomin de ordeningen van de hemel van voor Mijn aangezicht zouden wijken, het huis Israels zou ophouden te bestaan al die dagen.

Al wat u dus bent tot nu toe, bent u door Mijn Vaderlijke handelwijze met u. Was Ik geen Vader voor u geweest, Mijn toorn had u verslonden, het zwaard, de honger, het boos gedierte of de pestilentie, had Ik u gemakkelijk ten prooi kunnen geven, maar Mijn Vaderlijk ingewand rommelde over u en verschoonde u tot deze stonde. Wij zullen hier in, de eigenlijke Vadersnaam niet treden of een verhoog van het onderscheid tussen de rechte kinderen bijhalen, voor ons samenzijn zal de bedoeling van de Heere genoegzaam zijn toegelicht. Daarom vragen wij elkander op deze dank- en bededag of wij genoegzame grond hebben u en ons voor te houden, dat de Heere als toen, ook heden voor ons staat en ons afvraagt: Ben ik een Vader? Ja, Geliefden, Hij was een Vader: ten eerste voor ons volk en vaderland in het afgelopen tijdperk, al hadden wij vanwege onze en 's lands gruweldaden rechterlijke toorn en gramschap verdiend. Hij handelde evenwel Vaderlijk en gaf ons de liefelijke vrede tot aan onze verste grenzen. Waarom geen oorlog, honger of vreselijke ziekten, als pest en cholera? Het was Zijn Vaderlijke goedheid, Die dat alles nog weerde en in tegendeel schonk wat ons verkwikken kon. Ten andere: Hij handelde Vaderlijk met de oogst, geen brandkoren of honingdauw; sprinkhaan, rups noch kever zond de Heere. Hoewel Hij ook daarin als Rechter kon optreden en de staf des broods breken door zoveel gericht, die Hij slechts heeft uit te zenden op Zijn bevelen. Ten derde: Hij handelde Vaderlijk met onze samenleving in maatschappij en kerk, zodat de ledigmakers nog zijn gescholden en wij nog in eigen land, onzen geboortegrond vele voorrechten genieten, die Hij als Rechter ons rechtvaardig kon ontnemen. De godsdienst-oefeningen hadden rustig hun verloop, geen overmacht van Goddelozen vermocht die te verstoren. De Sacramenten liet Hij ons Vaderlijk houden en het Woord op de gezette tijden prediken. Ten vierden: Hij handelde Vaderlijk met onze gezinnen en de plaats onzer inwoning, heeft die niet rechterlijk verdorven, noch onze gezinnen verstrooid of afgebroken; ons plekje beslaan wij daarin nog en zijn, die wij zijn. Voor armoede en gebrek bewaarde Hij ons, gaf lust tot de dagtaken een elk in het zijn en zegende als Vader het werk van onze handen.

c. Heeft Hij dus recht voor Israel en ons op de Vadersnaam, evenzo heeft Hij recht op die van Heere. Is Hij een Vader, Hij is ook een Heere. Let maar op het volgende: Ten eerste; Hij is een Heere, niet zoals een heer in de natuur, heer van zijn knecht, land, huis of dergelijke is, neen, die heerschappij strekt zich alleen uit over dat weinige, dat zulk een heer bezit en houdt daar op, waar zijn gebied niet verder strekt. Maar Jehovah, de Heere, heeft een bijzonder eigendomsrecht op alle schepselen uit kracht van schepping en blijft dat behouden uit kracht van een eeuwige heerschappij. Door Mij regeren de koningen, door Mij heersen de heersers. Hij is een soevereine Heere, die niemand rekenschap behoeft te geven, met een alleenheersende macht, een vrijmachtige Heere, een Alwetende Heere; alleen Heere. Hij is Heere van alle Heeren, Sions God, geducht in macht Psalm 146. Ten andere. Ben Ik Heere, ja Ik ben Heere. Heere van uw leven, neem Ik uw adem weg, dan sterft u en keert weder tot stof Psalm 104. Heere ben Ik van uw gezondheid, zend ik de krankheid naar Ahazia of de melaatsheid naar Gehazi, zij gehoorzamen onmiddellijk. Heere ben Ik van uw welvaart in uw beroep, zend Ik de zegen, zo hebt u het, zend Ik echter een vloekrol in uw huis of nering, dat u uw loon in doorboorde buidel ontvangt, dat staat Mij evenzo vrij. Ik ben Heere van leven en dood. Ik

geef het leven als Ik uw gezin vermeerder of neem uw zaad weg door de dood, Heere ben Ik van licht en duisternis, van oorlog en vrede, van overvloed en gebrek. Heere van hemel en aarde, van engelen en mensen, dus ook van uw have, van uw goud en zilver, het is al van Mij. Psalm 40. Ook van uw vee, wil Ik de pest er onder zenden en het wegnemen of bij tienduizenden op uw hoeve doen vermenigvuldigen dat staat alles in Mijn eeuwige vrijmacht Psalm 144.

Heere ben Ik van uw woning, wil Ik een vuurstraal uit de wolken zenden, dat zij in vlammen opgaat of een rukwind die het gebouw ineen doet storten, dat staat aan mij, Heere van de gemoederen en hartstochten, van die met u wonen om deze te beteugelen of als buskruit te laten opvliegen als bij Abner. Ik regeer het hart van de koningen en bestuur de geesten naar Mijn welbehagen. Waartoe zouden we nog meer bijbrengen, Toehoorders! u kunt hieruit genoegzaam afleiden voor ons tegenwoordig doel, dat alles wat u bent en wat u hebt het uwe niet is, maar Hij als wettig Heere u alles schonk, maar Zelf Souverein heerser over alles blijft. Hebt u dat alles verstaan, dat wat u verkregen mag hebben, gewonnen hebt of thans bezit, dat Hij er Heere van is? Hebt u dat bewezen in uw eerbetoon aan uw Vader en Heere?

II.

Laat ons nu nagaan de grond, die het hun verplichtte, Hem te eren als Vader en als Heere te vrezen.

a. Het is of de Heere vraagt: Israel, heb Ik nu geen recht op die eer? Bent u niet verschuldigd Mij die eer toe te brengen? Mij als uw Vader en Weldoener te erkennen? Wat betaamt het een rechtgeaard kind, zijn Vader, die hem altijd wel deed en wijs en vriendelijk behandelde, dankbaarheid te bewijzen. Dankbaarheid is het werk van de hemelingen, is zelfs de dieren van de aarde ingeschapen Jes. 1. Een os kent zijn bezitter en een ezel de kribbe zijns Heeren. Dankbaarheid bewijzen mensen aan mensen. David zei: Ik zal weldadigheid doen aan Hanun; zijn vader heeft weldadigheid aan mij gedaan. Zou het dan niet betamen, dat een mens dankbaarheid bewijst aan zijn God? De Heidenen bewezen het aan hun stomme beelden, zie het in de Filistijnen; zij maakten een groot offer en feest aan hun God, toen zij meenden dat die hun vijand Simson in hun handen gegeven had. Tot schande staat het aangetekend van Israel, dat ze geen weldadigheid deden aan het huis van Jerubbaäl die hun van de Midianieten had verlost.

b. De Vader vraagt om Zijn *eer*. Dat zal dan daarin bestaan, dat het grotelijks tot Zijn *oneer* strekt, dat Zijn volk hetgeen Hem als hun Vader en Weldoener toekwam aan anderen gaven. Dat zij Zijn eer vertraden als verachters van Zijn Naams vers 6 en hun eigen vorst of liefhebbers het beste van de kudde brachten. Het was tot Zijn oneer dat ze zeiden: des Heeren tafel is verachtelijk, en verontreinigd brood daarop brachten; also met een Kaïns offer uit conscientiedwang kwamen, wat voor hun zelf verachtelijk was. Dat wreekt Hij inzonderheid aan de priesters. Zie het vervolg van het hoofdstuk. Huichelachtig en geveinsd als ze waren durfden ze nog vragen: “Waarmede verachten wij Uw Naam?” Zij leefden alleen voor zichzelf, vers 10. Wie is er onder ulieden die de deuren om niet toesluit en u steekt het vuur op Mijn altaar niet aan om niet, Ik heb geen lust aan u en het spijsoffer is Mij van uw hand niet aangenaam.

c. Duidelijk zegt de Heere dus met andere woorden: “Die eer krijg ik van u niet als Vader, waar ik recht op heb, dat bestaat niet in uw hele of halve vormen, maar dat u Mij eert in Mijn

inzettingen en rechten die Ik u gaf, in die zuiver en heilig te bewaren, dat ben ik als Vader waardig. Het is *Mijn* ere, die Mij alleen toekomt.

d. De grond waarop Hij het eist, ligt dus in de waardigheid van Zijn Persoon en Wezen als God en Vader. Het was geen menselijke weldoener die het weldoen haast moede was geworden maar zulk Eén die ze op arendsvleugelen had gedragen, gelijk een voedster haar kinderen koestert. Daarom had Hij recht op een ootmoedige gestalte van het hart; wat zal ik de Heere vergelden en een openbaring naar buiten in de vruchten: Och, dat ik klaar en onderscheiden zag, Hoe 'k mij naar Uw bevelen moet gedragen. Had Hij recht op de eer als Vader, Hij had ook recht op de *vreze als Heere*. Was Hij Heere van hun leven, welvaart en alle dingen, zo wij straks gezegd hebben, zo is 't alsof Hij zegt: Ik uw Heere; maar u bent een diep, steil afhankelijk schepsel u bent van Mij, uw Heere afhankelijk gedurende elke ademtocht en polsslag; afhankelijk in uw slapen en waken; afhankelijk in uw eten en drinken; afhankelijk in uw leven en arbeid, in uw wonen en vruchtbaarheid, ja in alle dingen. Zulk een diep afhankelijk schepsel, wat mocht die zijn wettige Heere wel eerbiedig vrezen. Vrezen moest u voor Mijn hoogheid, zodat u niet durfde zondigen. Vrezen voor Mijn Ongenoegen, zodat u teer was in uw consciëntie. Vrezen voor Mijn oordelen en straffen met de gezindheid van een kind en niet van een slaaf, zodat u Mijn hoogheid eerbiedigde, als die u met een klap kon wegstoten. Zie Geliefden, de Heere begeert Zijn eer en vreze op goede gronden, zou Hij daar op deze dag ook van u geen recht op hebben. Is u de dankbaarheid alleszins niet betamelijk en passende? Bewijst u in de natuur dankbaarheid aan uw weldoeners, wel, schikt u heden om uw God te ontmoeten. Hebt u die ootmoedige gestalte van het hart betoond in een nederig buigen van binnen, geringer met Jakob, dan al die weldadigheid en trouw die Hij u als Vader bewees? Of komt u evenals Israels priesters Zijn heiligdom verontreinigen met uw wettische vormen zonder hart? O, dat rechte gevoel van die afhankelijkheid in alle dingen, wat wordt dat toch weinig beoefend! Wat is er een verzaken van God in het land, die even afhankelijk zijn in het regeren, vertrouwen op wijsheid en beleid, op staatkunde en doorzicht, zonder hun wettige Heere raad te vragen. De arbeider of zeeman zoekt naar oorzaken van zijn welvaart, maar eindigt teveel in het schepsel, en schrijft alles aan toeval of noodlot toe. Een ander heeft het in belijdenis, dat het van God is alles wat hij heeft, maar de kinderlijke vreze, waarop de Heere recht heeft en de eer die Hij vraagt, ontvangt God niet.

III.

Nu is het of de Heere Zijn volk voor Zijn vierschaar daagt en zegt: Kom zondaar, u betaalt in de wereld uw schuld, u brengt uw dank desnoods door burgerlijke beleefdheid, waar is Mijn eef en vreze.

a. Waar is Mijn eer die u Mij bracht met uw harten? Waar de plekjes, dat u voor Mij op uw knieën gevallen bent en Mijn Naam de eer toekende van al de zegen op de arbeid van uw handen. Waar uw verwondering, dat Ik u nog heb gedragen, dat uw huis nog staat, uw gezin nog leeft, uw zaak nog welvarende is? Zou de Heere moeten zoeken bij Israël en bij ons, waar de plekjes waren, daar Hij de eer kreeg, zeker als Hij het eens omkeerde en ons afvroeg: zondaar, kijk eens terug in het afgelopen seizoen, waar zijn de plekjes in uw huis, werkplaats, akker, schip of industrie, waar u murmureerde; Mijn doen u niet aanstond, als u schade leed? Waar zijn de plekjes, waar u ontevreden was over droogte of regen? Waar, dat het u niet aanstond, dat sommige gewassen minder in opbrengst waren? Zeker zouden die plekjes in overvloed in herinnering kunnen zijn, maar die zijn veelal haast vergeten. Evenwel komt de

Heere en zegt: “Waar hebt u Mij eer gegeven, dat u zelf en uw kinderen onder de indruk zocht te brengen, als u bij uw gevulde schuren of kelders stond, dat u zei: Kind, dat is nu alles van God, dat zijn de goederen (zei Jakob), die Hij zijn knecht genadiglijk verleend heeft. Hebt u dat gedaan aan uw tafels, voor u zelf en uw gezin een elk van de *uwen*, hoe Vaderlijk Ik met u handelde? Zet u hier, die Mij eren, zal Ik eren, maar die Mij versmaden zullen licht geacht worden.

b. Degenen, die waarlijk God eren, hebben een besef hoe zij al de waardigheid in zichzelf verloren hebben en geen recht overgehouden op de minste van Zijn weldaden; die alleen een rechterlijk vonnis verdiend hebben, wat is dat volk verwonderd als ze Vaderlijk behandeld worden en een ontsloten hand mogen ontwaren, waaruit niet anders dan zegeningen vloeien. Dezulken worden verlegen en gevoelen een ledigheid in zichzelf, die gedurig roept: Wat zal ik de Heere vergelden voor al Zijn weldaden. Dezulken, zeggen wij, eren God in gebrokenheid van hun hart en vragen gedurig dat Zijn inzetten in hun hart mochten geschreven staan, opdat ze zich toch kinderlijk tegenover zulk een goedertieren Vader zouden gedragen. Ze gevoelen zich ook schuldig aan snode ondankbaarheid en betuigen voor Zijn aangezicht: Zo U lust had om met mij te twisten, niet één uit duizend zou ik kunnen beantwoorden. O, die vierschaar, die ze zich voorstellen over hun murmureren en ontevredenheid; over hun opstand en wantrouwen; die schaamte, die zij van achteren gevoelen, als Hij ze voor Hem roept en zegt: Heeft u ook iets ontbroken? Ze zeggen: Niets Heere, u hebt alles wèl gemaakt. Ze gevoelen het dagelijks, zou Hij naar 't gehoor van Zijn oren bestraffen of naar het gezicht Zijner ogen richten, ik zou niet kunnen bestaan.

c. De zodanigen, die Hem als Vader wensen te eren, hebben dan zeker bij tijden en ogenblikken een verborgen heimwee in hun ziel om Hem volmaakt te eren voor de troon, waar geen vierschaar meer zal gespannen worden: Waar *is* Mijn eer, maar waar ze in zalige verwondering hun Vader in Christus, de Drieënige God, eeuwig en volmaakt zullen eren. Vraagt nu Jehova om Zijn vreze als Heere, zeker is het dat volk tot smart, dat ze niet meer van die kinderlijke vreze op aarde kunnen beoefenen. Evenwel kunnen ze bij tijden zo veel in die Heere zien en hoe meer ze in Hem en van Hem zien, zeggen ze met de kerk: De ganse aarde aanbidde U en psalmzingen O, zij psalmzingen Uw Naam. Sela Psalm 66. Dan weder: Laat al wat leeft Hem eren. Hier staat het arme kind van de wereld wederom beschaamd, die vol van mensen te vrezen, hoewel die zijn Heere niet zijn. Die ook menigmaal vrezen voor het tijdelijke tekort te komen en daarom zo niet op een oneerlijke wijze, dan toch nacht en dag sjouwen voor de tijdelijke dingen, omdat daarin al hun schat is.

Anderen vrezen wel de Heere, maar vrezen alleen voor Zijn gerichten en bezoeken in hun tijdelijke nering, onderwerpen zich daarom geveinsdelijk, om weldaden te ontvangen. Nog anderen vrezen God in krankheid of in storm of onweer als de scheepslieden van Jona of Paulus medereizigers naar Rome. Maar als de Heere ze eens daagde in dit uur voor Zijn vierschaar en zei: Waar is mijn vreze? Wat hebt u er van overgehouden? Vreest u Mij als Heere? O, wat zou menigeen staan met beschaamde kaken, die nooit de Heere eerde, maar alles Hem onthield en het gaf aan zichzelf of andere mensenkinderen. Komt de Heere nu thans vragen en zeggen: Bezieet uw werkplaatsen, zolders, kelders of wat ook. Ben ik een Vader? Bezieet uw gezin, kinderen en uw eigen lichaam. Ben ik een Vader? Bezieet ons land en plaats, onze overheid en andere regeerders. Ben ik een Vader? Wat zou u zeggen, moest u niet toestemmend antwoorden? Vraagt Hij: Ben Ik een Heere? Bent u meester van uzelf of ben Ik het? Wat zoudt u weder antwoorden? Meester van alles, wat U het Uwe noemt, is Hij, maar waar is nu Zijn eer en vreze?

Vraagt dat rondom u en binnen in u, evenwel is Hij het waardig eer en vreze te ontvangen. Hij zal het ook ontvangen zij het tot uw ondergang of behoudenis, alle knie zal Hem gebogen worden en alle tong Zijn Naam belijden.

d. De laatste vierschaar, waarvoor Hij hen daagt is: de Heere der heirscharen zegt het. Hij wil mededelen: Zulk een God roept u heden ter verantwoording, Die hemel en aarde bezit en ze gebiedt. Hij is Heere van al de heirscharen van de engelen in de hemel; die passen vaardig op het woord van Zijn mond; die erkennen Hem voor hun Heere, Schepper, Onderhouder en Weldoener. Die eren Hem als hun Heere Jes. 6. De één riep tot de ander en zei: Heilig, heilig, heilig is de Heere God der heirscharen. Hij is Heere van de heirscharen van de geesten van de volmaakt rechtvaardigen voor de troon. Dieren en Ouderlingen paren samen hun stem tot Zijn verheerlijking en weergalmen eeuwig in het volmaakte, hetgeen de kerk in beginsel hier op aarde zingt: Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen. Hij is Heere van al de heirscharen van de hemellichamen, zon, maan en al die talloze sterren, die het scherpst gezicht hier op aard verwarren Psalm 147. Hij roept ze bij name en omdat Hij groot van vermogen is, er wordt er niet één gemist. Zij eren Hem in het staan en blijven in hun stond: in hun op- en ondergang, in het dienen van Hem, als Hij ze roept zoals bij Sisera om uit haar loopplaatsen te strijden of stil te slaan in haar woning als bij Jozua Hab. 3. Doet hier bij, dat Hij Heere is van de heirscharen van de Heidenen, van al de levende, wezenlijke en wezen- en redeloze schepselen, als Vader die ze alles te voorschijn riep; als Heere, die ze onderhoudt en bestuurt, bewaart en verzorgt naar Zijn welbehagen. Zulk een Heere der heirscharen heeft recht op uw eer en vreze. En dat wel inzonderheid op u, een volk dat Ik droeg op armen van de lankmoedigheid, die Ik leidde door de afgronden, zodat u als een paard in de woestijn niet struikelde en u rust gaf als een beest, dat afgaat in de valleien Jes. 63. Zie Geliefden, als wij zo de Heere Zijn volk voor Zijn vierschaar zien dagen en Hij hen een indruk zoekt te geven, wie Hij Zelf is en welke afhankelijke nietige en schuldige schepselen zij zijn, zo mochten wij ons datzelfde eigen zoeken te maken op deze dag, namelijk dat wij met zulk een God in rekening staan, die Zichzelf (en dat met recht) noemt de Heere der heirscharen. O, hadden wij samen daarvan een diepe indruk, wat zouden wij toch laag buigen voor zulk een majestueuze Heere. Wat zouden wij die offerande brengen van een verbroken hart en een verslagen geest, wat zouden wij ons zoeken te dekken in die sterke Rotssteen, zijn lieve Zoon en vrede met Hem maken, eer de gewichtige laatste stonde zal aanbreken, dat wij allen voor die Heere der heirscharen ten laatste zullen gedagvaard worden om een eeuwig lot uit Zijn mond te ontvangen.

Tussenzang: Psalm 66: 1 en 2

TOEPASSING

Ziedaar Geliefden u in weinige trekken Jehova's eis met rechtmatige voorstelling van de redelijkheid van die eis voor u geschetst. Zullen wij eveneens met weinige trekken deze zaken voor ons gebruik zoeken toepasselijk te maken, zo zal het ons betamelijk zijn onszelf en elkander af te vragen: Is de eis van de Heere om *eer* en *vreze* billijk? Wij antwoorden:

1° ja, die eis is billijk. Ten eerste, ten opzichte van diegenen, die Hij over de lengte en breedte van de aarde in ons Vaderland en ook in ons midden, bijzonder Vaderlijk behandelde. Er is een volk, dat Hij van eeuwigheid liefhad en indertijd trok met koorden van eeuwige goedertierenheid. Waar inzonderheid het Vaderlijke op de voorgrond trad. Ezech. 16 en Jer. 31 Mijn ingewand rommelt over u van barmhartigheid. Toen wierp Hij een oog van eeuwige

ontferming op hen: Ik zag u (zegt Hij) en ziet, uw tijd was de tijd der minne, zo breidde Ik Mijn vleugel over u uit. Het Vaderlijke trad naar voren bij dat volk, toen zij onder het gezicht van hun zonden dreigden te vergaan en gekneld lagen in banden van de dood, waar de angst der hel hen alle troost deed missen; het Vaderhart zei toen: Hoe zou Ik u overgeven, o Efraïm; u overleveren, o Israel. Hij wees ze Vaderlijk de weg, waardoor ze konden behouden worden, die hoge weg, die Hij in Sion gelegd had. Doe hier bij, hoe Hij duizenden ter rechter- en linkerhand voorbij ging wel in hun eigen huis en familie; ja wel de naastbestaanden in hun bloed. Hoe Hij rechterlijk handelde met anderen rondom hen die Hij in een onbekeerde toestand wegnam, soms door een plotselinge dood of droevig ongeval, gelijk Haran in het huis van Terah in de kracht van zijn leven, terwijl ook Abram en de anderen nog afgodendienaars waren. O, dat Vaderlijke voor ál die Abrams, die Hij leidt uit het Ur der Chaldeën en anderen voorbij gaat in Goddelijke vrijmacht en zegt: Jakob heb ik liefgehad en Ezau heb ik gehaat. En wie zal dan tot Hem zeggen: Wat doet u?

Ten andere: Hij handelde inzonderheid Vaderlijk met dat volk op de verdere weg, als zij trouweloos zich afkeerden, her- en derwaarts door hun boelen verlost werden en als dwalende schapen onbedacht hun Herder verloren. Hij kwam ze Vaderlijk op te zoeken en maakte gedurig Zijn Woord waarheid aan hun ziel: Sinds Ik tot hem gesproken heb, denk Ik nog ernstiglijk aan hem, Jer. 31. O, dat Vaderlijk zoeken van dat verdwaalde schaap, die Vaderlijke tuchtiging om ze in de rechte weg terug te brengen en daarin te houden, die Vaderlijke onderwijzing in de heilgeheimen van, het verbond van de verlossing, als Hij dat troetelkind van vat in vat ontledigd, van de borsten speent en de vaste spijszoes toeschikt, de aangename gestalten en gewaarwordingen van de ziele doet opdrogen om ze door het geloof te doen leven en uit de ambten van de gezegende Middelaar te bedienen; ze uit te leiden buiten de legerplaats om de smaadheid van het kruis te dragen, het zijn ál bewegingen van Zijn Vaderhart, dat altijd trilt van zuivere liefde tot dat volk.

Ten derde. Hij zal Vaderlijk met hen handelen, als Hij ze hier geleid heeft tot aan, zal Hij ze ook Vaderlijkheden tot in en over de dood. Hij zal dan Vaderlijk Zijn dienaren zenden om die beminden op hun wieken te dragen voor Zijn Troon in de troonzalen van het licht, zal Hij ze Vaderlijk ontvangen en hun een plaats geven in het huisgezin van de verlost, aan de ronde tafel in de bruiloft van het Lam.

Zie Geliefden, zó is Hij hun Vader in Christus geworden en zó is Hij hun wettige Heere, Die hen van 't geweld van de duivel verlost en Hem ten eigendom gemaakt heeft. Zij hebben hier op aarde met hun eerste en oude heer gebroken en zijn teruggebracht tot hun eigenlijke en wettige Heere, die zij in de diepe bondsbreuk moed- en vrijwillig hadden verlaten. Maar zeg ons, volk van God, is die Vader, Die dat alles uit zuivere liefde aan u deed, is die Heere, Die u zó onderscheidde van zoveel natuur- en tijdgenoten, nu die eer en vreze niet waardig? Wees eens eerlijk van binnen! Hebt u op deze dag, waar de Heere u terugwijst inzonderheid naar de geestelijke weldaden aan u bewezen; wel met diepe schaamte stil gestaan bij uw gedrag tegenover zulk een Vader en Heere? Hebt u zich wel zoeken te brengen in zulk een gestalte die u als kind betaamde, uw hart voor Zijn liefde geopend, de afgoden weggeworpen en tot stof vergruisd? Hebt u niet veelal een verkeerd gezicht op Zijn handelingen; kastijdt Hij, voert Hij in duisternis, bezoekt Hij met tegenheden, 't is toch al Vaderlijk en omdat Hij u liefheeft. Bent u er wel bij bepaald, dat hetgeen u op aarde hebt, 't zij dan weinig of veel, Hij 't u als Vader toeschikt. U hebt het als een kinderdeel uit Zijn hand. Hebt u 't ook zodanig gebruikt? Is uw hart niet dikwijls vervoerd geweest, ook in het afgelopen seizoen door de zorgvuldigheden van het leven, verlost door aardse zorgen en afgetrokken, waardoor uw

zieleleven verdonkerde en de vijand voordeel op u behaalde? O, bedenk toch met welk een dure prijs u gekocht bent, niet met vergankelijke dingen, goud of zilver maar met het dierbaar bloed van Christus als van een onbestraffelijk en onbevlekt leven.

Bedenk ook, dat u juist daarom en daarom alléén Gode bent vrijgekocht. opdat u Hem hier en straks eeuwig zoudt verheerlijken. Zie, dat volk, zal Mijn lof vertellen. Geef toch de wereld geen eer door teveel met haar op te hebben. Geef uzelf geen eer door heimelijk op uzelf, uw ontmoetingen, geloof of bekering te vertrouwen, maar geef de Heere de God van Israel de eer en leef als een afgezonderd volk in 't midden van een krom en verdraaid geslacht. Zoek alles aan te wenden, dat Hij verheerlijkt worde in uw gezin en omgeving; dat Hij verheerlijkt worde in uw leven, zoals Hij haast verheerlijkt zal worden in uw dood; want kostelijk is in de ogen des Heeren de dood Zijner gunstgenoten. 't Zijn maar enkele schreden meer en dan bent u er, waar u eeuwig blijven zult en waar u uit ál de begeerte van uw ziel een Drieëenig God zult groot maken, eer en aanbedding Hem, die op de Troon zit en het Lam, toe te brengen tot in de eindeloze eeuwigheid.

2° De eis is ook billijk van de Heere der heirscharen ten opzichte van de onbekeerde mensen. Hij komt om Zijn eer voor al de Vaderlijke zorgen, die Hij u bewees. Hij komt om Zijn vreze voor al de bemoeienissen, die Hij als Heere met u maakte. Vooreerst. Het is Vaderlijk, dat u nog een plekje hebt op de aardbodem waar u zit of staat: de bezoldiging der zonde is toch de dood. Rechterlijk, zou Hij de aardbodem onder u moeten doen splijten en u in Tophet doen wegzinken, dat door de adem van de Heere als een zwavelstroom is aangestoken. Vaderlijk geeft hij u spijs en drank, wat alleen de kinderen toebehoort, deelt hij aan een zaad van de boosdoeners, aan honden en onreinen. Of u mogelijk nog buigen zou en uw verharde hart breken door de overvloed van zegeningen, die Hij in uw schoot werpt. Daarom opent Hij de vensters van de hemel; zodat er geen schuren genoeg zijn Mal. 2. Daarom doet Hij de wolken druipen en laat de zon schijnen om uw akker te koesteren en vruchtbaar te maken uit Zijn zalen Psalm 104.

Ten. andere. Hij handelde Vaderlijk, met u, liet en laat nog vermanen, de Evangeliestem ruiste in. uw oren om u uit te lokken tot een zalige dienst als die van Koning Jezus is. De vloeken en dreigementen van de Wet liet Hij u prediken, opdat uw hart beven en schudden zou en u bewogen zou worden als een riet en uitroepen: "Ik heb, gevreesd voor Uw oordelen." Hij bracht niet haastiglijk het oordeel over uw boze daden, maar verschoonde u lankmoedig, richtte u misschien op van ziekbedden, zegende uw handtering, vermeerderde uw huisgezin en riep u gestadig toe door ál die stemmen: Och, of u bekende, nog in deze uw dag, wat tot uw vrede dient. Zeg ons: Waar is nu de eer voor zulke Vaderlijke handelingen, waar de boetvaardigheid van uw hart; waar de vreze voor Zijn heilige Naam? O, weet toch, het zal niet lang meer duren, of al het Vaderlijke over u zal ophouden, dat uw plaats hier ledig zal gevonden worden op uw akker of in uw woning, maar u uw plaats zult ingenomen hebben bij de duivelen en verdoemden in de buitenste duisternis, waar nooit geen vriendelijk Vaderwoord u zal bejegenen, maar een eeuwig rampzalig gescheiden zijn van al de voorrechten, die u hier op aarde nog mag genieten. O, die nare eeuwigheid, die dag der wolk en der donkerheid, als de Vaderlijke weldaden en roepstemmen, rechterlijke uitspraken zullen worden, die geen enkele verzachting zullen aanbrengen noch de weg aanwijzen van enige behoudenis. O, die dag, dat u voor de Heere der heirscharen zult gedagvaard worden en Hij zeggen zal, waar zijn de plaatsen op aarde, waar u voor Mij gebogen hebt, waar u om uw zonden hebt geweend, het Godsgemis hebt betreurd. Waar de plaatsen, daar u Mij eerde voor de wereld en Mij als uw Heere erkende. Ach, daar zult u eeuwig beschaamd staan, u, die uw oude heer de duivel

getrouw gebleven bent tot in de dood. Voor loon zult u eeuwig gepijnigd worden door hem, eeuwig met uw zonden geslagen, eeuwig uw weldaden uw tegengetuigen zijn en alzo uw rampzaligheid vermeerderen. O, zondaar, konden wij uw hart verbreken, maar dat is Gods werk alleen. Konden wij u brengen tot uw Heer en Weldoener, maar dat vermag. noch mensen- noch engelenstem. Al stond er iemand uit de doden op, u zou u niet laten gezeggen. Bent u heden bewogen, morgen of misschien al eerder gaat u uw oude weg. Zegt uw eigen consciëntie de Heere heeft recht op eer en vreze, wel wat weerhoudt u nog langer om ze Hem te geven. Ontzagen wij, de vaders van ons vlees en eerden hun, zullen wij dan niet veel meer de Vader der geesten onderworpen zijn en leven Hebr. 12: 9. Een boeteling is door Hem nooit afgewezen, ook niet al waren ze oud en stijf, evenmin al hadden ze lang en zwaar gezondigd. Komt nog heden en zegt: Heere trek mij, ontdek mij, bekeer mij. Wie weet, wat Hij doen zal of Hij misschien zich nog zal verheerlijken in uw behoudenis. Wie weet of u nog niet een beminde bent, die de Rechter hier zult ontmoeten en die als Vader leren kennen, vóór uw dood.

En nu Toehoorders! zullen wij het nog verder uitzoeken ten opzichte van ons volk en vaderland, waarvan de Heere met recht eer en vreze eisen kan, aangezien Hij Vaderlijk met onze natie handelde? Wij laten dat ditmaal aan uw eigen uitbreiding over. We willen alleen nog dit zeggen en daarmee besluiten: Is het oordeel vreselijk van de Heere der heirscharen over een persoon in 't bijzonder, 't zal niet minder vreselijk zijn als Hij een volk gaat richten. O, die gericht over de Kanaänieten, over Moab of Ammon, over de eerste wereld in zijn geheel of over sommige plaatsen in 't bijzonder, als Hij blinkende verscheen, wat was het dan vreselijk! Wat zullen die afgoden, die schatten, die tonelen en plaatsen van gemakelijkheid nietige vertroosters worden, als de Heere komt om Zijn eer en ons met de bezem van het verderf zal wegvagen. Voor Zijn aangezicht gaat de pestilentie en de vurige kool gaat voor Zijn voeten heen Hab. 3. O, gelukkig volk, die met dezelfde Profeet in zijn lied op Neginoth mag aanheffen: Zekerlijk *ik* zal rusten ten dage der benauwdheid als Hij optrekken zal tegen het volk, dat Hij het met benden aanvalle. Hoofdstuk 3: 16. Rusten in benauwde dagen aan dat Vaderhart, als zijn vijanden brullen van angst en wee. Rusten zult u in hoop in de schoot van de aarde onder Zijn Vaderlijke zorg, als de zondaar met verschrikking de dag ziet naderen van hun verrijzenis uit de dood en straks eeuwig rusten met ziel en lichaam als een volk zaliglijk tot Zijn dienst bereid, Gode en het Lam eeuwig tot eer en heerlijkheid.

AMEN

Nazang: Psalm 145: 4

5. DE DANKBARE JOB

Dankdag Leerrede over Job 10: 12

Voorzang: Psalm 36: 8

Voorafsprak

Waarde Toehoorders! Deze Psalm draagt het opschrift: Een Psalm van David, de knecht des Heeren voor de opperzangmeester. Slechts één Psalm van David behalve deze, te weten de 18e Psalm, draagt dat opschrift *een knecht des Heeren*. De eigenlijke reden waarom ook de andere Psalmen van David die aanvulling niet hebben, ligt in het duister. Wellicht heeft de Geest het in de andere weggelaten, omdat de godvruchtige lezer zelf wist, dat het de van God beminde, de man naar Gods hart, de knecht des Heeren was, die bedoeld werd. Hoe het zij, hij zag veel meer grootheid en waardij daarin, dat hij een knecht des Heeren was, dan dat hij een groot koning was met vele onderdanen, rijkdom en eer. Als dienstknecht des Heeren, zocht hij de zaak van God in zijn koninkrijk met woord en daad te bevorderen en al datgene, wat die dienst moedwillig weerstreefde, uit te roeien, zoals hij zegt Psalm 101. Alle morgen zal ik alle goddelozen des lands verdelgen om uit de stad des Heeren alle werkers der ongerechtigheid uit te roeien. Als dienstknecht des Heeren nam hij het op voor de ellendige van het land om hun recht te doen en hun zaak te beslechten, wat hij in Psalm 72 zijn zoon Salomo toebidt en doorzag op de Grote Salomo, die de kinderen van de nooddriftigen zou verlossen en de verdrukker verbrijzelen.

Met welke gelegenheid David deze Psalm gedicht heeft, is niet met zekerheid te zeggen. Wellicht toen hij onder vervolging en zwaarigheid zuchtte. Maar hoe dan ook, bij die gelegenheid liet hij zijn gedachten gaan en overwoog de bedroefde staat en toestand van de wereld en de kerk. Als hij ziet op de goddeloosheid rondom hem klaagt hij in vers 2:

a. De overtreding des Goddelozen spreekt in het binnenste van mijn hart; er is geen vreze Gods voor zijn ogen. Niet uit de hoogte zag hij dus op de stoute zondaren neer maar het smartte hem van binnen; het priemde, het doorgriefde hem, de woorden die ze spraken, de daden die zij deden, dat al tot oneer van God was en waardoor zij een schandvlek werden in Zijn koninkrijk. Och, wat droeg hij leed, dat zo de Naam des Heeren gesmaad en gelasterd werd. Inzonderheid als *knecht des Heeren* kon hij dat niet dragen, die de eer, van zijn Grote Heere en Meester hoog wilde houden. Ze waren Goddeloos in “de woorden huns monds”. Die waren onrecht en bedrog in de gedachten. Op hun leger vers 5. Hij bedenkt onrecht op zijn leger. Ze vleiden zich onder dat alles. ’t Was alsof er geen God bestond, die het bezoeken zou. Ze lieten na, te verstaan tot weldoen, gaven om God noch mens, maar zeiden: “Wie is Heer over ons?” Heeft David dus tot zijn bittere zielesmart daarvan gesproken, hij weet ook dat het alleen Gods nederbuigende ontferming was, dat het met hem anders was gesteld, omdat de kiem van al die boosheden eveneens in zijn hart woonde. Hij ziet in ons zangversje op naar de Hemel en zegt: o Heere uw goedertierenheid is tot in de hemelen, Uw Waarheid is tot de bovenste wolken toe. Het is, alsof hij zeggen wil: O, Heere die stoute zondaren, dat woeden tegen U, hoe kunt U ’t nog dragen! Was U geen eeuwig onbegrijpelijk goedertieren God, u kon het niet gedogen, dat zij zich aldus onder Uw God’lijk oog gedroegen. En nu draagt U niet alleen in lankmoedigheid de Goddeloze zondaar, maar U *zegt* in goedertierenheid. De hemel waaronder hij stoutelijk zondigt, die laat u druipen van boven af. De zon, waaronder hij onrecht bedrijft, laat U nog lichten en schijnen over hem. De aarde, waarop die zondaar gaat en nederligt, die laat U nog staan, zodat ze hem draagt. Goedertierenheden omringen hem,

zijn vee deelt mede in die goedertierenheid, U vermenigvuldigt die bij hem, doet het gras daarvoor uitspruiten en zo is Uw goedheid hemelhoog.

b. David als knecht des Heeren maakt evenwel niet alleen gewag van die grote *goedheid* van God, maar spreekt ook van Gods Waarheid of gerechtigheid, die tot de wolkenboog reikt en van het *recht*, dat is als Gods bergen. Hier wordt de profeet en dichter geleid, al mag het nu nog zo schoon schijnen te staan met de Goddelozen, evenwel, het recht en de gerechtigheid van God zal zo goed aan hem vervuld worden, als dat het nu schijnt, dat hij alleen deelt in de goedertierenheid van God. Eenmaal zal God met hem afrekenen; eenmaal zal ál wat hij heeft, al die goedertierenheid van hem weggenomen worden. Hoe, waar of wanneer dat komen zal, dat weet hij niet. Dat ondoorgrondelijke oordeel, die eeuwige wijsheid van God zal dat naar eigen goedvinden uitmaken, maar Zijn rechterhand zal Zijn haters vinden. Dan zal die zelfde aarde, waarop hij nu de zegeningen geniet, diezelfde zon, die hem bestraalt en koestert met hemel, lucht en wolken tot zijn veroordeling samenspannen en die stoute zondaar zal met de handen op de lendenen als een barendende vrouw staan en zijn aangezicht zal betrekken als een pot. Zie Geliefden welk een gezicht David heeft in de goedertierenheid en het recht beide, hetwelk ons onder de leiding en invloeden van de Heilige Geest tot een nuttige overdenking kon zijn op deze dankdag. Immers wie deelde niet in de grote goedertierenheid van God in het seizoen, dat achter ons ligt? Hoe stelde die goedertieren God, zon, maan en sterren, lucht en wolken, zee en aarde dienstbaar aan ons onderhoud. Dag en nacht, zegt de dichter van Psalm 68, overlaat Hij ons. Beladen met weldaden van de avond tot de morgen en van de morgen tot de avond, die zuiver en alleen toch afdalen uit die Bron van enkele goedertierenheid. Misschien zult u zeggen: 't Is al wel, maar zó Goddeloos heb ik de goedertierenheden van God niet gebruikt als voormelde zondaar, zodat ik naar God noch mens zou vragen en onder al die bemoeienissen zo driest zou zondigen. Ik heb de armen het zijne gegeven, zowel als de kerk. Ik heb mijn godsdienstplichten waargenomen, gebeden en gedankt, mijn schuld betaald, mijn huisgenoten verzorgd en zo alles gedaan wat ik kon. Arme mens, is dat uw grond- of dankdag gestalte? Dan staat het met u zeer kwaad. Dan zal de Heere uw offerande van deze dag niet willen rieken, dat kreupele en blinde offer is Hem niet aangenaam. Weet u wel, welk offer Hem behaagt? Een gans gebroken geest! geen gebroken taal, maar een gebroken *hart*. Weet u wel voor wie de goedertierenheden van God in de grond goedertierenheden worden? Voor degenen, die in hun eigen schatting niet anders dan vloek en toorn waardig zijn. Die, evenals de verloren zoon alles hebben doorgebracht en nu wel een rechterlijke uitspraak van de Vader, maar geen goedertieren onthaal durven verwachten. O, wat zonk Jacob diep weg, toen hij voor 't aangezicht van de Heere uitriep: Wie ben ik Heere en wat is mijn huis, dat u mij tot hiertoe gebracht hebt? Hadden wij zulk een gestalte, zulk een hart om laag te buigen, zulk een gezicht in de grote goedertierenheden van God en in onze eigen onwaarde, we zouden zeker dan iets verstaan van de Godvruchtige uitroep van Job, waarbij wij elkander thans nader wensen te bepalen.

Zingen: Psalm 31: 15 en 16

Tekst: Job 10: 12

Benevens het leven hebt u weldadigheid aan mij gedaan: en Uw opzicht heeft mijn geest bewaard.

Het is ons oogmerk thans niet deze Godvruchtige man, wiens boek thans voor ons ligt opengeslagen, in Zijn afkomst, leefwijze of hoedanigheid, na te speuren; wij laten dat vol-

gaarne aan anderen over. Wij weten volgens de uitspraken van de Heilige Schrift, dat het een historisch man geweest is, die van God zelf, Ezech. 14: 14, onder de rij van de ernstigste aanbidders gesteld wordt, die in hun tijd veel op de hemel vermochten, Al stond Noach, Daniël en Job voor Mijn aangezicht, zegt de Heere daar. Wij weten ook, dat hij een man was, die niet volgens afkomst en geboorte tot het zaad van Israël behoorde: hij woonde in het land Uz, in het Oostelijke deel van Arabië naar de zijde van Chaldea en toch, al was hij als zodanig buiten het Verbond van God met Abraham en zijn nakomelingen, nochtans was hij de meest bijzondere gunsteling van God op aarde van die tijd. In elke volke geldt: die Hem vreest en gerechtigheid doet is Hem aangenaam. Speuren wij aandachtig in de Waarheid, dan zult u bijzondere voorbeelden van Gods ontfermingen vinden naar Gods eeuwige vrijmacht in vreemdelingen. Zo lezen wij van het *geloof* van de hoer Rachab in het midden van de afgodendienaars; van de oprechte en standvastige keuze van Ruth, de Moabietische, die niet in de ware godsdienst onderwezen was, maar haar afkomst was van Moab, wiens geslacht in de vergadering van de Heere niet mocht komen. Wij hebben ook in Job een bijzonder voorbeeld van groot geduld en sterk vertrouwen op God temidden van de zwaarste rampen en beroeringen; bovendien is hij een doorluchtig type van de Gezegende Zoon van God in Zijn bitter lijden, om daarna tot grotere heerlijkheid gebracht te worden.

Wij vinden hem in ons hoofdstuk als in sommige van de voorgaande in pleidooi met zijn vrienden, waarin ons telkens zijn tere Godsvrucht, alsook het bijmengsel van Jobs menselijke zwakheden wordt aangetoond. Als wij zo in 't kort de hoofdzaken van de elf versjes, die onze tekst voorafgaan, opspeuren, vinden wij hem in vers 1 eerst hartstochtelijk klagen: Mijn ziel is verdrietig over mijn leven, met andere woorden: ik ben uw bestraffingen moede. Anderdeels keert hij zich en zegt: ik zal mijn klacht op *mij* laten, ik zal God niet beschuldigen. Zoveel vreze Gods lag er op zijn ziel, dat hij God niet wilde aanklagen, maar alleen zijn verademing zocht in de klacht. Vervolgens horen wij hem invallen met een ootmoedige bede voor God: Verdoem mij niet, veroordeel, verwerp mij niet als Rechter, maar kastijd mij als Vader. Zijn gezicht op de daden van God was heden zó beneveld, dat het in zijn gevoel was of de Heere hem als het schepsel van Zijn hand niet achtte, maar hetzelfde boven vermogen bezocht en nu kon hij die schikkingen van God met zijn eigen tegenwoordige toestand niet overeenbrengen. Ziet u gelijk een mens ziet vers 4, kijkt u niet dieper? U kunt toch weten, dat er geen bijzondere Goddeloosheden mij aankleven, waardoor ik Uw toorn mij opzettelijk op de hals gehaald heb? Daarna komt hij voor de Heere in vers 8-11 waar hij zijn Schepper meent te zullen overtuigen dat hij toch Zijn schepsel is en geeft in 't kort een beschrijving van de bewonderenswaardige bouw van 's mensen lichaam met verstand, wil en vermogen begiftigd, de adem van God ontvangen en met een schoonheid boven de dieren der aarde versierd. Met vel en vlees, met beenderen en met zenuwen (zegt hij) hebt u mij samengevlochten vers 11. Daarna komt hij in vers 12 mede met het oog op zijn tegenwoordige toestand betuigen: Benevens het leven enz.

Wij letten op deze hoofdzaken:

- I. Waarin hij weldadigheid zag.
- II. Wat die weldadigheid vergrootte.
- III. Waarop hij die weldadigheid grondde.

I.

Wij treffen dan hier de godvruchtige lijder, zoals uit het voorgaande bleek in een onderhandeling met zijn grote Schepper en Formeerder, om in die hoorbare onderhandeling ook zijn

vrienden zoeken te overtuigen, dat er geen bijzondere zonde lag, waardoor de toegang tot God was onderbroken. Er mag hier enig verschil zijn bij de verklaarders en moeilijk zijn om uit te zoeken of Job hier juist zijn tegenwoordige, dan wel zijn voorleden staat vóór de zware beproeving op het oog heeft, onzes inziens lijdt het geen zwaarigheid, dat het op beide van toepassing gemaakt wordt. Laat ons derhalve zien

a. Dat Job de Grote Schepper, de Heere van de ganse aarde hier erkent als Degene, Die hem het leven gaf. De Engelse overzetting heeft hier: u hebt mij leven geschonken. Aldus belijdt hij: de geest, de ziel, het leven is een gave van God. Ik ben niet door menselijke willekeur in de wereld gekomen, maar de adem van de Almachtige maakte mij levend. Hij heeft de geest in mijn binnenste geformeerd, die geest die eenmaal wederkeren zal tot God, Die hem gegeven heeft. Mijn lichaam zou slechts een levenloos geraamte zijn, zonder geest, wanneer Hij, als de Vader van de Geesten mij niet gemaakt had tot een levende ziel en met verstand en vermogens begiftigd. Ik leef dus uit Hem en door Hem. Hij is Heere van mijn leven, Die ook mijn adem op Zijn tijd weer in zal houden, zonder daarvan aan enig schepsel rekenschap te geven. Hij schonk mij het leven als mens tot Zijn eer, opdat die Godsdaad, leven geven, een redelijk schepsel formeren, in die levende God zich zou verlustigen en zich verblijden, van die levende God altijd in zijn gevoel diep afhankelijk zich zou gedragen, maar ook vertrouwelijk zou leunen en steunen, gelovende: Mijn tijden zijn in Uw hand; geen schepsel kan zonder Uw toelating mij het leven ontnemen, geen mensenkind kan ook mijn leven maar één seconde verlengen. Als u zegt: “Keert weder, gij mensenkinderen!” laat dan al de wijsheid van de mensen, laat al de zorg van de nabestaanden samenspannen, tevergeefs! U schonk mij het leven en het is van U.

b. Ten andere, met het oog op het tegenwoordige is het, alsof wij de vrome godsmen horen zeggen: “Zoals ik het leven uit Uw hand *ontvangen* heb, zo is het door U *bewaard*, hetwelk ik als een bijzondere weldaad en zorg over mij mag rekenen Met het oog vooral op de diepe lijdensweg, waarin ik verkeer. 1^e U doet mij leven, al heb ik een ellendig lichaam vol zweren, etterende zweren, waaraan de zak, die ik om mijn vlees deed, kleeft, alsof zij er omgenaaid is, hoofdstuk 19. Mijn adem is evenwel nog in mij, al hebben mijn polsaderen geen rust en al ben ik in een zeer deerniswaardigen toestand, zodat ik zeggen moet tot mijn omstanders: ziet mij aan en wordt verbaasd. 2^e Ik leef nog, U bewaarde mij het leven. Zie ik rondom mij, al mijn kinderen zijn dood en leven niet meer. Hoe jammerlijk klaagt hij over dat gemis. Ik smeek omwille van de kinderen van mijn buik. Menigmaal heb ik als een godvruchtig vader voor hen gebeden en offerande gedaan hoofdstuk 1. Ach, ze zijn niet meer. In Uw vrijmacht hebt u hen uit het land van de levenden afgesneden. Wat een wonder: mijn vee is dood of ten buit geworden aan de vijanden, mijn huizen in elkander gestort, terwijl ik daar juist niet in was. Hoeveel gevaren, welk een nood rondom mij. Trots dit alles mag ik nog leven. 3^e Ik leef, het leven hebt U Mij bewaard, had ik de raad opgevolgd van mijn eigen huisvrouw, dan leefde ik thans niet. Zij zei, in die hachelijke tijd: “Zegen God en sterf,” maak er een einde aan, ruim u uit de weg. Het is, alsof ik haar nog een last ben, daarom klaagt hij: Mijn adem is mijn huisvrouw vreemd, ze wil van mij niets weten. Ik leef nog. Had de duivel zijn zin, dan leefde ik niet meer, maar zou reeds lang door zijn kaken verslonden zijn. Gij hebt mijn leven bewaard als die draak. Als een avondwolf op mij zou zijn aangevallen, zo hadt u gezegd: “Verschoon zijn leven.”

c. 't Is, alsof wij hem horen zeggen: “Nu ik nog leef, is er nog kans op verademing, op uitkomst, dat ik in 't eind zal triumferen. Immers de levende zal U loven, maar niet die in de

stille nedergedaald zijn. Het graf zal U niet loven noch uw waarheid verkondigen. Nu heb ik nog hoop, dat U wel zwaar beproeft, maar dat ik nog eenmaal als goud zal uitkomen uit dit loutervuur”.

Wij zullen in dit eerste gedeelte Job niet verder beluisteren, maar elkander afvragen voor ons tegenwoordig doel als wij met vele zegeningen overladen ons voor het aangezicht van de Heere stellen, of wij iets van deze Jobsgestalte in ons bevinden. Ten eerste, betreffende ons leven als Godsgeschenk, met het oog op anderen, die voorheen met ons waren. Zag Job op zijn kinderen; het is waar, geen seizoen gaat voorbij, of de één of ander verliest van zijn dierbaren door de dood. Zijn het dan juist niet kinderen, is het niet na in den bloede dan van verre of rondom ons: het graf zegt nooit, het is genoeg, Spr. 30. Kijk eens rondom u hadt u ogen zoals Job, Het jaargetijde, dat achter ons ligt, predikt ons inzonderheid vele Godsbezoekingen. Hoeveel huizen in elkander door stormwinden en wolkbreuken! Welk een aantal mensen nabij en van verre in het water vergaan. Doden door onweer van de hemel, woningen in de as gelegd, mensen door zonnesteek gestorven, behalve zovelen in de gewone weg van de natuur, die hun levensloop hier geëindigd hebben. Doet hier bij al de honderden, ja duizenden door bijzondere en sommigen door moedwillige onheilen, als door spoorwegongelukken, neergestorte vliegmachines, overredenen door auto's en motoren, al tezamen vruchten van de nieuwe uitvindingen van onze dagen en vraag u dan af: “Bent u bepaald bij dat grote Godsgeschenk, dat u nog heden levend bent? Dat geen van al de genoemde of andere onheilen u troffen? Dat u bewaard bleef in gekende en ongekende gevaren, die u dagelijks omringen? Inzonderheid behoorde u op Dankdag uzelf dat voor ogen te stellen en niet zulk een weldaad in de Groten Schepper én Bewaarder van uw leven te eindigen. Nog leven om u voor te kunnen bereiden voor de eeuwigheid, wat anderen niet meer kunnen, misschien wel onder uw nabestaanden, wiens lot nu reeds is beslist voor eeuwig. O, wat zouden er velen onder al de gestorvenen nog een weinig leven op aarde wensen om anders en beter zich te kunnen gedragen, maar dat is voor eeuwig hun ontzegd. Ten andere, met het oog op degenen die onze dood zouden wensen. Dachten wij, dat het anders met *ons* stond dan met Job? Gaat de duivel niet om als een briesende leeuw? Zou die de dood van de onbekeerden niet wensen om ze voor eeuwig in zijn klauwen te verslinden? Zou die ook de dood van Gods volk niet wensen, opdat ze geen nut op aarde meer doen zouden, niet voor anderen bidden, hen niet vermanen, het land niet meer steunen? O, ja, die is mensenmoorder van het begin, Joh. 8: 44. Dat leven als Gods geschenk aan de mens neemt hij onmiddellijk weg bij de toelating van God. Zodra die Zijn hand aftrekt, vallen ze in zijn kaken en mogen van hem geen ogenblik langer leven. Zie dat in Judas, in Saul, in Achitofel en vele anderen. O, dat leven onder een bewarende hand, al is het maar in de algemene bedeling, in de mogelijkheid, nog niet door Satan overweldigd voor eeuwig, hebt u 't heden nog als zegen en Godsgeschenk op de Dankdag weldadigheid gerekend? Lang duurt het niet meer, maar zó lang het duurt, betaamde het ons het leven kostelijk te achten.

II.

Hebben wij tot dusver gezien waarin deze vrome man weldadigheid zag, namelijk daarin dat hij *leven* mocht. In dit gedeelte van onze woorden vinden wij dan meer uitgebreid en verklaard, wat die weldadigheid vergrootte, namelijk, hij had niet alleen het leven, zegt hij. Ja, zelfs benevens of behalve het leven hebt U *weldadigheid* gedaan en Uw opzicht heeft mijn geest bewaard. Wij hebben hier

a. Het is of Job zeggen wil: U gaf mij niet alleen het leven en bewaarde mij het leven, maar U

gaf mij levensweldadigheden; of: U hechtte waarde aan mijn leven, U onderhield mijn leven met voedsel en deksel, ja al wat ik nodig had om te kunnen voortbestaan. Wij lezen nergens dat Job onder al de zware beproevingen broodsgebrek had. Zeker ligt dat in deze ontboezeming opgesloten. Of dat hij zulks bedoelt in zijn eertijds zeggende: “Toen ik mijn gangen in boter wies en de rots bij mij oliebekken uitgoot, hebt U mij levensweldadigheid gegeven en mij in overvloed onderhouden.” Of dat hij zeggen wil: “U onderhoudt mij nu schaars, maar evenwel kan ik nog leven.” Het staat U vrij, Lazarus door kruimkens van een andermans tafel te onderhouden of Salomo in overvloed door geslachte beesten en gemeste vogelen. Hij noemt hetgeen hij thans nog heeft, weldadigheden des levens. Vooreerst, omdat het afdaalt van een goeddoende en weldadige Heere. Ten andere, omdat het komt tot zulk één, die nergens recht of aanspraak op heeft. Voorzeker behoort onder deze weldadigheid ook het deksel voor het lichaam. Het is, alsof Job hier zijn Grote Weldoener voorkomt en zegt: het deksel van vroeger, waardoor u mijn lichaam verwarmde, heb ik niet meer. Bezit ik geen schoon kleed, ik beschik nog over een zak, die mijn ellendig vlees dekt en verwarmt. Nu beschuldigt mijn consciëntie mij niet, dat ik zulks onder Uw oordeel draag; want de lendenen van de armen zegenden mij als zij van de vellen van mijn lammeren verwarmd werden.

Daarom staat het U eeuwig vrij, mij een kleed of een zak te doen dragen en is het heden Uw wijsheid mij dusdanig te dekken, het is voor mij *weldadigheid*. Wel Toehoorders! keert toch even naar binnen: een man op de mesthoop met een zeer ellendig lichaam, spreekt van weldadigheid, die hij van zijn God ontving. Zie hem toch in uw verbeelding zitten met een potscherf in zijn hand om de uitlopende etterzweren te schrappen, met een zak om zijn lenden, als het voorwerp van spot. Minderen van jaren lachen om hem: “ook versmaden mij de jonge kinderen” zegt hij, “sta ik op. zo spreken zij mij tegen.” Riep hij een vorige knecht, die antwoordde hem niet, zijn vrienden waren zijn bespotters. Daarbij veel onder de verberging van binnen, duisternis, strijd, angstvalligheden vroeg en laat, hoort hem eens klagen: Als ik te slapen lig, zeg ik: “Wanneer zal ik opstaan en Hij de avond afgemeten hebben, ik word zat van woelingen tot aan de schemertijd: Mijn vlees is met het gewormte en met het gruis des stofs bekleed, mijn huid is gekloven en verachtelijk geworden” hoofdstuk 17. Zulk een man spreekt van weldadigheid des levens. O, schrikt, beweldadigde mensen! Vraagt eens of u misschien niet murmureerde bij overdaad, met een gezond lichaam, met een kleed en geen zak, zich verheugende in vrede met uw gezin en met uw vrienden. Hoe zou ’t u niet betamen voor die God in te vallen, bij tegenheid de hand op de mond te leggen voor die God, die benevens het leven al die weldadigheid gaf in het afgelopen seizoen en u droeg als op armen van de lankmoedigheid. Voor Hem, Die uw veld en akker zegende, uw huisgezin. bewaarde, uw kinderen verschoonde. Vraagt u toch als in Gods tegenwoordigheid af, of u niet duizendmaal meer redenen had in uw toestand om God te danken dan Job in al deze bezoeking!

b. Keren wij nog eens tot Job en horen dan wat hij verder alleen zijn God toekent: Het is: Uw opzicht heeft mijn geest bewaard. Hier ontvangt hij een lichtstraal, namelijk wat de Heere met een *verborgen* hand gedaan had, toen de duivel in ’t openbaar hem aantastte onder de toelating van God. Een verborgen ondersteuning. Uw opzicht, want de wegen van beroering hebben mij niet verzwoegen. Ik was het anders nooit te boven gekomen, had het nooit kunnen dragen, indien er geen Goddelijk opzicht, over mijn geest was geweest. Hij staat stil, ja stijf van verwondering, als hij denkt: “Mijn geestvermogens zijn nog volkomen helder, wat wonder dat ik niet verstandeloos geworden ben en als een waanzinnige hier zit, mijn lichaam van de dauw des hemels nog niet nat gemaakt wordt. Wonderlijk dat ik met de ossen nog geen gras eet; dat mijn haren niet wassen als de vederen van de arenden en mijn nagels als van de

vogels. O, was het niet dat Goddelijk opzicht: ik was in mijn druk al lang vergaan". Toehoorders! Ook daarvoor betaamt het ons Dankdag te houden. Als wij zware bezoeken van God ontvangen, hebben we terug te zien op het goede, de inningselen van grote goedertierenheid, die veelal onopgemerkt voorbij gegaan worden, en nadruk gelegd op de bezoeking zelf. O, hadden wij ook hier een Jobsgestalte!

Ziet hoe velen, en dat getal wordt allengs groter in onze dagen waarvan de Heere Zijn opzicht over de geestvermogens aftrekt, die nacht en dag bewaakt moeten worden. Spreken daarvan niet de volgepropte gestichten voor zenuwlijders en krankzinnigen, die, zo ze niet opgesloten waren dag en nacht in de graven zouden zijn, slaande zichzelf met stenen, zodat dan niemand langs die weg zou kunnen voorbijgaan. Hieraan werkt al de gejaagdheid van onze dagen veel mee; vliegen en razen als waanzinnigen over wegen en door de lucht. Het zijn zovele voorbereidselen voor razende hoofden, waar de Heere het opzicht over de geest niet langer wil houden maar ze overgeeft in verkeerde zin om te doen dingen, die niet betamen. Heeft de Heere nog opzicht over uw geest gehouden tot heden, wel erkent hem voor zulk een weldaad. Bewaarde hij u voor dwaze stappen; hebt u evenals Job voor Hem beleden, dat het alleen het Goddelijk opzicht was over de vermogens van uw ziel? Wat zijn wij toch onopmerkelijke mensen niet waar? Wat gaan wij toch niet voorbij, wat de Heere wil dat wij opmerken zouden, Waardig is de Heere het evenwel, verplicht zijn wij het, dat leert ons inzonderheid het voorbeeld van Job.

III.

Zien wij thans nog in hoofdzaak waarop Job die weldadigheid grondt. Hij zegt:

a. U deed die weldadigheid aan mij en Uw opzicht bewaarde mijn geest. Het was dus niet mijn beleid of voorzichtigheid, dat ik bleef die ik thans nog ben. Niet mijn vernuft of verstandige handelingen, dat ik door de vloed van tegenheên niet ben verzwolgen. Niet door de verdraagzaamheid van mijn vrienden of de ondersteuning van mijn huisvrouw. O, nee, niemand zorgde voor mijn ziel. Had Uw opzicht niet over mij de wacht gehouden, dan had de put zijn mond over mij toegedaan en zou ik niet meer zijn.

b. Niet alleen, hebt U een oog op mij gehouden, maar er was ook een bijzondere bewaring over mij, als ik terugdenk: U hebt gestaan en staat nog bij het vuur van de beproeving, zodat ik kracht ontving om het te dragen en mij genade werd geschonken om in de uiterste zwaarigheid te zien op de Onzienlijke. Het is, of Job terugdenkt aan die dag, toen hij in de uiterste moedeloosheid zijn geboortedag vervloekte hoofdstuk 3, lucht gevende aan overmaat van smart. Toen was het alleen Uw opzicht dat ik U mijn Schepper niet vloekte, zoals mijn geboortedag. Zeker had hij de verdorvenheid van zijn bestaan, zijn vijandschap en opstandigheid leren kennen en zag nu een bijzonder Goddelijk opzicht, hetwelk verhoedde dat de vlammen uitsloegen maar wat door een Goddelijke hand werd belet. Een Goddelijk opzicht was het, toen de laatste bode tof mij kwam en ik opeens de armste van de wereld werd; als ik opstond van mijn stoel en mijn hoofd beschoor, dat ik toen niet naar een zwaard greep en een einde aan mijn leven maakte. O, Goddelijk opzicht, dat ik toen niet zei: de Heere heeft mij verlaten en antwoordt mij niet; dat ik zoals Saul de duivel niet toeviel, maar dat ik mij nederboog voor Uw aangezicht hoofdstuk 1. Het was een bijzondere weldadigheid, die U mij beweest, toen u mij in dat dodelijk tijdsgewricht, zoveel geloofslicht schonk, dat ik een gezicht kreeg op uw Goddelijke vrijmacht. Toen zag ik in, dat alles van U was wat ik te voren bezat, dat U alles rechtvaardig en vrijmachtig als het Uwe kon wegnemen, wat mij deed

uitroepen: “De Heere heeft gegeven; de Heere heeft genomen, de Naam des Heeren zij geloofd”. Was er geen *Goddelijk* opzicht geweest, nooit zon ik staande gebleven zijn. Toen mijn vrouw met mij spotte, was het alleen *Uw* opzicht over mijn geest, dat ik haar aldus kon antwoorden: u spreekt als één van de zottinnen spreekt, ja zouden wij het goede van God ontvangen en het kwade niet ontvangen? Het was alleen van *U*, Heere, dat ik een gezicht kreeg, dat het geen toeval of noodlot was. Maar dat dit kwade zowel als het vorige goede kwam van God, die als de Heere van de hele aarde deze vernedert en die verhoogt. Het was en is van *U*, als mijn vrienden zeer hard met mij spreken en mij verdenken van verborgen zonde, dat ik zo nu en dan mijn zaak en weg open en bloot voor *U* leggen mag en zeggen: Het is in *Uw* wetenschap dat ik niet Goddeloos ben, ik kan dat alles gronden op *Uw* eeuwige trouw aan mij en bijzondere bemoeienissen met mij. Hoe dierbaar Job hier door de geest van God onderwezen werd, zal u zeker in deze weinige aanhalingen duidelijk zijn geworden. Voorwaar, we zouden een nuttig dankdag-gebruik hiervan kunnen maken. Vooreerst, hoe Job met de tijdelijke en geestelijke zegeningen alleen in zijn Grote Weldoener eindigde. ’t Is al van *U*, zegt hij, toen ik in uitwendige nood zat of onder geestelijke bestrijding lag, geen wapenen in verstand of wil had overgehouden: *U* hebt toen, mijn pad gekend en mijn zaak beslecht, mijn lot onderhouden. Het is al van *U*, dat zou ons passen op Dankdagmorgen, zulk een belijdenis, zulk een terugblik, wat *U* schenkt was van *U*, wat *U* wegnam was van *U*. Hebt u schade geleden in uw bedrijf of goederen, is uw gewas ten dele verhageld of verdroogd, misschien door nachtvorst verdorven. of door water geschaad, murmureert niet, want: Het *nemen* stond de Heere zowel vrij als het *geven*. Maar zeg ons: wat hebt *u* gedaan? Hebt u met Job de Heere in het gemis gezegend? Of hebt u gevloekt op uw God en Koning? Nee, wonder zou dat niet zijn van eigenlievende schepselen dat wij zo Goddeloos zijn, onze boze natuur wil alleen het goede van God. Is de vijandschap er in gebleven, bent u in Hem verslonden geweest onder de bezoeking, hebt u een oogje mogen slaan op Zijn vrijmacht, wel dat was niet uit *u*, maar alleen dat opzicht, die Goddelijke ontferming, die u daartoe bewerkte. Drukte u nijpende nood, verlies in uw gezin, kijk eens terug, hebt u ’t uwen God toegekend, dat u er doorkwam en niet verslonden bent geworden door overvloedige droefheid, maar nog heden staat als een toonbeeld van een bewarende en zorgende hand van God? Ten andere met het oog op de waardigheid van die bewaring en zorg van God over Job, merkten wij op, dat hij het niet aan het noodlot toeschreef, niet zei: “De Sabbeërs deden het, of die nare stormwind, maar God nam het weg”. Hoe nodig hebben wij toch gedurig te letten op die Godsregering over alle dingen. Die hagel en dat vuur kwam alleen op Gods bevel, die droogte, omdat Hij ze zond, de dood in uw gezin, omdat Hij het beval; die tegenslag in uw beroep, omdat Hij het wilde. Wil de Heere nu duivel of wind, vuur of Sabbeërs gebruiken, dat staat Hem vrij. Het verhogen komt niet uit het oosten of westen, noch uit de woestijn, maar God is Richter. Hoe weinig wordt toch in en onder Christus-belijders en een Christenbevolking daarop gelet. Winst en zegen wordt aan stoere arbeid, vernuft of welsprekendheid toegekend. Verlies of schade aan toevalligheden en bijoorzaken toegeschreven zonder op de Grote Heerser te letten. Genezing van kwalen aan doktoren, de dood aan slordigheid of nalatigheid toegeschreven, zodat Jehovah getuigt: “Gij hebt Mij op uw hart niet gezet.” Hoe betamelijk zou het ons zijn, volk, op deze dag, om zoals Job voor de Heere te verschijnen en te zeggen: al wat mijn persoon is, ben ik *door U*, wat ik bezit, is van *U*, *U* zult het eenmaal nemen *tot U*. Als ik, noch enig schepsel iets van de aarde meer nodig zal hebben, zult *U* al dat *Uwe* door vuur verteren en ons een plekje geven met al de heiligen voor de Troon. Dat zal de grootste weldadigheid wezen, die *U* ooit bewezen hebt aan enig schepsel. Immers daar zijn geen Sabbeërs of vuur, wind of duivel, die ooit zulk een zaligheid storen en in dat altijd zalige gevoel zullen wij daar altijd uitroepen: de Naam des Heeren zij geloofd.

TOEPASSING

Hebben wij zo in enkele trekken deze oude Godsmannagevolgd in zijn godvruchtige ontboezeming voor het aangezicht van de Heere, dan vonden wij daarin de duidelijkste gegevens, dat Job tijden had, waarin hij onder de allerswaarste bezoeken, die hij doormaakte, meer zag op hetgeen hij nog had, op het goede dat de Heere over hem ook onder het lijden nog beschikte dan op al het kwaad dat hem bejegende. Het valt gemakkelijk hieruit af te leiden: Als wij onder de druk liggen of zware posten hebben te doormaken, wordt het kruis en de druk aanmerkelijk verlicht, als wij op het goede mogen zien, dat de Heere ons nog toeschikt. Zulk een ziel heeft altijd nog weldadigheid, als hij slechts met een verlicht verstand, daarop letten mag, want ál wat hij heeft boven dood en verdoemenis, dat is enkel genade. Vragen wij ons zelf thans af, of wij dan reden zouden hebben om de Heere voor het *leven* te erkennen, zowel als voor de *weldadigheden* van het leven, die zij dagelijks genieten. Wat was er dan geen overvloedige stof om als een wormpje aan Zijn voeten thans te kruipen, wij die in plaats van een mesthoop nog een zacht bed hebben, waarop wij onze lichamen na een vermoeiende arbeid kunnen nederleggen. Wij, die nog min of meer een *gezond* lichaam hebben, althans niet één is er in deze vergadering, die nu met zulk een kwaal van etterzweren als Job bevangen is; wij, die in plaats van een tegenpartijder in de huisvrouw te vinden, nog vriendschappelijk met haar mogen samenleven en de kinderen nog rondom ons hebben. *Job* zonder vee en have, ziet dan toch eens naar *uw* schuur of stal, waar het vee staat of nederligt in voorspoed, naar uw vrienden, die u nog niet bijzonder gram zijn en vraag u dan af, of u onder het genot van al die zegeningen zo dankbaar bent als Job onder het gemis van dat alles. O, wat zal menig een het toch krampachtig nazien als de Heere het wegnemen zal, ofwel de bezitter wegnemen van het zijne, waar hij nu zijn hart op zet. O, arme, onbekeerde mensen, was u zo gelukkig als dit zwaar beproefde kind van God om in de verdrukking te roemen, u zou zeker niet zo murmureren, als het een weinig tegenloopt of als de Heere het *Zijne* van uw zijde wegneemt. Zie toch eens terug, wat hebt u het uzelf en anderen al niet moeilijk gemaakt met uw ontevredenheid, met uw morren en opstaan, als uw zaken niet meeliepen of als u meende dat uw hooi bederven zou of uw akker onvruchtbaar blijven. Gave de Heere, dat elk graankorreltje en vruchtje een vrij Godsgeschenk was voor u, opdat u daardoor tot Hem werd opgeleid, dat Hij uw Schepper en Formeerder is, van Wie u afgefallen bent. Dat hebt u nooit verstaan, noch ter harte genomen, Bezie uw levensgangen en uw huis dat u bewoont, de plaats waar u zit of staat, waar u 's nachts nederligt. Zijn die ooit getuige, dat u voor uw God bent ingevallen, uw zonden beleden hebt, de voet gezet op al het ondermaanse? Nee, het is alleen uw schat wat de wereld bezit en oplevert, hoe meer u daarvan hebt, hoe liever. Opdat u in de hoogte uw nest zou stellen, wilt u wel huis aan huis nemen en akker aan akker trekken met een onverzadelijke begeerte naar datgene wat uw arme ziel haast naakt en ledig zal doen staan, als uw goud en zilver en have u niet zal kunnen redden uit de nare kaken van de dood. Zou u dan de helft van uw vermogen willen geven voor één uurtje leven, niemand zal het daarvoor kunnen inwisselen. Zou u al uw schatten bieden om u van uw Rechter vrij te maken, het is alles vergeefs. O, wat zult u uw dwaasheid bejammeren als uw rampzalige ziel in eeuwige smart zal nederliggen en uw goederen, die u hier bijeengeschrapt hebt, ten koste van uw eigen vlees en bloed en waarvan u wellicht maar zeer karig de armen gegeven en het volk van God onderhouden hebt, als die goederen in de hand van anderen zijn overgegaan, een wijze of dwaze zoon, hij zal evenwel heersen over al uw arbeid, die u dwaselijk gearbeid hebt

onder de zon Pred. 6. Misschien gaat het haast over in de handen van een vreemde, die u nu niet kent, misschien hebben uw erfgenamen geen verstand om uw goederen te beheersen, zodat het niet komen zal aan het derde of vierde lid. Beeft uw hart niet, als u ziet op uw snode ondankbaarheid, op uw aardsgezindheid, op uw geldgierigheid. Spreekt de kalk uit de wanden en de steen uit de muur niet tot u. Roepen en getuigen de kerk en de armen niet tegen u, wie u de gaven onthouden hebt als Nabal, dat u wellicht zei: Zou ik mijn geslacht vee en wol geven aan de mannen, die ik niet weet van waar ze zijn. O, bedenkt nog heden dat de Heere u al die weldadigheid gaf, opdat u rijk zou worden in goede werken, gaarne mededeelzaam en barmhartig. Opdat u bovenal uw Schepper zou kennen; en verwachten die goederen, die niet door mot of roest verdorven worden en die de dieven niet doorgraven of stelen. Zegt u, ik ben niet rijk, niet gierig, niet bijzonder werelds; ik heb deze dag mijn dankdaggeve geofferd; ik geef op elke eerste dag van de week nadat ik welvaren verkregen heb en werk naar behoren voor mijn gezin; ben matig in 't gebruik van spijze, zodat ik mij niet voed als *in een dag van slachting* en leef also als net en braaf burger en tevens als behoorlijk lid van de Gemeente. Wij antwoorden: 't Is al wel, maar ach arme, al die zedigheid en braafheid zal straks hier blijven en uw ziel van 't geweld van de hel niet kunnen verlossen.

Dat alles neemt de prikkel uit de dood niet weg, verzoent u niet met God, noch geeft u enige grond voor de eeuwigheid. u hebt heden niet alleen de *verdraagzaamheid van Job* gehoord, maar ook de dankbaarheid van Job, hoe hij de Heere als zijn Schepper en Maker had leren kennen en beleed, dat het leven van die God hem geschonken was en benevens de levensweldadigheden. Ja, ook Onderhouder van deze was God voor Job, zó kreeg hij een gezicht op die bewaring en zorg, die leidingen en verschoningen dat het voor ons duidelijk werd, dat Job niet alleen het leven, de adem, een levende ziel van zijn God ontvangen had, maar ook het andere leven, het geestelijke leven, de levendmaking zelf. Was het dat de Heere het zelf niet getuigde in hoofdstuk 1. Het is een man oprecht en vroom, godvrezende en wijkende van het kwaad. We zouden het nog zeer duidelijk kunnen opmaken uit het getuigenis, dat zijn leven, handel en wandel verspreidden, die aangename geur van de vreze Gods blonk uit in zijn gesprekken tijdens zijn bezoeking en in zijn leven vóór zijn bezoeking. Daarom is voor u de vraag, of u bij al uw vermeende deugden dat leven deelachtig geworden bent, waarvan de Heere zegt: "Ik zei tot u in uw bloed, leef!" Ezech. 15. Missen wij dat leven, dan missen wij de levensuitgangen en de levensvruchten, zonder welke al onze zedigheid en uitwendige godsdienst een stank is in Zijn heilige neusgaten. Zonder dat leven was nooit iemand dankbaar op een Godverheerlijkende wijze, nooit iemand profijtelijk voor de kerk tot zijn eigen voordeel, nooit iemand ten zegen voor zijn huisgezin, dat hem zelf tot wezenlijke eer zou verstrekken, want alleen de godzaligheid is tot alle dingen nut, hebbende de belofte van het tegenwoordige en toekomstige leven. O, wat hebben we ons toch nauw, zeer nauw te onderzoeken en aan de eeuwige Waarheid ter toets te leggen op de reis naar de grote eeuwigheid! Wat zullen er toch velen bedrogen uitkomen, die menen zullen in te gaan en ontwaren zullen niet te kunnen, eenmaal als de beslissing vallen zal voor eeuwig.

Volk van God, nog een enkel woordje tot u. Wellicht hebt u zich geschaamd van binnen, toen u hoorde, hoe Job in en onder de zwaarste bezoeking, het oog kreeg op Gods weldadigheid over hem. Misschien zijn u voorvallen in uw leven te binnen geschoten, toen groten nood of zwaar gemis over u kwam, dat u thans in uw ziel zei: Toen heeft Uw opzicht mijn geest bewaard, anders was ik in de put van moedeloosheid verzonken ofwel, ik had de hand aan mijn eigen leven gelegd, maar wat ben ik dat toch onopmerkzaam voorbij gegaan. Wat ben ik toch weinig bepaald bij die bewarende hand van God, bitter weinig dankbaar voor zulk een zorg, toch veel verachterd, vergeleken bij de tijden, toen ik ook kon danken voor een karige bete en de goede hand van God zag over hetgeen ik nog mocht hebben. Wat heb ik thans

volop van de aarde, maar weinig geestelijke gemeenschap met God en weinig oefening in het geestelijke leven. Bent u misschien zo of met dergelijke overdenkingen bezet in uw ziel, dat u zichzelf over de ondankbaarheid moet veroordelen, des te meer behoorde u zich te verwonderen, dat die grote goedertierenheid van God u ook thans nog draagt en de Heere ondankbaren en bozen nog weldoet.

Maar ook des te meer diende u zich tot Hem te keren en in de praktijk naar buiten te brengen, dat alles wat u hebt van Hem is, u voor te bereiden voor een kwade dag, die misschien genaakt, wie weet of uw goederen en have nog ten prooi zullen worden aan de vlammen of dienen tot spijs voor de vijanden. Laat dikwijls de vraag zijn, of u wel dagelijks bereid bent om van uw goederen en kinderen 't zij dan dat u veel of weinig hebt, te scheiden. Leest wat er staat in 't laatste vers van dit boek: En Job stierf oud en der dagen zat. Dat was in de staat van uitwendig herstel, toen hij wederom in voorspoed en overvloed leefde. De wereld was evenwel zijn schat niet, al kon hij ruimschoots al haar genoegens bekomen, zo werd hij nochtans der wereld zat. Bent u wel dagelijks der wereld zat, niet omdat u de raad van God niet uit wilt dienen, maar omdat u uw oog en hart richt op een ander en beter Vaderland, waar uw burgerschap en meeste vrienden zijn? Bent u wel dagelijks der wereld zat vanwege al die zonden rondom u en omdat u zelf tot eer van God naar uw begeerte niet kunt leven, door de inwonende zonden en het bederf, dat u gedurig aankleeft.

O, zoek u toch van de wereld te spenen en af te wennen, het zal niet lang meer duren, of u zult uw plaats hier verlaten en naar uw eeuwig huis vertrekken. Dan zal het Goddelijk opzicht blijven over uw nakomelingen, als u uw huis niet meer zult regeren, het Goddelijk opzicht zal zijn over uw stof, dat aan de wormen prijs gegeven wordt en het zal daarna aan u bevestigd worden: "Als ze na mijn huid dit doorknaagd zullen hebben, zal ik uit mijn vlees God aanschouwen."

O, dat aanschouwen in zaligheid, dat aanschouwen zonder zonde, dat aanschouwen in een volmaakte plaats, waar de onverwelkelijke kroon der heerlijkheid eeuwig van u zal zijn, niet een zalig aanschouwen van uw verheerlijkte Verlosser, Goël en Zaligmaker, dat moest u doen uitroepen, nog zijnde op de lage aarde: "O, eeuwigheid kom ras, och dat ik bij u was!"

AMEN

Nazang: Psalm 87: 5

6. DE GOEDERTIERENHEID VAN DE HEERE ERKEND EN GEPREZEN

Dankdagpredikatie over Psalm 111: 1-5

Voorzang Psalm 67: 3

Voorafsprak

Waarde Toehoorders! Wij lezen in Deut. 26 dat de man Gods, Mozes, voor zijn dood, als hij verschillende te voren van God aan Israel gegeven wetten herhaalt en het volk op het hart zoekt te drukken, dat zij toch de Heere hun God niet zouden vergeten, hun nog eens een uitvoerig vertoog voorhoudt van de offerande van de eerstelingen van hun vruchten. Er was tevoren bevolen, hoe zij te handelen hadden met de eerstgeborenen van de mensen in het betalen van het losgeld (zeven sikkelen voor elk hoofd). Ook had hij hun de wetten voorgeschreven betreffende de garf van de eerstelingen, voor het ganse volk Lev. 23. Maar behalve dat moesten zij in de tijd, als de vruchten van hun akkers, wijngaarden of bomen begonnen te rijpen, het eerste en het beste van elk gewas in een korf leggen en het brengen voor het aangezicht van de Heere. Zij zouden daardoor een zegen brengen over hun hele oogst, als zij God als de Gever van al die goede gaven erkenden; die de steun en liefelijkheid van hun natuurlijk leven waren, moesten zij aanwenden om de Heere hun God te dienen. De bijzonderheden die wij voor ons tegenwoordig doel daaruit opmerken zijn deze.

Vooreerst. Het eerste en het beste was voor de Heere. Zij zouden daardoor hun zelfverloochening aan de dag leggen: zie hoe een ieder verzot is op het eerste van een nieuw gewas, de eerste aardappelen ja het eerste ei van een vogel wordt wel gezonden aan een koning of voornaam persoon die daarmee veelal grote diensten of eer bewezen wordt. Zichzelf nu, en de mens voorbij te gaan met het eerste van de vrucht van het Land en het de Heere hun God te brengen, daarmede verloochenden zij zichzelf en eerden hun God als de oorsprong van al dat goede, Die recht had op hun verering als diep afhankelijke schepselen van Hem.

Ten andere. De Heere legde hun in de mond, wat ze *zeggen* moesten, als ze kwamen voor Zijn aangezicht in de plaats die Hij verkiezen zou. Zij moesten daar betuigen, dat ze gekomen waren in het land, dat de Heere hun gegeven had.

Dus, het land was van Hem, de vruchten van het land van Hem: het volk bracht niet het hunne, het was van God; Gods vruchten, akkers, wijngaarden en hoornen, ze hadden het alles in bruikleen van de Heere. Nog moesten ze betuigen voor het aangezicht van de Heere wat hun afkomst was: Mijn vader was een bedorven Syriër. Dit zag op Jakob, die in Syrië lang gewoond had. Daar had hij Syrische vrouwen getrouwd en kinderen gewonnen in gevaar van bedorven te worden, of van nature bedorven, een bedrieger, geen uitnemendheid boven anderen. Hij was ook weinig in getal. Wij waren daarna een verdrukt volk in Egypte, maar daarna zijn wij uitgeleid door een sterke hand en nu wonen wij in een vruchtbaar land; een land, vloeiende van melk en honing. En zie Heere, hier zijn de eerstelingen van de vruchten van dat goede land.

Ten derde. Hij gaf hun niet alleen een voorschrift wat zij moesten zeggen, maar ook wat zij *doen* moesten voor het aangezicht van de Heere. Zie dat in het 10^e vers van dat hoofdstuk en lees het met aandacht: *Dan zult gij ze (namelijk de korf met zomervruchten) nederzetten voor het aangezicht des Heeren uws Gods en zult u buigen voor het aangezicht des Heeren uws*

Gods. Zij moesten zich voor de Heere nederbuigen, betuigende daarmee hun diepe ootmoed, hun nederige erkentelijkheid, hun oprechte dankbaarheid voor het aangezicht van de Heere. Het ging dus niet om de eerstelingen, maar om het hart van de offeraar. Zonder die verootmoediging was geen offerande God aangenaam. Het was een toevallen met het aangezicht naar de Arke van het Verbond, een belijdenis: Heere, ik ben uw weldaden niet waardig, en ik geef het van het Uwe; zegen Uw volk Israel en kroon verder het werk van onze handen. Zie Toehoorders! Jehovah's bevel door Mozes' dienst aan Zijn oude volk. Thans leven wij onder de nieuwe bedeling; zijn de schaduwen wezen geworden, zodat ook die uitwendige ceremonie voor ons niet meer geldende is. U zult ons toch toestemmen, dat de Heere omtrent de substantie van Zijn eis dezelfde blijft: Al wat geschreven is, is tot onze lering te voren geschreven.

't Is thans zulk een dag, hoe die ook in onze dagen bij velen mag uitgediend heten, een dag, dat wij de Heere voor al het goede hebben te erkennen, dat Hij ons schonk in het afgelopen seizoen. Hebt u Zijn bevel aan Israël tot uw gebruik overgebracht? Let eens kort op die drie genoemde zaken. Vooreerst: Hij eist nog het eerste en het beste, de beste jaren, de jeugd van het leven, de jonge krachten voor Zijn dienst. Hij eist het eerste en beste, het hart van de mensen. Hij wil geen gave met de lippen, maar heeft lust tot Waarheid in het binnenste. Hij heeft recht om dat te eisen. Hij gaf Zelf het eerste en het beste aan een vervloekte aarde, namelijk Zijn eerstgeboren dierbare Zoon, Die op aarde woonde, op de aarde in het stof lag en Wiens dierbaar bloed de aarde heeft ingedronken, opdat Hij deze zou vruchtbaar kunnen maken en dragen, op die Borgtocht en gezegende offerande. Hebt u dat wel verstaan, vrienden! dat Hij recht heeft op het eerste en beste ook toen u de eerste vruchten op uw tafel kreeg, in dit jaargetijde dat achter ons ligt, gegroeid? Wat het u geen wonder, dat u in plaats van distelen en doornen vruchten, kostelijke gewassen ontvangen mocht en deze tot verzadiging eten? Bent u ook daarmee geweest en verschenen voor de Heere? Ten andere. Hij eist nog te letten op afkomst en onwaardigheid in het schepsel. Zowel als bij Israëls eerstelingen, zou het u betamen te letten bij de weldaden van deze zomer op de bedorven Syriër, de Paradijsbewoner, waarvan wij kinderen zijn en een even bedorven hart als onze eerste Vader omdragen. Zulk één woont in een goed land, die krachtens het recht van God in de Gemeente van de doden moest rusten en al het genot moest ontberen van het aardrijk, dat om Zijnentwil is vervloekt. Nog melk en honing in plaats van een eeuwig wee, nog rust en vrede in plaats van knersing der tanden, nog ademen in een ruime atmosfeer in plaats van in een zwavelstroom te stikken. O, hebt u dat ter harte genomen en verstaan, als u opkwam naar deze plaats om u voor aangezicht van de Heere te stellen, dat u aankwam als een verdorven Syriër, die nergens op te roemen had, dan op vrije gunst die hem twee voeten grond op de aardbodem gaf en daarbij met weldadigheid omringde tot op dit ogenblik toe. Ten derde. Hij heeft nog recht, evenals bij Israël op het nederbuigen voor het aangezicht van de Heere uw God. Op die ootmoed, op dat besef van uw onwaardigheid, op die erkentelijkheid van dat Hoge Wezen voor een reeks van bemoeienissen in het afgelopen tijdperk. Zonder dat, zal uw komen in deze plaats niet aangenaam zijn. Zonder dat buigen, zonder hart zult u slechts uw oordeel verzwaren met uw dode vormen en daarin dan te rusten, alsof u de Heere gegeven had, wat u schuldig was. Och, hadden wij geen hoop, dat er nog enkelen waren, die met het gelovig Israël in deze morgen naar de ark van het Verbond gebogen hadden en met diepe schaamte naar deze plaats genaderd waren, we zouden vrezen, dat de Heere onze dag van afzondering als een tergdag zou aanmerken.

Een buigend volk alleen is hem aangenaam. Hij richt armen op uit het slijk. Armen van geest; spreekt de Zoon van God. Die buigende zielen heten wij welkom in ons midden. De Heere zal om die goede dingen, die er nog in Juda zijn, nog ijveren over Zijn land en Zijn volk

verschonen.

Laat ons zulk een godvruchtige ziel thans nog volgen.

Psalm 79: 6

Tekst: Psalm 111: 1-5

Halleluja! Ik zal de Heere loven van ganser harte; in de raad en vergadering der oprechten. De werken des Heeren zijn groot, zij worden gezocht van allen, die er lust in hebben. Zijn doen is majesteit en heerlijkheid en Zijn gerechtigheid bestaat in eeuwigheid. Hij heeft Zijn wonderen een gedachtenis gemaakt; de Heere is genadig en barmhartig. Hij heeft degenen, die Hem vrezen, spijs gegeven, Hij gedenkt in der eeuwigheid aan Zijn Verbond.

De dichter van deze psalm is ons niet bij name bekend. De meeste verklaarders menen, dat het een psalm van David is. Deze koninklijke dichter, die zijn stem zo dikwijls in de heilige bladeren laat horen, maakt zich door zijn spraak openbaar. Vele psalmen van de man naar Gods hart hebben veel overeenkomst met verscheidene ontboezemingen in deze psalm. Daarenboven het opschrift van de psalm: Halleluja of, loof de Heere, wijst ons naar zulk een man, wiens liefste werk was de Heere groot te maken. Het schijnt niet, dat de psalm bij een bijzondere gelegenheid, b.v. bij een overwinning van bange strijd of in tijden van benauwdheid, noch in bijzondere lotgevallen van de kerk, wat in vele andere psalmen duidelijk uitkomt. Daarom hebben de verklaarders de conclusie getrokken, dat de Psalm wellicht door David voor een algemeen gebruik en ten dienste van de kerk gegeven is bij de hoogtijden of grote feesten onder Israël,

Is de hoofd inhoud Loof de Heere, zo vragen wij:

- I. Naar het voorwerp en de plaats van het loven.
- II. Naar de wijze en oorzaak van het loven.
- III. Naar het doel en het genot in het loven.

I.

Wat het eerste aangaat, daarin treffen wij de psalmist aan in zodanig een gemoedsgesteldheid, waarin zich ware dankbaarheid, gebonden met kinderlijke vreze openbaart. Tevens legt hij een getuigenis af van zichzelf, namelijk: hij zal de Heere loven; waarin ons dan voorkomen deze hoofdzaken:

a. Het voorwerp van zijn aanbidding en verheerlijking, dat hij zal loven: het is de Heere, Jehova; de Heere van de hele aarde. Zeker mogen wij hierop letten, als de psalmist nadrukkelijk aanwijst wat en wie het voorwerp van Zijn aanbidding is, dat hij ons ontkennender wijze zegt wat hij *niet* deed. Dat was: hij prees, hij loofde niet zoals anderen, de afgoden; zoals het vleselijk Israël dat zei: mijn afgod heeft die dingen gedaan; of mijn gesneden en gegoten beeld heeft ze bevolen. Hij prees en loofde geen mensenkinderen zoals anderen die zich verwonderen over personen omwille van het voordeel; zoals de dwaze Tyriërs en Sidoniërs deden, een sterfelijk, ja goddeloos mens toeroepen: een stem Gods en niet eens mensen Hand. 12. Of zoals de Heidenen Hand. 14, die ossen en kransen aan de voorpoort brachten om mensenkinderen te offeren. Hij loofde ook niet zichzelf, zoals vele dwazen gedaan hebben, zoals de reus Goliath die zich loofde over de menigte van volk, die zijn voetstappen volgde, of zoals Nebukadnezar, die zichzelf loofde over zijn wijsheid en

staatsbeleid toen hij uitriep: Is dit niet het grote Babel, dat ik gebouwd heb? De psalmist had zeker geleerd, dat geen afgod, noch schepsel, noch hijzelf recht of aanspraak kon maken op enige eer of aanbedding, omdat de afgoden, goud en zilver waren een werk van mensenhanden en mensen-ijdelheid is.

Daarom komt hij met het enige, dierbare en alleen waardige voorwerp van zijn aanbedding, dat is Jehovah, de Heere. Zeker had de dichter van de psalm die Heere leren kennen die hem uit vele noden, benauwdheden en gevaren had verlost en uitgeholpen. Die God had nooit vergeefs hem laten aanroepen, terwijl de afgoden hun aanbidders in nood laten zonder ze te kunnen helpen, zoals de Baäl die zijn aanbidders vergeefs laat roepen en ze van Elia laat afvoeren naar de beek Kison en aldaar slachten, 1 Kon. 19. Zie het in Nisroch, die vermaande afgod van de Assyriërs, die zijn koninklijke aanbidder terwijl hij bezig was voor de afgod te buigen, van zijn eigen zonen met het zwaard laat verslaan 2 Kon. 19. Integendeel had de dichter van Hem, die *hij* het voorwerp van Zijn aanbedding maakte, raad en hulp; bijstand en sterkte; redding en verlossing ontvangen. Was hij in nood uitwendig, dan wist Zijn Heere middelen en wegen te beschikken om hem te verlossen. Was er een dodelijkst tijdsgewricht inwendig banden van de dood en angsten der hel, die hem troffen, ook dan had zijn Heere hem uitkomst gegeven ter goeder ure.

b. Wat hij doen zou: Hij zou die waardige Heere loven, prijzen, groot maken, verheerlijken. Zeker, hij wist het, dat die grote en waardige Heere hem niet nodig had, niet vermeerderd, noch verminderd kon worden door enig schepsel en nochtans zou hij hem loven en prijzen vanwege de waardigheid in Zijn Wezen, aangezien Die het om Zijns Zelfs wille alleen waardig was geëerd en gevreesd te worden. Daarom leert ons de Waarheid, dat de ware Godslovers op een geheel andere wijze de Heere loofden, dan het vleselijk Israël met het getier van hun liederen en van hun luiten stem, die in blote navolging en ceremonie hun *instrumenten van muziek bedachten gelijk David*, maar ondertussen *zichzelf zalfden met de voortreffelijkste olie en zich niet bekommerden over de verbreking van Jozef*. Daarentegen merken we op, dat de ware Godlovers zich *nederbogen* naar het paleis van Zijn heiligheid in Zijn vreze, Psalm 138. Dat waren de ware Godlovers en zij zijn het nog, die met de kerk, Psalm 26, rondom het altaar van de Heere gingen om te doen horen de stem des lofs en om te vertellen al Zijn wonderen. Dat bestond niet in een ijdel loven en danken, maar in een eerbiedig buigen, in een nederig aanbidden met schaamte en diep ontzag.

Zulk een aanbidder heeft een gevoelig besef van de waardigheid en grootheid van het voorwerp van zijn aanbedding en daartegenover een innerlijk gevoel van eigen onwaardigheid, nietigheid en afhankelijkheid. Zulk een ware Godlover vinden wij in de genezen Samaritaan Luc. 19, die viel op het aangezicht voor Jezus voeten. Zulk een Godloven zou ons betamen op zulk een dag als het heden is.

Och, blijft toch, wat wij u bidden mogen niet in de letter hangen, maar ga met de zaken naar binnen en vraag u of u zulk een Godlover bent; zulk een offer kan Zijn heilig oog behagen en is nooit van Hem veracht: namelijk een gebroken hart en een verslagen geest.

c. Wat ons in dit eerste gedeelte van onze overdenking nog voorkomt is de *plaats*, waar de psalmist de Heere zou loven, hetwelk hij aldus uitdrukt: in de raad en vergadering van de oprechten. Als wij zo terloops een enkele greep uit deze uitdrukking nemen, dan merken wij op. Ten eerste, dat de psalmist ontkennerder wijze zeggen wil: Anderen gaan naar hun afgodstempels, om hun blijdschap uit te drukken en vermaken zich in de werken van hun handen. Anderen vermaken zich in wereldse gezelschappen in zouteloze en nutteloze redenen; daar kunt u horen het lachen van de zotten als het gekraak van doornen onder een pot, of

maken zich vrolijk door de wijn en verhitten zich door sterke drank. De wereld heeft zijn plaatsen van vermakelijkheid, als ze zitten in de raad van de Goddelozen, staan op de weg van de zondaren en zitten in het gestoelte van de spotters Psalm 1. Een ander gaat om zijn blijdschap uit te drukken fluiten, zingen, springen, spelen, dansen en wat niet al om brooddronken en afgodisch zich uit te spatten in een zondig vermaak. Een ander geeft voor een Godlover te zijn en trekt een zondagskleedje aan voor een tijd en zegt: Wat is de Heere goed over ons, zingen psalmen, en komen, zoals mijn volk pleegt te komen, maar hun hart houdt zich verre van Mij.

Dezulken eren Mij vergeefs, zegt Jehovah, zij leren leringen, die geboden van mensen zijn. Ten andere. De psalmist had een heimwee van binnen om de Heere te loven. Daar begint het met de ware Godlovers, wordt het zichtbaar en merkbaar voor anderen, reeds had het te voren van binnen een aanvang genomen. Het binnenwerk had hem gedreven naar de binnenkamer en nu zou hij uiting geven aan zijn blijdschap, in de raad en de vergadering van de oprechten, Daar zult u hem nu vinden, want dát volk vergaderde in de voorhoven van 's Heeren huis; in de plaats, waar de oprechten samen kwamen met één en hetzelfde doel, waar ze hun stemmen samen gebruiken om de Heere hun God groot te maken en te verheerlijken. Merkt hier op, Geliefden! dat de psalmist zijn innerlijke zielsverheuging uitdrukt in de tegenwoordigheid van Gods gunstgenoten, Psalm 116, om dat volk op te wekken tot dezelfde werkzaamheid; om elkander in datzelfde werk te steunen en aan te moedigen. Een volk waar het op de bodem van het hart lag de Heere groot te maken, (want het waren oprechten) maar misschien waren ze wat nuchter en nalatig; misschien meenden ze, dat ze niet aangenaam waren voor de Heere; misschien zagen ze te veel op hun verdorvenheid, was het David, die de dichter er van is, gewisselijk dan achtte hij zich hier verheerlijkt bij de dienstknechten en dienstmaagden van de koning (2 Sam. 6) en dan heeft hij zeker uitgeroepen: Hoort toe, o allen gij die God vreest en ik zal vertellen, wat Hij aan mijn ziel gedaan heeft. In die vergadering is het samen nederbuigen naar "d'Ark die van Zijn gunst getuigt" toch een heerlijk werk Psalm 132. Wat dunkt u, Toehoorders. Zou u zich bij die Godlovers durven rekenen als u op deze dag uw plaats in deze Tent hebt ingenomen? Komt u om dank- en biddag te houden? O, voorzeker, er gaan ook heden duizenden hun blijdschap uitdrukken in een zondig en goddeloos vermaak; die geheel en al hun aangezicht van de Tabernakel van de Heere hebben afgewend en Hem de nek toegekeerd, 2 Kron. 29. Duizenden Christenen denken niet meer aan een dankdag voor kerk en Vaderland, gezin en oogst. Maar ook nog velen, die er wel aan denken, die nooit een Godlover in de binnenkamer werden en daarom met de mantel van de geveinsdheid naderen in de vergadering van de Heere. O, als de Koning toch de aanzittende gasten zal overzien, wat zullen er toch gevonden worden, die in de grond zichzelf loven en nooit Jehovah's eer in waarheid bedoelden.

II.

Gaan wij thans na, de wijze, waarop de psalmist de Heere looft, alsmede de oorzaak, die hem tot dat loven aanzette.

Wij hebben hierin:

a. De wijze *hoe* hij de Heere loofde was: *van ganser harte*. Dat is niet een gehele toewijding van al de vermogens van de ziel en de krachten van het lichaam. Het is ook welmenend en oprecht. Zijn Godloven zat dieper dan in het verstand, door beschouwende kennis. Het was innerlijker, dan alleen met de mond en lippen in blote uitspraak. Zoals hij kwam bij de oprechten, kwam *hij zelf als een oprechte*, die innerlijk in zijn ziel het voorwerp van zijn aanbedding die eer gunde, omdat hij bewust was, dat Hij die waardig was. Hij kwam dus niet

als een huichelaar, die zich veinsde rechtvaardig te zijn, niet met een verhaal van woorden of een roepen: Heere, Heere, zonder hart, maar als één, in wiens geest geen bedrog was, Psalm 32. Hij kwam dus op zulk een wijze als God Zelf vroeg en wilde, wat David uitdrukt in Psalm 51: Zie, U hebt lust tot waarheid in het binnenste. Het is of de psalmist hiermee zeggen wil: zonder hart ben ik zelf niet tevreden. O, als ik mijn hart in de geestelijke betrachtungen niet mede kan krijgen, als het zo harteloos toegaat, wat ben ik dan ontevreden over mijzelf. Maar als ik weer zó mag naderen: “Ik zoek U met mijn gehele hart”, Psalm 119, als de oprechtheid en de vroomheid mij behoedt en mij omringt, Psalm 25, dan voel ik mij eerst recht op mijn plaats.

Het is dus niet alleen de eis des Heeren, het is ook de begeerte van Gods volk zelf, en hun dadelijke betrachtung om met het gehele hart voor God te naderen. Och, wat een beschamende les voor harteloze bidders en dankers; voor harteloze Godlovers op deze dag. Zo het eens op de aangezichten te lezen stond, hoevelen er nochtans zonder hart in deze vergadering zitten en zich toch onder de Godlovers stellen, we zouden schrikken en ons ontzetten, dat het getal ware Godlovers tot zulk een laag cijfer gedaald is.

b. Hadden wij dus het getuigenis uit zijn eigen mond op welk een wijze hij de Heere loofde, hij gaat thans voort om de redenen en oorzaken op te geven van zijn loven. Hij noemt daarin vooreerst: “de werken des Heeren”, met een uitroep van verwondering: “die zijn groot.”

Groot zijn voorzeker de werken des Heeren, maar of ze groot zijn voor ons? Wat zal een blinde een meesterstuk bewonderen of een dove van een schone melodie spreken? Nee, zegt hij, allen die met een ware geestelijke lust bevangen zijn, die onderzoeken die werken. Wat hij voor werken van God bedoelt? Zeker, de kerk van vroeger en later tijden heeft de werken van God onderzocht in de natuur. Zij letten op de hemel, het werk van Gods vingers; de maan en de sterren, die Hij bereid heeft Psalm 8. De zon in zijn vrolijkheid om het pad te lopen Psalm 19. Zij bewonderden de orde en samenstelling van het menselijk lichaam, dat als een borduursel gewrocht was Psalm 139, Job 10. De wonderlijke beschikking en uitlating van stormwinden, hagelvuur en damp, sneeuw en koude Psalm 148. Zij onderzochten, hoe de werken van God zich uitstrekten in de grote zee, die wijd van ruimte is, waarin de schepen wandelen en de Leviathans spelen Ps. 104. Maar ook de wriemeling van de kleine wormpjes en de mieren in het stof der aarde en in verwondering roepen ze dan uit: Hoe groot zijn Uw werken, o Heere, U hebt ze alle met wijsheid gemaakt. Waardig is die grote en majestueuze Heere, niet alleen om de waardigheid van Zijn Wezen hem te loven en te prijzen, maar ook om al die grote werken, waarin Zijn Almacht, Wijsheid en goedheid zo klaarlijk uitstraalt. Ten andere heeft de psalmist ook zeker het oog. op het grote werk van de herschepping in het rijk van de genade. Zijn zijn werken groot in de natuur, die hemel zal evenwel als een boek eenmaal toegerold worden. Die zon met al haar schitterende stralen, zal zwart worden als een haren zak. Dat grote heil der hemelen zal afvallen als een blad van de wijnstok en als een vijg afvalt van de vijgeboom. 't Zal eenmaal vervuld worden: de zee was niet meer en geen plaats is voor dezelve gevonden. Maar die Grote Schepper wrocht een ander werk, waarvan de troonzalen van de hemelen eeuwig zullen weergalmen; een verloren dood- en doemschuldige Adamskind, die van nature een erfwachter was van de eeuwige rampzaligheid, wordt een hemelburger. Een slaaf en dienstbare van nature, wordt een vrije zoon en erfgenaam. Een mismakke onheilige en gans vuile hoer, veranderd in een koningskind, ja een bruid en vrouw van het Lam. Een doodschildige in een vrijgelatene des Heeren. O, hoe zullen wij woorden vinden omdat grote werk van God, dat Hij in Zijn eeuwige wijsheid ontwierp en in eeuwige trouw en goedertierenheid daarstelde en openbaarde, uit te drukken. Zouden ál de monden, tongen, ja harten van die oprechten daarvan niet gewagen en uitroepen: Ik zal de goeder-

tierenheden des Heeren vermelden, de veelvoudige lof des Heeren na alles wat de Heere mij heeft gebodschapt en de grote goedertierenheid, die Hij ons bewezen heeft. O, die Halleluja's rijzen nog meer uit de diepte van het hart van al de oprechten als zij letten op de weg, waardoor en waarlangs de Heere dat grote heil wrocht.

Namelijk in de verordining van Zijn dierbare eigen en enige Zoon, Die Hij voor dat doel, de verloren uitverkoren zondaar te redden, zond van de verzamelplaats Sichem uit al die heerlijkheid en glorie naar Dothan, waar niet dan putten en kuilen waren, waarin Hij zelf zou zinken om de gezonken zondaar te redden en te bevrijden, Gen. 37. O dat werk van God, dat zulk een volk gelooft in Hem, die Hij gezonden heeft, geeft hun hier en straks over dood en graf een zalige stof om Hem te loven. Och, Geliefden, dat wij toch meer letten op de kern en pit van de zaak. Was er een reden om dankdag te houden, dan was het wel dit, dat u die weg van de zaligheid in de gekruiste Christus thans nog gepredikt wordt. Dat u in die mogelijkheid nog leeft, onder die middelen verkeert, die u de grote werken van God voor ogen stellen. Waar Hij anderen mee voorbijgaat of van anderen de kandelaar van zijn plaats heeft weggenomen en in nachtelijk duister gehuld. Nog laat Hij u onder de bediening, als u na een zesdaagse arbeid ter plaatse komt, waar Hij Zijn Naams gedachtenis stichtte, mag u die werken van God nog horen voorstellen. En dat is voorwaar meer zegen, dan uw gevulde schuren en al de overvloed, die het aardrijk oplevert.

Voor u is het de vraag of het uw grootste schat is, waarom de psalmist hier een duidelijk onderscheid aanwijst. Ten derden. Zij worden gezocht van allen, die er lust in hebben. Het is of hij zegt: allen hebben daar geen lust in, maar die er lust in hebben, onderzoeken de grote werken van God. Velen onderzoeken wel de werken van God in de natuur, maar evenwel niet omdat het "werken van God" zijn. Verheffen hun wijsheid in het naspeuren van de loop en de orde van de hemellichamen of in de grondstoffen van de aarde, de dampkring rondom ons, maar helaas! om de Godheid te verzaken en te loochenen. Anderen hebben geen lust. Zij wonen, leven en werken onder de zon, maan en sterren, zonder die ooit als werken van God te hebben bewonderd. Zij zien noch in regen of dauwdrop, in grasspriet, noch in plant, in kruid, noch boom de grote Schepper, Onderhouder en Regeerder van 't Heelal, maar eindigen met alles in het schepsel. Nog anderen kunnen een groot vertoog over het natuurlijke maken en hebben nooit het grote werk van God in de genade bekend: zij hadden er geen lust in; zij schuilden achter hun onmacht, schermde met 's mensen blindheid en menen zó zichzelf vrij te maken van hun Schepper. Maar zij het door onverschilligheid of nalatigheid of geveinsde gemaaktheid wat al menselijke vonden zijn, zij behoorden nimmer onder de ware Godlovers, die de grote werken van God in natuur en genade bewonderden. Groot wordt elk grassprietje en wormpje, zowel als de grote hemellichamen bij de onderhandeling met de Schepper over hetzelfde.

Groot wordt het zalig worden van een zondaar bij het gezicht naar binnen en naar boven.

III.

Laat ons nu de dichter nog volgen in het doel en daarbij in het zalig zielsgenot voor hem zelf in het loven van de Heere. Wij hebben hier in het doel van Zijn loven:

a. De eer van God verheffen: Zijn doen is majesteit en heerlijkheid. Merkt u hoe de grondtoon van Zijn loflied hier op uitkomt: ik zal Zijn naam en grootheid prijzen; Zijn doen; Zijn werken, Zijn handelingen met de mensenkinderen, 't is al majesteit en heerlijkheid.

Die majesteit, die eeuwige wijsheid Gods blinkt uit in elke Godsdaad hier op aarde. Als het Goddeloos geslacht zegt: de Heere doet geen goed en geen kwaad Mal. 2 of wederom de

Heere heeft ons in Zijn toorn verworpen dan getuigt de kerk: Hij heeft alles welgedaan. Komt Hij met zegeningen, dan blijkt zijn majesteit daarin voor de psalmist: komt Hij met bezoeken en oordelen, dan zegt Micha 7: Ik zal des Heeren gramschap dragen, want ik heb tegen Hem gezondigd. Dan blinkt voor die ziel de gerechtigheid van God, die 't hem past te loven: Ik weet Heere, dat uw gerichten de gerechtigheid zijn Psalm 119. David loofde de Heere in Zijn gerechtigheid, toen Simeï hem vloekte: hij zei: de Heere heeft het hem gezegd én dat was in Zijn gevoel het rechtvaardig oordeel van God over zijn daden. Het is zeer gemakkelijk Geliefden om in tijden van voorspoed en welvaart, het doen Gods majesteit en heerlijkheid te achten, maar om de Heere te loven over de bezoeking in tegenheid en beroering; in kruis- en drukwegen, dat is grote genade. Zijn doen is majesteit, als Hij de oogst verderft, de aardbodem laat uitdrogen; pest zendt onder vee of mensen; steunsels van gezinnen wegneemt, het zwaard gebiedt over de volkeren van de aarde. Ik zal u loven, zegt de psalmist, over ál die daden. De ziel ziet veel van achter nog meer nut in beproeving dan enkel majesteit en heerlijkheid, als ze dan met de kerk mag uitroepen Jes. 25: Ik dank U Heere; dat U toornig op mij geweest bent.

b. Hij heeft nog een doel in het loven van de Heere: namelijk hij wil getuigen van Gods wonderen en daarover de Heere loven: Hij heeft Zijn wonderen een gedachtenis gesteld. Ongetwijfeld zag de dichter op de grote daden en wonderen van God aan Zijn oude Bondsvolk bewezen, die nog altijd tot een blijvende gedachtenis stonden onder de nakomelingen, maar helaas door velen vergeten waren of als oud en verouderd waren ter zijde gesteld. De dichter zal ze echter niet vergeten, maar van die wonderen getuigen en de Heere loven over deze. Hij zal met de kerk zingen van het pad, dat door woeste baren en brede stromen gebaad werd Psalm 66. Van het manna, dat de Heere hun gaf te eten Psalm 78, van de oordelen over Korach en zijn oproerig rot Psalm 106. Van de heldendaad van Pinehas, de godvruchtigheid van Jozua en Kaleb, waarin de Heere genadewonderen, zowel als wonderen van gerechtigheid en Almacht had geopenbaard. O, wat een wonderen nog dagelijks rondom ons, waarover de ware kerk de Heere heeft te loven; wonderen die de belijder voorbijgaat zonder ze op te merken. Wonderen voor ons land, die tot een blijvende gedachtenis gesteld zijn: menigvuldige uitredingen, zowel als menigvuldige bezoeken. Wonderen van goedertierenheid, een schuldig volk tot nu toe gedragen, een vervloekte aarde vruchtbaar gemaakt, een oude verstokte zondaar en zondares nog verschoond. Was het u nooit een wonder, dat u nog leeft en uw plekje onder de bediening nog mag innemen? Dat de Heere de grond niet scheurt onder u, is een wonder van goedertierenheid, dat u dankdag houden mag, al doet u het niet van harte, dat u de oogst van uw land mocht inoogsten of de vruchten van een anders oogst eten. 't Is al een wonder waarvan u *moest* zingen op deze dag, gewis het betaamde u uw Schepper te loven en te prijzen. Wonder is het dat vooral een eeuwig blijvende gedachtenis heeft, als God door een daad van Almacht een ziel redt uit Satans strikken, deze zijn een wonderteken, daarover zal ik de Heere loven Psalm 112. Dat is het grootste wonder, waar de Engelen begerig waren in te zien, hoe een heilig God met een schuldig schepsel verzoend en bevredigd kan worden. Dat is een wonder met een eeuwige gedachtenis Jes. 55. Het zal de Heere zijn tot een Naam en tot een eeuwig teken, dat niet uitgeroeid zal worden. O, gelukkig volk die hier wel onder veel bestrijding, toch eeuwig de zalige vrucht van die liefde van God in Christus zal genieten en daarvoor de Heere loven in Zijn Tempel tot in de eindeloze eeuwigheid.

Welk een genot de dichter zelf smaakte in het loven van de Heere, hebben wij in het laatste deel van onze woorden, waarin de psalmist in het voorledene spreekt: Hij heeft degenen die Hem vrezden spijs gegeven. Wij zeggen vooreerst; hij spreekt, Hij heeft hun spijs gegeven die Hem vrezden; dat is: het heeft hun nooit aan iets ontbroken. Het mocht er soms naar uitzien of

ze om zouden komen door gebrek, maar was er geen mensenkind, die hulp verleende, dan zendt Hij een engel uit de hemel, die Elia de koek op de kolen toerechttte. 1 Kon. 21. Zouden de raven het doen of de vijanden. *Hij* gaf hun die spijs en maakte Zijn woord waarheid: Psalm 34 de jonge leeuwen lijden armoede en hongeren, maar die de Heere verwachten hebben geen gebrek aan enig goed. Kwam het water soms aan de lippen, Hij gaf weer uitkomst ter bestemde ure; dat *heeft* Hij gedaan, dat *zal* Hij blijven doen als Israëls Ontfermer. Ten andere Hij gaf hun die spijs als een bijzonder deel uit Zijn Vaderhand. Hij gaf het die Hem vrezende. De anderen hadden het slechts in een algemene bedeling, maar zij als een verbondsgift. Dit toonden wij tevoren aan en gaan het derhalve voorbij. Ten derde: Hij gaf hun ziel spijs. Hij onderhield hun geestelijk leven al was het soms op hoop tegen hoop. Soms richtte Hij de tafel toe voor hun aangezicht tegenover hun tegenpartijders Psalm 23. Soms door een vriendelijke aanspraak: Mijn duive zijnde in de kloven der steenrotsen, in 't verborgene ener steile plaats, toon mij uw gedaante, doet mij uw stemme horen Hoogl. 2. Dan door waarschuwingen, waardoor Hij ze wederbracht van al haar doolpaden; dan door onverwachts omvangen met Zijn liefdearmen, maar zeker, Hij gaf hun spijs en dat wel: Ten vierde niet omdat zij het waardig waren, maar omdat Hij in eeuwigheid gedenkt aan Zijn verbond. Daar vindt de kerk haar pleitgrond, maar zoals hier blijkt ook tevens de grondtoon van hun Halleluja en lofzang: de oorzaak van hun zaligheid; de onderhouding van het geestelijk leven is alleen uit kracht van dat Verbond. Duidelijk komt hier dus uit in hun lofzang, dat al de tijdelijke en geestelijke zegeningen uit dat verbond vloeien, waar ze zich zelf moet verfoeien in stof en as, waar ze over hun ontrouw zich dagelijks moeten schamen, daar is het hun een zalig genot in het loven om in Jehovah's trouw verbond te eindigen en dat te bevestigen met een verzekering, dat Hij in *eeuwigheid* daaraan gedenken zal. Als zij hier geen spijs voor hun lichaam noch onderhoud voor hun geestelijk leven meer nodig zullen hebben, zal Hij aan Zijn verbond gedenken en ze opnemen in de heerlijkheid. Hij zal gedenken aan dat verbond met het slaan van de laatste bazuin; gedenken, dat Hij lichaam en ziel van dat volk beide gekocht en in Zijn verbond had opgenomen en daarom zal Hij hun stofjes van uit de *kluiten des dals* te voorschijn roepen en ze met lichaam en ziel beide, eeuwiglijk de zegeningen van het verbond toedienen, het zalig genieten van een Drieëenig God.

Tussenzang: Psalm 111: 1-3

TOEPASSING

Ziedaar Toehoorders! U in weinig trekken een ware Godlover geschilderd, wiens innerlijke zielelust het was de Heere te loven. Zulk één die dat deed van harte; zulk één, die dat deed bij de oprechten van hart. Zijn het *grote* dingen die wij bespraken, het moeten u toch evenwel geen *vreemde* dingen zijn. Evenwel moeten wij het treurig besluit opmaken, dat er velen ook onder ons gevonden worden, waar het vreemde zaken voor zijn, aangezien zij nooit op zulk een wijze als wij van deze Godsman vernamen de Heere loofden. Ja een treurig besluit zeggen wij, omdat de ervaring het maar al te dikwijls bevestigt, dat ook dagen als deze daarvan sprekende getuigen zijn, die met zulke gelegenheden inzonderheid *een haren mantel aan doen om te liegen*. Zoals wij in onze verklaring in 't kort hebben aangetoond is er een volk dat hun goden looft, zichzelf looft, mensen looft. Het onderscheid is groot. Die een ander loven dan de Heere hebben ook zichzelf of een mensenkind de eer gegeven van de weldadigheid, die zij genoten in het afgelopen tijdperk. Vraag u dat eens af onbekeerde mensen! Wat bij u zogenaamd tegenviel en het liep niet zo grof, dat u als opstandeling u openbaar maakte, hebt u uzelf dan niet gepleisterd door te zeggen: Wij hopen een volgend jaar op beter succes? Bent u

dan wel naar God gegaan met een misgewas of een goed gewas, dat u niet goed kon inoogsten vanwege de menigvuldige regens; hebt u zichzelf wel onderzocht naar de redenen en rondom u gekeken op al die zonden, waarom de Heere dat doen moest?

O nee, zondaar, dat hebt u niet gedaan, u hebt het aan toevalligheden toegeschreven; u hebt uw ontevredenheid bot gevierd of hebt die getemperd, maar daar u behoorde te zijn, bent u niet gekomen. Vraag u toch eens af, of de Heere niet waardig is eer te ontvangen. Of Hij u ooit kwaad gedaan heeft, wel integendeel dagelijks goed deed en al het kwade, dat Hij bracht nog veelal ten beste gekeerd heeft, zodat het die uitwerking nog niet had, die het eerst scheen te hebben. En had het ogenschijnlijk een verkeerde uitwerking, daardoor wilde Hij u vernederen en tot Zich brengen. Hoe lang zult u toch niet ophouden te verkeren de rechte wegen van de Heere. Hoe lang zult u weigeren u te bekeren, voor uw Schepper te buigen, aflaten van kwaad doen en uw God toevallen. Komt u thans om te danken en te bidden, u hebt het niet gedaan; trouwens niet op een God welbehaaglijke wijze. Weet toch, dat de Heere aan Zijn verbond gedenkt om Zijn volk te verlossen en eeuwig tot Zich te nemen, diezelfde God zal verbolgenheid en toorn vergelden aan al Zijn wederpartijders. Hij is even getrouw in het uitvoeren van Zijn dreigementen als in het vervullen van Zijn beloften. De dood is in aantocht, misschien zijn de kwade dagen al gekomen; misschien begint uw lichaam al te verzwakken en zijn de voortekenen van de dood al zichtbaar; kerkhofbloemen beginnen uw kruin te sieren en nog geen andere schat dan stof, nog geen andere grond, dan die niet houdbaar is voor de eeuwigheid, een huis op het zand gebouwd! O, arme mens, uw schatten zullen u in de dag van de wolk en van de donkerheid niet kunnen redden, uw vermogen blijft hier, uw lichaam in het graf bij de wormen, uw ziel in de hel, en dat in afwachting met grote verschrikking van de dag van de opstanding, dat hemel en aarde beven zullen.

Bent u nog jong, nog krachtig, uw melkvaten vol melk en is het merg van uw beenderen nog doorvochtigd? Och arme, ook in uw jeugd kan God komen. Zie eens naar die krachtige jonge man (Haran) in Terah's huis, hij stierf eerder dan zijn oude vader. De sterke jongeling te Nain vroeger dan zijn oude moeder. De beide zoons van Elimelech in de kracht van hun leven. De jongelingen zullen gewisselijk vallen Jes. 40. Is dat het geval niet, hoe haast zult u ook oud zijn. Een leeftijd van 50 of 60 jaren vooruit gezien schijnen eeuwen te zijn. Maar dezelfde leeftijd van achteren gezien lijkt ons zovele uren.

Vraag dat de ouden van dagen: ze zullen 't u zeggen, 't is als een wolke, als een schaduw voorbijgegaan. Hoe ouder hoe harder en kouder, rekent er op, 't is de beste tijd om u tot God te wenden. Hij eist trouwens uw jonge en sterke krachten. Stel u toch geen wereldse genoegens voor, het zal u alles teleurstellen. Het komt niet, wat u u thans voorstelt en indien wel, u zult er dat niet in vinden wat u verwacht hadt. O, wat was het aangenaam voor de profeet, Psalm 71, dat hij kon getuigen, toen hij oud en grijs geworden was: o God, U hebt mij geleerd van mijn jeugd af. De wereld gaat voorbij met haar begeerlijkheid, de tijden zijn zeer donker. Wie u ook bent, ouden, jongen, mannen, vrouwen, grijsaards, kinderen. Wij roepen u heden voor deze zaak: u bent geschapen om God te loven, dat deed onze dichter, waarvan wij spraken. Doet u 't niet hier bij aanvang, u zult het nooit meer kunnen doen in de eeuwigheid! Bent u geen Godlover, dan bent u een Godvloeker, want een tussenweg is er niet.

Vindt u dat niet vreselijk? En toch is het zo; die de Heere Jezus niet liefheeft, die zij een vloek, een drievoudige vervloeking, Maranatha: zie de Heere komt.

Volk van God! Hebt u uw beeld en toestand gevonden in de man die de Heere loofde in onze psalm? Voorwaar, u zult veel in u zelf missen wat u in die vrome man vond in zijn loven van de Heere. Toch mag u niet ontkennen, hoewel u met heilige jaloersheid zulk een Godlover hebt gadeslagen, of u hebt sommige van die genoemde zaken in u gevonden. Zij het dan dat die meer of minder in levendige beoefening zijn, ze zijn u toch niet vreemd. Vraagt u welke

zijn dat? In hoofdzaak waren het immers deze: Vooreerst dat zijn Godloven en godsdienst hartzaken waren. Bent u wel met uzelf tevreden, als u uw hart niet mee kunt krijgen? Is u een bid- of dankdag aangenaam, als u zit met een koud en dor hart? Immers nee! Klaagt u veelal zelf niet over gewoonte en sleurwerk, zodat u uzelf daarom veroordeelt? Ten andere: bent u dan niet wel op uw gemak, als u uw hart mee kunt krijgen als de weke gestalte naar buiten openbaart of vertolkt hoe het van binnen gesteld is? O, dan zou u met David voor het aangezicht van de Heere wel willen blijven. Als u met smart uw en 's lands zonde kunt belijden. Met schaamte de weldadigheden van de Heere aan u bewezen gedenken kunt. Met een gevoel van erkentelijkheid vervuld bent, al hebt u geen offer om de Heere te vergelden, dat is u zo aangenaam, zodat u wel uitroept: "Wat blijdschap smaakt mijn ziel, wanneer ik voor U kniel." Ten derde. Is daar niet uw legering in de raad en de vergadering van de oprechten? Hebt u dat volk niet lief in de grond van uw hart? O, ja u gaat op die voetstappen van de schapen toch wel uit en acht ze gelukkig, omdat ze zulk een trouwe Herder hebben. Dat volk noemt u oprechten, al durft u dat van uzelf niet zeggen, u noemt ze heiligen van de hoge plaatsen, al durft u in hun schaduw uzelf niet stellen en toch zoekt u hun gezelschap. Ten vierde. Is het niet uw hartelijke begeerte bij tijden om met dat volk de *Heere te loven*?

O, dat diepe bederf van binnen, zegt u zo menigmaal. O, dat wereldsgezinde hart: en dan voelt u zich te eng, te onbekwaam en te slecht om uw Heere te loven en doet het evenwel toch met uw hart in dat lage buigen, in dat verborgen naderen. Dan bent u bijzonder gelukkig als het eens gebeuren mag, dat u de Scepter van de Koning mag aanraken en in het binnenste voorhof toegelaten wordt om al uw tijdelijke en geestelijke noden Hem bekend te maken. Ten vijfde. Hebt u 't niet in u bevonden als wij spraken van die wonderen, die Hij een gedachtenis stelde, waarvan de dichter een lofzang aanhief, dat uw ziel toen zei: voor niemand onder de ganse hemel zulk een wonder dan voor mij, als dat ooit mocht gebeuren dat ik in die Tent daarboven het offer opwaarts zenden zou. Dat wonder, daar zouden de hemelen zich over ontzetten en de eeuwigheid van weergalmen, de klokken in de hemelstad over luiden, dat zulk één binnenkwam als ik.

Is de gedachtenis van Jehovah's wonderen vereeuwigd in de wondertekenen in het midden van Zijn volk hier gedaan, dáár zou een *levende, sprekende* getuige eeuwig staan om dat wonder uit te galmen voor de troon, Ten zesde. Hebt u van diezelfde God uw *spijs* niet ontvangen en dat bij tijden gevoeld, dat het uw bescheiden deel was van Hem? Dat hij u niet minder dan dat wilde geven, omdat Hij u liefhad én niet meerder opdat u zich niet vergapen zou aan 't tijdelijke. Bent u niet wel gelukkig geweest met uw deel en inzonderheid bij één toeknikje van Zijn gunst, dan had u ook alles voor Hem over. U zei dan wel: ik geef deze runderen ten brandoffer en deze sleden tot hout: ik geef het al. Al was het dan uw enige Izaäk geweest, als Hij er door verheerlijkt kon worden, u had het gegeven met uw ganse hart.

Ten zevende en ten laatste. Hebt u zich daarin niet gevonden, dat het alles was uit kracht van het Verbond? Daar is immers uw verborgen bidvertrek en uw ordinaire gebedsoefening getuige van, dat u gedurig de Heere op dat verbond wijst en zegt: Aanschouw toch Uw gezalfde Koning. Is dat niet uw dierbare pleitgrond, waarin uw ziel alleen vastigheid en sterkte gevoelt, als ze zich daarin mag verliezen en de Verbondsmiddelaar aangrijpen om daarmede voor de Vader te geraken. O, dat eeuwig gedenken aan dat verbond van Godswege, zal u eveneens eeuwig weldadigheid voor tijd en eeuwigheid uit dat verbond u toegevoeid. Ziet u, dat u 't kenmerk draagt van de beminde van de koning? Evenwel, hoewel wij Sions bedrukten gaarne een riem onder het hart geven, moeten wij altijd nadruk leggen op 's Konings eigen woorden: Weest heilig, want Ik, de Heere uw God, ben heilig. Wij willen zeggen waakt toch dat uw redeneringen geen grond maken van kenmerken om u daaruit van uw deelgenootschap zoeken te verzekeren en uzelf dan toe te geven in slordige levenswandel.

Rust ook niet zonder uw roeping en verkiezing vast te hebben in de Persoon van de Middelaar Zelf. Buiten Die heeft de Vader geen welbehagen, maar is een verterend vuur en eeuwige gloed. Zoek de Heere hier te loven in 't midden van uw huisgezin, in de binnenkamer, in de verborgen omgang met God. Zoek Hem te loven door u aan de wereld te spenen en aan Hem te gewinnen. Zoek Hem te loven, door van Hem te getuigen in het midden van de boze wereld, in welker midden u woont; al zou u daardoor aller afschrapsel en uitvaagsel worden. U zult Hem haast volmaakt, eeuwig en zalig loven in de Gemeente van de heiligen bij de legerscharen van heilige Engelen en de geesten van de volmaakt rechtvaardigen voor de troon, waar de liefelikheden van het zalig hemelleven u door Gods rechterhand zullen geschonken worden en 't ware leven, lieven en loven daar volmaakt zal zijn, waar u Jezus ziet.

AMEN

Nazang: Psalm 25: 7